imburgs agblad

't Is me watt

december 1974. 56e jaargang no. 302.

Uitgave: Uitgeversmij. Limburgs Dagblad B.V., Nobelstraat 21, Heerlen, tel. 045-718100 — Hoofdredacteur: Pierre Huyskens — Abonnementsprijs per kwartaal ƒ 31,70, per maand ƒ 10,65 — Giro 1035100

MET INGANG VAN 1 JANUARI 1975

Electriciteit 35% duurder

Van onze redactie economie

MAASTRICHT – Per 1 januari 1975 zal de prijs voor electriciteit in Limburg behoudens goedkeuring van het ministerie van Economische Zaken gemiddeld met 35 procent stijgen.

Circa 27 procent van deze verhoging is het gevolg van de gestegen brandstofkosten, die volgens de Plem in 1975 circa 75 gulden per ton bedroegen en naar verwachting in 1975 op 135 gulden per ton komen. Voor deze aanpassing aan de brandstofkosten heeft het ministerie van Economische Zaken reeds zijn goedkeuring gegeven. Daarnaast past de Plem, een tariefsverhoging van 8 procent toe, waarvoor de officiële toestemming nog moet worden gegeven.

De kleinverbruiker, die inclusief alle heffingen tot nog toe per kilowattuur 11.5 cent betaalde, gaat volgens het nieuwe tarief, inclusief brandstofkostenaanpassing 15,2 cent per kilowattuur betalen.

In de sector bijzondere tarieven loopt de prijs per kilowattuur op van 9,1 cent tot 14 cent en voor het zogenaamde nachttarief (van 11 uur in de avond tot 7 uur in de ochtend) gaat de prijs in totaal omhoog van 5,4 cent per kilowattuur naar 8,7 cent per kilowattuur.

Ook voor de grootverbruikers van electriciteit, waaronder de industrieen, geldt een gemiddelde totale prijsverhoging van 35 cent, waarvan 8 procent als tariefsverhoging te beschouwen is en circa 27 procent voor het merendeel verband houdt met de gestegen brandstofkosten, waardoor de prijs per KwH 2,16 cent zal stijgen.

De Plem heeft gedurende een aantal jaren de electriciteitstarieven goed in handen kunnen houden omdat het sterk gestegen verbruik in de periode van 1962 tot 1973 van circa 1 miljard Kwh naar meer dan 3 miljard Kwh, ten voordele van de kostprijs werkte. Afgezien van een incidentele sterke stijging van 10 procent door toetreding van DSM tot het net van de Plem wordt voor de komende jaren een stijging van het electriciteitsverbruik in Limburg verwacht van 3½ à 4 procent op jaarbasis. Nieuwe prijsaanpassingen zullen zelfs bij een stabilisatie van de olieprijs, waaraan de gasprijs via een bepaalde index gekoppeld is, ook in de toekomst nodig zijn omdat het naijlingseffect van de verhoogde brandstofprijzen pas later gecorrigeerd kan worden.

De Plem verwacht dat ook de 9 gemeentelijke electriciteitsbedrijven in de grote steden van Limburg gemiddeld gelijke prijsstijgingen zullen toepassen. Men attendeerde ons er nog op dat deze gemiddelde prijsstijging in relatie tot het verbruikerspatroon natuurlijk per verbruiker kan verschillen.

Daags voor Kerstmis heeft de PLEM laten weten, dat per 1 januari 1975 haar stroom 35 pct duurder wordt. Als het ministerie van Economische Zaken dat tenminste goed vindt. Maar dat zàl wel, anders had men de „voorgenomen maatregel" niet met zoveel aplomb onder onze kerstbomen gesmeten. Bovendien ligt aan de waanzinnige prijsverhoging een waterdichte motivering ten grondslag, die de Maastrichtse geleerden in officieus Den Haag al lang tegen het licht hebben gehouden, geloof dat maar. Een verteerbare operatie is daardoor deze „Kerstverrassing" nog niet geworden. Je zou zeggen: een bedrijf dat zijn tarieven zo lang zo goed in de hand heeft weten te houden, behoeft toch niet met één klap en één zo'n ontzettende „vuurpijl" de opgelopen schade te compenseren? Bovendien heeft de PLEM de reputatie een bedrijf te zijn met een typisch Limburgse gevoeligheid en een daarop afgestemde vorm van public relations. Wat blijft van dat image héél als men, terwijl de kerstbomen branden en men het Licht prijst dat in de duisternis komt, zo'n Slechte Boodschap de wereld in gooit? Een ham-vraag tussen Buggenum en Bethlehem. Goede morgen, stroomkoninkje in Maastricht — na het Zalig Kersfeest houden wij de hand aan de knop.

Het weer

Wij blijven liggen in een gebied met aanvoer van zachte lucht. Vandaag gaat dat gepaard met een veranderlijke tot zware bewolking met plaatselijk enige regen. De maximumtemperatuur ligt tussen 7 en 10 graden. Eerste Kerstdag zal het bijna overal droog blijven met opklaringen, een weertype dat, behoudens plaatselijk enige regen ook Tweede Kerstdag zal aanhouden. De wind is matig tot krachtig uit zuid tot zuidwest. Het blijft dus zacht, zonder sneeuw en zonder vorst.

VANDAAG:		
ZON OP:	08.47	ONDER: 16.32
MAAN OP:	13.06	ONDER: 03.23
MORGEN:		
ZON OP:	08.47	ONDER: 16.32
MAAN OP:	13.36	ONDER: 04.35
OVERMORGEN:		
ZON OP:	08.48	ONDER: 16.33
MAAN OP:	14.15	ONDER: 05.46

Athene	onbewolkt	15
Berlijn	licht bew.	10
Frankfort	onbewolkt	9
Innsbruck	onbewolkt	1
Londen	half bew.	12
Luxemburg	onbewolkt	8
München	onbewolkt	6
Parijs	onbewolkt	11
Rome	onbewolkt	13
Split	onbewolkt	13

Uniek

Hollanders vormen een keihard volkje, dat, hoe flexibel ook als er voordeel in de lucht hangt, in de wat fijnere sectoren des levens vastgeschroefd lijkt op een eenrichtingsweg zonder zijstraten. In die blinde geest weet deze populatie zelden van ophouden en stampt daarom dienovereenkomstig met groot gemak ook de stille etmalen van het jaar tot alledaags gruis. Voorbeeld: ook met de kerst snijden de wervende tv-uitzendingen der politieke partijen dwars door alle onbaatzuchtigheid, die het kerstfeest zou moeten tekenen en voor de STER-reclame bestaat er — op Tweede Kerstdag — eveneens geen enkele reden haar naar gejengel over wat allemaal witter, gladder en lekkerder kan, even te staken. Een uniek stuk Europa, waar zelfs de STER niet stil blijft staan.

Voor Varende Lentetocht driekwart bijelkaar

HEERLEN — De hoop in de harten van een aantal zwaar gehandicapten op een bootreis groeit. De stand is van ƒ 6.152,50 opgelopen naar ƒ 7.563,72. Dat is voor een belangrijk deel te danken aan een stichting, die ongenoemd wil blijven, maar die de heer Frans Dohmen duizend gulden voor het goede doel liet aanbieden. Een leerling-ziekenverzorgster hield tijdens een bruiloft een collecte, die ƒ 140,11 opbracht en de kangeroe in de hal van de verpleegkliniek had opnieuw ƒ 157,86 in de buidel. De rest wordt gevormd door kleinere anonieme giften. Vermoedelijk is het bedrag al hoger. Maar de banken hebben het zo druk, dat Pancratius zo vlak voor kerstmis geen opgave van de binnengekomen girostortingen kon doen. Maar ze zitten in het vat en ze verzuren bepaald niet. Het gironummer van de Spaarbank Sint Pancratius 104.96.70 blijft geopend. Wie stort vermelde: rekeningnummer 82.00.49.700 en/of voor de Varende Lentetocht. Het wordt een mooie kerstgave.

Bouw van 900 woningen in Purmerend

Miljoenenorder voor Sittards bouwbedrijf

SITTARD — Het Sittardse bouwcoördinatieburo drs Ruyters B.V. heeft van de gemeenteraad van de Noord-Hollandse gemeente Purmerend een bouwclaim gekregen voor 900 woningen in de Purmer. Volgens eerste ramingen gaat het hier om een bedrag van ruim 75 miljoen. De raad van Purmerend kocht in de Purmer-polder op 20 december alle gronden van het Sittardse projectburo voor 11 miljoen gulden.

Het Sittardse buro gaat zo snel mogelijk aan het werk om de bouw waarmee waarschijnlijk al in 1977 begonnen zal zijn zo goed mogelijk voor te bereiden. Het noordelijk deel van de Purmer dat het Sittardse buro kreeg toegewezen is vooral van belang voor de woningzoekenden uit Amsterdam. Er zal een redelijke verdeling worden gemaakt tussen premie-, huur- en verkoopwoningen.

De gemeenteraad van Purmerend keurde met 14 tegen 5 stemmen de transacties met het Zuidlimburgse projectontwikkelingskantoor goed.

Volgens verwachtingen zal de Purmerendse bevolking die thans rond 30.000 zielen telt, in komende jaren stijgen tot 60.000 inwoners. Vooral vanuit Amsterdam bestaat er op de gemeente Purmerend forse aandrang om snel met het bouwrijp maken van de Purmer te beginnen.

GOUDPRIJS HOGER

AMSTERDAM — De goudprijs heeft maandag record na record gebroken. Op de Londense goudmarkt werd 's ochtends een ongekend hoog peil van 192,25 dollar per ounce (31,1 gram) bereikt, maar dat record werd maandagmiddag alweer gebroken, toen uiteindelijk 193 dollar werd genoteerd. Dat was achter lager dan daarvoor, want eerder op de middag werd op een gegeven ogenblik gehandeld op een prijspeil van 194.25-196.25 dollar.

Vooruit

Van onze verslaggever

VOORUIT-extra, een vijftien pagina's dikke bijlage wordt u vandaag aangeboden. Een extra-pakket bij het Limburgs Dagblad waarmee u voorlopig de Kerstdagen vooruit kunt. „VOORUIT" is het algemene thema dat op de verschillende pagina's door onze redacteuren en medewerkers specialistisch wordt uitgewerkt. Nog enkele dagen resteren ons en wij stappen het laatste kwart van deze eeuw binnen. Reden genoeg om te filosoferen, zeker te weten of soms te dromen over het veelzijdige gebeuren-van-straks, de nieuwe kwarteeuw, die voor ons ligt. Een greep slechts:

- Jan van Lieshout, kenner van de Maas in verleden en tegenwoordige tijd beziet de rivier en het leven op zijn oevers in de toekomende tijd;
- Tony van der Meulen sprak met premier Den Uyl, eens schrijver van de Mijnnota, een nota, die voor een zeer groot deel het gezicht van Limburg-vandaag ging bepalen. Den Uyl, nu regeringsleider, richt zijn blik verder in de toekomst;
- Financieel-economisch redacteur Ben Romijn sprak met DSM-president-directeur Bogers. Wat zijn de plannen van één van de grootste chemische concerns?
- Vakantie in de toekomst. Winus de Rouw sprak met pastoor Jaap Reuten, een geboren en getogen Limburger, al vele jaren werkzaam in de Franse Alpen.
- Radio en teevee, de invloedrijke fenomenen van vandaag. Willem Duys en Pierre Huyskens vroegen zich af hoe het „dan" zal zijn. Daarbij een beschouwing van Jan de Klerk over de kabeltelevisie, een medium in opkomst.
- Lilly Scheffer en Hubert Haenen legden culinaire toekomstvragen voor aan een aantal deskundigen.
- Sante Brun, onderwijsredacteur, vroeg zich af of we zo blijven doormodderen met de verschillende opvattingen over het onderwijssysteem of dat het werkelijk tot een vernieuwing komt.
- Het politieke gebeuren van straks, waarvan zoveel afhankelijk zal zijn, besprak Cor Bertrand, onze Haagse redacteur met enkele vooraanstaande parlementariërs.

Stof genoeg, waarmee men VOORUIT kan.

In de knoop...

AUTRANS. Wereldkampioen **ROY SCHUITEN** languit in de sneeuw. Benen en ski's in de knoop. Zo begon voor op lange latten debuterende Schuiten, enkele dagen geleden in de Franse Alpen, het kampioenschap skilopen der coureurs. Een titel die **JOOP ZOETEMELK** met machtsvertoon voor zich opeiste.

NINO TOMADESSO was er in Autrans bij en ervoer dat coureurs wintersporten als uitstekende voorbereiding op het nieuwe seizoen op de weg beschouwen.

Zijn reportage: Sport.

"TIMES" RAPPORTEERT

Geaborteerde baby's naar zeepfabrieken

LONDEN — In Groot-Brittannië wordt volgens de bevindingen van twee journalisten de ruime abortuswetgeving herhaaldelijk overtreden. Dit is de conclusie van Michael Litchfield en Susan Kentish in hun documentatie 'Baby's worden verbrand — het abortusbedrijf in Groot Brittannië'. Het Londense dagblad 'Times' publiceerde uit dit rapport. Uit de reportages van beide journalisten blijkt volgens 'Times', dat wanneer er maar genoeg betaald wordt, ook abortussen worden verricht zonder dat er van ernstige redenen sprake is. Ook zouden de abortusklinieken zich niet houden aan de uiterste termijn van de 28e zwangerschapsweek.

Afnemers van de afgedreven embryo's zijn onder meer de zeepfabrieken, aldus 'Times'. De twee journalisten hebben volgens het Londense dagblad hun onderzoekingen anoniem en met verborgen bandrecorders verricht in abortusklinieken in de Engelse hoofdstad. De publicatie van hun bevindingen is wekenlang opgehouden door juridische bezwaren van geciteerde artsen. Nadat op 18 december een Londense rechtbank de bezwaren der betrokken artsen had verworpen, volgde publicatie van de documentatie van beide journalisten.

WEGENS HET KERSTFEEST
zal ons blad
woensdag 25 december en donderdag 26 december
NIET VERSCHIJNEN
en zullen onze kantoren
dinsdag 24 december
na 16.00 uur
GESLOTEN
zijn.

Voor het opgeven van geboorte- en overlijdensadvertenties voor de krant van vrijdag 27 december bestaat gelegenheid op

donderdag 26 december
(2e Kerstdag)
tussen 3 en 4 uur

LIMBURGS DAGBLAD
NOBELSTRAAT 21, HEERLEN
telefoon 045—711445 x

Wekelijks kan de lezer op dinsdag op deze pagina een aantal fototips vinden, waarmee de amateurfotograaf 'op het spoor kan worden gezet'. De tips zijn tot stand gekomen in samenwerking met de Stichting Amateurfotografie te Amsterdam. Vragen over deze rubriek kunnen altijd worden gesteld aan deze stichting, waarvan het adres is: Singel 32, Amsterdam.

TIPS VOOR AMATEURFOTOGRAFEN

FOTOSCOOP

KLEINE FOTOTIP IN WOORD EN BEELD

● *Ja, wie te vaak zijn kamera in de kast laat liggen zal nooit de onverwachte gebeurenissen om hem heen kunnen vastleggen. Daar kun je later soms spijt van hebben. Neem nu deze foto van een drietal paarden, die toevallig over een schutting heenkijken. Als u zoiets met opzet zou willen regelen, dan lukt het waarschijnlijk niet. Nu zijn ze nieuwsgierig aan komen lopen en omdat de fotograaf attent was op deze fotokans, kwamen de drie paardehoofden in een goede verhouding op de plaat. Let u ook eens op het opnamestandpunt. De fotograaf ging even door de knieën om te bereiken ,dat de hoofden zich aftekenden tegen de heldere lucht. Als hij dat niet had gedaan, dan waren de paarden en de achtergrond te veel in elkaar overgelopen. Ook iets om attent op te zijn als u fotografeert. Een onderwerp, dat goed moet uitkomen, kunt u vaak door een ander opnamestandpunt beter uitbeelden. Het wordt dan losgemaakt van een achtergrond, die te druk of te weinig konstrastrijk is. U ziet: er is veel te zien op deze foto van zomaar drie paarden in een wei.*

Een foto kan soms meer vertellen dan een lang verhaal. Zoals deze gewone foto, genomen met een normale kamera. Met een nauwelijks doortekende achtergrond van stenen, auto's en bomen Bewust wat wazig gehouden om alle aandacht te konsentreren op die oude vrouw die triest en arm als ze is, niet thuis lijkt te horen in deze blikken welvaartswereld. Zo kan een kamera een erhaal vertellen als u er oog voor hebt. Zo'n plaat wordt echt niet bewust in elkaar gezet, daar is ie te levensecht voor. Je moet een situatie zien, gevoel hebben voor foto's, die méér zeggen dan wat ze tonen — en snel reageren.

DE ROEK

door G. A. M. Oijen

Van bepaalde vogel- en diersoorten die zo algemeen voorkomen, wordt automatisch verondersteld dat ze nog steeds even talrijk zijn. Ze genieten geen speciale aandacht en opeens komt men voor een nare verrassing te staan, zoals bv. enkele jaren geleden met onze eekhoorntjes.

Plotseling viel het op dat deze bosrabkertjes in bepaalde gebieden praktisch waren verdwenen. Wanneer daar een toename van zijn aartsvijand, de boommarter ,was geconstateerd dan was het raadsel vlug opgelost, maar deze marter kwam daar in sommige streken zelf helemaal niet voor. Wellicht had een of andere besmettelijke ziekte toegeslagen. Een verklaring voor het plotseling verdwijnen van de eekhoorn is nooit gegeven. Gelukkig heeft de pluimstaart de aanval op zijn bestaan afgeslagen en ravot bijna als vanouds in de boomkronen.

Heeft een algemeen voorkomende vogel, het ongeluk te worden aangezien voor een op hem gelijkend familielid, dat er ook nog een strafregister op na houdt, dan wordt het voor zo'n vogel een riskant iets. Een dergelijke ervaring beleeft op dit ogenblik de vrij onschuldige roek wiens aanwezigheid op akkers en weilanden niet is weg te denken. Is het U ook opgevallen dat ons roekenleger op geen stukken na meer is dan het was? Let wel, óns roekenleger want het aantal roeken dat we nu zien rondscharrelen logenstraft deze vraag volkomen. Dit aantal is dan ook niet representatief voor onze roekenstand want hieronder schuilt een grote schare overwinteraars uit noordelijke landen. Hoe onwaarschijnlijk het ook mag klinken, de roek wordt ernstig in zijn voortbestaan bedreigd. Men schat dat vanaf 1950 de roekenpopulatie met niet minder dan 80 tot 85 pct. is achteruitgegaan. Ten opzichte van 1967 gedroeg de teruggloop maar liefst 25 pct. en wil de stand zich van zo'n aderlating herstellen dan is bescherming een eerste vereiste.

Aan de schommelende gang en ietwat slordige verendracht herken je eigenlijk al de roek. Het zekerste herkenningsteken van deze kraaiesoort vormt de vuilgrijze kale snavelbasis. Roeken zijn sociaal levende vogels die in grote of kleine kolonies, het liefst hoog in boomtoppen, nestelen. Ik herinner mij nog goed de uitgebreide roekenkolonie die de bomen langs de — inmiddels verdwenen — weg Horn-Roermond herbergden. De kolonie bestond uit honderden nesten en vijftien tot twintig nesten per boom vormden geen zeldzaamheid. Of de vele fietsers, vooral scholieren, die dagelijks van en naar Roermond onder deze roekenkolonie koersten weg waren van deze vogels, waag ik sterk te betwijfelen. Maar al te vaak kwamen we „besmeurd" op het Roermondse-college aan, want de „stoelgang" van de roeken was bijzonder goed en trefzeker te noemen. In zo'n kolonie heerst een levendige drukte. Onophoudelijk proberen de roeken elkaar het nestmateriaal te ontfutselen, wat uiteraard gepaard gaat met veel schreeuwen en vechten. Regelmatig wordt de kolonie door zwarte kraaien en de lepe kauwtjes bezocht. Dit zijh heus geen beleefde familiebezoeken, want ze hebben het uitsluitend op de eieren van hun familiegenoten gemunt. Zelf bezondigt de roek zich niet aan eierroof. Jachtopzichters hebben tenminste zelden dode roeken aangetroffen bij uitgelegde met vergif geprepareerde eieren.

Na het uitvliegen van de jongen gaan de roeken in grote troepen trekken en zwerven en scharrelen op akkers, weilanden en stortplaatsen hun snavelkost bij elkaar. Tegen de avond trekken ze, in zogenaamde slaapvluchten, naar bossen en parken om daar met hun familiegenoten de nacht door te brengen. Op akkers kunnen de roeken soms behoorlijk schade veroorzaken en eigenaardig genoeg ontstaat deze door het nut dat ze doen. Toegegeven, dit klinkt tamelijk ongerijmd maar de roeken trekken namelijk jonge plantjes uit op zoek naar daaronder zittende ritnaalden en ander ongedierte. Eenmaal hiermee bezig gaan ze in stug tempo door en op deze wijze kan de schade weleens aanzienlijk worden. Natuurlijk, kan men zich afvragen hoe het gewas zou hebben gedijd indien de roeken niet het schadelijk ongedierte hadden opgeslokt?

In weilanden zijn de roeken uitgesproken nuttig en onze bondgenoten in de strijd tegen engerlingen, emelten, koperwormen, kevers, slakken enz. Ook trekken ze fanatiek op meikeverjacht en dit doen ze zo grondig, dat de plaag binnen de korst mogelijke tijd is afgelopen. Moeten we niet „deden" zeggen, want de tijd dat we volop meikevers in het licht van straatlantaarns zien vliegen, lijkt voorbij.

Ondanks zijn overwegend nuttig werk gaat de roek kommervolle tijden tegemoet. Als koloniebroeder loopt de soort nu eenmaal veel grotere risico's dan de andere kraaiachtigen. Al dan niet opzettelijke vergiftiging, het kappen van hun nestbomen en door ze over dezelfde kam te scheren als zijn meer lastige soortgenoten, hebben het hunne ertoe bijgedragen dat de roekenstand zo sterk is teruggelopen. Zelfs als beschermde vogel zal de roek het nog bijzonder zwaar te verduren krijgen vanwege zijn gelijkenis met de andere kraaiachtigen.

KASTANJE-PUDDING

Geef 500 gr. kastanjes een kruiselingse insnijding en leg ze in de oven tot ze openspringen. Pel ze en kook ze in 2 dl melk gaar. Roer intussen 4 eierdooiers 100 gr suiker, 2 theelepels vanillesuiker, enkele druppels citroensap en 25 gr zachtgeroerde boter tot een gladde massa. Wrijf de gare kastanjes door een zeef en verkruimel 75 gr bitterkoekjes. Vermeng de eimassa, kastanjes en bitterkoekjes en schep er als laatste 4 stijfgeklopte eiwitten doorheen, zonder meer te roeren dan strikt noodzakelijk is. Schep het mengsel in een beboterde vorm en zet deze ,afgedekt) ruim een uur in een pan met kokend water. Men serveert deze pudding warm. U kunt desgewenst door de kastanjepuree een eetlepel rum mengen. Soms geeft men er een warme vanillesaus bij, maar ook wel koude vanillevla.

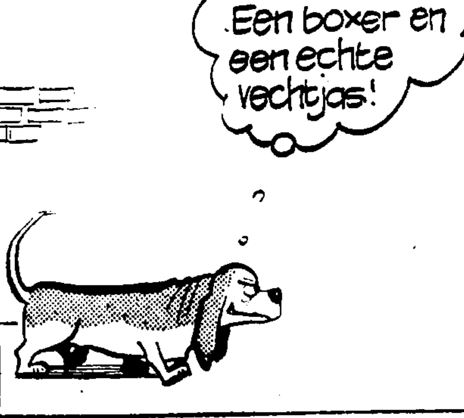

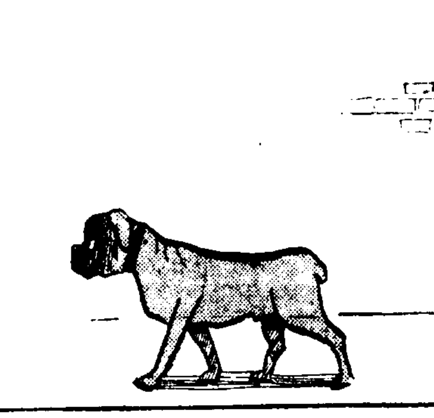
DIERENLEED Roger Bollen

FRED BASSET

DE POEZELIGE POES Suske en Wiske

TOM POES EN HET SPOOK VAN BOMMELSTEIN

8157 Toen Tom Poes de hoek omsloeg kwam hij heer Bommel tegen, die sloffend op weg was naar huis. Omdat hij zijn vriend op wilde beuren, vertelde hij hem van zijn bezoek aan Doddeltje en van het onderzoek van brigadier Snuf. Het hielp echter niet veel. „Ja, ja" mompelde heer Ollie onder zijn ijsmuts uit. „Maar ik zit vol gedachten, jonge vriend. Wat is echt en wat is de geest uit de fles, als je begrijpt wie ik bedoel? Het zou best kunnen zijn, dat ik ernstig overspannen ben door mijn diep geestelijk leven, zeg nu zelf! Ik zal me tot een zielkundige moeten wenden".
„Dat geloof ik niet", zei Tom Poes. „Want Joost en juffrouw Doddel hebben ook figuren gezien, die niet echt waren".
„Daar heb je het al", hernam heer Ollie. „Het zijn moeilijke tijden. Daardoor ziet iedereen dingen die er niet zijn, bedoel ik. Iedereen moet naar de dokter, dat zie je aan juffrouw..."

Hij zweeg en keerde zich geschrokken om toen achter hem het knerpen van sneeuw hoorbaar werd. Het was de markies de Canteclaer, die daar naderde.

„Parbleu", sprak de edelman. „Ik hoor daar, dat het bij u spookt, eh... Bommel. Ge schrikt toch werkelijk nergens voor terug om tot aanzien te geraken! Fi donc, ik zal vanavond langs komen als lid van de commissie tot onderzoek van spookhuizen. Ik zal u ontmaskeren, want uw platte grap is een affront voor alle voorname bezitters van geestverschijningen".

VANDAAG de dag

Gevangenen van Zion moeten vrij

MOSKOU — Een groep van ongeveer 15 Russische joden heeft gisteren de regering een petitie aangeboden waarin wordt gevraagd de „gevangenen van Zion" die in gevangenissen en arbeidskampen zouden zitten, vrij te laten. Het geschrift dat door ongeveer driehonderd mensen was ondertekend, werd namens de anderen afgegeven door de joodse activist Alexander Lunts, een wiskundige. De „gevangenen van Zion", ongeveer veertig, worden vastgehouden wegens het plegen van verschillende soorten van „politieke misdrijven".

Australië koopt tanks in Duitsland

CANBERRA — De Australische regering heeft besloten voor het leger Westduitse gevechtwagens van het type Leopard te kopen. Daarmee heeft voor de Australiërs de Amerikaanse M-60 tank het tegen het Westduitse produkt moeten afleggen. Australië zal 53 Leopards kopen; de aflevering begint tegen het einde van 1976. De prijs zal in totaal ongeveer 39,6 miljoen Amerikaanse dollars bedragen.

Hoogleraar doodgeschoten

BUENOS AIRES — De 41-jarige hoogleraar in de sociologie Carlos Alberto Sacheri, die in Argentinië bekend staat om zijn rechtse politieke opvattingen, is voor zijn huis in een voorstad van Buenos Aires doodgeschoten. Sacheri werd door een kogel getroffen toen hij uit zijn auto stapte. Op 27 oktober werd een andere rechts georiënteerde hoogleraar, Jordan Genta, in Buenos Aires doodgeschoten.

Ontvoerde fabrikant vrijgelaten

NAPELS — De Napolitaanse cementfabrikant Giuseppe Moccia (53), die vorige week werd ontvoerd, is vrijgelaten. Zijn ontvoerders, die een losgeld van bijna één miljoen gulden zouden hebben gekregen, gaven hem elf en een halve gulden mee voor een taxi. Het afgelopen jaar zijn er in Italië veertig mensen ontvoerd. Zeven van hen worden nog steeds vastgehouden.

Amnestie in Korea

SEOEL — Het Zuidkoreaanse ministerie van justitie heeft bekend gemaakt, dat ongeveer drieduizend gevangenen vandaag op erewoord zullen worden vrijgelaten. Van deze amnestie ter gelegenheid van kerstmis zijn rond tweehonderd studenten, politici van de oppositie en leiders van christelijke groeperingen die dit jaar tot gevangenisstraffen zijn veroordeeld wegens openlijk verzet tegen de regering, uitgezonderd.

Meisje tijdens bestand IRA doodgeschoten

BELFAST — Nauwelijks een uur nadat het kerstbestand van het Ierse republikeinse leger (IRA) zou ingaan, is in Belfast een meisje dodelijk door kogels getroffen. De politie heeft haar identiteit niet onthuld. Het meisje werd doodgeschoten in een clubhuis van de Ulster defence association", een para-militaire protestantse organisatie.

overigens ....

is George Roades Grimshaw, met zijn 84 jaar de oudste actieve helikopterpiloot in de Verenigde Staten, verongelukt toen hij in dichte mist tegen een paar bomen vloog ● heeft de politie, samen met de PTT, in Emmen en omgeving acht geheime zenders tot zwijgen gebracht, alle apparatuur in beslag genomen en tegen de etherpiraten procesverbaal opgemaakt ● hebben zestien van de vierenveertig Friese gemeenten — waaronder de „meest rode gemeente" in Friesland, Idaarderadeel — toestemming geweigerd voor een huis-aan-huiscollecte die de PvdA, NVV en VARA op 25 januari willen houden voor de Portugese socialististische partij ● is het houten noodstation van de NS in Bijlmermeer door brand verwoest toen inbrekers probeerden met een acetyleenfles de kluis van het station open te branden

Boeren kunnen olijfoogst binnenhalen

BEPERKTE RUST IN FATAHLAND

Van onze correspondent

JERUZALEM — Tussen Israël en Libanon is in het zogenaamde Fatachland in het zuiden van Libanon een beperkte wapenstilstand gesloten „om de Libanese boeren in staat te stellen de olijfoogst binnen te halen" Het hoofdkwartier van de Verenigde Naties in Jeruzalem heeft dit bevestigd.

In Israelische militaire kringen wil men niet van een overeenkomst spreken. „Wij zijn altijd bereid de plaatselijke boeren zoveel mogelijk ter wille te zijn bij het binnenhalen van de oogst", aldus een zegsman. „Dat wil niet zeggen, dat wij ons formeel tot iets verplicht hebben."

Geen motief

Intussen heeft Henry Kissinger, de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken, gezegd, dat zijn land Israel niet kan adviseren met de Palestijnse bevrijdingsorganisatie PLO te gaan onderhandelen zolang de PLO Israel niet als rechtmatige staat erkent.

Op de vraag of de Verenigde Staten na het mislukken van alle andere pogingen als laatste uitweg een militaire interventie in het Midden-Oosten zouden overwegen om een daling van de olieprijzen tot een draaglijk niveau te bewerkstelligen, antwoordde de minister, dat dit geen motief voor een militaire actie is.

Volgens het in Beiroet verschijnende blad As Safir brengt de Russische minister van defensie, maarschalk Gretsjko, aan het hoofd van een grote militaire delegatie op het ogenblik een „geheim" bezoek aan Egypte. In Cairo is dit door welingelichte kringen tegengesproken.

Sjah

Een andere krant in Beiroet, An Nahar, schreef gisteren, dat Iran zou zijn overeengekomen Egypte bepaalde soorten defensieve wapens te leveren zoals radarinstallaties. Ook zouden Egyptische piloten in Iran een opleiding kunnen krijgen voor het vliegen met de Amerikaanse F-5-jager. De Egyptische luchtmacht bestaat overigens voornamelijk uit Russische Migs. Niet lang geleden heeft Egypte van Saoedi Arabië een aantal Franse Mirages ontvangen.

De sjah van Iran zal volgende maand een bezoek aan Egypte brengen.

In de grootste supermarkt van Beiroet, die het eigendom is van de firma Spinney's, is in het afgelopen weekeinde een bomaanslag gepleegd, waarvoor een groep die zich de „Arabische communistische organisatie" noemt, zich verantwoordelijk heeft gesteld. De ontploffing zal door andere worden gevolgd, zo werd meegedeeld, als de firma niet tegen oudejaarsavond een ton suiker, een ton rijst en duizend blikjes melk in poedervorm gratis ter beschikking heeft gesteld van arme gezinnen in de Libanese hoofdstad. De organisatie beweert verantwoordelijk te zijn voor een serie aanvallen op westers georiënteerde ondernemingen eerder dit jaar in Syrië en Libanon.

Betlehem 1975?

KLM bekent omkoperij van touroperators

DEN HAAG — De KLM is één van de veertien niet-Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen, die hebben bekend touroperators in de VS te hebben omgekocht om meer Amerikaanse toeristen naar Europa te kunnen vervoeren.

De Russische maatschappij Aeroflot, maar ook Amerikaanse bedrijven als Panam en TWA, hadden een aandeel in de omkopingen, waarbij kortingen tot veertig procent aan de touroperators ten goede kwamen in plaats van aan de toeristen.

De omkoperijen vonden plaats in New York. In het najaar van 1973 werd bekend, dat in de onderwereld goedkope reisbiljetten van Europese maatschappijen in omloop waren. Aanvankelijk werd aangenomen dat de biljetten vals drukwerk waren. Een onderzoek van een officier van justitie in New York bracht echter aan het licht, dat het om echte tickets ging, die afkomstig waren van touroperators.

Conform de Amerikaanse behandeling van het recht heeft de KLM in ruil voor het niet dagvaarden van de directeuren persoonlijk, tegenover de officier van justitie in New York toegegeven, dat zij touroperators heeft omgekocht. Dat kan de maatschappij op een boete komen te staan van maximaal 65.000 gulden.

PROLOOG WINT KORT GEDING

DEN BOSCH — De toneelgroep Proloog heeft het kort geding dat hij had aangespannen tegen het DS-70 Tweede Kamerlid mevrouw P. van Veenendaal-van Mechelen gewonnen.

Maandag besliste de president van de rechtbank in 's-Hertogenbosch, mr. M. Cremers, dat mevrouw Van Veenendaal zich in het vervolg buiten het parlement dient te onthouden van mededelingen die Proloog in eer of goede naam aantasten. Mevrouw Van Veenendaal werd eveneens veroordeeld tot het betalen van een dwangsom van 1000 gulden iedere keer dat zij de veroordeling zou overtreden en de kosten van het kort geding van 525 gulden.

Gerechtelijk vooronderzoek tegen Dassault-vertegenwoordiger

AMSTERDAM — De Amsterdamse hoofdofficier van justitie, mr. J. F. Hartsuiker, heeft bij de rechter-commissaris een vordering tot een gerechtelijk vooronderzoek ingediend tegen ing. J. Botterman in Amsterdam, terzake van verdenking van omkoping van Kamerleden.

De heer Botterman is vertegenwoordiger in Nederland van het Franse exportbureau voor vliegtuigmateriaal, onder andere van de Franse vliegtuigfabrieken Dassault die de Mirage maakt, één der vier vliegtuigen die in aanmerking komen voor de vervanging van de Starfighter van de Nederlandse Luchtmacht.

Dit is het raam van het huis van de Britse oppositieleider Heath waar zondagnacht een bom naar binnen werd gegooid. Het huis en naast gelegen panden liepen aanzienlijke schade op. De twee mensen die in het huis waren — Heath was niet thuis — werden niet gewond. De aanvallers ontkwamen met een auto.

Ex-kopstukken van CIA vragen om onderzoek

NEW YORK — Twee voormalige kopstukken van de CIA, de Amerikaanse inlichtingendienst, hebben president Ford en het congres gevraagd een onderzoek te laten instellen naar de activiteit van de CIA in verband met de beschuldigingen, die door de New York Times aan het adres van de dienst zijn gericht.

De New York Times meldde zondag, dat de inlichtingendienst in de jaren vijftig begonnen is met zijn — illegale — binnenlandse spionage en dat deze spionage tijdens het bewind van president Nixon haar hoogtepunt bereikte.

John McCone, oud-directeur van de CIA en diens voormalige assistent Lyman Kirpatrick hebben nu om een onderzoek gevraagd. Zij hebben echter ontkend, dat de CIA, zich aan illegale activiteit heeft schuldig gemaakt toen zij in 1965 de leiding hadden.

Inmiddels heeft president Ford tegen journalisten gezegd, dat ook de huidige directeur van de CIA, William Colby, ontkend heeft, dat de inlichtingendienst illegale activiteit bedrijft. „Ik heb hem gezegd", aldus Ford, „dat ik onder mijn bewind in geen geval dergelijke activiteit zal dulden".

Zie ook onze advertentie op pagina 40.

NEDERLAND „GROEIDE" MET 112.000 INWONERS

DEN HAAG — De Nederlandse bevolking is dit jaar met ongeveer 112.000 personen toegenomen tot 13,6 miljoen, aldus de voorlopige berekeningen van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Het geboorteoverschot bedroeg dit jaar 78.000 tegen 84.000 in 1973. Het migratie-overschot bedroeg 34.000 tegen 21.000 in 1973. Uit landen rond de Middellandse Zee immigreerden 11.000 mensen, evenals verleden jaar en uit Suriname en de Nederlandse Antillen kwamen 18.000 personen tegen 11.000 in 1973.

Het aantal levendgeborenen daalde dit jaar tot 13.8 per 1000 inwoners vergeleken met 14,5 per 1000 inwoners in 1973, 16,1 in 1972, 17,2 in 1971 en 18,3 in 1970. In 1963 bedroeg het aantal levendgeborenen 20,9 per 1000 inwoners. Het aantal overledenen daalde in 1974 tot 8 per 1000 inwoners vergeleken met 8,2 per 1000 inwoners in 1973. De prenatale sterfte is dit jaar verder teruggelopen tot 15.6 per 1000 geborenen (in 1973 16,3). De zuigelingensterfte daalde van 11,5 naar 11,1 per 1000 levendgeborenen. Wat de sterfte betreft heeft het CBS berekend, dat er in 1974 202 per 100.000 inwoners aan kanker zijn gestorven, evenveel als in 1973. De sterfte aan longkanker bleef gelijk op 45 per 100.000 inwoners. De sterfte aan hart- en vaatziekten loopt terug: in 1972 stierven 396,1 per 100.000 inwoners aan deze ziekten, in 1973 waren het er 373 en in 1974 352. Een soortgelijke daling vertoont de sterfte aan ziekten in de kransvaten. Aan verkeersongevallen stierven dit jaar 21.000 mensen tegen 24.000 in 1973. Aan overige ongevallen kwamen 32.000 mensen om het leven tegen 30.000 in 1973.

Het ziekteverzuim onder werknemers is uitgedrukt in procenten van de mandagen gestegen van 8,5 in 1973 tot 9.1 in 1974.

Radio en televisie tijdens de Kerstdagen

★ ★ Dinsdag ★ ★

tv

Alle uitzendingen in kleur
+ = zwart/wit- programma's

NEDERLAND I

KANALEN 5, 51, 53 en 57.

14.00 **Tobias en de engel.** Schots toneelspel over Tobias, zoon van de blinde Tobit, die op reis wordt gestuurd om een oude schuld in te lossen en werk te zoeken. De drager Azarias vergezelt en beschermt hem.
14.50 **Het ezeltje.** Verhaal van W. G. van de Hulst jr., vertelt door Bram Biesterveld.
15.15 - 16.00 **Kijkdoos.** „Oog-roos-bolleboos, ga mee in de kijkdoos". Voor de kinderen
18.45 **Paulus de Boskabouter.** Voor de kinderen
18.55 **Journaal.**
19.05 **Black Beauty.** „Goede morgen". T.v.-serie.
19.30 **Tweekamp.** Spelprogramma, gepresenteerd door Judith Bosch en Dick Passchier.
20.00 **Journaal.**
20.21 **Kerstmuziek in uw straatje.** Showprogramma met Mieke Telkamp, Martine Bijl, Vera Lynn, de Mastreechter Staar en anderen
21.20 **Achter in de Molukken.** TV-spel met o.a. Mary Dresselhuys, Pim Dikkers, Piet Römer en Ans Beentjes
22.25 **Ondanks alle twijfel.** Portret van Eva den Hartog
22.50 **Journaal.**
23.00 - **23.57 Kerstnachtviering.** Vanuit de Oude Kerk te Amsterdam. Daarna: Wilde ganzen.

NEDERLAND II

KANALEN 31, 54 en 60.

18.45 **Paulus de Boskabouter.** Voor de kinderen.
18.55 **Journaal.**
19.05 **Beertje Colargol.** Voor de kinderen
19.20 **Van Oekel's discohoek.** Met: The Ammer, Boland and Boland en anderen.
20.00 **Journaal.**
20.21 **Berichten uit de samenleving.**
20.35 **All in the family.** „Lionels verloving". T.v.-serie.
21.00 **De wereld van Peggy Lee.** Informatief amusementsprogramma met zangeres Peggy Lee.
22.00 **Doelenconcert 1974.** Doelenconcert vanuit de Doelen in Rotterdam met Willa Dorsey, Reinata Heemskerk, Jan van Weelden en anderen.
23.15 **Journaal.**
23.25 - **01.15 Opening van het heilig jaar door paus Paulus VI.** Eucharistieviering vanuit de basiliek van St. Pieter te Rome.

DUITSLAND I

KANALEN 9, 24 en 41.

13.00 **Journaal**
13.05 **Overzicht kerst-tv-programma's**
13.25 **Dodo en Pepi, de sleutelkinderen.** TV-spel door het Off-Off-Theater van München
14.45 + **Rembrandt bouwt een kribbe.** De religieuze denkwereld van Rembrandt aan de hand van bijbelse voorstellingen
15.30 **Concert.** Pianotrio in D gr. t. opus 70 nr. 1 van Ludwig von Beethoven
16.00 **Wir warten aufs Christkind.** Voor de kinderen
18.00 **Evangelische vespers.** Vanuit de Johannes Kirche in Berlijn-Schlachtensee
18.30 **Kerstmis voor volwassenen.** Film over een ex-gedetineerde die Kerstmis mag gaan vieren
19.00 **Salzburger Adventsingen**
20.00 **Journaal**
20.15 **In het brandpunt.** Kerstmis, maar hoe? Het kerstfeest wordt doorgelicht
21.15 + **A tree grows in Brooklyn.** Amerikaanse speelfilm uit 1944 met o.a. Dorothy McGuire, Peggy Ann Garner, James Dunn en Ted Donaldson. Het verhaal van een losvaste kelner die aan de drank verslaafd is en zijn gezin verwaarloost
23.25 **Opening van het Heilig Jaar door paus Paulus VI**
00.00-01.15 **Nachtmis en zegen urbi et orbi.** Vanuit de St. Pieter in Rome

DUITSLAND II

KANALEN 21, 29, 35 en 37

13.45 **Overzicht van kerstprogramma's**
14.00 **Die Drehscheibe.** Vrijetijdsmagazine
14.30 **Journaal**
14.35 **De nieuwe kleren van de keizer.** Poppenfilm met Danny Kaye als verteller
15.25 **The brave one.** Amerikaanse speelfilm uit 1956. Als bij de veiling van een hacienda ook de stier Gitano wordt verkocht stelt de jonge landarbeider Leonardo, die zich erg aan het dier heeft gehecht, alles in het werk om Gitano voor de arena te redden
17.00 **Wanneer anderen feestvieren.** Kerstimpressie door middel van een winterse reis van de met sneeuw bedekte Alpen tot het Noordzee-eiland Föhr, omspoeld door een stormachtige zee
19.00 **Journaal**
19.05 **Kerstliederen door De Posener Nachtigallen**
19.30 + **The Bishop's wife.** Amerikaanse speelfilm uit 1947, met Cary Grant, David Niven, Loretta Young en vele anderen
21.15 **Caspas David Friedrich.** Film over deze Duitse kunstschilder
22.00-23.00 **Kerstwijding.** Vanuit het Belgische Eupen

DUITSLAND III

KANALEN 48, 50 en 58.

16.00 **Sesamstrasse**
16.30 **De avonturen van de dappere soldaat Schwejk (3) TV-serie**
17.00 **Beat-club**
17.30 **De zes vrouwen van Hendrik VIII.** „Catharina van Aragon" TV-serie
19.00 **Klaas Vaak.** Voor de kinderen
19.05 **Voor Griekse gastarbeiders**
19.15 **Jedermanns Traum.** Muurschilderingen van Michelangelo in de Sixtijnse kapel
20.00 **Journaal**
20.10 **Die Zauberflöte.** Uitvoering van deze opera van Mozart
22.45 **Squares, ballet,** gedanst door het Nederlands Danstheater
23.05-23.20 + **UFA-filmjournaal van 24 december 1934**

BELGIë-NEDERLANDS

KANALEN 10, 25, 44 en 62

16.30 **Trouwe vriendschap.** Film voor de kinderen
16.50-17.40 **Kinderen vieren Kerstmis.** Programma met kinderen uit de EEG-landen
18.00 **Beertje Colargol.** Voor de kinderen
18.05 **Toomai en de olifant.** „Het vogeljaar". TV-serie voor de kinderen
18.30 **Tienerklanken.** Jonge mensen praten over geweld
19.15 **Festival van Vlaanderen 1973.** Het Regensburger Domspatzenchor zingt geestelijke liederen
19.45 **Journaal**
20.00 **Kerstmis in Groot-Brittanie.** Showprogramma met Julie Andrews en James Stewart
20.50 **Waar de ster bleef stille staan.** Poppenfilm naar het verhaal van Felix Timmermans
21.40 **Smike.** Musical
22.40 **Liederen in Kerstsfeer.** Vanuit de St. Vituskerk te Hilversum
23.20-01.15 **Opening van het Heilige Jaar in Rome, daarna: nachtmis**

BELGIë-FRANS

KANALEN 8, 28 en 42.

17.00 + **l'Ecran des vacances.**
17.55 **1, 2, 3...j'ai vu.** Voor de kinderen
18.20 **Voor oudere kijkers**
19.00 **Typhelle et Tourteron.** TV-serie
19.25 **Antenne-soir**
19.38 + **Consumententips**
19.45 **Journaal**
20.15 **Spel zonder grenzen vanuit Schotland**
21.15 **Clin d'oeil.** Gevarieerd kerstprogramma
23.25-01.15 **Opening Heilige Jaar en nachtmis in Rome**

radio

* Stereo

HILVERSUM I

402 m; FM-kanalen 4 en 17.

(Nieuws: 7.00, 7.30, 8.30, 10.30, 12.30, 15.30, 17.30, 18.30, 22.30, 23.55)

7.02 Het levende Woord. 7.07 * Badinerie: klassieke muziek. (gr.) 7.41 Echo. 8.24 Overweging. 8.36 Gymnastiek voor de huisvrouw. 8.45 De wonderlijke letter M een programma voor Het Hollandsche Huishouden. 9.40 Leren ze nog wat? Kreatieve uitingen van kinderen in de school belicht. 10.00 * Aubade: klassieke muziek. 11.30 Bejaardenprogramma. 11.55 Scheepspraat: informatie voor schippers. 12.00 * *Van twaalf tot twee. 12.41 Echo. 14.00 Huisbezoek. 14.15 Leren ze nog wat? Kreatieve uitingen van kinderen in de school belicht. 14.45 * Interlokaal op dinsdag. 17.00 Overheidsvoorlichting: Javaanse muziek uit Suriname. 17.10 * De hutsgeklutste kinderspelen. 17.32 Echo magazine. 18.19 Uitzending van de Boeren Partij. 18.41 Echo. 18.50 Programmavoorbeschouwing. 19.00 * 'Zin in muziek, amateurs geven de toon aan. 19.45 Instemmen met velen: het gezongen woord in de liturgie. 20.00 * En de boom wordt hoe langer hoe mooier: amusementsprogramma. 21.45 Houvast - dat vind je nou misschien gek hè - Mozart: gesprekken. 22.40 Radiojournaal; en aansluitend: vanavond laat nieuws. 22.55 * A Festival of Nine Lessons and Carols, koormuziek met orgelbegeleiding.

HILVERSUM II

298 m; FM-kanalen 13 en 28.

(Nieuws: 7.00, 8.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.00, 23.55)

7.11 Ochtendgymnastiek. 7.20 * Dag met een gaatje. 8.11 Radiojournaal. 8.50 Morgenwijding. 9.00 Reportage. 9.35 Waterstanden. 9.40 * Inleiding tot muziekbegrip. 10.00 * Voor de kleuters. 10.10 (* en Mono) Arbeidsvitaminen: populair verzoekplatenprogramma. 11.03 Radiojournaal. 11.30 * Rondom Twaalf: gevarieerd programma, met om 11.55 Beursberichten. Overheidsvoorlichting: 12.30 Uitzending voor de landbouw. 12.40 * Otten & Otten, in muziek. 13.11 Radiojournaal. 13.21 * Klassieke pianomuziek. 13.50 * Knapenkoor: klassieke gewijde muziek. 14.00 * De tijdige dood, hoorspel (dl. 4). 14.35 * Magnificat van Penderecki. 15.25 * Met muziek op stap. 16.03 Radiojournaal. 16.05 * Afke's Tiental in hoorspelbewerking. 17.00 * Mobiel - een beweeglijk programma voor beweeglijke mensen. 17.55 Mededelingen. 18.11 Radiojournaal. 18.21 De gesproken brief. 18.25 * Jubileumavond 150 Redding-Jaren: populair concert. 19.25 * Bary-nage: programma van praten en platen. 19.50 Den Haag vandaag. 20.05 Overweging. 20.15 * Komponist en Radio V, 4: Hallelujah?, muziekprogramma. 21.30 * Eucharistieviering vanuit Haarlem. 22.45 Stille Nacht, hoorspel. 23.45 * Klassieke muziek voor blazers.

HILVERSUM III

240 m; FM-kanalen 25 en 39.

(Elk heel uur Nieuws. Het programma wordt van 19 tot 20 uur onderbroken door de ROZ.)

7.02 Drie op je boterham. 9.03 * Pep op drie. 11.03 * Drie draait op verzoek van mensen uit de sportwereld. 12.03 Drie tussen de middag: VARA's visite vanuit... 14.03 Gesodemeurders, een mieters programma. 16.03 * Mix. 18.02 Joost mag niet eten. 19.02 Drie loopt achter: Poprekonstruktie. 20.02 * Nashville. 21.02 * Jazz & Blues. 22.02 * (Pl) opdonder. 23.02 * Wachten op middernacht. 0.02 * Nacht-drie-draai. 2.02 Help! – voor werknemers in verzorgende en verplegende beroepen. 4.02 Truck – programma voor vrachtwagenchauffeurs. 6.00-7.00 * Scheer je weg.

R.O.Z.

188 m; FM – KANALEN 25 en 39.

19.00 R.O.Z.-Aktueel. 19.10-20.00 Kerstmuziek à la Limbourgeoise.

LUXEMBURG - RTL

208 en 49,26 m; FM-kan. 6 en 33.

(Nieuws: 6.30 t.m. 17.30 elk heel uur)

Duits: 6.15 Der fröhliche Wecker. 8.00 Von Haus zu Haus. 8.30 Mister Morning/Weihnachtsmarkt. 10.30 Luxemburg 25905 mit Helga. 11.30 Hallo, Nachbarin. 12.00 Die Luxemburger Funkkantine.
14.00 Zur Weihnachten. Programma in kerstsfeer met alle medewerkers van RTL

B.R.T. II

198 m; FM-kanalen 22 en 36.

Limburg: 20.00 Een vedel op het dak. 21.00 Splinternieuws. 21.10 Nieuw op de draaitafel. 21.15 Met de helm geboren. 22.05 Jeugd '74. 24.00 Limburgse klokken luiden de kerstnacht in. 0.01 Kerstmuziek. 0.30 Met Raf aan de vleugel. 1.30 Lichte dansmuziek.

★ ★ Eerste kerstdag ★ ★

tv

Alle uitzendingen in kleur
+ = zwart/wit- programma's

NEDERLAND I

KANALEN 5, 51, 53 en 57.

10.30 + **Eucharistieviering in de omroepparochie.** Vanuit de kerk van de H. Franciscus Xaverius in Amersfoort
11.55-12.30 **Urbi et orbi.** Kersttoespraak door paus Paulus VI
15.00 **Journaal**
15.02 **Artur Rubinstein speelt het pianoconcert nr. 1 in d. opus 15, van Johannes Brahms**
15.50 **Billy Smart Kerstcircus.** Jaarlijkse kerstvoorstelling van het wereldberoemde circus van Billy Smart
17.00 **De rode autobus.** Voor de kinderen
17.45-18.10 **Als de kaarsjes branden...** Het kinderkoor Epen zingt kinderliedjes
18.55 **Paulus de Boskabouter.** Voor de kinderen
19.00 **Journaal**
19.05 **Van gewest tot gewest.** Daarna: internationaal agrarisch nieuws
19.55 **Stichting Socutera**
20.00 **Journaal**
20.05 + **Politieke Partijen.** Uitzending van D 66
20.15 **Lucia di Lammermoor.** Opera, gebaseerd op een roman van Walter Scott met o.a. Giulio Fioravanti, Anna Moffo, Lajos Kozma, Paolo Washington en Anna Maria Segatori
22.10 **Kijken naar kinderen.** Rechtvaardigheid
22.35 **Panoramiek.** Actualiteitenrubriek
23.15-23.20 **Journaal**

NEDERLAND II

KANALEN 31, 54 en 60.

18.55 **Paulus de Boskabouter.** Voor de kinderen
19.00 **Journaal**
19.05 **Heeft de regen een vader?** „Bejaardentehuis" TV-serie
19.30 **Kenmerk**
20.00 **Journaal**
20.05 + **Hoog bezoek.** Amerikaanse speelfilm uit 1948 met o.a. David Niven, Cary Grant en Loretta Young
21.50 **Kunstgrepen,** een programma over mensen en wat zij maken
22.15 **Gilbert O'Sullivan.** Kerstshow
22.55-23.00 **Journaal**

DUITSLAND I

KANALEN 9, 24 en 41.

10.30 **Verzoening alleen in de Kersttijd?** Discussie
11.30 **Kersttoespraak door de Bondspresident**
11.45 **Carmen, droom en werkelijkheid.** Film over dit muziekwerk, zijn componist en de uitvoering ervan door Hamburgse staatsopera in 1971
13.10 **Adeliep-pinguins.** Natuurfilm
13.55 **Circus Billy Smart.** Het traditionele kerstprogramma
15.00 + **Oliver Twist.** Engelse speelfilm naar het verhaal van Charles Dickens, met o.a. Robert Newton, Alec Guiness, Kay Walsh, Francis L. Sullivan en John Howard Davies. Een weesjongen geraakt bij een bende zakkenrollers
16.30 **Notities uit Praag**
17.15 **Duizend frank beloning.** Volksstuk van Victor Hugo. Het stuk verhaalt de lotgevallen van een Parijse familie rond 1820, een tijd van grote politieke veranderingen
19.00 **Musik ist mein Leben.** Show met Caterina Valente, waarin zij begeleid wordt op de piano door haar echtgenoot Roy Budd en internationale kerstliedjes zingt met haar broer Silvio Francesco
20.00 **Journaal**
20.15 **De maandiamant (1). TV film.** In 1799 steelt een Engelse soldaat een diamant uit het voorhoofd van een boeddhabeeld. Als jaren later de met een vloek beladen steen in het bezit komt van een jong meisje, gebeuren er vreemde dingen in haar familie...
21.55 **Wie is de naaste?** Over hulp aan zieke of gehandicapte mensen
22.40 **Journaal**
22.45-00.40 **The prince and the showgirl.** Engelse speelfilm uit 1957 met Marylin Monroe, Sibyl Thorndike, Laurence Olivier, Jeremy Spenser en vele anderen. Als de prins-regent van Karpathië naar Londen komt wordt hem een souper aangeboden dat wordt opgeluisterd door de aanwezigheid van een revue-girl..

DUITSLAND II

KANALEN 21, 29, 35 en 37

11.00 Kerstdienst vanuit de kapel van het Hildegardisziekenhuis in Mainz
11.55 **Urbi et orbi.** Kerstzegen en opening van het Heilig Jaar
12.50 **Feestelijke muziek.** Door de Wiener Philharmoniker
13.30 **Journaal**
13.35 **De tijger is los (1).** TV-film van Walt Disney over een circustijger die ontsnapt en de bewoners van Scotia in paniek brengt. Zij verzamelen zich en gaan op jacht. De dochter van de sheriff verzet zich hiertegen met hand en tand...
14.20 **Hänsel und Gretel.** Opera van Engelbert Humperdinck
16.05 **Waarom nemen en niet stelen?** TV-film
17.00 **Prentenboek**
17.30 **Amaluk.** Film over een eskimo die wil trouwen maar hiervoor eerst zijn moed moet bewijzen
19.00 **Journaal**
19.15 **Kersttoespraak door de Bondspresident**
19.30 **Samba Mangueira.** Programma over een samba-school in Rio de Janeiro
20.15 **Der Schwierige.** Komedie met o.a. Wolfgang Gasser, Susanne von Almassy en Erika Pluhar. Graaf Bühl is uit de tweede wereldoorlog teruggekeerd en heeft nogal wat moeilijkheden met de verschijnselen van de nieuwe tijd
21.50 **Sammy.** Sammy Davis jr brengt zijn carrière in beeld
22.40-22.50 **Journaal**

DUITSLAND III

KANALEN 48, 50 en 58.

16.00 **Sesamstrasse**
16.30 **De avonturen van de dappere soldaat Schwejk (4).** TV-serie
17.00 **Beat-club**
17.30 **De zes vrouwen van Hendrik VIII (2) „Anna Boleyn"** TV-serie
19.00 **Klaas Vaak.** Voor de kinderen
19.05 **Voor Spaanse gastarbeiders**
19.15 **De memoires van Nikita Chroestsjow**
20.00 **Journaal**
20.15 **The girl can't help it.** Amerikaanse speelfilm uit 1956
21.50 **Trio in Bes opus 97.** van Ludwig van Beethoven
22.35-23.35 **Berliner Jazztage 1974**

BELGIë-NEDERLANDS

KANALEN 10, 25, 44 en 62

10.55 **Eucharistieviering vanuit Sainte Roseline aux Arcs en Provence**
11.55-12.20 **Pauselijke zege urbi et orbi**
14.30 **De Wiener Sängerknaben**
15.30 **Billy Smarts Kerstcircus**
16.30 **Jevanjong.** Voor de kinderen
18.00 **Atelier.** Vrijetijdsmagazine
18.55 **Drie kameraden.** Poppenfilm
19.13 **Het intieme leven van de zwaan.** Natuurfilm
19.38 **Mededelingen en weeroverzicht**
19.45 **Journaal**
20.00 **Op hoop van zegen.** Toneelspel van Herman Heijermans
21.50 **Assepoester.** Opera van Gioacchino Rossini
23.00-23.10 **Journaal**

BELGIë-FRANS

KANALEN 8, 28 en 42

10.55 **Kerstdienst vanuit Sainte Roseline**
11.55-12.20 **Kersttoespraak van de paus en zegen**
14.50 **De avonturier uit Kenia.** TV-film
16.45 **Feu vert.** Kerstprogramma
18.25 **Tempo.** Voor de kinderen
18.55 **Les Pilis**
19.00 **Thyphelle et Tourteron.** TV-serie
19.25 **Antenne-soir**
19.40 + **Consumententips**
19.45 **Journaal**
20.15 **Hello, Annie!** Showprogramma met Annie Cordy en Adamo
21.15 **La nuit blanche**
22.15 **Olivier Messiaen, organist, speelt en praat**
23.15 **Journaal**

radio

* Stereo

HILVERSUM I

402 m; FM-kanalen 4 en 17.

Nieuws 7.00, 7.30, 10.30, 12.30, 15.30, 18.30, 22.30 en 23.55 uur

7.02 * Ontbijt-Soos; 9.00 * Wegwezen, met tips voor trips; 9.30 Van heinde en verre: amusementsmuziek; 10.00 * Kaboutertijd; 10.32 * Sphinx: programma voor de vrouw; 11.45 * Café-chantant: liedjes en muziek uit de goede oude tijd; 12.26 Mededelingen t.b.v. land- en tuinbouw; 12.40 Aktua II; 13.00 * Kersttoespraak door H.M. de Koningin; 13.20 * Kerst - Route - A: gevarieerd programma; 15.32 * After Sesjun: licht muziekprogramma; 16.00 * Kerst - Klanksnoer: klassieke muziek (gr.pl.) 17.00 Gereformeerde dienst; 18.00 * Bandstand: brassbandmuziek; 18.40 Spectrum: aandacht voor het christelijk organisatieleven; 18.46 * Met uw instemming: het lied van de week; 19.00 * Populaire klassieken (gr.pl.) 20.00 * Close-up: amusementsprogramma; 21.15 * Specialiteiten à la carte: operamuziek; 22.40 Aktua III. 23.00 De laatste fles ter wereld, hoorspel

HILVERSUM II

298 m; FM-kanalen 13 en 28.

Nieuws 7.00, 8.00, 11.00, 13.20, 16.00, 18.00, 20.00 en 23.55 uur

7.10 Ernstige muziek; 8.10 * Kerst Koloriet: licht getinte muziek, 9.00 * 10 jaar Fons Jansen, 9.35 Waterstanden; 9.40 * Licht orkest met zangsolisten, 10.00 * Radioweekblad: 11.02 Dienst van schrift en tafel vanuit Hilversum. 12.00 De Familie: gesprekken en muziek; 13.00 * Kersttoespraak H.M de Koningin; 13.30 * Een middagje Stoomradio - een programma vol goede jeugdherinneringen; 16.02 * Bloedwijn, hoorspel (dl. 5) 17.00 * Amusementsmuziek. Een mens leeft niet van brood alleen - aandacht voor een aantal kulturele aspekten; 17.55 Mededelingen, 18.10 * VARA-gram presenteert; (P P 18.20 P.P.R.). 18.30 Tekst en muziek cabaretprogramma, 18.55 Scala Speciaal opera-aria's, 19.40 Openbaar Kunstbezit; 19.50 Lichte gram., 20.05 * U is heden geboren: kerstsamenkomst; 21.30 * Kerstfeest en zending; 23.00 * Postludium: klassiek muziekprogramma; 23.35 * Buenas Nuevas: kerstprogramma voor Spaanse gastarbeiders in Nederland

HILVERSUM III

240 m; FM-kanalen 25 en 39.

7.02 * Drie op je boterham; 9.03 * Pep op drie; 11.03 * Drie draait op verzoek; 12.02 * Drie tussen de middag; 13.00 Kersttoespraak H.M. Koningin Juliana; 13.22 Drie tussen de middag: KRO's pauzeprogramma met o.a. raden maar; 14.03 * Pop Kontakt: de Theo Stokkink-show; 16.03 * De Hitmeesters: de Vincent van Engelenshow; 18.02 Top 100-1974. 0.02 * Metro's Midnight Music: Metropole Orkest, trio Louis van Dijk en solisten; 1.02 * Take it easy; 2.02 De Meurders Methode; 6.02-7.00 Drie op je boterham

R.O.Z.

188 m; FM – KANALEN 25 en 39.

19.00 R.O.Z.-Aktueel; 19.05-20.00 De wolven van Wouf of Wode Breedhoed en de Gouden Ever. Kerstverhalen, omlijst met kerstmuziek uit ver vervlogen tijden

LUXEMBURG - RTL

208 en 49,26 m; FM-kan. 6 en 33

Nieuws 9.30, 11.30, 13.30, 17.30 uur

Duits: 6.15 Der fröhliche Wecker; 8.00 Von Haus zu Haus; 8.30 Mister Morning; 10.30 Luxemburg 25905 mit Helga, 11.30 Hallo, Nachbarin; 12.00 Die Luxemburger Funkkantine. Weihnachtliches Sonderprogramm; 14.00 Autofahrer unterwegs; 15.00 Tag Schatz, Tag Spatz mit Helga und Jochen; 16.00 Sport; 16.30 Hörergrusz-Lotterie; 17.00 Die Luxemburger Musikmachine; 18.00 Immer mit der Ruhe; 20.00 RTL-Diskothek; 24.00-01.00 Hallo Nachtarbeiter!

★ ★ Tweede kerstdag ★ ★

tv

Alle uitzendingen in kleur
+ = zwart/wit- programma's

NEDERLAND I

KANALEN 5, 51, 53 en 57.

15.00 **Journaal**
15.02 **Supermuis.** „Zo gij niet wilt dat u geschiedt"
15.07 **Peter en de wolf.** Muzikaal sprookje door het ballet van de Wener Staatsopera en het Londense Philharmonia Orchestra o.l.v. Herbert von Karajan
15.37 **Horton hears a who.** Tekenfilm
16.02-17.00 **Smike.** Musical met o.a. Leonard Whiting, Ian Sharrock, Andrew Keir en Beryl Reid
18.45 **Paulus de Boskabouter.** Voor de kinderen
18.55 **Journaal**
19.05 **De Stratemakersopzeeshow.** Wieteke van Dort, Joost Prinsen en Aart Staartjes kozen als onderwerp voor deze laatste aflevering: afscheid
20.00 **Journaal**
20.20 **Colditz.** „De gokker". Kapiteinvlieger Jack Collins is dol op kaartspelen. Hij wint van iedereen. Ook de Duitsers willen wel eens een gokje wagen. Krüger komt diep in het krijt te staan bij Collins, want ook hij verliest. Collins dwingt hem nu hem een identiteitskaart van een gevangenisarbeider te bezorgen...
21.15 **Tommy Coopers Kerstshow.** Amusementsprogramma met als gasten o.a. Sacha Distel, Clodagh Rodgers en Allan Cuthbertson
22.00 **Sjo en Marinus leven vandaag net als vroeger.** Film over twee Brabantse mensen, die leven op hun boerderij
22.30 **Gilbert Bécaud.** Optreden van de Franse zanger in de Deventer schouwburg
23.20-23.25 **Journaal**

NEDERLAND II

KANALEN 31, 54 en 60.

18.45 **Paulus de Boskabouter.** Voor de kinderen
18.55 **Journaal**
19.05 + **Studio Sport**
19.30 **The new Dick van Dyke show.** „Dick op zijn Duits". TV-serie. Dick en Jenny hebben een reis naar Europa gewonnen en komen aan in Salzburg in Oostenrijk. Hier blijkt dat in het hotel geen kamer voor hun is gereserveerd...
20.00 **Journaal**
20.21 **Avro's wie-kent-kwis.** Spelprogramma met vier aanstaande echtparen, gepresenteerd door Fred Oster
21.40 **Kung Fu.** „De duistere engel". TV-serie. Als Caine met het lijk van een goudgraver, die hem vlak voordat hij stierf een kaart met de plaats van de goudmijn heeft gegeven, in het stadje arriveert, waar zijn vader is geboren, wordt hij van moord op de goudgraver beschuldigd. Een bedelpredikant weet hem voor de strop te redden en krijgt van Caine de kaart
22.30 **En duizend anderen.** Pleegkinderen vertellen over hun leven
23.10 **Ik ben er zomaar.** Josine van Dalsum zingt en wordt begeleid door het TV-orkest van de BRT
23.40-23.45 **Journaal**

DUITSLAND I

KANALEN 9, 24 en 41.

11.45 **Kerstmis in verbanning.** Vluchtelingen uit Chili in de Bondsrepubliek
12.40 **Hongaars Staats-Volksensemble**
13.15 **Ninotschka zoekt de lente.** Oostduitse speelfilm. Voor de kinderen
14.25 **Zwiebel en zes beren.** Speelfilm voor de kinderen
15.50 **Journaal**
15.55 **Dans op het ijs.** Vanuit het Olympisch Stadion te Garmisch-Partenkirchen
16.55 **De drie dorpsheiligen.** Komedie met Marianne Lindner, Gustl Bayrhammer, Karl Tischlinger en anderen. Een burgemeester en twee van zijn raadsleden hebben alle drie vroeger dezelfde dame aanbeden, zonder dat zij het van elkaar weten. Dit komt pas uit als een pakje brieven uit die periode opduikt...
18.30 **Sport in 1974**
20.00 **Journaal**
20.15 **Bismarck van de andere kant, of: Wij zijn nooit gesloten.** Film over twee Hamburgse arbeidersgezinnen die vanuit hun woning uitzicht hebben op de achterkant van het standbeeld van Bismarck
21.45 **Martti Talvela** Operafragmenten en gesprekken met de beroemde Finse bas Talvela
22.45 **Journaal**
22.50-23.35 **Ich wünsch dir einen Wunsch.** TV-film

DUITSLAND II

KANALEN 21, 29, 35 en 37.

12.00 **Het internationaal Danstheater.** Ballet
12.55 **Die Drehscheibe.** Vrijetijdsmagazine
13.25 **De tijger is los (2).** Speelfilm van Walt Disney over een ontsnapte koningstijger. Slot
14.10 **Emil und die Detektive.** Toneelstuk van Erich Kästner. Voor de kinderen
15.20 **Journaal**
15.25 **Chitty, chitty, bang, bang.** Filmmusical met o.a. Dick van Dyke
17.40 **Skisprint 1974.** Internationale wedstrijden.
19.25 **Herman Prey zingt: liederen van Brahms**
19.00 **Journaal**
19.15 **Hier ben ik, de olifant.** Kerstprogramma
19.30 **Afzwering van Confucius.** Filmimpressie over 25 jaar Volksrepubliek China
20.15 **Strychnin und saure Drops.** Zes korte verhalen met als onderwerp: de eenzame oude dag.
21.20 + **Roman Holiday.** Amerikaanse speelfilm uit 1953.
23.15-23.25 **Journaal**

DUITSLAND III

KANALEN 48, 50 en 58.

16.00 **Sesamstrasse**
16.30 **De avonturen van de dappere soldaat Schwejk (5).** TV-serie
17.00 **Beat-club**
17.30 **De zes vrouwen van Hendrik VIII (3) „Jane Seymour"**
19.00 **Klaas Vaak.** Voor de kinderen
19.15 **De memoires van Nikita Chroestsjow (2)**
20.00 **Journaal**
20.15-23.50 **Het spaarvarken.** Komedie

BELGIë-NEDERLANDS

KANALEN 10, 25, 44 en 62.

15.00 **In een nieuwe wereld.** Muzikale speelfilm
16.30-17.45 **Unicef-gala.** Show met Danny Kaye, Petula Clark, Gina Lollobrigida, Sylvie Vartan en vele anderen.
18.00 **Beertje Colargol.** Voor de kinderen
18.05 **De Zwitserse familie Robinson.** „Bruno" TV-serie
18.30 **Jonger dan je denkt.** Showprogramma met Micha Marah.
19.10 **Alaska.** Filmimpressie over de jaarlijkse sledehondenraces in Anchorage.
19.45 **Journaal**
20.00 **Baas Canzendonck.** TV-spel
21.30 **Wie leeft er naast u?** Documentaire over eenzame buren
22.20 **Kortweg.** Actualiteiten op cultureel gebied
22.30 **Première.** Nieuwe filmfragmenten
23.10-23.20 **Journaal**

BELGIë-FRANS

KANALEN 8, 28 en 42.

17.15 + **l'Ecran des vacances (3).** TV-serie
18.10 **1, 2, 3...j'ai vu.** Voor de kinderen
18.30 **Avis aux amateurs**
19.00 **Thyphelle et Tourteron**
19.25 **Het uitgaansleven**
19.40 + **Consumententips**
19.45 **Journaal**
20.15 **Trekking nationale loterij**
20.20 **Verkeerstips**
20.25 **Casino royale.** TV-film.
22.35 **Fragmenten uit nieuwe films**
23.10 **Journaal**

radio

* Stereo

HILVERSUM I

402 m; FM-kanalen 4 en 17.

Nieuws 7.00, 7.30, 8.30, 10.30, 12.30, 17.30, 18.30, 22.30 en 23.55 uur

7.02 Het levende woord; 7.08 * Preludium: klassieke muziek (gr.pl.). 7.41 * Hier en Nu; 7.55 Aangestipt: programmaoverzicht; 8.00 Te Deum Laudamus: gewijde muziek; 8.24 Op de man af: evangelisch kommentaar bij de tijd; 8.36 * Klassieke muziek; 9.45 * Onder de hoogtezon; 10.33 Open Hof: amusementsprogramma; 12.00 * Bel Canto: kerstliederen; 12.26 Mededelingen t.b.v. land- en tuinbouw; 12.41 * Hier en Nu; 12.55 Kerstfeestviering van de Evangelisch Molukse Kerk voor 1974; 13.15 * Lichte koorzang; 13.30 Open Hof, gevarieerd kerstprogramma; 17.32 * Hier en Nu; 18.00 * Tijd vrij voor muziek in vrije tijd: koorzang; 18.41 Wereldpanorama; 18.53 Zojuist verschenen: nieuwe boeken; 19.00 * Leger des Heilskwartier (gr.pl.). 19.15 * De wereld zingt Gods lof: verzoekprogramma van gewijde muziek; 20.00 Kerstavond in 'Open Hof' met koorzang en gedichten; 21.30 * Muziek, muziek, muziek: licht platenprogramma; 22.40 * Hier en Nu; 23.00 * Album: minder bekende werken uit de muzikale romantiek (gr.pl.)

HILVERSUM II

298 m; FM-kanalen 13 en 28.

Nieuws 7.00, 8.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.00 en 23.55 uur

7.11 * Juist op Tweede Kerstdag: lichte platen; 8.11 Radiojournaal; 8.50 Morgenwijding; 9.00 Spiegel van België; 9.35 Waterstanden; 9.40 * Ierse liederen; 10.00 * Voor de kleuters; 10.15 * Kerst op Kaarten: verzoekplatenprogramma voor kinderen; 12.00 * Consort Kerst Collage; 12.30 * Sportrevue; 13.11 Radiojournaal; 13.21 U bent welkome: gevarieerd kerstprogramma; 15.00 * Klassieke pianomuziek; 15.40 Toekomst voor twee: pleegouders voor gehandicapten; 16.03 Radiojournaal; 16.05 Afke's Tiental (dl. 2); 17.00 * Moge 't u wel bekomen; 17.55 Mededelingen; 18.11 Radiojournaal; 18.20 Anti Revolutionaire Partij; 18.30 Kleur: informatie over zaken van kerk en samenleving; 19.00 * Muzikale melange; 20.05 Radiojournaal; 20.10 Inleiding tot het avondprogramma; 20.15 * Weihnachtsoratorium van Bach door het Residentie Bachkoor en -orkest met solisten; 21.45 De eenzaamheid van een lange afstandvlieger op: Amsterdam-Karachi v.v.; gedramatiseerde dokumentaire; 22.50 Radiojournaal met aansluitend: Vanavond laat nieuws; 23.05 * Internationaal - wat brengen de Europese Radiostations op tweede kerstdag

HILVERSUM III

240 m; FM-kanalen 25 en 39.

7.02 Drie op je boterham; 9.03 Pep op drie; 11.03 Drie draait op verzoek; 12.03 Drie draait tussen de middag: Boter, Klaas en Prijzen; 14.03 Pop-Kontakt: de Hugo van Gelderenshow, met de Nederlandse tipparade; 16.03 De Hitmeesters: de Nederlandse top-40; 18.02 Joost mag niet eten; 19.02 * Poster: de geschiedenis van de popmuziek; 20.02 Ferry Maat's soul-top 10; 21.02 Sesjun: jazz en blues; 22.02 * De Hugo van Gelderenshow met de Nederlandstalige top-10 en Kwiswijs; 23.02 * Jazz-Sir; 0.02 De Hugo van Gelderenshow: lp's; 1.02 De Nachtwacht; 5.02 * Old time religion: blue gospelmusic; 5.30-7.00 * Matinata: muziek voor de vroege ochtend

R.O.Z.

188 m; FM – KANALEN 25 en 39.

19.00 R.O.Z.-Aktueel; 19.05 Sport; 19.25-20.00 Jean „Toots" Tielemans en het kwartet Sadi in de Venlose Jazz Societeit

LUXEMBURG - RTL

208 en 49,26 m; FM-kan. 6 en 33.

Nieuws 9.30, 11.30, 13.30, 17.30 uur

Duits: 6.15 Der fröhliche Wecker; 8.00 Von Haus zu Haus; 8.30 Mister Morning; 10.30 Luxemburg 25905 mit Helga; 11.30 Hallo, Nachbarin; 12.00 Die Luxemburger Funkkantine. Weihnachtliches Sonderprogramm; 14.00 Autofahrer unterwegs; 15.00 Monikas Kontrast-Programm; 15.30 Das Schlager-Quiz; 16.30 Hörergrusz-Lotterie; 17.00 Die Musikmachine von Radio Luxemburg; 17.40 Stars und Stories

Tweemaal Gilbert op het tv-scherm

Ned I en II tijdens de Kerstdagen

Van onze showpagina-redactie

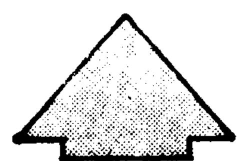
HILVERSUM HEERLEN — Om nu te zeggen dat de gezamenlijke Nederlandse omroepen ons met kerstmis enorm gaan verrassen, zou een aperte onwaarheid zijn. De kerstsfeer op televisie bestaat voornamelijk uit ballen en kerstgroen. Omdat het morgen woensdag is blijft zelfs de uitzending van de politieke partijen (om 20.05 uur op Nederland I) gehandhaafd. Kerstmis of niet. Op tweede kerstdag krijgt u op beide netten ook weer de gebruikelijke STER-reclame.

Desondanks hoeft U de programma's van Nederland I en II toch niet helemaal pessimistisch tegemoet te zien. Voor wat betreft het showgedeelte krijgt u tweemaal GILBERT op het scherm. Alléén is het op eerste kerstdag 's avonds om 22.15 uur bij de AVRO op Nederland II de Engelse Gilbert O'Sullivan en op tweede kerstdag bij de VARA om 22.30 uur op Nederland I de Franse Gilbert Bécaud. „I am not dreaming of a white christmas" zingt Gilbert O'Sullivan en deze titel tekent gelijk de sfeer waarin deze speciale kerstshow wordt uitgevoerd. Anders dan anders, geen gebruik makend van geijkte paden, zo zou dit programma omschreven kunnen worden. Gilbert O'Sullivan is al lang niet meer de wat zielige figuur met een crisispak uit 1930 rond de magere botten. Dat uiterlijk heeft hij ingeruild voor dat van de moderne, jonge artiest en zijn repertoire is aan die vernieuwing aangepast. Enkele titels van nummers (die hij in gezelschap van veel vrouwelijk schoon) brengt: „Fifteen times", „Mariage machine" en „A womans place is in the house."

Van het optreden van Gilbert Bécaud maakte de VARA voor tweede kerstdag een televisieregistratie in de schouwburg van Deventer. Gilbert zingt, begeleid door zijn eigen orkest, onder anderen: „Dimanche à Orly", „L'hirondelle qui fesait printemps", „Et maintenant" en „Nathalie".

+ Circus

Op eerste kerstdag voor de jeugd weer traditiegetrouw het Engelse familiecircus van Billy Smart (Nederland I, 15.50 uur) en een optreden door het kinderkoor van Epen onder leiding van Joost Meyer met begeleiding van een ensemble onder leiding van Jean Lambrechts. Dit programma om 17.45 uur op Nederland I (we vertelden het u al eerder) heeft als titel „Als de kaarsjes branden...." Tweede kerstdag is er 's middags om 15.07 uur het muzikale sprookje „Peter en de wolf" met in aansluiting daarop de tekenfilm „Horton hears a who". Wat het avondprogramma op die tweede kerstdag betreft brengt de VARA op Nederland I opnieuw een aflevering uit de populaire serie „Colditz" en om 21.15 uur Tommy Coopers kerstshow. Wilt u nog meer lachen dan kan dat diezelfde avond om 19.30 uur op Nederland II bij de New Dick van Dykeshow. Op ditzelfde net om 21.40 uur eveneens opnieuw een aflevering uit de serie „Kung fu".

• *Tweemaal Gilbert tijdens de kerst op het Nederlandse TV-scherm: Links: Gilbert O'Sullivan (eerste kerstdag) rechts Gilbert Bécaud (tweede kerstdag).*

• Top 100

HILVERSUM — De NOS-radio brengt morgen (eerste kerstdag) van 18.02 tot 24.00 uur via Hilversum III de Top 100, gebaseerd op de nationale hitparade. Het programma is samengesteld door Felix Meurders en Frits Spits. Presentatie: Tineke en Joost den Draayer

• Sol en Gobelet

HILVERSUM — Vanaf volgende week 2 januari brengt de VARA-televisie een nieuwe kinderserie op het scherm: „Sol en Gobelet". Met deze nieuwe Franse serie begint de VARA iedere donderdag zijn tv-avond. Sol en Gobelet zijn twee clowns, die spelen met begrippen en dromen. Tweede kerstdag wordt de laatste aflevering van de Stratemakeropzeeshow uitgezonden.

• William Beeloo

BERLIJN — Zanger William Beeloo uit Heerlen heeft in Berlijn een contract getekend met componist en tekstschrijver Jack White. In zijn genre is White de grootste van West-Europa. Hij schrijft liedjes voor tal van bekende sterren. Vrijwel elk lied komt in de hitparade terecht. White heet eigenlijk Nussbaum en was vroeger voetballer bij PSV.

• De verlossing

ELSLOO — De AVRO gaat de driedelige serie „De verlossing" van Walter van der Kamp (gebaseerd op het boek van Willem van Elsschot) reeds op 9, 10 en 12 februari op het tv-scherm brengen Aanvankelijk was het de bedoeling dat de serie, waarvoor de buitenopnamen met honderden figuranten in Elsloo plaatsvonden, april 1975 op het scherm zou komen.

• Kersttoespraak

HILVERSUM — Koningin Juliana houdt morgen, woensdag, een kersttoespraak die door de NOS-radio van 13.00 tot plm. 13.20 uur wordt uitgezonden via de drie Hilversumse radiozenders.

12 camera's volgen opening Heilig Jaar

VATIKAANSTAD — Met 12 kleurencamera's verslaat de Italiaanse televisie de plechtige opening van het H. Jaar in het Vatikaan. De uitzending wordt door de meeste landen in het westen hetzij rechtstreeks, hetzij via de ampexband overgenomen. Nederland kan de uitzending vanavond volgen via Nederland II om 23.25 uur. De plechtigheid duurt een half uur. In aansluiting op de openingsplechtigheid volgt het tv-verslag van de kerstnachtmis in de St. Pieter.

Kerstgroeten uit Berlijn!

Van onze showpagina-redactie

BERLIJN/HEERLEN — Conny Froboess, het meisje, dat eens op zevenjarige leeftijd als „de kleine Cornelia"een enorme hit scoorde met „Pack die Badehose ein" („Naar de speeltuin"), is met haar 31 jaar nu al een hele Cornelia geworden Vanuit Berlijn en door toedoen van onze vrienden bij de Sender Freies Berlin, krijgt u van haar vandaag de beste wensen voo rde kerstdagen. En niet alleen van Cornelia, maar ook van haar echtgenoot, de regisseur Hellmuth Matiiasek en de kinderen Agnes en Kaspar. Helmuth Matiasek ontbreekt op deze foto omdat hij tijdens de opnamen hiervoor in het buitenand vertoefde.

(Foto: SFB, Berlijn)

VROLIJK AFSCHEID VAN DE STRATEMAKEROPZEESHOW

HEERLEN/HILVERSUM — Met een dubbele aflevering luidt de VARA op tweede kerstdag de door miljoenen jongens en meisjes gewaardeerde Stratemakersopzeeshow uit. Die laatste aflevering wordt een spektakelprogramma met (uiteraard) Erik Engerd, De Deftige Dame en de Stratemaker. Vanaf 19.05 uur op Nederland I een show van vijftig minuten met liedjes, sketches en gesprekken met bekende Nederlanders als Pipo, de Dikke Deur, Piet Keizer, Wim van Hanegem en vele anderen. Ook is er een grote receptie. Alles staat in het teken van „Afscheid".

• *Deze scène zal in de (Stratemakersopzeeshow" van komende donderdag zeker niet ontbreken. De trouwe fans van die serie weten al wie het zijn (v.l.n.r.): Aart Staartjes, Wieteke van Dort en Joost Prinsen.*

show

radio en televisie

eindredactie: harrie cremers

• *Snapshot uit de Caterina Valenteshow. Met Silvio Francesco [illegible] tapdanser Paddy Stone.*

Caterina Valente weer terug op het tv-scherm

Van onze showpagina-redactie

MüNCHEN HEERLEN — „Muziek is mijn leven? Een avond met Cate... Valente", is de titel van het muziekprogramma dat Duitsland I eerst... kerstdag om 19.00 uur op het scherm brengt. Het is jaren geleden dat Caterina Valente met een eigen show op de Duitse televisie te zien wa... Het zwaartepunt van haar werk lag en ligt namelijk in het buitenland. Vooral in Amerika. Sinds haar huwelijk met de Engelse componist e... pianist Roy Budd en de geboorte van haar kind is ze bovendien begonne... aan haar tweede carrière maar nu als huismoeder en echtgenote.

IN AMERIKA beleeft ze nog altijd grote successen. De verkoop van ha... platen loopt over de gehele wereld als een trein. Ze zingt vers... talen zonder accent en haar gitaarspel is briljant. Diegenen die even go... als zij kunnen dansen kunnen zich rekenen tot de top van het dansvak.

Het was voor de Duitse programmamakers helemaal niet gemakkelijk o... haar tot het maken van een programma voor de Duitsers te overreden. ... het idee voor een dergelijke uitzending kwam de vraag op of de Duitse ... een talent als Caterina Valente wel kon missen. De programmamake... hebben gestreefd naar een programma met zuiver muzikale elementen ... de tegenwoordige kunstzinnige trekken van Caterina Valente tot uitdrukk... te brengen. Ze zal ze nieuw gearrangeerde songs brengen met teksten va... Wolfgang Franke. De muzikale arrangementen zijn van Heinz Kiessl... die ook het uit 44 man bestaande orkest zal leiden. De regie ligt in hande... van Rainer Bertram.

CATERINA VALENTE zal samen optreden met haar broer Silvio Fra... cesco. Ze speelt gitaar en dans met de Engelse topdanser Paddy Stone. Vo... het eerst in Duitsland zal ze aan de piano haar echtgeoot Roy Budd vo... stellen.

Aangezien de show in het Engels en in het Duits werd opgenomen ... men hem nog een tweede maal zien in het Engels in februari.

14 films met Kerstmis op de Duitse televisie

HEERLEN-MAINZ-KEULEN — Omdat een groot deel van de Nederlandse televisiekijkers de beide Duitse netten kan ontvangen is het van belang om te weten dat Duitsland I op de eerste kerstdag van 's ochtends 10.30 tot 's nachts 00.45 uur in de lucht is. Het tweede net is vanaf 11.00 tot 22.50 uur van de partij. Op de tweede kerstdag „draaien" beide netten ongeveer de klok rond wanneer men 's middags vanaf omstreeks 12.00 uur in de ether is.

+ Amusement

Het ZDF in Mainz vindt dat de jeugd op beide dagen kalkoenen en de meest voortreffelijke vleesgerechten feestelijk worden opgedist, niet tekort mag komen. Vandaar dat men zowel op eerste als tweede kerstdag rond de klok van 's middags 13.30 uur een tweedelige televisiefilm van Walt Disney over en koningtijger brengt. In aansluiting hierop brengt het tweede net van de Duitse tlevisie op tweede kerstdag nog een ander kassucces voor de jeugd: „Emil en zijn detectives" (vanaf 14.10 uur). In een theateruitvoering brengt ZDF dit door de eerder dit jaar overleden acteur Erich Kästner geschreven populaire werk In ons land zullen velen zich het verhaal van „Erich und seine Detective" ongetwijfeld nog wel herinneren van de middelbare schoolbanken waar het jarenlang als een eindexamen opgave gold. Het verhaal: tijdens een treinreis wordt Emil bestolen van het geld dat hij naar zijn grootmoeder zou brengen. Met behulp van speurzinnige leeftijdgenootjes weet hij de dief echter in te rekenen.

Wat het amusement betreft doet de Duitse TV het op eerste kerstdag even kalmpjes aan. Twee programma-onderdelen staan echter centraal en mogen internationaal gezien ook wel als een aardige trekpleister worden gezien. Caterina Valente die we jarenlang niet meer op TV zagen komt 's avonds bij Duitsland I met een eigen show. Niet zo erg verwonderlijk misschien want sedert haar huwelijk met de Engelse componist en pianist Roy Budd en de geboorte van haar kind (Caterina woont momenteel in Londen) heeft zich voorbereid op haarde tweede carrière, namelijk die van huismoeder en echtgenote. „Maar", zo zegt Caterina „mijn hobby de muziek geef ik nooit op". In haar „personalityshow" die 's avonds om 19.00 uur bij Duitsland I begint zijn bij haar te gast de topdanser Paddy Stone, haar man Roy Budd en broer Silvio Francesco

Tweede hoogtepunt — nu op Duitsland II — op eerste kerstdag is het optreden van de nu 49-jarige Allround-showman Sammy Davis jr. Bijna een uur lang krijgt u hem van 21.50 tot 22.40 uur in beeld. Op tweede kerstdag gaat het er bij hetzelfde tweede net nog wat vrolijker aan toe tijdens de filmmusical „Chitty chitty bang, bang".

+ Speelfilms

En dan de speelfilms. Veertien zijn er dat rond de kerstdagen. Nadrukkelijk gebruiken wij het woord „rond", want de Duitse TV vindt het kerst- en nieuwjaarstijd uitstekend om ook enkele series op het scherm te brengen. Zo bijvoorbeeld op eerste kerstdag het eerste ... van de „maandiamant" (Duitsland ... 20.15 uur). Een reeks avontuurlij... belevenissen met — voor wie ze ... kent — Theo Lingen en Paul Dal... ke. Op het eerste net diezelfde d... ook nog de Engelse speelfilm „O... ver twist" naar de roman van Ch... les Dickens met als middelpunt ... bende jeugdige zakkenrollers (15... uur). Later op de late avond (22.... 00.40 uur) de Engelse speelfilm „T... prince and the showgirl" met on... anderen Marilyn Monroe. Op Du... land III om 20.15 uur „The g... can't help it" met onder ander... Jayne Mansfield, Julie Londen ... Ray Anthony.

Een speelfilm over een clown die ... staande voet wordt ontslagen ... tweede kerstdag bij Duitsland ... (14.25 uur) Het tweede net ge... 's avonds om 21.20 uur de speelf... „Roman holiday" met in de hoofd... Gregory Peck. En dit is dan uit... aard slechts een selectie wat ... Duitse zenders met de kerst hebb... te brengen. En voor wie ook ... avond tevoren al even in de ste... ming van een speelfilm wil kom... Om 19.30 uur is daar op Duitsla... II de film „Engelen zijn overal", ... Amerikaanse speelfilm die de AV... op eerste kerstdag via Nederland ... uitzendt. Op het eerste net om 21... uur dan nog de Amerikaanse spe... film „A tree grows in Brookl... met o.a Dorothy Mc Guire en T... Donaldson.

● **Gregory Peck, Audry Hepburn ... Eddie Albert tijdens de speelfi... „Roman holiday" die het ZDF twe... de kerstdag (21.20 uur) op h... scherm brengt.**

economie vandaag

Auto's in Duitsland

FRANKFORT — Vorige maand heeft de autoproduktie in de Westduitse Bondsrepubliek de laagste stand van dit jaar bereikt, zo meldt de overkoepelende organisatie van de Westduitse automobielindustrie. Er werden ongeveer 244.000 auto's vervaardigd, 17,5 procent minder dan in oktober jl en 29 procent onder het produktiecijfer van november vorig jaar.

Leiding weg bij VW

WOLFSBURG — Rudolph Leiding, de president-directeur van Volkswagenwerke A.G., heeft de raad van commissarissen verzocht hem om gezondheidsredenen van zijn functie te ontheffen. De raad zal op 10 januari een vergadering wijden aan de problemen, die samenhangen met het ontslag van Leiding. Hij blijft president totdat een opvolger zijn werk kan overnemen. Wie na Leiding het bestuur van de grootste automobielfabriek in Europa zal overnemen is nog volkomen onbekend.

Weinig NAM-boringen

DEN HAAG — De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) heeft in 1974 maar één opsporingsboring kunnen slaan, hoewel er zeven op het programma stonden. Voor zes kreeg NAM geen vergunning na milieutechnische of planologische acties. De directie is echter van mening, dat in 1975 aanmerkelijk meer opsporingswerkzaamheden op het vaste land zullen kunnen worden verricht. Er staan er weer zeven op het programma. Voorts zullen negen boringen geslagen worden: vier te Wassenaar, een te Monster en vier te Berkel. Het eerste gas uit de Noordzee zal einde 1975 per buisleiding te Callantsoog aan land komen.

Nieuwe Milieuwet

DEN HAAG — De ministerraad is akkoord gegaan met het nieuwe ontwerp 'Afvalstoffen'-wet, een vervolg op de wet 'Chemische Afvalstoffen'. De nieuwe wet zal een regeling geven voor allerlei soorten afval, zoals voor huisvuil en autowrakken. De provincies krijgen de taak een langtermijn-beleid uit te voeren voor huisvuil, terwijl voor de verwerking van afvalstoffen een vergunningsstelsel zal worden ingevoerd.

Eet meer eigen boter

ARNHEM — De Europese commissaris voor landbouwzaken, ir. P. Lardinois, heeft op een vergadering van de landbouwbond ABTB verklaard: „Verwacht niet, dat andere EEG-landen zoveel zullen blijven betalen om de Nederlandse boter, die niet in Nederland zelf wordt opgegeten, toch aan afzet te helpen. Het uitgeven van honderden miljoenen als subsidie aan onze zuivelexport kan niet doorgaan". Nu de margarine duur is geworden, heeft de boter weer kansen, aldus de heer Lardinois. Hij keerde zich ook scherp tegen het afremmen van het vleesverbruik. Dat zou zagen zijn aan de wortels van onze voedselvoorziening en de landbouw in een jarenlange crisis storten, met vernielende gevolgen voor tien of vijftien jaren.

Kerkdiensten Toch nog suikerbieten

SAS VAN GENT — Er is toch nog een redelijke oogst aan suikerbieten. De campagne is verlengd van 15 december tot 31 december. Per dag is er bij de fabriek van Sas van Gent nog aanvoer van 5 tot 6 miljoen kg. Ook de fabrieken van de Suikerunie en Zevenbergen draaien nog enkele dagen door. De laatste dagen zijn, dank zij het droge weer, toch nog enkele percelen geoogst.

overigens ....

hebben Confectieateliers Kompas te Tiel ontslagvergunning aangevraagd voor 47 man kantoorpersoneel te Doornenburg en voor 32 personeelsleden van het atelier te Tiel; als lopende onderhandelingen voor overname doorgaan, is er kans dat 37 mensen nog aan het werk zullen kunnen blijven ● zijn in de week tot 6 december 693 vergunningen voor werktijdverkorting voor totaal 37.421 werknemers van kracht geworden, zodat er in die week ca. 100 bedrijven met verkorte werktijd bijkwamen ● sinds 1 november jl. daalde de omzet van de horecabedrijven met 16 pct.; aan drank werd zelfs 23 pct. minder omgezet ● zal Goodrich Tire Comp. de productie in zijn bandenfabrieken in Amerika beperken, waardoor 1.800 werknemers bij vijf fabrieken worden getroffen.

Midden-Oosten minder afhankelijk van Rusland

Franssen nu de grote wapenleveranciers

Van onze economische redactie

PARIJS — De strijd door de Arabische landen tegen Israel is tot nu toe voornamelijk gevoerd met door Rusland geleverde wapens. Daar vrijwel alle Arabieren Mohammedanen zijn, zijn zij anticommunistisch. Daarom kopen de Arabische vrienden van het oorlogvoerende Egypte en Syrië thans vooral Franse wapens met oliedollars, waarover zij zeer ruim beschikken, om de Arabische belangen minder afhankelijk te maken van de Russen en om een Russische overheersing in het Midden-Oosten en een communistische machtsovername daar te voorkomen. Ook het niet-mohammedaanse Perzië (Iran) heeft zich aangesloten bij het anti-communistische Arabische blok, ook omdat het met bezorgdheid de Russische militaire opbouw ziet in het naburige Irak.

Frankrijk profiteert in hoge mate van deze geschenkzendingen van landen als Saoedi-Arabië en Perzië. Het is, na Amerika en Rusland, de grootste wapenleverancier ter wereld. Perzië kocht in Frankrijk twaalf raketboten en het onderhandelt daar over de aankoop van de door kernenergie aangedreven onderzeeërs. Saoedi-Arabië plaatste grote wapenorders in Frankrijk, die bestemd zijn voor de bewapening van Egypte. Dit land heeft reeds de eerste van de 36 door Frankrijk te leveren Mirage-bommenwerpers ontvangen. Ook schatrijke olielanden als Koeweit en Aboe Dhabi plaatsten grote orders in Frankrijk ten bate van Egypte.

Records

Franse wapenhandelaars boekten dit jaar verkooprecords; zij ontvingen voor 8,5 miljard gulden orders, waarvan het leeuwedeel uit het Midden-Oosten. Saoedi-Arabië zelf bestelde enkele weken geleden Franse vliegtuigen, helicopters, tanks, pantserwagens, raketten en ander modern oorlogstuig ter waarde van ruim 2 miljard gulden. Koeweit kocht eveneens scheepsladingen wapens, die voor het merendeel worden verscheept naar Egypte.

Frankrijk stelt geen voorwaarden aan de afnemers over het gebruik van de wapens. De Koeweitse regering verklaarde: „Wij zijn vrij de wapens te gebruiken wanneer en waar wij willen".

Sedert Frankrijk na zeven jaren zijn wapenembargo voor het Midden-Oosten ophief, probeert de Franse regering niet langer serieus clausules op te leggen, die 'heruitvoer' verbieden naar derde landen. Verwacht wordt, dat Egypte ook rechtstreeks wapenorders in Frankrijk, in plaats van in Rusland, zal plaatsen. Volgens welingelichte kringen te Parijs zullen deze aankopen worden betaald door Saoedi-Arabië en Koeweit.

Aan de kar

verse — Kilogram — groente

door Will Lebens

De groenteveilingen in Midden- en Noord-Limburg pauzeren op beide Kerstdagen en op Nieuwjaarsdag. Voor het overige gaan de veilingen gewoon door en worden dagelijks vele tonnen groenten geveild voor binnen- en buitenland. Als we momenteel een woensdag nemen in Grubbenvorst vinden we in de neerzetruimte rond 60 ton diverse koolsoorten, 18 ton spruitkool, 23 ton witlof, 60 ton prei, 50 ton peen, ruim 400.000 kroppen sla, 16.000 stuks knolseelderij en 6 ton andijvie. Bovendien een aardige sortering appels en peren. Bloemkool is er niet meer bij. Maar de aanvoer van wintergroenten is zo ruimschoots, dat de groente markt zeker kan worden voorzien. Bovendien zijn andere landen niet te beroerd om Nederland bij zijn groentevoorziening te helpen. Frankrijk levert met alle plezier bloemkool, peterselie en andijvie. België brengt tomaten en witlof. Spanje andijvie en druiven. Egypte sperciebonen. De Canarische Eilanden tomaten, komkommers en paprika terwijl Israel komt met keurfruit zoals aardbeien, aubergines, meloenen en avocado's. Ook de uitblijvende vorst zorgt er mede voor, dat de veldgroenten hun kwaliteit behoudende en in ruime mate kunnen worden aangevoerd. En de prijzen onder de klok Over het algemeen mogen de telers tevreden zijn. Maar voldaan? Zolang de koolsoorten niet de gunst van het publiek krijgen, liggen de prijzen van rode kool (13-19 ct. per kg), van witte kool (rond 10 ct.), van savoyekool (16 ct.-25 ct.) en van spruitkool) 20 ct-30 ct.) zeer laag. Spruitkool werkt zich iets meer in de kijker. Voor exportkwaliteit werd de voorbije week op de veiling tussen 70 ct. en 90 ct. per kg betaald. De prijzen voor het grote restant bewogen zich tussen 50 ct.-70 ct. Knolselderij noteert van 40 ct. tot 50 ct. per stuk terwijl de prijs van peen zich tussen 24 ct.-40 ct. bewoog. Voor prei werd tussen 58 ct.-84 ct. onder de klok betaald. De prijs van deze groente wordt elk jaar aangewakkerd door de vorst. Exportsla werd tussen f 35-f 41.80 per 100 krop betaald. Lichtere kwaliteit haalde tussen 20 ct.-25 ct. per krop. Veldsla blijft blijkbaar in de running en handhaafde een prijs tussen f 3-f 4. Witlof daalde iets in prijs en stond tussen f 1,25 en f 2,- op de veiling genoteerd. Zoals elk jaar stijgt voor de feestdagen de vraag naar champignons en lopen de prijzen op. De vorige week tot maximum f 4,25 per kg. Overigens heeft deze groente, wat de prijs betreft, zich uiterst sportief gedragen. De handvol asperges kost geld en werd de voorbije week met f 13.80 per kg betaald. Na Nieuwjaar wordt het iets rustiger op de veiling in Grubbenvorst. Dinsdag valt weg als veilingsdag maar op maandag, woensdag,donderdag en vrijdag gaan aanvoer en verkoop gewoon door. Prijzen van fruit: Cox f 1.10 a f 1.20, Boscoop 85 ct.-95 ct. Golden 44 ct.-50ct., Jonathan 42 ct-52 ct . Peren: Doyenne 50 ct.-70 ct., Conference 48 ct.-60 ct. en Legipont 50 ct.-60 ct.

Bij Philips terugslag in laatste halfjaar

EINDHOVEN — De directie van het Philips-concern heeft in het personeelsblad verklaard, dat Philips dank zij zijn rijk assortiment en zijn wereldomvattende organisatie een goede toekomst zal behouden.

In 1974 is veel tot stand gebracht en de gevolgen van de energiecrisis en de geldontwaarding hebben zich ook bij dit bedrijf in de tweede helft van 1974 sterk doen gelden en zij hebben de gang van zaken in hoge mate beïnvloed.

AKZO-chemie ziet toekomst gunstig

HENGELO — De directie van AKZO-Zoutchemie Nederl. heeft in het personeelsblad verklaard, dat de stormachtige ontwikkeling van de chemie in de laatste jaren achter de rug is en dat zij nu volwassen is geworden. Grote prijsdalingen zijn niet te verwachten, wel echter geleidelijke prijsstijgingen ingevolge de geldontwaarding.

De toekomst ziet er — volgens AKZO-Zoutchemie redelijk gunstig uit. Maar als de wereld de veelheid der voorhanden problemen niet weet op te lossen, zal ook de chemie niet buiten schot blijven.

De prijsstijging van de chemische basisproducten — meestal veroorzaakt door de verhogingen van de olieprijs — blijken maar een geringe invloed te hebben op de prijs van de eindproducten. De verviervoudiging van de olieprijs verhoogt bv. de prijs van gemonteerde kunststofprodukten voor de bouw met slechts 5 pct. Voor wat betreft mineralen wordt opgemerkt, dat er behalve voor lood en zink, de eerstkomende vijftig jaren geen uitputting gevreesd hoef te worden.

onder redactie van ben romijn

Beursoverzicht - Beursoverzicht

Kerst stemming

AMSTERDAM — De actieve markt heeft maandag weinig koersverschillen van betekenis te zien. De handel was erg kalm, ook al omdat de meeste beleggers al in kerststemming zijn. Bij gebrek aan belangstelling was de stemming aan de gemakkelijke kant.

Hoogovens opende een gulden lager, Kon Olie verloor f 0.40, Unilever dertig cent, Akzo veertig cent en Philips bleef op de oude koers. KLM was ongeveer een gulden beter op.
De scheepvaartmarkt was enigszins verdeeld. Banken en andere actieve waarden bleven eveneens in de buurt van de oude prijzen, alleen Heineken was twee gulden lager.
De zestien gulden lagere koers, die bij opening voor Amsterdam Rubber werd opgemaakt was eigenlijk nog de enige ontwikkeling die stof tot praten gaf. De notering van f 240 lag tien gulden beneden het bod van Catz Int. Een aantal aandeelhouders van Amsterdam Rubber gaf kennelijk de voorkeur aan het opstrijken van het contante bod. In de loop van de beurstijd nam de handel in Amsterdam Rubber weer sterk toe.

Enkeleinternationals zoals Unilever Kon. Olie en Akzo konden zich iets opwerken en voor het overige bleef de handelslust gering.

Op de locale markt bestond grote belangstelling voor het verzekeringsfonds Ennia. De koers steeg met f 7 tot f 118 nadat vrijdag al f 4 winst was geboekt. In de hoek deden sterke geruchten de ronde over een op handen zijnd bod van Nat. Nederl. Dit fonds daalde in de loop van beurstijd van f 54.50 tot f 53.50, welke laatste koers praktisch gelijk was aan vrijdag.
Overigens kwamen op de lokale markt een aantal opmerkelijke koerssprongen voor. Fors hogere biedprijzen kwamen tot stand voor Interlas, Batava, Zeeland en Rothe en Jiskoot. Voor Drentsch-Overijsel Hout werd f 13 meer betaald en Leidsche Wol tien gulden.
Aan de andere kant was opvallend dat Nederlandse Credietbank tien procent waarde verloor op f 40.

Van der-Giessen verloor tien gulden evenals Oreinstein, en BOZ werd tevergeefs twintig gulden lager aangeboden. Flauw waren verder onder meer Emba, KNP, VRG Papier, De Boer, Elsevier en Krasnapolsky.

Advieskoersen

AMSTERDAM — De advieskoersen (aan- en verkoopprijzen) voor buitenlands bankpapier geldend in Amsterdam op heden luiden:

Amerikaanse dollar 2.50-2.60
Engelse pond 5.84-6.14
Belgische fr. (100) 6.67-6.97
Duitse mark (100) 102.50-105.50
Ital. lire (10.000) 36.75-40.25
Portugese esc. (100) 9.50-11.00
Canadese dollar 2.52-2.62
Franse fr. (100) 55.00-58.50
Zwitserse fr. (100) 97.00-100.00
Zweedse kroon (100) 59.25-62.25
Noorse kroon (100) 46.25-49.25
Deense kroon (100) 42.40-45.50
Oostenr. schil. (100) 14.57-14.87
Spaanse pes. (100) 4.30-4.60
Griekse drachme (100) 7.50-9.00
Finse mark (100) 68.50-71.50
Joegosl. dinar (100) 13.50-16.50

BEURS VAN AMSTERDAM

ACTIEVE AANDELEN

AKZO f 20	38.70	38.80
ABN f 100	247.00	248.50
AMRO f 20	63.50	64.00
A'dam Rubber f 750	256.00	260.00
Deli-Mij f 75	87.50	88.50
Dordtsche P. f 20	82.50	83.00
Dordtsche P. pref.	—	—
Heineken f 25	117.00 e	114.50
Heineken Hold. f 25	113.30	110.20
Holl.-Am. Lijn f 100.-	55.00	55.00
Hoogov. f 20	57.00	55.50
HVA-Mij' en A+Rec	61.50	60.50
KNSM f 100	114.00	114.00 e
KLM f 100	40.00	41.30
Kon. Olie f 20	64.10 f	64.10
Nat. Ned. f 10	53.40	53.70
Ommeren cert	286.00	284.00
Philips f 10	20.90 e	21.00 f
Robeco f 50	141.00	141.30
Rolinco f 50	90.00	89.50
Scheepv.un. f 50	110.50	110.00
Unilever f 20	80.20	80.00

OBLIGATIES

Staatsleningen

10½ Ned. '74	103.80	103.90
9¾ id. '74	100.90	100.80
8 Ned. 70-95	92.40	92.30
8 Idem 70 III	94.40	94.40
8 Idem 70-77	100.30	100.40
7¼ id. 84-98	88.90	88.80
7,2 idem 72-97	94.50	94.50
7.2 idem 69-94	85.30	85.10
7 idem 69-94	85.60	85.40
6½ idem 68 IV	82.30	82.10
6½ idem 67-92	81.70	81.60
6 idem 67-92	80.60	80.40
5¾ idem 65 II	82.80	82.60
5¾ idem 64 II	80.80	80.60
5 idem 64-94	77.00	76.90

Converteerbare Obligaties

4¾ AKZO	63.75	64.00
6 A.B.N.	94.00	94.50
6¾ AMRO '73	86.80	87.00
5½ AMRO	151.50	151.50
6¼ Bührm. T.	92.00	92.50
7¾ Elsevier	—	—
4¾ Gelder	91.50	91.50
5¾ Gist-Br.	87.50	87.00
6½ Grinten	99.00 e	100.00
5¼ Hoogov.	—	—
5¾ KLM	66.00	67.00
7¾ K.N. Pap.	129.30	128.50
7¾ Macintosh '75	82.00 e	82.50
6½ Philips	99.90	100.00
4¾ Philips	74.85	74.80
6½ Rolinco 1000	—	—
7 Skol	82.00	82.40

AANDELEN

Bank Cred. Verzeker.

AMEV	52.00 e	53.50
AMFAS	78.20	77.50
Ass. St. R'dam	92.50	92.80
Ennia	111.00	118.00
Mees Hope	113.50	113.50
Ned. Credietb.	44.70	40.50
NMB	133.20	132.80 f
Slavenb. Bnk.	2250.00	2250.00
Fr. Gr. Hyp. Bk.	86.00	85.50
Tilb. Hyp. Bk.	131.10	131.00
Westl. Utr. Hyp.	295.00	290.00

AANDELEN

Handel Industr. & Div.

ACF	—	269.00
AHOG-BOB	34.00	33.50
Ahold	56.10	56.00
Amas	22.80	22.70
Asd. Droogd.	129.00	126.50
Asd. Rijtuig	121.00	121.00
Aniem Nat.	13.60	13.50 e
Arnh. Schbw.	109.00	109.00
Asselberg	650.00	660.00 b
Audet	146.00	148.50
Aut. Screw	90.00	90.00
Aut. Ind. Rt.	1050.00	1150.00
Ballast-N	27.00 e	26.00
BAM	—	60.50
Batava	370.00 b	400.00 b
Batenburg	217.50	217.00
Beek van	—	93.00
Beers	62.50	62.50
Begemann	70.50	74.00 b
Bergoss	134.00	130.00
Berkel P.	110.00	110.80
Blydenst.	450.00 e	454.00
Boer Druk	195.00	185.00 e
Bols	72.70 e	73.50
Borsumij W.	81.00	82.00
Bos Kalis	85.20 e	84.50
BOZ	360.00	340.00 a
Braat Bouw	340.00	340.00
Bredero VB	1600.00	—
Id. Cert.	1550.00	1650.00
Bredero VG	347.00	349.00
Id. Cert.	341.00	342.00
Buhrmann-T.	—	—
Id. Cert.	65.50	65.80
Calvé-D cert	112.00	115.00
Id. 6 pct. cert	1010.00	1005.00
Centr. Suiker	—	—
Id. Cert.	—	738.00
Ceteco	158.80	159.50
Id. Cert.	158.50	159.50
Chamotte	46.50	45.50
Cindu-Key	48.50	47.20
Cont. Br. Tr.	8.00	8.00
Crane Ned.	655.00	652.00
Dessaux	56.00	55.80
Dikkers	62.00	69.00
Dr. Ov. Houth.	187.00	200.00
Dröge	1180.00 a	1150.00 a
Duiker App.	410.00	410.00
Econosto	—	43.00 f
Elsevier	425.00	408.00
idem cert	423.00	406.00
EMBA	234.50	220.00
Enkes	49.00	49.50
Fokker	32.50	33.00
Ford Auto	286.00	290.00 b
Furness	77.80	78.00
Gamma h.	31.00	31.50
idem 5 pct pw	15.40	15.40
Gelatine Delft nrc.	159.50	156.50
Gelder cert	93.00	93.00
Gerofabr.	48.50	49.80
Giessen	455.00	445.00
Gist Broc.	63.80	65.50
idem cert.	63.80	65.50
Goudsmit	84.00 f	84.00 a
Grasso	133.00	136.00 b
Grinten	158.50	158.50
Grofsmed	120.50	124.50
Hagemeijer	99.80	99.00
Helma Hold.	38.20	38.50
Hero Cons.	115.00	116.00
Heybroek	—	—
Hoek's Mach.	78.00 e	79.00
Holec	202.00	200.00 f
Holl. Beton	52.30	51.00
Holl. Beton c.	48.20	49.00
ICU	63.20	60.50
IHC Holland	26.70	27.00
Ind. Maatsch.	169.00	169.00
IBB Kondor	41.80 e	44.00
Interlas	130.00 b	150.00 b
Internatio M.	52.00	50.50
Inventum	607.00	—
Kappa Pap.	156.00	153.00
Kempen en B.	72.00	—
Key Houth	—	—
Klene S.	180.00	182.00
Kloos	119.00	119.00
Kluwer	84.00 e	83.00
Kon. Bijenkorf	70.20	—
Id. Cert.	70.00	69.00
Id. 6 cum	12.00 e	—
Kon. Ned. Pap.	64.00	64.50
Krasnapolsky	110.00	105.00
KSH	57.00	56.00
KVT	62.00	59.00
Kwatta	18.30	18.50
Landre gl	139.50	140.50
Leidsche Wol	180.00 e	195.00
Lindet. Jacob	280.00	280.00
Macintosh	86.00 e	84.00 e
Meneba	76.80	79.80
Metaverpa	2020.00	2040.00
Molukse	80.00	78.00
Mijnb. W.	930.00	930.00
Naarden	53.00 e	52.50
Naeff	104.00	103.00
Nat. Grondbezit	45.00	44.00
NBM-Bouw	50.50	50.10
Nedap	365.00	370.00 a
Nederhorst	19.00 e	19.00 e
Ned. Bontw.	306.00	300.00
Ned Dagbl.	172.00	174.00
Id Cert.	430.00	437.00 f
Nelle	277.00	280.00
Netam	82.00 b	84.00
Nieaf	1490.00	1450.00
Nierstrasz	1750.00 e	1900.00 e
Norit	89.00	90.00
Nutricia gb	58.50	58.50
Nutricia vb	59.50	58.90
Nyma	67.00 e	64.80
Nijverdal	65.50	65.60
Ogem nb	23.70	23.60
Orenst. K.	235.00	225.00 f
Oving-D-S	170.00	169.00
Pakhoed h.	122.00	122.00
Id. Cert.	121.80	122.00
Palembang	75.50	75.50
Palthe	66.00	66.00
Philips gb	—	—
Pont Hout	199.00	200.00
Porcel. Fles	91.00	91.50
Proost Br.	181.50	182.00
Rademakers	325.00	330.00
Reesink	125.00	129.00
Reeuwijk	—	—
Reiss en Co	93.00	96.00 e
Riva	171.00 e	175.00
Id Cert.	165.50	168.00
Rohte Jisk	58.00	68.00 b
Rommenhöller	513.00 e	510.00
Rijn-Schelde	242.50	241.50
Sanders	167.00	167.50
Schev. Expl.	19.20	19.20
Schokbeton	1150.00	1150.00 a
Schuitema	96.50	95.80
Schuppen	228.00	229.00
Schuttersv.	95.00	97.20
Stevin gr.	53.00	53.00
Stoomsp. TW	[illegible]	106.50
Tabak Phil.	127.00	121.00
Telegraaf	76.50	77.50
T.H.V. Intern.	280.00	284.00
Tilb. Waterl.	318.00	—
TW Kabel	293.00	300.00 e
Ubbink	142.00 b	141.50 e
Unikap	262.00 e	260.00 e
Unil cert.	—	—
id 7 pct.	70.20	70.10
id. 6 pct.	60.30	60.30
v.d. Vliet-W.	74.00	74.00
Veneta	52.00	56.00
Ver. Glasf.	119.00	121.00
Ver. Hand. Sch.	712.00 e	711.00
VMF	154.00	154.00
Ver. N. Uitgmij.	77.50	75.50
Ver. Touwfabr.	—	—
Id. Cert.	57.50	58.00 e
Vezel N.	520.00 a	519.00
Vihamij Butt.	76.00	76.00
VRG Papier	800.00 a	795.00
Vulcaansoord	55.00	55.20 e
Wegener c.	—	60.50
id. c.	61.50 e	62.00 e
Wessanen	85.20	84.80
Wyers	111.00	111.50
Wijk en Her.	970.00	978.00
Zaalberg	80.00	78.00

Beleggingsmaatschappijen

Alg. Fondsen B.	79.00	79.00
ASD Belegg. D.	113.00	113.50
Converto	455.00	455.00
Holland F.	118.00	117.00
Binne. Belf. VG	105.10	105.50
Breevast	102.00 e	101.00
Ned. Vastgoed	470.00 e	490.00 e
Dutch Int.	81.50	80.50
Nefo	62.50 e	64.70 e
Rolinco	60.70	61.20
Wereldhaven	74.00	74.20 e
Rorento	110.60	109.70
Concentra	184.00 a	183.00 l
Europafonds	—	—
Unifornds	342.00	342.00
Eurunion	900.00	903.00
Chemical F.	5.95	5.95
Dreyfus F.	—	—
Fidelity F.	20.50	10.50
Japan Fund	5.75	5.60
Massachus.	6.90	6.90
Value Line	—	1.45 l
Solvay	155.00	155.00
Un. Miniere	770.00	780.00
Hoechst	117.00	116.00
Hoesch	49.00	49.50
All. Breweries	212.00	210.00
Brit. Petr.	140.00	141.00
Imp. Chem.	90.00	88.00
PYE HOLD.	62.00	64.50
Nippon El.	310.00	305.00
Sony Corp.	266.50	275.00

Noord- & Zuid-Amerika

Gulf Oil	23.50	23.50
Imperial Oil	23.00	22.60
Shell Canada	12.30	12.05
Akzona	10.50	10.50
Am. Cyanamid	19.75	19.50
Am. Motors	4.00 a	3.80 l
Anaconda	13.30	13.25 l
Bethl. Steel	24.10	23.90
Boeing Corp.	16.00	16.25 l
Burroughs	76.00	76.25
Chrysler	8.45	8.60 d
Cities Serv.	44.90	43.90
Colgate	23.70	22.00
Dow. Chem.	54.40	53.40
Dupont	91.00	90.00
Exxon	62.00	61.25
First N.C.C.	27.30	26.60
Ford Motor	33.25	32.80
Gen. Electric	32.25	32.80
Gen. Motors	31.20	30.50 a
Goodrich	14.00	14.20
Goodyear	[illegible]	12.75
Gulf Oil	15.90	—
Honeywell	20.25	19.80
IBM	175.00	174.50
Kennecott	35.30	35.30
Litton Ind.	3.90	4.10
Nat. Dist.	12.75	13.00
N A. Philips	13.10	13.00
Philips P.	38.50	38.75 d
Procter G.	7.75	76.25
RCA Corp.	9.60 e	9.70
Rep. Steel	22.00	21.75 e
Shell Oil	44.50	41.40
Teaxaco	21.10	21.00
U S. Steel	60.50	68.00
Westinghouse	36.75	36.50

a = laten
b = bieden
c = ex claim
d = ex dividend
e = gedaan-bieden
f = gedaan-laten

Limburgs
agblad voor ittard en eleen
Dinsdag 24 december 1974

HET LIMBURGS DAGBLAD VOOR SITTARD EN GELEEN IS DE PLAATSELIJKE EN REGIONALE EDITIE VAN HET LIMBURGS DAGBLAD VOOR HET GEBIED SITTARD-GELEEN EN OMSTREKEN. HOOFDREDACTEUR: PIERRE HUYSKENS; EDITIECHEF-REDACTIE: JAN A.C. DE KLERK. KANTOREN: SITTARD: MOLENBEEKSTRAAT 5, TEL. 04490 - 5577. GELEEN: MARKT 3, TEL. 04494 - 46868.

Hond

● Gistermiddag had de rijkspolitie in Born onverwacht bezoek van een hond, die op nog onbekende wijze op de binnenplaats van het bureel was beland. Toen een der heren dienaren van Hermandad de tussendeur opende om eens op onderzoek uit te gaan, gewapend met pen en bloknote, stoof bewuste hond plotseling langs de verschrikte politieambtenaar het bureel binnen. Dwars door de gang stuivend ging de hond richting voordeur. Maar aangezien óf de hond kippig óf de ruit mooi schoon was stoof de hond dwars door het raam naast de voordeur heen. Er was materiële schade, terwijl de „dader" na het vergrijp spoorloos bleek. Zodat ook dit geval wel terecht zal komen bij de onopgeloste stukken.

Kaartjes

● Op de hoek van de markt en de druk-bewandelde en bewinkelde Limbrichterstraat in Sittard lag vrijdagavond een enorme hoop envelopjes met bijbehorende grijze gedrukte kaartjes die al gauw door de wind in alle richting verspreid werden. Sittardenaren stonden met gemengde gevoelens naar de rommel te kijken. „De bezorger heeft er zeker de brui aangegeven", mompelde er een. De tekst op de grijze kaartjes die in duizendtallen door de Limbrichterstraat voortgeblazen werden luidde: „Jammer genoeg behoort u niet tot de gelukkigen die een van de door de deelnemers van SITTARD PROMOTION beschikbaar gestelde prijzen hebben gewonnen. De deelnemende zaken wensen u prettige feestdagen toe". En van hier veel gevoel voor orde en netheid in het nieuwe jaar voor Sittard-Promotion. Er is al rommel genoeg in de wereld.

Kerstmis (1)

● De kerstdagen staan voor de deur. Dagen van sfeer en bezinning. Dagen ook om in huiselijke kring te vieren. Maar dit laatste is natuurlijk geen voorwaarde om van een zalig en gelukkig kerstfeest te kunnen spreken. Deze dagen kunnen ook elders dan in huiselijke aard worden gevierd, bijvoorbeeld in het kader van een „kerst-inn". Sittard heeft er een, maar ook elders staat er een op het programma. Op Terborg begint de kerst-inn vanavond om zeven uur met het einde om twaalf uur 's avonds tweede kerstdag. Een interessant programma wordt geboden, zoals dit ook in de Hanenhof te Geleen het geval zal zijn op beide feestdagen van elf uur 's morgens tot elf uur 's avonds.

Kerstmis (2)

In Puth-Schinnen zal er aan kerstsfeer evenmin gebrek zijn. Het kerkbestuur in de parochie van pastoor Beij heeft namelijk aan mevrouw Lagro-Kreyen uit Heerlen opdracht gegeven een kerstgroep te vervaardigen. Van deze taak heeft mevrouw Lagro zich uitstekend gekweten. Alleen de kameel, de os en de ezel ontbreken nog, maar dat doet er weinig aan af. Volgend jaar zal de groep gegarandeerd compleet zijn.

Prijs

● Het lot met nummer 1928 van de loterij van het Sittardse optochtcomité geeft recht op de eerste prijs. Een gloednieuwe auto. Af te halen bij comitévoorzitter Ad Pfennings. Alstublieft. Er zijn nog meer prijzen te verdienen geweest bij die loterij. Die zijn ook af te halen bij de heer Pfennings in de Begijnehofstraat. Wel te verstaan met de loten die de volgende nummers dragen: 6845 3553 400 4028 8799 262 2445 5111 9447 3606 4925 9914 9512 2596 9996 1214 149 5909 2731 8420 354 en 8076. Niet dringen!

Goedkoper

● Het leven in de gemeente Limbricht zal het komende jaar toch niet zo duur worden als oorspronkelijk gedacht werd. Dat hoorden de raadsleden van Limbricht van burgemeester Corten tijdens de raadsvergadering van woensdagavond. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat per 1 januari de rioolbelasting, de reinigingsrechten en de opcenten voor de personele belasting omhoog gingen. Nu de minister van Financiën heeft verteld dat men meer geld van het rijk krijgt, hoeven de genoemde belastingen niet zo sterk verhoogd te worden. Een duidelijk bewijs van de goede wil van B en W van Limbricht.

Fries kerkdorpje knoopt banden aan met Elsloo

Jan-Willem van Gils

ELSLOO-FRIESLAND — Het amper 550 inwoners tellende kerkdorpje Elsloo in het Friese woudengebied gelegen halverwege Heerenveen-Assen zal dit jaar trachten om de banden met Elsloo in Limburg opnieuw aan te halen. De „Vesuvius-club" van Elsloo Friesland heeft onlangs het college van Burgemeester en Wethouders van Elsloo Limburg uitgenodigd aanwezig te zijn bij de receptie ter gelegenheid van het tienjarig bestaansfeest van deze „Vesuviusclub".

Deze vereniging is een soort promotion-groep van ongehuwde mannen. Elk jaar opnieuw trachten zij Elsloo op een of andere manier in het nieuws te brengen. Ook worden veel goede dingen gedaan voor het dorpje zelf, zoals het bij elkaar brengen van speelwerktuigen voor de kleuterschool en te zorgen voor een toeristische bewegwijzering binnen Elsloo.

Deining

Het is de Vesuviusclub zelfs gelukt om dit jaar prinses Beatrix en prins Claus binnen het dorp te halen door uit een rijtuigmuseum in het Groningse Leek twee antieke kanonnen te 'stelen' en die in Elsloo naast de weg neer te zetten. Hierover is toen enorme deining ontstaan, maar het gevolg was dat de koninklijke hoogheden in Elsloo terecht kwamen nadat ze een bezoek hadden gebracht aan het museum in Leek. Ongeveer vijf jaar geleden hebben enkele leden van de club het gemeentewapen van Elsloo Limburg weggehaald en daarvoor in de plaats de vlag van Elsloo Friesland gezet. Op deze wijze zijn destijds contacten ontstaan tussen beide plaatsen. Een bus vol met Elslose Friezen zijn ook naar Limburg gekomen nadien.

De contacten zijn sindsdien verwaterd, maar de actieve Friezen laten het daar niet bij zitten. Er staat dit jaar opnieuw wat te gebeuren. Wat precies wil men niet kwijt.

Kerkdorpje

Elsloo is een van de dertien kerkdorpen van de gemeente Oostellingwerf dat enkele kilometers zuidoostelijk ligt van Drachten. Elsloo is nooit een zelfstandige gemeente geweest, maar het gemeenschapsleven is er sterk aanwezig. Er staat een eigen kerk die dateert uit 1913. Daarvoor stond er een kerk uit 1632 die vanwege haar bouwvalligheid werd afgebroken. Elsloo Friesland dankt zijn naam aan de Elzenbossen die vroeger in de omgeving voorkwamen. „Loo" betekent letterlijk bos en els is afgeleid van elzenbos. Vroeger heette het plaatsje ook Elzenloo. De betekenis van deze naam staat beschreven in een geschiedeniswerkje dat komt van de hand van burgemeester dr. T. H. Oosterwijk van Ooststellingwerf, die ontzettend veel grasduint in de geschiedenis van zijn gemeente.

De viering van het 10-jarig bestaansfeest van de Vesuviusclub is op 4 januari gepland. Het zoeken naar het gemeentehuis van de gemeente Ooststellingwerf is een studie op zich. In de telefoongids van de PTT is het plaatje Elsloo wel te vinden, maar zoeken naar Ooststellingwerf is zinloos. Navraag bij 008 levert ook niets op en de politie-almanak biedt uiteindelijk de oplossing. Het gemeentehuis staat namelijk in Oosterwolde.

● Het Friese kerkdorpje Elsloo dat halverwege Heerenveen en Assen ligt

Initiatiefgroep in Elsloo wil moderner onderwijs

Neutrale school op stapel

door Sante Brun

ELSLOO – Een initiatiefgroep in Elsloo heeft plannen het volgend schooljaar te kunnen starten met een „neutraal-bijzondere school" voor de leeftijd van 4 tot 12 jaar in Elsloo, geschoeid op moderne onderwijsideeën en bestemd voor de regio rond Elsloo. De school is niet bedoeld als kritiek, eerder als aanvulling op de bestaande scholen in Elsloo.

De bevolking van Elsloo is al sinds jaar en dag sterk gemengd samengesteld, ook uit mensen van niet-katholieke huize. In Elsloo en wijde omgenving is geen enkele neutrale school. Wel is er een openbare school in Stein. De initiatiefgroep werkt sinds enkele maanden; de Stichting Samenlevingsopbouw Westelijke Mijnstreek en de Schoolpedagogische Dienst alsmede de inspectie van het kleuteronderwijs hebben zich positief uitgelaten over het plan. Ook van gemeentewege verwacht men goede medewerking. Uit de groep is al een voorlopig bestuur geformeerd en men werkt nu aan het verkrijgen van rechtspersoonlijkheid. Voorzitter is de heer W. Vink, leraar aan een omscholingscursus bij DSM. Ook lid van het bestuur is mevrouw M. Schiprewski, lerares aan de MAVO in Elsloo. Zij houdt zich speciaal bezig met de didactische en methodische kant van de nieuwe school.

Men heeft daar al zeer duidelijke ideeën over. Van begin af aan zal worden gewerkt met een vloeiende overgang van Kleuterschool naar lagere school, men wil zo mogelijk direct af van het klassikaal systeem en streeft naar een niveaugroepensysteem. Men hoopt daar ook de geschikte onderwijzers voor te vinden.

Ook over de schooltijden heeft men al een vastomlijnd idee; men wil de schooltijden aansluitend vanaf half negen tot ongeveer half 3 met twee pauzes. Dit is vooral nuttig voor werkende moeders maar ook omdat men kinderen uit de wijde omgeving verwacht die toch zouden moeten overblijven.

Hoewel men er zich van bewust is dat het afnemend kindertal ook in Zuid-Limburg de komende jaren tot verlaging van het totaal aantal leerlingen zal leiden acht men het ontbreken van een neutraal-bijzondere school waarin ouders het bestuur vormen en uitgegaan wordt van een uitdrukkelijk democratische structuur niet in het belang van de streek. Kleine enquêtes onder ouders in de streek hebben trouwens al tot resultaat gehad dat men 't aantal mensen dat wettelijk nodig is om 'n school op te richten al ongeveer bij elkaar denkt te hebben. Zoals bekend moeten 50 ouders hun handtekening zetten, dan is de overheid verplicht naar mogelijkheden tot realisering van de plannen te zoeken.

In afwachting van CRM-subsidie

Gezinsvoogdij steunt adviesbureau Sittard

Van onze verslaggever

SITTARD — De Gezinsvoogdij in het arrondissement Maastricht blijft het Adviesbureau voor Jeugd en Jongeren in de Sittardse Stationsstraat (dat 1 maart de deuren opent) financieel steunen, in afwachting van de 90 procent subsidie van CRM waarvoor dat bureau over twee jaar in aanmerking hoopt te komen. Dat adviesbureau heeft van het Nederlands Comité Kinderpostzegels een startsubsidie van 15.000 gulden meegekregen. Het werkingsgebied van het bureau omvat de gehele westelijke mijnstreek Dépendances van het bureau in Geleen en Beek zijn reeds in voorbereiding.

„Niet als patiënt maar als cliënt, gratis en anoniem indien gewenst, kunnen jongeren uit de Westelijke Mijnstreek tussen 12 en 25 jaar die met moeilijkheden op welk gebied ook zitten hulp en advies van ons krijgen", zegt maatschappelijk werker Henk Langen (31) die met de dagelijkse leiding van het bureau is belast. Hij krijgt er een volledige dagtaak, inclusief weekenddienst, aan.

„We hebben slechts één doel met dit adviescentrum voor de jeugd, behulpzaam zijn waar mogelijk en waar nodig met het opvoeden en volwassen worden van de jeugd. Die hulpverlening moet democratisch zijn, gemakkelijk toegankelijk en bereikbaar en bovendien zelf-integrerend", legt directeur P. Thielen, directeur van de Vereniging voor Gezinsvoogdij uit. Dat het bureau in een behoefte zal voorzien, staat volgens deze directeur buiten kijf.

„Totdat de subsidies komen, zullen wij het zolang met giften, bijdragen en fondsen moeten zien uit te zingen", zegt de heer Thielen die over veelzeggend cijfermateriaal beschikt:

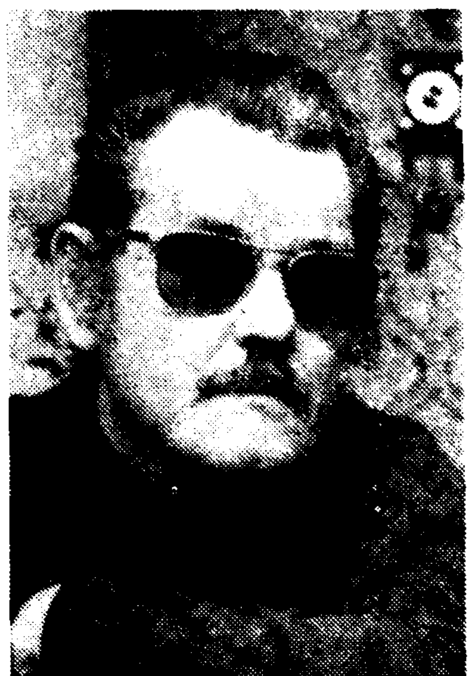
„In de westelijke mijnstreek wonen 152.208 Limburgers. Daarvan behoren er 27.368 tot de jeugd tussen 12 en 24 jaar. Het aantal jeugdige werklozen in deze streek bedraagt 1152. Dat is 54 procent van het totaal werklozen in de westelijke mijnstreek", zegt directeur Thielen met nadruk. Hij wijst verder op een onderzoek naar criminaliteit van professor Buikhuizen: „Van de jeugd tussen 15 en 17 jaar blijkt zich 40 procent schuldig te maken aan zinloze vernielingen en jeugdbaldadigheid. In de leeftijdsgroep van 17 tot 22 jaar komt 30 procent in moeilijkheden door geweldsdelicten en -misdrijven en ook door vernielingen", legt de heer Thielen uit.

Hij haalt een rapport van professor Trimbosch in Rotterdam aan: „Van de jongeren blijkt 10 tot 23 procent door psychische en sociale problemen te ontsporen. Er zijn dus 3.000 potentiële hulpbehoevenden in de westelijke mijnstreek. Dat betekent dat we met het hulp- en adviesbureau direct aan de slag moeten", vindt de gezinsvoogdijdirecteur.

Achter het adviesbureau staat een stuurgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de GGZ, van centra voor maatschappelijk werk, de stichting samenlevingsopbouw, een psycholoog, een arts en een pedagoog in part-time functies.

„Na de verwijzing van de jongere die hulp of advies vraagt begint onze belangrijkste taak pas. Bij de introductie en verdere behandeling en begeleiding kunnen wij veel voor deze jongeren doen. Bij verschillende diensten en instellingen wordt daar vrijwel geen aandacht aan besteed, en deze diensten functioneren daardoor eerder afschrikwekkend dan uitnodigend".

Maatschappelijk werker Henk Langen staat met de nodige werklust gereed om met die taak over twee maanden te beginnen.

● H. DOLS: „Angst voor de carnavalsdagen".

Bewoner bindt strijd aan met bar-exploitant

Van onze verslaggever

SITTARD — „Als de Sante-bar verlenging heeft, hebben wij hier ook verlenging", zegt ex-schilder H. Dols van de Fort Sanderboutwal 3 in Sittard sarcastisch. Al meer dan een jaar probeert de Sittardenaar een einde te maken aan de volgens hem onrechtmatige vestiging van een bar onder zijn huis. Sinds augustus 1974 komt er van slapen bij het echtpaar Dols niet veel terecht. Met angst en beven ziet het echtpaar de carnavalsdagen naderen.

Het begon allemaal in augustus 1974. De exploitant van de Sante-bar Ton van de Borst opende in de ruimten onder zijn bestaand cafépand een aparte bar. Geheel in de sfeer van de onderaardse gangen die in het monument Fort Sanderbout uitmondden. Bij die verbouwing werd niet al te nauwkeurig gemeten en kwam het dat de onderaardse bar precies onder de woonkamer van het echtpaar kwam te liggen. Met alle gevolgen vandien. Eerste protestakties bij de gemeente Sittard, die geen bezwaar zag tegen een ingebruikneming is inmiddels mechanische muziek in de kelderruimte gestopt, maar zo zegt H. Dols: „We kunnen helemaal volgen wat er daaronder gebeurd. Een tijd terug heeft en kennis van me op mij geroepen. Ik dacht toen dat er iemand aan de deur stond. Het kwam uit de kelder..."

De gemeente Sittard zit wat verlegen met deze affaire, die inmiddels ook terecht is gekomen bij monumentenzorg, Gedeputeerde Staten en de landelijke ombudsman. Na opmerkingen van raadslid Jules Hendriks is besloten de zaak opnieuw te laten onderzoeken, waarbij vooral kadastrale metingen uitsluitsel moeten geven. De veelgeplaagde bewoner verwijt niet op de eerste plaats de barexploitant de overlast. Hij vindt de huiseigenaar en de gemeente verantwoordelijk omdat deze de verbouwing hebben toegestaan.

EXPOSITIES

SITTARD

Kunstgalerie Michel Steenweg-Wilhelminastraat
Expositie wandkleden van Els Heyboer (Maastricht) en plastieken van John Kroonenberg. Geopend op zaterdag en zondagmiddag.

Museum 't Kritzraedthuis Rosmolenstraat 2
Expositie van collectie hedendaagse Duitse Grafische Kunst. Geopend maandag t.m. vrijdag van 10 tot 12 uur en van 14 tot 18 uur. Zaterdag, zondag en 2de kerstdag van 14 tot 18 uur. 1ste Kerstdag en nieuwjaarsdag gesloten.

MUNSTERGELEEN

Gemeenschapshuis 't Trefpunt
Expositie van het natuurhistorisch Museum uit Maastricht met als onderwerp „Veiligheid en garanties in de natuur".

GELEEN

Bibliotheekgebouw Prins de Lignestraat
Expositie „van Bibliotheek naar Mediatheek"

ELSLOO

Streekmuseum
Vaste expositie. Geopend dinsdag en donderdag van 15 tot 17 uur en zondags van 16 tot 19 uur. Verder op afspraak.

Maaslandcentrum
Tentoonstelling over natuur en milieu. Geëxposeerd worden droge planten, opgezette dieren, affiches en boeken. Geopend elke dag tijdens de openingsuren van de bibliotheek.

GEMEENTEMUSEUM Andersonweg
Tentoonstelling „landschappen en portretten" van de kunstenaar Hendrik Luyten. Dagelijks geopend van 10.00 tot 17.00 uur. Zondags van 14.00 tot 17.00 uur.

GALERIE LIMBURG Willem II Singel
Tentoonstelling van schilderijen van Joop Plasmeyer, Netty Michels en Hans Weyers, aquarellen van Marianne Steenhuizen en S. Mulder, etsen, kleuretsen en lino's van Jan van Helden, Lætitia de Haas en Frits Drent, tekeningen van Gerry Daaman.

THEATERS

SITTARD

SITTARD STADSSCHOUWBURG
Donderdag 2e kerstdag „Ritmic Group 70".

BIOSCOPEN

SITTARD

Forumtheater, Engelenkampstraat: donderdag 2e kerstdag en vrijdag, aanvang 20.30 uur, 14 jaar: „MASH".

GELEEN

Roxytheater, Rijksweg C 67: woensdag 1e kerstdag, aanvang 20.30 uur, donderdag aanvang 18.00 uur en 20.30 uur, vrijdag aanvang 20.30 uur, 14 jaar: „The Sting", 2e week.

Studio Anders, Rijksweg C 67: woensdag 1e kerstdag aanvang 20.00 uur, donderdag aanvang 16.00 uur en 20.00 uur, vrijdag aanvang 20.00 uur, alle leeftijden: „My fair lady".

ECHT

Royaltheater: woensdag 1e kerstdag, donderdag en vrijdag aanvang 21.00 uur, 18 jaar: „Pikant gevrij in de Alpenwei"; woensdag 1e kerstdag en donderdag aanvang 18.30 uur, 14 jaar: „Waar is toch die (verrekte) 7e compagnie gebleven"; donderdag aanvang 16.00 uur, alle leeftijden: „Kuifje en het haaienmeer".
Microyal: woensdag 1e kerstdag, donderdag en vrijdag aanvang 20.30 uur, 18 jaar: „Op de Franse toer".

MAASTRICHT

Festival: Aristocrats, di. t.m. zo. dag. 14 uur. a.l. De vijf van de vierdaagse, di. t.m. zo. 16.00 en 20.30 uur. 14 jr.
Palace I: Het gaat pas goed als een Tiroler het doet, di. t.m. zo dag. 14.00, 16.00, 18.00, 20.00 en 22.00 uur. 18 jr.
Palace II: Een schot, kogel, amen, di t.m. zo. dag. 14.15, 16.15, 18.15 en 20.15 uur a.l. Nora het poppenhuis, nachtvoorstelling, za. t.m. zo. 22.30 uur 18 jr.
Studio: The Sting, 8e week, di. t.m. zo. dag. 15.00 en 21.00 uur. 14 jr.
Royal I: Gejodel onder Tiroler rokjes, di. t.m. zo. dag. 14.30, 16.30, 18.45 en 21.00 uur 18 jr.
Royal II: Les valseuses, di. t.m. zo. dag. 14.00, 16.00, 18.15 en 20.30 uur. 18 jr. Uncle Tom, nachtvoorstelling, za. t.m. zo. 22.30. 18 jr. Texas across the river, kindervoorstelling, wo. do. en zo. 14.00 uur a.l.
Mabi: Chinatown, 2e week, van di. t.m. ma. dag. 14.00, 16.00 18.15 en 20.30 uur. 1e kerstdag alleen 20.30 uur. 18 jr. The getaway, nachtvoorstelling, za. en zo. 23.15 uur.
Midi: 1001 nachten, 2e week, van di. t.m. ma. dag. 16.15, 18.30 en 21.00 uur. 18 jr. 1e kerstdag alleen 21.00 uur 18 jr. Un homme qui me plait, nachtvoorstelling, za. en zo. 23.30 uur. Winnitou tegen de witte buffel, kindervoorstelling, za. zo. en ma. 13.45 uur.

Miljoenste bezoeker in Schouwburg van Sittard

Van onze verslaggever

SITTARD — Mevrouw A. Borro-Makkus uit Stein is de miljoenste bezoekster aan de Sittardse Stadsschouwburg. Zaterdagavond kreeg ze uit handen van schouwburgdirecteur Fons Bruins een gratis jaarabonnement en een grote bos bloemen aangereikt. De heer L. Borro kreeg een jaarboek over het theater aangeboden.

Voorzitter mr. F. Heuts van de schouwburg deelde het publiek in de zaal voor de aanvang van het blijspel van die avond 'Hé, mag ik mijn echtgenoot terug' mee, dat er het eerste jaar uit de geschiedenis van de Sittardse stadsschouwburg, na de opening daarvan op 28 april 1958 onder de toenmalige directeur Louis Povel het bezoekersaantal snel geklommen is van 30.000 tot een constant jaargemiddelde van 100.000. Mr. Heuts noemde zich verheugd dat het echtpaar Borro daarvoor weer eens twee bewijzen had aangedragen. De streekfunctie van de Sittardse stadsschouwburg was wederom onderstreept en ook het feit dat er steeds nieuwe bezoekers bijkomen. Het echtpaar Borro uit Stein woonde pas voor de tweede keer een voorstelling in Sittard bij. De directie van de schouwburg honoreerde het feit dat zich zaterdag de miljoenste bezoeker had gepresenteerd met een gratis consumptie voor alle bezoekers in de pauze.

● Van links naar rechts: de miljoenste bezoekster mevr. A. Borro-Makkus uit Stein, haar man, direceur Fons Bruins en wethouder mr. Heuts.

Inbraak in Munstergeleen

MUNSTERGELEEN — **Uit de meisjesschool in Munstergeleen is een geluidsinstallatie gestolen. De inbrekers sloegen een ruit in om binnen te komen.**

Aan de Geleenstraat in Munstergeleen liet een man, toen hij even een boodschap moest doen, zijn sleutels in de wagen. Toen hij terugkwam was zijn wagen verdwenen. Getuigen hebben wel een signalement van de autodief op kunnen geven, maar de man werd nog niet gevonden.

Edelweisz voert actie voor instrumentarium

MEERS — Het mandolineorkest Edelweisz dat volgend jaar 20 jaar bestaat, is bezig verschillende acties te voeren teneinde het benodigde bedrag bijeen te brengen voor een geheel nieuw instrumentarium. Een tweetal kienavonden voor dit doel zijn reeds gehouden. Nieuwe acties vormen onderdeel van bespreking in het bestuur.

Familie Coumans weg uit Kasteelhoeve Born

Bedrijf wijkt voor recreatie

Van onze verslaggever

BORN — Het dringend verzoek om verlenging van pachtovereenkomst van de familie Coumans in de kasteelhoeve in Born aan college van B en W en de gemeenteraad van Born heeft geen succes gehad. Binnen twee jaar zullen de heer J. Coumans en zijn gezin het door de gemeente verpachte kasteel met bijbehorende landerijen tot een totaal van 20 hectare verlaten moeten hebben. Aan de bedrijfsuitoefening van deze familie die het kasteel sinds 1938 bewoont, komt dan een einde.

De kasteelhoeve met omliggende parken en weilanden zal opgeknapt worden en opgenomen in een aanrestauratie is de gemeente reeds in restauratie is de gemeentereeds in een vleugel van het kasteel begonnen. Dat werk zal nu binnenkort worden voortgezet en uitgebreid met de DACW-subsidie die onlangs is toegezegd.

De heer en mevrouw J. Coumans-Damoiseaux pleitten in hun brief aan het gemeentebestuur van Born vurig voor uitstel van de fatale termijn, waarbinnen de pachtovereenkomst ten einde zal zijn. In de tussentijd wil de heer Coumans, die 43 jaar oud is, proberen elders een soortgelijk bedrijf te stichten.

Het gemeentebestuur van Born heeft bij monde van burgemeester mr. J. Onland laten weten dat de familie Coumans er lang genoeg van op de hoogte kan zijn dat er met de kasteelhoeve iets gaat gebeuren en dat de vleugel al is gerestaureerd in afwachting van de opname van het geheel in een planologisch regionaal recreatiecentrum.

Raadslid Piet Jetten heeft voorgesteld om de pachtovereenkomst pas in 1983 te laten eindigen. „Er is totaal geen overleg tussen partijen geweest om de overeenkomst in '77 te laten eindigen. Dat moesten deze mensen als een donderslag bij heldere hemel uit de krant vernemen. Dat vind ik enorm onfatsoenlijk. Daar is tot nu toe alleen grote vaagheid over geweest. Deze pachtersfamilie is nergens in gekend. Het college heeft alleen oog voor zaken en niet voor mensen", heeft raadslid Jetten het college van B en W tijdens de raadsvergadering van Born verweten. Hij vraagt zich af met welke argumenten staande gehouden kan worden dat het algemeen belang de ontruiming van de kasteelhoeve in 1977 vordert, welke financiële mogelijkheden er voor de gemeente zijn om de hoeve tegen die tijd dienstbaar te maken aan dat algemeen belang of aan de recreatie en tevens welke consequenties het zou hebben de pachtovereenkomst nog zeker voor een tiental jaren te verlengen.

Zijn voorstel haalde het met 7 stemmen tegen en 6 vóór net niet. Een tussenvoorstel om de hele kwestie van de pachtovereenkomst voor nader overleg met de betrokken familie terug te nemen en ze later nog eens opnieuw op tafel te leggen vond in de ogen van de heer Jetten geen genade. Burgemeester mr. Onland heeft wel toegezegd dat nu met de familie Coumans gesproken zal worden over de toekomst, die wacht na het einde van de pacht over twee jaar.

Mia Kroes zingt in nachtmis Spaubeek

Van onze verslaggever

SPAUBEEK — De sopraan Mia Kroes — Limburgse van geboorte — van het operagezelschap Forum in Enschede komt de kerstvieringen in de dorpskerk van Spaubeek opluisteren. Samen met het gemengd parochiekoor zingt de soliste de Missa Brevis van Haydn in de nachtmis en op eerste en tweede kerstdag. Aan de opluistering van de eucharistievieringen werken van de fanfare van Spaubeek en organist Ed. Coenen uit Nuth mee. Het geheel staat onder leiding van directeur Th. Heunen van Spaubeeks gemengd kerkkoor.

Mia Kroes was al op 13-jarige leeftijd leerlinge van Th. Heunen. Via het gemengd koor van Doenrade belandde zij bij de Zuidnederlandse opera. Later werd ze operazangeres bij Forum in Twente. Daar zingt ze nu bijna alle sopraantitelrollen.

De bijzondere muzikale luister bij de kerstvieringen in Spaubeek vindt plaats in het kader van de eerste lustrumviering van het Spaubecks gemengd koor.

Ook Haydn-mis in Grevenbicht

GREVENBICHT — Het Kerkelijk Zangkoor van Grevenbicht zal op 25 december in de nachtmis van 12 uur de première brengen van de „Missa Joannes de Deo" van Joseph Haydn voor 4-stemmig gemengd koor met orgel en koperkwartet. Deze compositie stelt zeer hoge eisen aan de uitvoerenden. Het koor heeft hard gewerkt om dit werk van Haydn verantwoord te kunnen brengen. Kosten noch moeite zijn gespaard en na maandenlange voorbereidingen hoopt men de inwoners van Grevenbicht en Papenhoven een muzikaal evenement te kunnen bieden. De sopraansolo in de Benedictus zal vertolkt worden door Angèle Thissen. Marcel Savelkoul verzorgt de orgelbegeleiding. Jac. Hendrix is organist in de samenzangen en de kerstliederen. Het koperkwartet bestaat uit: Hermy Tholen en Paul Savelkoul, trompet; Jan Kroes (Treebeek) hoorn en Toon Haan (eveneens Treebeek) bas-trombone. Het geheel staat onder leiding van dirigent Harry Savelkoul.

WEEKEND-AGENDA

DOKTER

Sittard: alleen voor dringend noodzakelijke gevallen wordt de praktijk waargenomen vo 1e kerstdag van dinsdagavond 12 uur tot woensdagavond 12 uur: M. P. Verheye, Pater Chevalierstraat 18 Sittard, tel. 04490-2061; van woensdagavond 12 uur tot donderdagavond 12 uur door: J. Osse Tuddernderweg 17 Sittard, tel. 04490-3550.
Nieuwstadt: alleen voor dringend noodzakelijke gevallen wordt de praktijk waargenomen voor beide kerstdagen door: W. v.d. Fuhr Elsennewal 25 Nieuwstadt tel 04499-1332.
Roosteren, Illikhoven: uitsluitend voor spoedgevallen wordt de praktijk waargenomen voor 1e kerstdag van woensdagmorgen 8 uur tot donderdagmorgen 8 uur. H. Hanraths Huysbongerdweg 10 Montfort tel. 04744—431; van donderdagmorgen 8 uur tot vrijdagmorgen 7.30 uur door: A. Meewis Hagenaarpark 29 Maasbracht, tel. 04746-2031.
Susteren, Dieteren, Limbricht: uitsluitend voor spoedgevallen wordt de praktijk waargenomen voor 1e kerstdag van dinsdagavond 9.00 uur tot woensdagavond 9.00 uur door: dr. J. Tijssen Provincieweg 10 Limbricht tel. 04490-5656; van woensdagavond 9 uur tot vrijdagmorgen 7.00 uur door: J. Ebbers Marktstraat 43 Susteren, tel. 04499-1580.
Born, Buchten, Grevenbicht: alleen voor spoedgevallen wordt de praktijk waargenomen voor 1e kerstdag van dinsdagavond 18.00 uur tot donderdagmorgen 8.00 uur door: Th. Baks Putstraat 2b Born, tel. 04498-1728; van donderdagmorgen 8.00 uur tot vrijdagmorgen 8.00 uur door: J. Flops Dorpstraat 95 Buchten, tel. 044908-1266.
Geleen-West: alleen voor dringend noodzakelijke gevallen wordt de praktijk waargenomen voor 1e Kerstdag van dinsdagmiddag 2.00 uur tot donderdagmorgen 8.00 uur door: J. Michielsen Mauritslaan 85 Geleen tel. 04494-42314; van donderdagmorgen 8.00 uur tot vrijdagmorgen 8.00 uur door: P. Mekel Soringenlaan 78 Geleen, tel. 04494-43527.
Geleen-Oost: alleen voor dringend noodzakelijke gevallen wordt de praktijk waargenomen voor 1e Kerstdag van dinsdagmiddag 2.00 uur tot donderdagmorgen 8.00 uur door: K. Bakker, Norbertijnenstraat 36 Geleen tel. 04494-43584.
Stein, Urmond: alleen voor spoedgevallen wordt de praktijk waargenomen op 1e kerstdag van woensdagmorgen 8.00 uur tot donderdagmorgen 8.00 uur door: M. Niël, Peldenstraat 9 Stein tel. 04495-1327; donderdagmorgen 8.00 uur tot vrijdagmorgen 8.00 uur door: H. van Ansem Halstraat 13a Stein, tel. 04495-1382.
Spaubeek, Schimmert: alleen voor spoedgevallen wordt de praktijk waargenomen op 1e kerstdag van woensdagmorgen 8.00 uur tot donderdagmorgen 8.00 uur door: P. Aarts Hoofdstraat 26 Schimmert tel. 04404-215; van donderdagmorgen 8.00 uur tot vrijdagmorgen 8.00 uur door: A. Tolk Stationstraat 21 Spaubeek tel. 04493-1348.
Neerbeek: alleen voor spoedgevallen wordt de praktijk waargenomen voor 1e Kerstdag van dinsdagavond 6 uur tot donderdagmorgen 8.00 uur door: M. Muris Bourgognestraat 25 Beek tel. 04402-2015; van donderdagmorgen 8.00 uur tot vrijdagmorgen 8.00 uur door: H. Meessen Kerklaan 11 Neerbeek tel. 04402-1750.
Beek en Omstreken: uitsluitend voor spoedgevallen wordt de praktijk waargenomen voor beide kerstdagen van dinsdagavond 6 uur tot vrijdagmorgen 8.00 uur door: H. Houtackers Julianalaan 16 Beek, tel. 04402-1893.
Elsloo, Geulle: uitsluitend voor spoedgevallen wordt de praktijk waargenomen van dinsdagavond 8.00 uur tot donderdagmorgen 8.00 uur door: C. v.d. Harten Bandkeramiekerstraat 19 Elsloo, tel. 04402-1660; van donderdagmorgen 8.00 uur tot vrijdagmorgen 8.00 uur door: J. Kuypers Processieweg 8 Geulle tel. 04461-1504.
Schinnen en omstreken: alleen in dringend noodzakelijke gevallen huisarts bellen — het antwoordapparaat meldt dan de dienstdoende arts.

TANDARTS

Sittard, Geleen en omstreken: uitsluitend voor spoedgevallen spreekuur op 1e en 2e kerstdag van 12.00 uur tot 12.30 uur bij: A. Kleefman-Keulers Maastrichterweg 42-44 Geleen tel. 04494-42293 en bij: J. Willemars Julianastraat 12 Elsloo tel. 04402-2022 praktijk: Groene Kruisgebouw Elsloo tel. 04402-2283.

VERLOSKUNDIGE

Geleen: De dienst wordt waargenomen van dinsdagmiddag 2 uur tot vrijdagmorgen 8 uur door: mevrouw Donners-Beltgens Norbertijnenstraat 71 Geleen tel. 04494-44288 en mevrouw Schlössels-Mesters, Beneluxlaan Geleen tel. 04494-45853 b.g.g. 43577.

Twee inbraken in discotheek

Van onze verslaggever

STEIN — In de discotheek „De Man" in het winkelcentrum van Stein is tweemaal ingebroken. In de nacht van vrijdag op zaterdag zijn de inbrekers een radio-cassetterecorder, een cassetterecorder, cassettebandjes, sexboekjes, sigaretten en wisselgeld ter waarde van 900 gulden. In de nacht van zaterdag op zondag namen de insluipers, vermoedelijk dezelfden als de vorige nacht, fotoapparatuur, platen, platenkoffers, platenhouders en geld - deze keer ter waarde van enkele guldens mee.

De inbrekers kwamen beide keren binnen door hetzelfde bovenlicht. Van hen ontbreekt elk spoor.

KLEIN JOURNAAL

redactie theo pasing tel. 045 - 718100

ALGEMEEN

BIBLIOTHEEK
NIEUWSTADT — Vrijdag is de plaatselijke bibliotheek gesloten. Vandaag is de „bieb" van 14 tot 18 uur geopend.

BORN — De bibliotheek en discotheek houden op tweede kerstdag naast het gemeenschapshuis een open dag van 11 tot 16 uur.

ZUSTER WILLEMSE
NIEUWSTADT — Op 21 december beëindigt zuster Willemse wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd haar taak als wijkzuster. Namens alle Nieuwstadtse leden van het Groene Kruis zal het bestuur van deze afdeling de zuster een blijk van dank en waardering aanbieden. Mede namens de stichting Samenwerkende Kruisverenigingen regio Sittard nodigt de Nieuwstadtse afdeling de bevolking uit op een afscheidsreceptie op vrijdag 27 december van 18 tot 19.30 uur in het gemeenschapshuis.

JONGEREN

FUNGUS
SITTARD — De electric folkformatie Fungus treedt op kerstavond om 21 uur in Donkiesjot op.

MUZIEK

GEMEENTEHUIS GESLOTEN
URMOND — Vrijdag 27 december is het gemeentehuis te Urmond de gehele dag gesloten. Alleen voor het doen van geboorte- en overlijdensaangiften is het bureau van de burgerlijke stand geopend van tien uur tot half elf.

BORN — Het gemeentehuis is op vrijdag 27 december gesloten. Alleen de afdeling burgerlijke stand is op vrijdag geopend.

WEEKMARKT
BORN — B. en W. van Born laten weten dat geen weekmarkt wordt gehouden in de weken, waarin het kerstfeest en nieuwjaar wordt gevierd. In verband met de feestdagen zal het huisvuil worden opgehaald op zaterdag 28 december 1974.

KANTOREN
SITTARD — In verband met het afscheid van burgemeester H. Dassen zullen de kantoren van de gemeentelijke diensten op vrijdag 27 december gesloten zijn. Evenwel met uitzondering van het bureau van de burgerlijke stand oat van 9 uur tot 10 uur geopend is voor geboorte- en overlijdensberichten.

MUZIEK

KERSTCONCERT
MEERS — Eerste kerstdag om 11.30 uur v.m. geeft het mandolineorkest Edelweisz een kerstconcert in de Martinuskerk te Stein met medewerking van Ria Janssen uit Meers als soliste. Ria Janssen treedt ook op in Nieuwdorp tijdens het concert dat om 11.30 u. v.m. door het mandolineorkest Tremolando wordt gegeven in de kerk van O.L.V. Hulp der Christenen. Beide orkesten staan o.l.v. dirigent P. Berex uit Stein.

CONCERT
SUSTEREN — Op eerste kerstdag geeft de koninklijke harmonie St.-Cecilia uit Susteren om 16 uur in de kerk van Oud Susteren een concert. Op zaterdag 28 december verzorgt dit korps om 22 uur met de zustervereniging uit Linne het avondconcert in Stramproy.

PAROCHIE

NACHTMIS
SITTARD — De nachtmis om 24 uur in de parochiekerk te Sanderbout wordt opgeluisterd door fanfare St. Barbara en het gemengd koor „Pro Musica". Beide verenigingen zijn van Sanderbout.

KERSTVIERING
MEERS — De kerstviering in Meers vandaag om 21.45 uur wordt ingezet met een samenzang, waaraan medewerking wordt verleend door fanfare St.-Joseph en het kerkelijk zangkoor. Om 22 uur volgt de nachtmis waarbij meerstemmige kerstliederen ten gehore gebracht worden. Tijdens de eucharistieviering van 10.30 uur op tweede kerstdag voeren de leerlingen van de St.-Josephschool een kerstspel op. Het onlangs opgerichte schoolkoor zingt met begeleiding van een eigen orkestje een aantal kerstliederen. De kerstviering wordt zondag 29 december tijdens de hoogmis van 10.30 uur besloten met een kerstuitvoering van het mandolineorkest Edelweisz en solistische medewerking van Ria Janssen uit Meers.

NIEUWSTADT — De kerstviering begint vandaag om 19 uur met een mis, gezongen door het dameskoor. Om 22.30 uur wordt kerstmuziek ten gehore gebracht door het koperkwintet van de harmonie. Een ensemble bestaande uit leden van de harmonie en de schutterij speelt op diverse plaatsen in het dorp kerstliederen. Om 23 uur wordt de nachtmis uitgevoerd door het mannenkoor St.-Caecilia o.l.v. de heer P. Widdershoven en het orgel begeleid door de heer Niël.

PASTOOR DIEDEREN
MEERS — Pastoor P. Th. Diederen is na een verblijf van enige weken in het ziekenhuis waar hij ter observatie werd opgenomen, weer in zijn parochie teruggekeerd. Hoewel zijn gezondheidstoestand nu bevredigend is, zal hij nog geruime tijd kalm aan moeten doen en is rust nouden voorlopig het parool.

ST. PETRUSKOOR
SITTARD — Het Sint Petruskoor luistert op kerstavond om 21.30 uur de eucharistieviering op in de parochiekerk St. Michielskerk. Uitgevoerd worden gedeelten van de Missa Brevis in D-dur van W. A. Mozart en een meerstemmig programma van kerstliederen uit verschillende landen. Organist tijdens deze beide nachtmissen is Jos Besselink, docent aan het conservatorium te Maastricht.

BLOKFLUITKWARTET
SITTARD — Het blokfluitkwartet van de Sittardse muziekschool luistert tweede kerstdag, donderdag 26 december, om 9.00 uur de eucharistieviering in de Petruskerk op.

ESCOLUM
ELSLOO — De Elsloose jongerengroep Escolum verzorgt vandaag om 21 uur de avondmis in de Mariakerk. Op eerste kerstdag luistert Escolum om 11.30 uur de dienst op en op tweede kerstdag geeft de jongerengroep samen met fanfare De Maasgalm om 15 uur een kerstconcert in de Augustinuskerk.

't Cursiefje

KERSTFEEST

Een bijzonder kerstfeest kan Peter uit Heerlen vieren. Hieraan werkte het LD op bescheiden wijze mee. Toen Peter Roeks uit de Oude Lindestraat op weg was voor de aktie „Geven oor Leven" werd zijn gloednieuwe fiets gestolen, waar hij 2 jaar op spaarde en die f 399,— kostte. Wij vermeldden dat de volgende morgen en deden een beroep op de gevoelens van de dader. Dit was tevergeefs. Hulp kwam echter van een andere kant. De rijwielhandelaar die Peter (14) de fiets verkocht, meldde het geval aan de Rallyfabriek, waarvan per omgaande bericht werd ontvangen dat Peter voor zijn nieuwe fiets een bijdrage van f 200,— zou ontvangen. Mevrouw Waterval uit Kerkrade, bij de familie Roeks totaal onbekend, las ons bericht en stuurde dit naar de NCRV, waarvan bericht werd ontvangen dat deze omroep garant bleef voor de rest. Vandaag krijgt Peter een nieuwe fiets als extra kerstgeschenk. Wij wensen hierbij: zalig kerstfeest Peter! Zalig kerstfeest directeur van de Rallyrijwielfabriek! Zalig kerstfeest mevrouw Waterval! Zalig kerstfeest NCRV!

KERSTZANGDIENSTEN
GELEEN — De raad van kerken in Geleen houdt op tweede kerstdag twee interkerkelijke kerstzangdiensten. De eerste begint om 10 uur in de Barbarakerk aan de Burg. Lemmensstraat. Voorgangers zijn dominee Ode en rector Jenniskens. Medewerking verleent het parochieel kerkkoor. De tweede dienst vindt plaats om half twaalf in de Augustinuskerk aan de Prins de Lignestraat. Voorgangers zijn hier luitenant Oosterloo van het Leger des Heils en kapelaan van Dulmen. De ze dienst wordt opgeluisterd door het blokfluitkwartet. Beide diensten hebben als thema: vrede, verlossing, vrijheid. Aandacht zal besteed worden aan Amnesty International. Hiervoor zal ook de collecte bestemd zijn.

LEDENSTOP
SITTARD — De Wierookclub van Sanderbout telt momenteel 19 leden. Het bestuur heeft besloten om een ledenstop in te voeren tot augustus 1975. Het aantal is ruim voldoende om alle missen in de kerk te dienen, zodat ieder om de drie weken aan de beurt komt.

ONTSPANNING

FEESTAVOND
OBBICHT — Vrijdag houdt de voetbalvereniging Obbicht in zaal Mulders een feestavond voor leden en genodigden. Kosten noch moeite zijn gespaard om het de grote „gouden Spartafamilie" naar de zin te maken.

SPEL

KIENEN
GREVENBICHT — Tweede Kerstdag om 20 uur in „Oos Hoes" door harmonie St.-Cecilia.

BUCHTEN — Tweede kerstdag om 20 uur in het Pastoor Reijnenhuis voor fanfare St.-Jozef.

OVERHOVEN — Tweede kerstdag om 20 uur in 't Kaar door de voetbalclub DVO.

Gedurende zes weken voor 1110 werknemers

Bij Sphinx opnieuw verkorting werktijd

Van onze verslaggever

MAASTRICHT — De Koninklijke Sphinx in Maastricht heeft voor een tweede periode werktijdverkorting aangevraagd. Vanaf 1 januari zullen in totaal 1110 mensen zes weken lang korter werken. De arbeidstijdverkorting geldt voor hoogstens vijftig procent. Alleen de divisie sanitair waar 1208 mensen werken wordt er door getroffen. De vuurvastfabriek draait goed.

Sinds 6 december was bij Sphinx al werktijdverkorting ingevoerd voor 945 medewerkers. In de komende zes weken zullen in de afdeling sanitair 998 mannen en zeventig vrouwen slechts enkele dagen werken. Bovendien geldt de werktijdverkorting voor 35 mannelijke en 7 vrouwelijke beambten.

Sphinx, die in Maastricht werk biedt aan 2105 mensen, kampt met afzetmoeilijkheden als gevolg van goedkope Oosteuropese import en van het instorten van de bouwmarkt. Reed International, die Sphinx heeft overgenomen is niet erg gelukkig met de gang van zaken. In Limburg werken in totaal 5475 mensen korter, voornamelijk als gevolg van afzetmoeilijkheden en scherpe concurrentie uit het buitenland. Het getal komt practisch overeen met de prognose die enkele maanden geleden het aantal werknemers dat door werktijdverkorting getroffen zou worden op zesduizend stelde tegen het einde van het jaar. Volgens de vakbonden zal het aantal werktijdverkortingen voorlopig blijven stijgen.

Rotte ham in PLEM-pakket

MAASTRICHT — De PLEM heeft aan 1800 personeelsleden, gepensioneerden en relaties een brief gezonden, waarin wordt geadviseerd de ingeblikte ham uit het PLEM-kerstpakket niet te gebruiken. In een aantal gevallen is gebleken, dat deze ham bedorven is, vermoedelijk door een foutieve sluiting van het blik. Bij de PLEM zijn van acht personen klachten over de ham binnengekomen; allen meldden dat bij het openen van het blik een walgelijke stank tevoorschijn trad.

De ham is van Nederlandse herkomst. De winkelwaarde van elk blik is f 7,60. Intussen heeft de toeleverrancier aan de PLEM, die geheel onkundig bleek van het rottingsproces in de door hem geleverde blikken, toegezegd op alle verlangde manieren genoegdoening te willen geven. Bij de PLEM is nog niet beslist, of men opnieuw blikken ham zal uitgeven. De oude blikken behoeven niet te worden teruggezonden.

Mortier onder de kerstboom

SCHINVELD — Oud-mijnwerker Antoon Heusschen uit de Bernhardstraat in Schinveld kan van geluk spreken, dat hij de kerstdagen nog mee kan vieren. Maandagmorgen was de 53-jarige textielarbeider bezig met het uitgraven en uitkappen van de stronk van een grote denneboom in zijn achtertuintje, toen hij op een gevaarlijke mortiergranaat stootte.

„Ik dacht eerst dat het een harde steen was; dus ik heb er een paar keer hard opgeslagen met die grote bijl", zegt Antoon Heusschen, wanneer hij de eerste schrik teboven is. Bij het verder uitgraven bleek, dat er een „soort bom" tussen de wortels van de denneboom vastzat. De politie stelde even later vast, dat men hier te maken had met een originele en levensgevaarlijke mortiergranaat. Geen van de samengestroomde buren heeft het daarna nog gewaagd een hand uit te steken naar het projectiel. De mijnopruimingsdienst heeft laten weten dat hij zijn best zou doen om de granaat nog deze week onschadelijk te maken.
De „kerstboom" in de tuin van Antoon Heusschen nam met zijn lengte van zeven meter te veel licht weg voor het duivenhok en daarom moest hij wijken. De hele stam en alle takken waren reeds vakkundig verwijderd, toen het karwei in zijn laatste fase gestaakt moest worden.

Herademing

Het weer is de feestdagen kennelijk gunstig gezind. Mensen met een goed geheugen kunnen zich herinneren dat de laatste Pasen gezegend werd met mooi weer. Als de voortekenen niet bedriegen hebben we tot Kerstmis moeten wachten vooraleer het andermaal mooi weer wordt. Gisteren hield de natuur even generale repetitie. Iedereen herademde.

Oriënterende hoorzitting vliegveld

Van onze Haagse redacteur

DEN HAAG — Vijfenveertig gemeenten, die in de omgeving van een vliegveld gelegen zijn, hebben gisteren op het kantoor van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten in Den Haag, deelgenomen aan een hoorzitting in het kader van de wijziging van de Luchtvaartwet.

Uit Limburg gaven de gemeentebesturen van Beek, Bunde, Geleen, Geulle, Meerssen en Ulestraten acte de presence. Zij lieten zich vertegenwoordigen door wethouders, raadsleden en ambtenaren, belast met milieuzaken.

Voor de meeste gemeentebesturen werd deze bijeenkomst benut om zich te oriënteren over de voorgestelde wijzigingen van de Luchtvaartwet, en minder om problemen in verband met geluidshinder naar voren te brengen. Onder meer was dit het geval met de gemeentebesturen van Geleen en Beek, aldus de burgemeesters van beide plaatsen.

Van de gevoerde besprekingen brengt de Vereniging van Nederlandse Gemeenten in januari verslag uit aan de bijzondere kamercommissie, die de voorgestelde wijziging van de Luchtvaartwet binnenkort behandelt. Voor deze commissievergadering zijn door tal van aktiegroepen bezwaarschriften ingediend. Tot het inmiddels afgesloten dossier behoren geen stukken van Limburgse instanties of van aktiegroepen.

Laatste kolen voor gemeentebestuur van Heerlen

Van onze verslaggever

HEERLEN — Op 31 december zal de leiding van de Oranje Nassaumijnen de laatste kolen aanbieden aan het gemeentebestuur van Heerlen. De plechtigheid begint om 12 uur in het gemeentehuis. De Oranje Nassaumijnen hebben dit initiatief genomen omdat 75 jaar geleden de eerste brok kolen aan het gemeentebestuur werd geschonken. De plechtigheid in het gemeentehuis betekent tevens het einde van de steenkolenmijnen in Limburg.

Als laatste mijn beëindigt de Oranje Nassaumijn I definitief de produktie. Nog enkele maanden zullen honderd mijnwerkers - voornamelijk jongeren - bezig zijn met de afbouwwerkzaamheden. Medio 1975 gaat de prop in de schacht en kan een begin worden gemaakt met de sloop van de bovengrondse bedrijven. Alleen Staatsmijn Emma blijft dan nog bewaard voor een eventuele hervatting van de koolwinning.

Op het terrein van de Oranje Nassaumijn I in Heerlen zal de nieuwbouw van het Centraal Bureau voor de Statistiek verrijzen. De eerste medewerkers van het CBS werken al in het voormalige hoofdgebouw van de mijn.

Op 3 januari zal de directeur-generaal voor de statistiek in de stadsschouwburg van Heerlen mededelingen doen over de ontwikkeling van het CBS in Limburg. Bij die gelegenheid wordt tevens een nieuwjaarsreceptie gehouden

Italiaan beroofd?

VALKENBURG — Gisteren heeft een Italiaanse gastarbeider bij de Valkenburgse politie aangifte gedaan van een roofoverval. De Italiaan die in een pension aan de Geulhemerweg in Berg en Terblijt woont, werd naar zijn zeggen beroofd van ruim duizend gulden. Hij zou, zo verklaarde hij tegenover de politie, overvallen zijn door twee mannen, die in een Mercedes reden, en bedreigd zijn met een stiletto. De Italiaan die, onderweg van het station Valkenburg naar zijn pension, in een café een glas limonade gedronken zou hebben heeft een nauwkeurig signalement opgegeven van twee verdachten.

Op nationale kampioenschappen te Haarlem

Limburgse muzikanten maakten goede beurt

Het wordt wat veel, twee dagen lang als maar naar blaasmuziek te luisteren, zoals wij in het weekeinde hebben gedaan in het Concertgebouw in Haarlem. Tijdens die dagen - 21 en 22 december - is ons toch overkomen, er fris bij te blijven. Dat is dan veroorzaakt door het hoge plan, waarop muziek werd gemaakt. Dit was de grote openbaring van de kampioenswedstrijden van de Federatie van Katholieke Muziekbonden in Nederland.

Limburg heeft weer een prachtige beurt gemaakt, zoals U al hebt kunnen lezen in de krant van gisteren. Maar voor hen, die wat verder denken en de amateuristische muziekbeoefening liefst in zo ruime kring mogelijk verbreid willen zien, is het toch verblijdend, dat ook niet-Limburgse korpsen goed voor de dag zijn gekomen.
Intussen heeft St. Caecilia van Bocholtz o.l.v. Jeu Weyers, het verplichte werk van A. Scassola „Le Retour d'Ulysse" prachtig en breed gewelfd, als in een Verdiaanse ouverture, met stralende progressie uitgevoerd. Het moeilijke, maar voortreffelijke werk: „Variations Symphoniques" van Paul Gilson, was een van de onbetwiste glanspunten van deze twee dagen, als compositie, maar ook door de interpretatie, die Weyers er met zijn mannen van gaf. Hoe virtuoos kwamen de lichte noten er uit. De meest verstokte aanhanger van het symphonieorkest, zal niet anders dan ook dit mooi moeten vinden. Het was de boeiendste compositie die dan bovendien zo'n indrukwekkende uitvoering beleefde.
De tweede dag was het weer aan het slot, dat men verbluft raakte, door een enorme manifestatie van prachtig musiceren. Dat kwam door de Kon. Harmonie Eendracht maakt Macht van Wessem, die gedirigeerd werd door de jonge rasmuzikant Jan Cober. Als een flexibel reagerend symphonie-orkest „liep" alles onder Jan Cober ontspannen en quasi-gemakkelijk. Resultaten in de virtuose stukken: „Western Symphonie" van Kees Vlak en een, van veel slagwerk voorziene partituur van de Amerikaan John Barnes Change, genaamd: „Incantantion and Dance", waren enerzijds fascinerend van bijzondere klankexpressie en anderzijds overrompelend door buitengewone ritmische complexen. Wel echt muziek voor jeugdige muzikanten, maar ook beslist van een gewisse importantie.
Grijpen we iets terug naar de prestaties van de fanfare Concordia uit Ulestraten, die het moest opnemen tegen Bocholtz, dan begrijpt de buitenstaander alreeds, dat de twee en een halve punt meer, die laatstgenoemde het kampioenschap deed halen (oranje-wimpel) tevens aantoont, dat Ulestraten voortreffelijk werk moet hebben geleverd. En dat spreekt ook uit de cijfers voor het verplichte werk, waarmee Bocholtz 163 en Ulestraten 164 punten haalden. Maar het keuzewerk van Bocholtz de „Variations Symphoniques" van Gilson, biedt nu eenmaal meer dieper liggende muzikale elementen, om te excelleren, dan „Jeu de Cuivre" van Van Lijnschoten. Bij zo'n goed muziek maken van Bocholtz en Ulestraten, blijkt dan ook eens te meer, dat het zelf kiezen van een werk, een zaak is, waar men ernstig bij stil moet staan. De cijfers hier: Bocholtz 166 en Ulestraten 162,5.

Men raakt verwend, vooral door de Limburgse prestaties, want St. Caecilia van Koningsbosch liet ook al terstond horen, dat het „academische" was overwonnen. Er zat durf in, dat wel een beetje ten koste van een gave toonvorming ging. Die gave toon en de misschien wat voorzichtige „aanpak" leverde St. Radboud van Kethel-Schiedam o.l.v. J. Segers echter 305.5 punt op, dus de blauwe kampioenswimpel. St. Hubertus uit Hegelsom kampte met de over-resonans in de zaal, waarmee de muzikanten uit Schiedam nu juist geen moeite schenen te hebben. De kampioenswimpel ontging St. Hubertus echter gelukkig niet.
De voordracht van Boekel's „Simple Serenade" was nu net niet „simple" genoeg, d.w.z. te fors en te groots van allure. St. Gertrudis uit Wijlre had duidelijk last van de al eerder gememoreerde acoustische hoedanigheden van de zaal. Die zaal is juist in dit opzicht ideaal te noemen, maar tenten eng emeenschapshuizen in onze dorpen „leren" dat aan de korpsen niet, nl. een zaal te „bespelen". Daarom vond ik dat het geluid van de muzikanten uit Wijlre te compact was. De articulatie van snellere figuren gingen daarin verloren. In hun gekozen werk: „Moskwa" van Leeman-De Roeck, was St. Gertrudis veel gelukkiger.
St. Blasius van Cadier en Keer heeft zijn kampioenschap en wimpel vooral te danken aan de interpretatie van het verplichte werk: „Petit divertimento" van Victor Kalkman. Het feit, dat in de afdeling uitmuntendheid fanfare, verder geen concurrentie was, betekent zoveel, als dat de „goden" met Cadier en Keer mee waren. Dat was trouwens ook een voordeel voor Wessem, want in de superieure afdeling harmonie, waren ook zij de enigen.
In de Ere-afdeling harmonie concurreerde Kunst Adelt uit Helvoirt (NB) die kampioen werd (wimpel) met St. Gertrudis uit Wijlre. De overwinning zat voornamelijk in het verplichte werk: „First suite for Military Band" van Gustav Holst. De muzikale voordracht was bij Helvoirt net iets overtuigender.
Twee dagen amateuristisch top-musiceren.

JAN SCHOUTEN

PROVINCIE vandaag

Vragen over benoeming directeur "Pepijn"

**DEN HAAG — Het Kamerlid Konings (PvdA) heeft staatssecretaris Hendriks van Volksgezondheid schriftelijke vragen gesteld over de benoeming van een derde directeur voor de Pepijn-klinieken voor geestelijk gehandicapten in Echt.
Hij vraagt, hoe het personeel in het stichtingsbestuur is vertegenwoordigd en of bij de directeursbenoeming niet is gehandeld in strijd met bepalingen van de wet op de ondernemingsraden. Verder wil hij weten of de problemen die zich voordoen bij het vaststellen van de verpleegprijs worden veroorzaakt door onduidelijke motiveringen vanuit de Pepijn-klinieken en, zo ja, of de kwaliteit van de zorg voor de zwakzinnigen daardoor niet in het gedrang komt.**

Athenaeum Boekhandel naar Kluwer

DEVENTER — De Athenaeum Boekhandel in Maastricht gaat toetreden tot het Kluwerconcern en wordt opgenomen in de groep boekhandels van dit uitgeversbedrijf. De toetreding van het Maastrichtse bedrijf (waar 14 man werken) wordt gezien als een versterking van de bedrijfseconomische mogelijkheden van het bedrijf, alsook van die boekhandels, die al deel van de boekhandels-groep uitmaken. Over de samenwerking is met de betrokken vakorganisaties overleg gepleegd, aldus Kluwer. Behalve deze samenwerking zal Kluwer ook de activiteiten van het aan de Atheneum Boekhandel gelieerde Nieuwscentrum Maastricht overnemen. Er zal worden nagegaan op welke manier deze activiteiten kunnen worden voortgezet.

Vakcentrales over werkgelegenheid

HEERLEN — In het voorjaar zullen de drie vakcentrales een grote bijeenkomst in Limburg houden, waarop de werkgelegenheid centraal zal staan. Een datum voor de bijeenkomst is nog niet vastgesteld. Op 24 januari zal tijdens een besloten vergadering de contactgroep werkgelegenheid van het NKV worden geïnstalleerd. De bijeenkomst van de vakcentrales wordt ingepast in het kader van een propaganda-actie.

Heerlense jongen mishandeld

**KERKRADE — Drie Kerkradenaren zijn gearresteerd wegens mishandeling van een zestienjarige Heerlense jongen. Het slachtoffer, H. J., is in het ziekenhuis opgenomen.
Rond half twaalf zondagnacht ontstond in een café aan het Stationsplein in Kerkrade-west een vechtpartij, die buiten op straat werd voortgezet. De 16-jarige werd om nog onbekende redenen door meerdere mannen afgeranseld. De 30-jarige Kerkradenaar J. S. schoot de jongen te hulp en werd op zijn beurt aangevallen door de 18-jarige G. van B. en de 27-jarige R. P. S. liep daarbij ook verschillende verwondingen op. Door P. werd de wagen van S. tegen een muur gereden, waardoor aanzienlijke schade ontstond. Van B. en P. werden na middernacht door de politie gearresteerd terwijl een 16-jarige J. S. uit Kerkrade in de loop van maandag door de politie aangehouden werd in verband met de vechtpartij.**

Gebedsdienst Islamieten

HEERLEN — Ter gelegenheid van het Offerfeest worden er vandaag voor de Islamitische werknemers uit Turkije en Marokko diverse gebedsdiensten georganiseerd, gevolgd door een gezellig samenzijn. Voor de Turkse werknemers beginnen deze diensten om 8 uur in Maastricht, Ontmoetingscentrum Alex. Battalaan 28, Heerlen, Ontmoetingscentrum Akerstraat 41, Roermond, Ontmoetingscentrum Minderbroedersingel 15 en Venlo, gymnastiekzaal Laaghuissingel. Vanavond om 8 uur wordt in Venray, in de schouwburg voor alle Turken in Limburg en voor belangstellende Nederlanders een feestavond gehouden, waarvoor kaarten à f 7,50 bij de kantoren van de LIS te krijgen zijn: te Heerlen Akerstraat 41 en te Venlo Helbeek 2. De bijeenkomsten voor Marokkanen worden op 24 december gehouden in Maastricht, vanaf 9 uur Akerstraat 41, Roermond vanaf 8.30 uur in „De Wolfskoel", Pr. Bernhardstraat 7 en Weert vanaf 8.30 uur Sutjensdwarsstraat. Voor de Marokkanen is er een feestavond op 28 december in Venlo 19 uur in het concertgebouw Kaldenkerkerweg. Kaarten à f 4,- bij de LIS-kantoren

Christel Marxer
en
Ton Bierman

hebben de eer u hiermede kennis te geven van hun voorgenomen huwelijk, dat heden, 24 december 1974, zal plaatsvinden in de Kapel van de Zusters te Schaesberg om 10.30 uur.

Receptie van 13.30—15 uur in Café Boumans,

t.o. Petrus- en Pauluskerk, Hoofdstraat 11, Schaesberg.

Toek. adres: Prickeleenstraat 30, Schaesberg.

DIVERSEN

Meisje, 19 jaar, zoekt leuke VRIENDIN, omg. Heerlen. Br. ond. no. F 439 LD. Hrln.

Tijdelijk aanbod — geldig tot 31 december 1974: GRATIS „Het vrije blije vrijboek" (sexuele voorlichting voor de jeugd, winkelwaarde ƒ 13,50) bij de bestelling van 120 Concep condooms met glijmiddel voor ƒ 50,-. Goedgekeurd door de NVSH. Door storting op giro 1505080 t.n.v. NVSH, Den Haag, met vermelding van bestelnummer 115/120 L.D. x

Ik ga heten :

Roy, Gradus, Maria

Naar ik aanneem zal mijn roepnaam zijn: ROY. Ik kwam op 22 december van het jaar 1974.

En ik ben dus het lieve zoontje van:
Georg Derksen
en
Annelies Derksen-Theunissen

Ik blijk te wonen :
Gr. Johan Frederikstraat 18, Schaesberg.
U kunt mama en mij vinden: De Weverziekenhuis Heerlen, Afd. 2, kamer 2.

Dankbetuiging

Voor de vele blijken van belangstelling in de vorm van persoonlijke en schriftelijke felicitaties, alsmede bloemen en kado's, welke ik tijdens mijn dienstjubileum mocht ontvangen, zeg ik U mede namens mijn moeder en familie

héél hartelijk dank.

Uw belangstelling en medeleven hebben deze vreugdevolle dag tot een onvergetelijke voor mij gemaakt.

Verpl. J. de Bruin

Raadhuisstraat 10, Heerlen

Op 28 december hopen onze geliefde ouders

Ch. Ubachs
en
E. Ubachs-Glaasmakers

hun 50-jarig huwelijksfeest te herdenken.

De plechtige H. Mis uit dankbaarheid zal worden opgedragen om 14 uur in de parochiekerk St. Laurentius te Voerendaal.

Hun kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen

Voerendaal, Laurentiusplein 13
Adres van de dag: Huize Laurentius
Receptie van 16—19 uur.

† In de vrede van Christus is heden van ons heengegaan, voorzien van de H.H. Sacramenten der Zieken, in het De Weverziekenhuis te Heerlen, in de leeftijd van 72 jaren, onze inniggeliefde moeder, behuwdmoeder, oma, zuster, behuwdzuster, tante en nicht

Maria Hubertina Kleynen
weduwe van
WILHELM HUBERT CLAESSENS

De bedroefde familie:
Valkenburg: **Sjef Claessens**
Paula Claessens-Vaessen
Willy en Ineke
Meerssen: **Thea Martens-Claessens**
Martin Martens
Inge, Guido en Hans
Valkenburg: **Jean Claessens**
Claartje Claessens-Wimmers
Guy, Toussaint en Cyril
Familie Kleynen
Familie Claessens

Valkenburg, 20 december 1974
Emmaberg 1

De plechtige uitvaartdienst, gevolgd door de begrafenis, zal plaatsvinden op donderdag 26 december a.s. om 14.30 uur in de parochiekerk van de H.H. Nicolaas en Barbara te Valkenburg. Bijeenkomst in voornoemde kerk om 14 uur, alwaar gelegenheid tot condoleren.
Voor haar zielerust zal gebeden worden op 1e Kerstdag in de mis van 11.30 uur, in voornoemde kerk.
De overledene is opgebaard in de rouwkapel van het De Weverziekenhuis te Heerlen. Bezoekuur dagelijks van 16 tot 17 uur.

Voor ons onverwacht, doch op Zijn tijd nam de Heer van leven en dood tot Zich, Zijn kind, onze zeer geliefde vader, behuwd-, groot- en overgrootvader

Klaas Klijnsma
weduwnaar van
ÆBELTJE HOEKSTRA

Hij mocht 83 jaar worden.

Eph. 2 : 8
„Want door genade zijt gij behouden"
Ps. 72 : 11
Zijn naam moet eeuwig eer ontvangen,
Men loof Hem vroeg en spâ
De wereld hoor en volg mijn zangen,
met Amen, Amen na.

Joure, 19 december 1974

Namens de kinderen :
F. Klijnsma
Europalaan 157, Brunssum

De rouwdienst zal worden gehouden D.V. 27 dec. 1974 om 14 uur in de Geref. Kerk te Joure.

Terwijl hij zich zeer verheugde op de komst van zijn kleinkinderen uit Australië, overleed voor ons zeer plotseling door een ongeval „onze Pake"

Klaas Klijnsma

Zijn grote toewijding aan God en het hele leven en zijn altijd persoonlijke belangstelling voor zijn grote familie van ver en nabij, zullen wij steeds als voorbeeld in onze gedachten houden.

Zijn 46 klein- en achterkleinkinderen

Voor uw medeleven ons betoond bij het overlijden en de begrafenis van onze dierbare vader, grootvader en overgrootvader

Theodorus Bernardus Alferink
weduwnaar van
PETRONELLA MARIA VAN KERKHOF

betuigen wij aan allen onze oprechte dank.

Uit aller naam :
Familie Alferink

Hoensbroek, december 1974.

De plechtige zeswekendienst zal gehouden worden op zaterdag 28 december a.s. om 19 uur in de parochiekerk van het H. Hart van Jezus te Hoensbroek-Mariarade.

† In de vrede van Christus is heden, voorzien van de H. Sacramenten der zieken, na een langdurige ziekte, in de ouderdom van 78 jaren van ons heengegaan, mijn dierbare echtgenoot, onze goede en zorgzame vader, schoonvader, grootvader, broer, zwager, oom en neef

Willem Jozef Stollman
Lid van de Erewacht Expeditus
echtgenoot van
MARIA ELISABETH FRANSSEN

Wij bevelen de ziel van de overledene in uw gebeden aan.

De diepbedroefde familie:
Lemiers: **mevrouw M. E. Stollman-Franssen**
Heerlen: **J. Stollman**
M. M. P. Stollman-v.d. Lenden
Ottawa/Canada: **M. H. Stollman**
W. Stollman-Seibold
Tommy en Michael
Lemiers: **H. M. Stollman**
H. H. Stollman-Saive
Paula
Lemiers: **W. H. Stollman**
Familie Stollman
Familie Franssen

Vaals-Lemiers, 23 december 1974
Catharinastraat 18

De plechtige uitvaartdienst gevolgd door de begrafenis zal plaatshebben op zaterdag 28 december a.s. om 11 uur in de parochiekerk St. Catharina te Lemiers.
Bijeenkomst in de kerk alwaar tevens gelegenheid tot condoleren vanaf 10.45 uur.
Vrijdagavond om 19 uur zal een H. Mis voor de zielerust van de overledene worden opgedragen in de parochiekerk.
De overledene ligt opgebaard in de rouwkapel van de St. Jozefkerk te Vaals.
Zij die geen kennisgeving ontvangen hebben, gelieven dit toe te schrijven aan de droevige omstandigheden waarin wij ons bevinden en deze annonce als zodanig te beschouwen.

† Diep bedroefd, doch dankbaar voor wat hij voor ons geweest is, geven wij u kennis dat, na voorzien van de H.H. Sacramenten der Zieken, in de leeftijd van 92 jaar, in Huize Boslust te Valkenburg is overleden, onze lieve en zorgzame vader, grootvader, broer, behuwdbroer, oom en neef

Leonard Hubert Meessen
weduwnaar van
MARIA AGNES VAN DER LINDEN

De bedroefde familie:
Valkenburg: **A. M. A. Aarts-Meessen**
J. A. H. Aarts en kinderen
Wijnandsrade: **J. H. W. M. Meessen**
M. H. J. Meessen-Van der Linden en kinderen
Zuid Laren: **J. H. Meessen**
O. P. Meessen-Warmerdam
Ubachsberg: **J. M. Meessen**
A. W. M. Meessen-Eichhorst en kinderen
Familie Meessen
Familie Van der Linden

Valkenburg, 22 december 1974
corr.-adres: Bosstraat 14

De plechtige uitvaartdienst, gevolgd door de begrafenis, zal plaatsvinden op vrijdag 27 december a.s. om 11 uur in de parochiekerk van de H. Gertrudis te Wijlre. Bijeenkomst in voornoemde kerk om 10.30 uur, alwaar gelegenheid tot condoleren.
Voor de overledene zal in de kapel van Huize Boslust te Valkenburg op 30 december om 18.30 uur een avondmis gehouden worden.
De overledene is opgebaard in de rouwkapel van Huize Boslust.

Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annonce als zodanig te beschouwen.

Volstrekt enige kennisgeving

† Heden werd op [illegible] leeftijd nog onverwacht uit ons midden weggenomen, voorzien van het Sacrament der zieken, mijn lieve moeder, dochter, zuster, schoonzuster en tante

Maria van Vlodrop

Toronto: **Henk en Mychèlle**
Heerlerbaan: **Mevrouw E. van Vlodrop-Janssen**
Heerlen: **L. van Vlodrop**
A. van Vlodrop-Kortis
en overige familie

Heerlerbaan-Heerlen, 22 december 1974
Corisbergweg 40

De plechtige uitvaartdienst zal plaatshebben op vrijdag 27 december a.s. om 11 uur in de parochiekerk van de H. Joseph te Heerlerbaan, waarna begrafenis op de begraafplaats aldaar. Gelegenheid tot condoleren vanaf 10.45 uur in de kerk.

Liever geen bezoek aan huis.

† Heden werd in de Verpleegkliniek te Heerlen op 78-jarige leeftijd toch nog onverwacht uit ons midden weggenomen, voorzien van het Sacrament der zieken, mijn lieve man, onze goede en zorgzame vader, schoonvader, opa, broer, zwager en oom

Jan H. M. Ferier
echtgenoot van
MAGDALENA H. RAUKAMP

De bedroefde familie:
Heerlen: **Mevrouw M. H. Ferier-Raukamp**
Den Haag: **Marian Ferier**
Schaesberg: **Corrie Schmitz-Ferier**
Jo Schmitz
Esther - Olivier - Nathalie
Heerlen: **Wiel Ferier**
Margje Ferier-Keelen
Pascal
Heerlen: **Paul Ferier**
Familie Frier
Familie Raukamp

Heerlen, 23 december 1974
Muzenlaan 220

De plechtige uitvaartdienst zal plaatshebben op vrijdag 27 december a.s. om 10.30 uur in de St. Franciscuskerk, Laanderstraat Heerlen, waarna de begrafenis op de begraafplaats Imstenrade. Gelegenheid tot condoleren vanaf 10.15 uur in de pastorie naast de kerk.

Geen bezoek aan huis. Voor vervoer is gezorgd.

De plechtige eerste jaardienst voor mijn dierbare echtgenote, onze moeder en oma

Bertha Hamers-Schijns

zal plaatshebben op 1e Kerstdag om 11.30 uur in de kerk van St. Bernardus te Ubachsberg.

W. Hamers,
kinderen en kleinkinderen

Ubachsberg, december 1974
Kerkstraat 16

Voor uw medeleven, ons betoond tijdens de ziekte, het overlijden en de begrafenis van onze moeder

Josephina Penders
weduwe van
MATTHIEU CONSTEN

betuigen wij allen onze oprechte dank.

Kinderen Consten

De plechtige zeswekendienst zal gehouden worden op zaterdag 28 december 1974 om 19 uur 's avonds in de dekenale kerk van de H. Gregorius de Grote te Brunssum.

Enige en algemene kennisgeving.

†

Heden overleed tot onze diepe droefheid, voorzien van het H. Sacrament der Zieken, op de leeftijd van 73 jaar, onze goede broer, behuwdbroer, oom en neef

Willem Fuhren

Wij bevelen zijn ziel in uwe gebeden aan.

Uit aller naam :
Familie Fuhren
Familie Zepp

Kerkrade-Haanrade, 23 december 1974
corr.-adres: Frans Halsstraat 85

De plechtige eucharistieviering, gevolgd door de begrafenis, zal plaatsvinden op vrijdag 27 december a.s. om 10 uur in de parochiekerk van het H. Hart van Jezus te Haanrade. Bijeenkomst in voornoemde kerk, alwaar vooraf gelegenheid tot condoleren.

Donderdagavond zal er om 18.45 uur de rozenkrans worden gebeden voor de overledene in voornoemde kerk.

De overledene ligt opgebaard in het mortuarium van de Lückerheidekliniek te Chevremont. Bezoekuren van 18 tot 19.30 uur.

Enige en algemene kennisgeving

Heden overleed nog vrij onverwacht

De Heer is mijn Herder.
Ps. 23 : 1

Mevrouw

Ida Meulenberg-Rothe
weduwe van
Hubert Meulenberg

in de ouderdom van 89 jaar.

In dankbare herinnering:
Familie Schmeits
Familie Meulenberg

Heerlen, 23 december 1974
Bejaardencentrum Douvenrade
Correspondentie-adres: G. Schmeits, Mgr. van Gilsestraat 33, Kerkrade

De rouwdienst, geleid door de weleerwaarde heer Ds. H. C. Nortier, zal gehouden worden op vrijdag 27 december a.s. om 13.30 uur in de Hervormde kerk aan het Tempsplein te Heerlen, waarna de teraardbestelling plaatsvindt op de algemene begraafplaats Akerstraat, ingang Groene Boord.

† Tot onze diepe droefheid overleed heden in het r.k. ziekenhuis te Sittard, voorzien van de H. Sacramenten der zieken, in de gezegende ouderdom van 87 jaar, onze innig geliefde en zorgzame vader, schoonvader, grootvader, overgrootvader, oom en neef

de heer

Josephus Johannes Geelen
echtgenoot van wijlen
MARIA LUDOVICA IDA MEURIS

Wij bevelen zijn ziel in uw godvruchtige gebeden aan.

De bedroefde familie:
Holtum-Born: **M. H. H. Geelen**
M. M. J. Geelen-Leinders en kinderen
Heerlen: **J. H. L. Geelen**
J. J. Geelen-Muyris en kind
Hinckly (E.): **S. R. Hawkins, weduwnaar van A. M. Geelen kinderen en kleinkinderen**
Born: **P. J. Geelen**
F. S. P. Geelen-Helgers en kinderen
Familie Geelen
Familie Meuris

Born, 21 december 1974
Molenstraat 39

De plechtige eucharistieviering, gevolgd door de begrafenis, zal plaatshebben vrijdag 27 december a.s. om 11.00 uur in de parochiekerk van St. Martinus te Born. Bijeenkomst: bejaardencentrum St. Maarten te Born, alwaar gelegenheid tot condoleren vanaf 10.30 uur.
De overledene zal bijzonder worden herdacht in de H. Eucharistieviering van 2e Kerstdag om 11.00 uur.
Zij, die geen persoonlijke kennisgeving mochten ontvangen gelieven deze annonce als zodanig te beschouwen.

† Heden overleed tot onze diepe droefheid, mijn lieve echtgenoot, onze zorgzame vader, schoonvader en opa

Hendrikus Weijers

Mevr. Weijers-Bakkers
kinderen en kleinkinderen

Geleen, 22 december 1974
Napoleonbaan Nrd. 16

De plechtige uitvaartdienst, gevolgd door de begrafenis, zal plaatshebben donderdag 26 december a.s. om 14 uur in de Barbarakerk, Bungem, Lemmenstraat, Geleen.

L. HUSTINX
arts
afwezig tot 6 januari 1975
De artsen van de grote groep nemen waar.

Jaloers.....

Een bankstel koop je niet zomaar eventjes. Ik tenminste niet. Daarom heb ik me de schoenzolen stuk gesjouwd in eindeloze toonzalen met massa's zitgroepen, die allemaal op elkaar leken. Maar wat ik zocht hadden ze niet. Om moedeloos van te worden.
Tot m'n beste vriendin opeens zegt: „Ben je al bij Joop Roukens in Geleen (Promenade) geweest?" Wist ik veel, dat die ook meubels verkopen....
De sfeer stond me meteen wel aan. In de knusse hoekjes kon je op je gemak neerploffen zonder dat zo'n ijverige verkoper je gelijk op je huid zat.
'k Heb er een twee- en driezitter uitgezocht. Gemaakt van repen aan elkaar genaaid yuchtleer. Ongeverfd, zodat je niet hoeft te voelen of te snuffelen of 't wel echt is. Dat zie je zo. Iedereen nu maar sprakeloos zijn. En jaloers ook. Weten zij veel, dat de prijs nog te betalen was ook. 'k Kreeg er bovendien nog 5 jaar volledige garantie op! Niet mis hé? Doen ze daar op alle meubels !

Elli van Henegouwen

Voor het medeleven ons betoond tijdens de ziekte, overlijden en de begrafenis van onze lieve moeder, behuwd- en grootmoeder, zuster, behuwdzuster, tante en nicht

Hubertina Logister
echtgenote van wijlen
René Hubert Smeets

betuigen wij onze oprechte dank, een bijzonder woord van dank aan de heren doktoren, verplegend personeel Lückerheidekliniek en buren.

Kinderen Smeets

Kerkrade, december 1974

De plechtige zeswekendienst zal gehouden worden op zaterdag 28 december a.s. om 9 uur in de parochiekerk van St. Martinus te Spekholzerheide.

Voor het door u betoonde medeleven bij het overlijden en de begrafenis van onze moeder en oma

Mevrouw

G. Martens-Coumans

zeggen wij onze oprechte dank.

Kinderen Martens

Sittard, december 1974

De plechtige zeswekendienst wordt gehouden op 1e Kerstdag om 10 uur in de parochiekerk St. Petrus te Sittard.

In plaats van kaarten.

Voor de vele betuigingen van deelneming, ontvangen na het heengaan van mijn vriendin

Dr. Tine Broekema

zeg ik u hartelijk dank.

Mevr. J. J. van Elk-Knopper

Maastricht, 24 december 1974

Afwezig
J. Kroon
arts te Klimmen
van 27 dec.
t.m. 8 januari
Praktijk wordt waargenomen Spreekuur 's middags van 13 tot 14 uur. Apotheek geopend 's middags van 13 uur tot 17.30 uur

HEERLERHEIDE
H. A. Quaedvlieg
tandarts
afwezig
t.m. 5 januari
Saneringskaarten van dec. nog geldig in januari.

Verloren Hrl. postkantoor 23-12 slang. HERENPORTEF. tegen beloning terug te bezorg. tel. 045-710415.

De plechtige eerste jaardienst voor mijn dierbare echtgenoot en vader

Sjef Dohmen

zal plaatshebben op zondag 29 december a.s. om 10 uur in de parochiekerk van de H. Gertrudis te Wijlre.

E. Dohmen-Deguelle
en kinderen

Wijlre, december 1974

Tandarts
P. W. Hertog
Brunssum
afwezig
t.m. 3 januari

S. G. KORTBEEK
telefoon 711654
A. M. SORMANI
telefoon 712013
TANDARTSEN
PROMENADE 11, HEERLEN
Per 1 januari a.s. vervallen de spreekuren
Behandeling dus alleen op afspraak, telefoon tussen 9 en 11 uur v.m.

VERLOVINGEN en HUWELIJKEN

Eugene Biesmans en **Huub Braken**. De inzegening vindt plaats op zaterdag 28 december om 12.00 uur in de kerk van de H. Familie, Wyckerveld, Maastricht. Receptie van 19.00 tot 20.30 uur in het zaaltje onder de Don Bosco school, Prof. Mullerstraat, Maastricht.

OVERLEDEN

† **Joseph van Deurse**, oud 81 jaar, echtgenoot van wijlen Maria Catharina Geraerts. Maastricht, Huize Molenhof, corresp.adres: Kemenadeplein 26 a. De uitvaartdienst vindt plaats op heden dinsdag 24 december om 11.30 uur in de parochiekerk van St. Theresia te Maastricht.

† **Adrianus van Eekelen**, oud 83 jaar. Maastricht, Abtstraat 2. De uitvaartdienst vindt plaats op heden dinsdag 24 december om 15.00 uur in de kapel van het ziekenhuis Calvariënberg te Maastricht.

† **Johannes Antonius Olzheim**, oud 64 jaar, echtgenoot van Maria Hubertina Rosalia Rocks. Sibbe, Bergstraat 71. De uitvaartdienst vindt plaats op heden dinsdag 27 december om 11.00 uur in de parochiekerk van de H. Rosa te Sibbe.

Limburgs Sport Dagblad

Dinsdag 24 december

KEGELGESCHIL WEER OPGELOST

VALKENBURG — De gerezen moeilijkheden tussen het VKB bestuur en de Valkenburgse kegelbaanhouders de heren Lücker (hotel Continental) en Lemmens (Kegelhome De Guasco) behoren tot het verleden. Doorslaggevend tot onderhandelingen tussen beide partijen waren: de dreiging dat een groot aantal kegelclubs zonder clublokaal kwamen te zitten. Beide partijen hebben water bij de wijn gedaan en zijn tot overeenstemming gekomen. VKB-voorzitter Henk van Kempen was bijzonder verheugd, dat deze kwestie thans uit de wereld is. Ook voor de clubs is het een opluchting, dat zij zekerheid hebben en verder in hun lokaal weer normaal kunnen kegelen.

De Valkenburgse kegelaars(sters), die bij de Nederlandse top behoren kunnen zich nu volledig gaan voorbereiden op de aanstaande nationale kampioenschappen in het voorjaar. Tot zover VKB-voorzitter Henk van Kempen.

Het wedstrijdschema van de VKB kampioenschappen zal een verandering ondergaan. De reeds gehuurde banen in Maastricht komen te vervallen. De derde ronde om het VKB clubkampioenschap zal gehouden worden op de banen van Romantica en Spronck terwijl de laatste ronde in de lokalen de Guasco en Continental zullen plaats vinden. De persoonlijke VKB kampioenschappen zullen gehouden worden tussen 31 januari en 2 februari op de acht Valkenburgse kegelbanen.

In grootmeestergroep Suikerdamtoernooi

Wiersma nadert Baba Sy

AMSTERDAM — Wederom 'n produktieve zitting in het Suikerdamtoernooi, want in de 5e ronde konden drie positieve scores worden aangetekend. Nationaal kampioen Harm Wiersma bleek in het positiespel veel te sterk voor Rabatel. Wiersma maakte nu niet de fout zoals een aantal maanden geleden in een toernooi te Lille, toen hij de Fransman in gewonnen positie nog liet schieten.

Koeperman herstelde zich van zijn nederlaag in de voorgaande ronde door de tweede Franse deelnemer Hisard te overwinnen. Hij versloeg in een klassieke strijd Hisard, die in het late middenspel nogal wat foutjes maakte. Voor de Russische oud-wereldkampioen was dat genoeg om het duel in zijn voordeel te beslissen. Zowel Wiersma als Koeperman kwamen hierdoor een punt dichter bij koploper Baba Sy, die in een bepaald vlakke partij met Tsjegolev de punten deelde. De derde winstpartij kwam op naam van Hermelink, die in een aanvallende stijl van Smith won. De Amerikaan kon dit keer geen beroep doen op zijn gerenommeerde sterke verdediging.

Rob Clerck viel iets terug door een remise tegen Bassirou Ba in een tamme partij. Frank Drost liet de kans lopen om iets van zijn slechte resultaten goed te maken. Tegen Gantwarg miste hij in tijdnood de winnende voortzetting in een positie, waarin beide spelers met moeilijkheden in de opbouw te kampen hadden.

De uitslagen zijn:

Wereldkampioenschap dames:

Graas (Ned.)-Munitz (Isr)	2—0
Barras (Fra)-Spasskaja (Rus)	0—2
Claes (B.)-Mihkailovskaja (Rus)	0—2
Nieuwenhuizen (Ned)-Nizic (Zsl)	2—0

Stand na de vijfde ronde:

1 en 2 ex aequo: Spasskaja en Mihkailovskaja 9 pnt.; 3 Graas 8 pnt.; 4 Nieuwenhuizen 7 punt; 5 Barras 5 pnt.; 6 Munitz 2 pnt.; 7 en 8 Claes en Nizic, beiden 0 pnt.

Grootmeestergroep:

Baba Sy (Sen)-Tsjegolev (Rus)	1—1
Clerck (Ned.)-Bassirou Ba (Sen)	1—1
Koeperman (Rus)-Hisard (Fra)	2—0
Smith (VS)-Hermelink (Ned)	0—2
Gantwarg (Rus)-Drost (Ned)	1—1
Wiersma (Ned)-Rabatel (Fr)	2—0

Stand na de vijfde ronde:

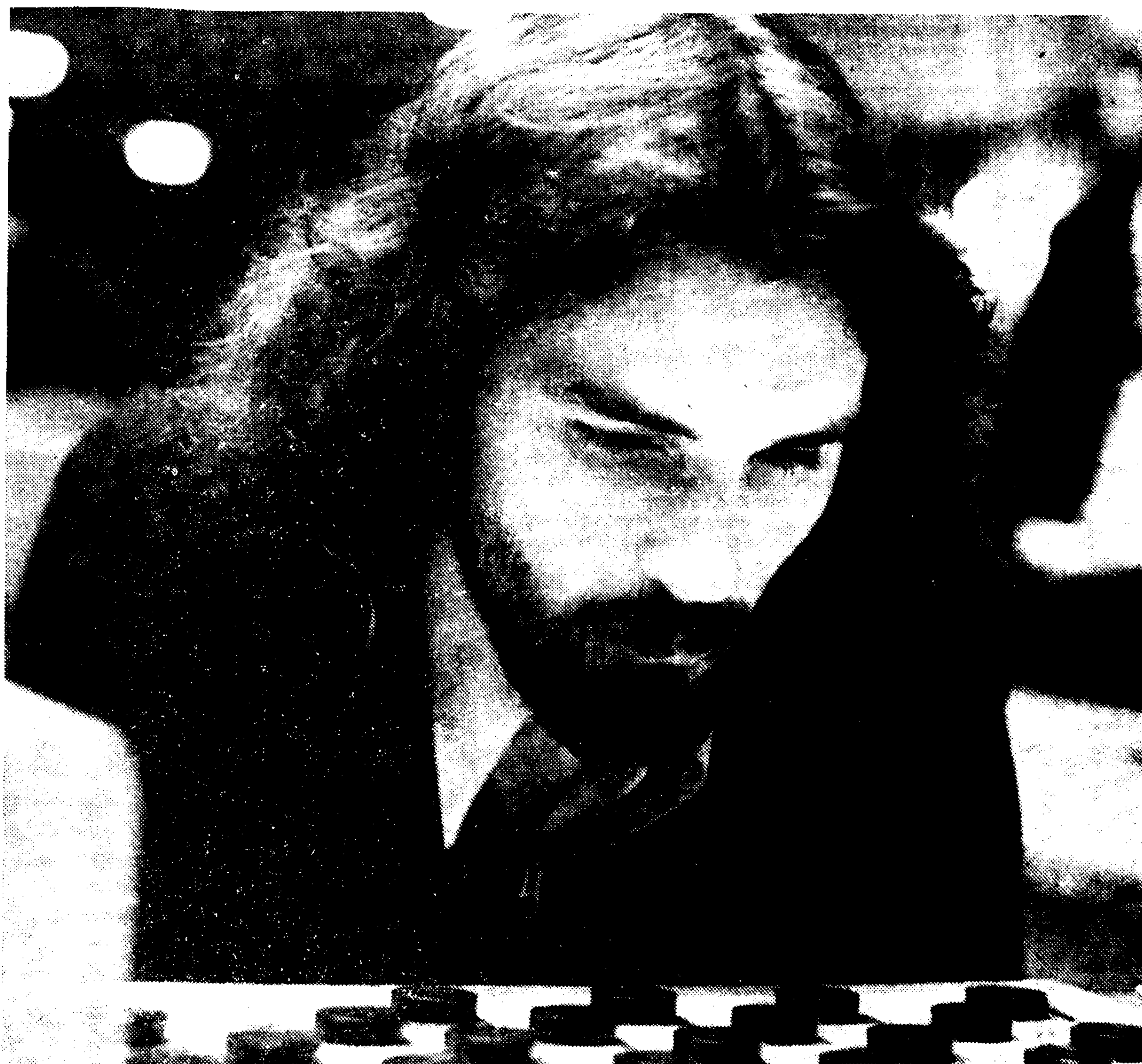
1 Baba Sy 8 pnt.; 2 ex aequo: Wiersma en Koeperman 7 pnt.; 4 Clerc 6 pnt.; 5 ex aequo: Gantwarg, Tsjegolev, Basirou Ba en Hermelink 5 p.; 9 Smith 4 pnt.; 10 ex aequo: Rabatel en Drost 3 pnt.; 12 Hisard 2 pnt.

Jeugd:

Hofstee (Ned)-Stanek (Tsj)	2—0
Ahel (Joe)-Jansen (Ned)	0—2
Jouvert (Fra)-Martens (Bel)	2—0
Robillard (Hai)-Leter (Sur)	1—1
Bronshtein (Is)-Boezinsky (Rus)	0—2

Stand na vijf ronden:

1 Jansen 7 pnt.; 2 Robillard, Boezinsky, Leter en Jouvert 6 pnt.; 6 Hofstee 5 pnt.; 7 Ahel 2 pnt.; 8 Martens en Stanek 1 pnt.; 10 Bronshtein 0 pnt.

HARM WIERSMA

na drie remises twee overwinningen

Ruim drie miljoen uit W.K. voetbal

HAMBURG — De Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond mag rekenen op een uitkering van 3,1 miljoen gulden uit de winst van het eindtoernooi om het wereldkampioenschap voetbal, dat deze zomer in West-Duitsland werd gehouden. Gisteren werd in Hamburg bekend gemaakt, dat het totale winstbedrag van de wedstrijden rond 50 miljoen gulden bedraagt. Een tiende deel van deze som gaat naar de FIFA en een kwart naar de organiserende Westduitse voetbalbond. De overige 65 procent werden als volgt over de deelnemende landen verdeeld:

Wereldkampioen West-Duitsland: 3,2 miljoen gulden,
Nederland en Brazilië: 3,1 milj.,
Polen: 3 miljoen,
Joegoslavië: 2,6 miljoen,
Oost-Duitsland: 2,5 miljoen,
Argentinië en Zweden: 2,4 milj.,
Italië: 1,3 miljoen,
Schotland en Chili: 1,1 1,2 milj.,
Haïti, Zaire, Uruguay, Australië en Bulgarije: 1,1 miljoen.

Het toernooi om het wereldkampioenschap heeft een uitgavenpost van ongeveer 17,2 miljoen gulden gevergd. De verdeling van de netto-inkomsten geschiedde volgens een sleutel, waarbij het aantal wedstrijden en de bezoekerstotalen werden betrokken.

V.d. Sterren blijft aan de leiding

GRONINGEN — Snelle remise's waren gisteren in de vijfde voorronde in het schaaktoernooi om het Europees jeugdkampioenschap schering en inslag. De kandidaten voor de finalepoule, waarin de tien best geklasseerden uit de voorronden worden opgenomen, namen geen enkel risico.

De Zweed Schneider en Rayner uit Wales deden er slechts zes zetten over. Paul van der Sterren en de Brit John Nunn bleven een half uur achter de borden zitten en de Rus Ivanov besloot na vijftien zetten het punt met de Roemeen Dominte te delen. Ook de Pool Borskowski en de Westduitser Podzielny namen het zekere voor het onzekere en remiseerden. Door deze resultaten bleef Paul van der Sterren aan de leiding op een half punt gevolgd door het kwartet Schneider, Nunn, Rayner en Szekely. Bij dit viertal zal ook onze nationale jeugdkampioen Roy Dieks zich ongetwijfeld voegen. Hij heeft in de afgebroken partij tegen de Ier Robert Pye duidelijk winstkansen.

Stand op kop:

1 van der Sterren 4 pnt.; 2-5 Schneider, Nunn, Rayner, Szekely 3½ pnt.; 6-8 Podzielny, Ivanov, Grinfeld 3 p.; 9-14: Dieks, Borskowski, Bichsel, Pye, Ftacnik, Barlev 2½ p + 1 afg. 15-18: Miensohn, Oeney, Dominte en Solonen 2½ pnt.

Topper in Voerendaal

HEERLEN — Terwijl het betaalde voetbal vrijaf heeft, komen tweede Kerstdag wél een deel van de amateurs in actie. Op het hoofdklasseprogramma komt maar één wedstrijd voor die op Limburgse bodem verspeeld wordt: Voerendaal-Limburgia. „We proberen vanzelfsprekenl op de goede weg, die we na de 2—0 overwinning op Veritas zijn ingeslagen, voort te gaan" meent Voerendaal-trainer Piet van Dijk.

Voerendaal kan niet beschikken over Jo Consten, Pierre Lemmens, Ad van Lierop en Ger Pieters. Leo Senden keert na vele weken afwezigheid waarschijnlijk weer in de selectie terug. In vergelijking met de wedstrijd tegen Veritas maken Ed Moonen en Chris Linssen geen deel meer uit van de groep, waarin de routiniers Jan Leunissen en Ron Zweers gehandhaafd blijven.

ADAM FISCHER:

„Dat wordt: van dik hout zaagt men planken".

Limburgia zal het tegen Voerendaal in ieder geval nog zonder linksback Walter Kousen (blessure) en de geschorste Jan Deswijzen moeten stellen. De eerste ontboezeming van trainer Adam Fischer bij de gedachte aan de confrontatie met de equipe van Piet van Dijk was: „Dat wordt van dik hout zaagt men planken". Piet van Dijk: „We kennen Limburgia als een felle, harde en enthousiaste ploeg. Limburgia is in ieder geval niet meer de ploeg die vorig seizoen heer en meester was. Via onze counter-taktiek (waarbij we gokken op de niet bijster snelle Limburgia-defensie) hoop ik succes te bereiken".

Waalwijk

Caesar reist naar Waalwijk waar RKC ongetwijfeld voor een (in dubbel opzicht) warm onthaal zal zorg dragen. De ploeg van Jan Remmers die zondag het sterke TOP nog met 2—0 klop gaf, hoopt door een zege op Caesar in de bovenste regionen te belanden.

Caesar-penningmeester De Rooy: „We gaan in ieder geval niet verdedigen. Tegen RBC zijn we weggespeeld, maar door ons eigen spel te spelen hoop ik met minimaal één punt naar Beek terug te kunnen keren. De selectiegroep van Caesar heeft in vergelijking met de wedstrijd tegen RBC geen wijzigingen ondergaan.

SVM zal (nog steeds zonder doelman Vincent Dols) in Roosendaal gaan proberen RBC te bedwingen. Coy Koopal kan over praktisch dezelfde selectiegroep als tegen Helmond beschikken.

De vierde ontmoeting in de hoofdklasse C is het Brabantse duel DESK-De Valk.

BEN HEINRICHS

SPORT kort

Toestand Van Leur nog kritiek

ENSCHEDE — De toestand van de ere-klasser biljarter Lambert van Leur blijft kritiek. Van Leur, die zaterdag tijdens zijn partij voor het Nederlands kampioenschap 47/1 in Enschede tegen Wim van Deventer getroffen werd door een hartaanval, is zondagavond in ziekenhuis „de stadsmaten" provisorisch aangesloten op een pace-maker. Maandagmorgen durfden de doktoren hem nog niet te opereren.

Tal en Beljavski delen Russische schaaktitel

LENINGRAD — Ex-wereldkampioen Mikhail Tal en de 21-jarige Alexander Beljavski zijn samen als eerste geëindigd in het schaaktoernooi om het Russische kampioenschap, dat in Leningrad werd gehouden. Het tweetal verzamelde 9½ punt uit 15 partijen. De derde plaats werd gedeeld door Lev Poloegajevski en Rafael Vaganijan met 9 punten.

AZ'67 ook "in" voor Cruijff

ZAANDAM — AZ'67 heeft een nieuwe troef op tafel gegooid in een poging Johan Cruijff aan 't eind van 't seizoen '75-'76, wanneer 't contract van de Nederlandse topvoetballer met CF Barcelona afloopt, in te lijven. De directeuren van het Zaanse Wastoraconcern Klaas en Cees Molenaar, hebben Cruijffs' schoonvader èn zakelijk adviseur Cor Coster een toppositie in hun bedrijf in het vooruitzicht gesteld.

Klaas Molenaar: „Dat aanbod hebben we inderdaad gedaan. Een concreet beeld omtrent de positie die Cruijff zou moeten innemen, staat ons nog niet voor ogen. Het zal een functie op het internationale vlak (de Molenaars hebben ook een aantal vestigingen in het buitenland - red.) kunnen zijn. We hebben er veel voor over om Johan Cruijff aan AZ'67 te binden".

Toch nieuwe trainster turnploeg

DEN HAAG — Het bestuur van het KNGV is er in geslaagd een opvolgster te vinden voor de zieke trainster van de dameskeurturnploeg Eva Bartha (Hongarije). De nieuwe instructrice is Agnes Banfai (27), die eveneens uit Hongarije afkomstig is. Mevrouw Fentsahm, voorzitster van de afdeling keurturnen dames van het KNGV, zei gisteren: „Ik ben vorige week naar Boedapest geweest en heb daar vernomen, dat Agnes Banfai toestemming heeft gekregen op 2 januari naar Nederland te komen. Zij zal tot 1 juli 1975 blijven".

Koeperman damt in Elsloo

ELSLOO — Zaterdag 28 december a.s. komt oud-wereldkampioen dammen ir. I. Koeperman naar het Maaslandcentrum te Elsloo, om de strijd aan te binden tegen 50 dammers. Dit evenement begint om 20.00 uur.

Huisdammers zowel als clubdammers die aan deze simultaanwedstrijd wensen deel te nemen kunnen zich nog telefonisch opgeven. Tel.: 04402-3575 of 04402-2442. Het inschrijfgeld bedraagt ƒ 2,50.

Ir. Koeperman heeft zich door het winnen van het kandidatentoernooi te Tiflis het recht verworven om wereldkampioen Ton Sijbrands uit te dagen tot een tweekamp om de wereldtitel. Het is echter nog steeds niet zeker of Sijbrands zijn titel in 1975 zal verdedigen.

door Nino Tomadesso

Skiënde trimmers Joop Zoetemelk en Roy Schuiten:

ZUURSTOFKUUR IN DE BERGEN

AUTRANS — Avond in Auberge „La Forge", ergens in de stilte van de Vercors. Knapperend huotvuur, benevelende behaaglijkheid.

Roy Schuiten schoof zijn stoel achteruit, stond op en liep naar het raam. Hij keek naar de nacht vol vrieskou en sterren, gaapte en zei: „Mannen, welterusten".

De volgende morgen. Het besneeuwde dorpspleintje van Autrans. Tussen twee palen een spandoek: „Bienvenue au cyclistes". Rendez-vous van renners. Coureurs op skilatten in plaats van op racefietsen. Roy Schuiten schudde Joop Zoetemelk de hand. „Hoi, Joop. Weet jij hoe je op die dingen moet staan?" Zoetemelk grijnsde. „Nou, Roy, gewoon hé . . ."

Wintersport. Nieuwe wereld voor wereldkampioen Schuiten. Vluchtige oriëntering tussen twee baanwedstrijden in. Confrontatie met een apart onderdeel van de wintersport: het skilopen. Niet het Alpineskiën dat om moed, gespecialiseerde techniek en snelheid vraagt. Maar eenvoudige voortbeweging dat, beduidend méér dan bij de Alpine, gebaseerd is op atletisch kunnen en uithoudingsvermogen. Geen afdalingen en slaloms. Geen zware, hoge schoenen, vast-„geklonken" op verlijmde of metalen ski's. Maar risicoloos terreinlopen op lichte, lage schoentjes los aan de voeten op smallere latten. Onder het motto: skiënd trimmen.

Joop Zoetemelk onderwerpt zich al jaren aan deze Noordse discipline. „Vanaf 1969. Fedor den Hertog en ik hebben 't in Tsjechoslowakije geleerd. Een wegrenner kan zich in de wintermaanden niet beter op het nieuwe seizoen voorbereiden". Skilopen door wit glooiend land. In zuivere lucht. Optimale zuurstofkuur. Voortdurende beweging die grote conditie vereist. Zoetemelk: „Laat me nou thuis in Germigny l'Eveque zitten. Daar regent het, daar verveel ik me. Hier ben ik bezig, hier blijf ik in training".

Hier. Dat was in Autrans. De Olympische pisten, het Franse centrum der skilopers. Samen met eega Françoise en zoontje Karl brengt Joop Zoetemelk er zijn dagen door. Samen ook met „broeders" als Alain Santy, Yves Hézard, Charly Grosskost, Michel Roque. De inboorlingen van Autrans („capitale du ski nordique") voelden zich door de aanwezigheid der coureurs gevleid. Het initiatief tot een competitie, tot het eerste „kampioenschap skilopen der pedaalridders" werd dan ook snel genomen. Joop Zoetemelk bleek ze allemaal de baas. Hij, de man van solistische krachtsinspanning, was de beste en de snelste. Het „championnat" werd voor Roy Schuiten een debuut. Hij leende van patron Albert (van „La Forge") broek en kousen, hij trok enkele Raleigh-shirts over zijn schouders, huurde latten en schoentjes en meldde zich als deelnemer 41 voor het skikampioenschap der coureurs". Voor de gein, joh". Onder het oog van gnuivende collega's, journalisten en schaterlachende kinderen lag Schuiten na nauwelijks een meter wedstrijd al languit in de sneeuw. Hij ontwarde met enige moeite de knoop waarin zijn ski's zaten, kwam weer overeind en krabbelde verder. Onhandige, hoekige bewegingen. Voortbeweging als een slak. Niettemin riep Roy: „Het gaat zo kwiek als liep ik in de Kalverstraat". Niet veel later ging hij weer onderuit. Alle begin is moeilijk. Roy zette door en leerde langzaam maar zeker zijn eerste skipassen.

Later, tijdens de „apéritief d'honneur", zei Roy tegen Joop: „Jongen, ik ben voor het skilopen helemaal gewonnen. Is dat effe goed, zeg. Thuis in Zandvoort adem ik zeelucht, jodium in. In de bergen haal ik mijn rode bloedlichaampjes. Laat Eddy Merckx nu maar komen . . ."

Joop en Roy. De een rustig en weger van woorden. De ander goedlachs en niet op zijn mondje gevallen. Twee Nederlandse topcoureurs. Twee tegengestelde naturen. Joop reed de Tour al, Roy nog niet. Zoetemelk kent de bergen, Schuiten nog niet. Mededeling van Roy: „De hoogste berg die ik als renner beklom, was in de Ronde van Engeland. Ik kwam als vijfde boven . . ."

Albert Bouvier, matchmaker van het sportpaleis in Grenoble, legde zijn arm om Schuitens schouders. „Je bent populair bij ons. We zien je graag terug". Zoetemelk doet aan skilopen — „tot 29 december. Dan ga ik naar de Côte d'Azur. Fietsen" —. Schuiten rijdt baanwedstrijden en gaat begin februari in een (Spaans) trainingskamp. De Ronde van Andalusië zal volgend jaar zijn eerste koers van enige importantie zijn. Zoetemelk weet het nog niet precies.

Volgend jaar. 1975. Belangrijk jaar voor Joop en Roy. 'n Seizoen waarin de een daverend wil „terugkomen" en aast op de overwinning in de Tour de France; de ander ontdekken wil of hij met de „groten" de Cols beklimmen kan en wellicht wel een poging onderneemt om op de piste van Mexico het werelduurrecord van Merckx te verbeteren.

Die dag in Autrans. Teruggekeerd in Auberge „La Forge" bladerde Schuiten in een exemplaar van „Miroir du Cyclisme". Het blad publiceerde in kleur een actiefoto van de wereldkampioen achtervolging, er de vraag bijvoegend: „Roy Schuiten. Schulte of Anquetil?" Roy las het. Gretig. Gestreeld. Zonder commentaar. Hij legde het blad weg toen patron Albert een duimendikke tournedos serveerde. Na de lunch werden Roy's ogen zwaar. „Mannen, ik krijg slaap". De berglucht, de zuivere zuurstof werkte. In „Au feu de bois", een ander hotelletje in Autrans, lag toen Joop Zoetemelk al op een oor.

royal

HARRY SALTZMAN en ALBERT R. BROCCOLI presenteren

ROGER MOORE als JAMES BOND 007

IAN FLEMING's **"THE MAN WITH THE GOLDEN GUN"**

2e week

met CHRISTOPHER LEE - BRITT EKLAND
produktie HARRY SALTZMAN en ALBERT R. BROCCOLI
scenario RICHARD MAIBAUM en TOM MANKIEWICZ regie GUY HAMILTON
muziek JOHN BARRY originele soundtrack is verkrijgbaar op UAS 29671 United Artists

Dagelijks 2.15 4.45 en 8.45 uur — 14 jaar
Dinsdag 24 dec. vervalt de avondvoorstelling

rivoli

Een nederlandse filmprodruktie

2e week

Mariken van Nieumeghen

RONNIE MONTAGNE en SANDER BAIS regie, scenario en produktie JOS STELLING
produktie ROB DU MÉE camera ERNEST BRESSER muziek RUUD BOS
dialogen MIES BOUHUYS montage JAN BOSDRIESZ
een co produktie van JOS STELLING S/P en ROB DU MÉE/Parkfilm b.v.
TUSCHINSKI FILM DISTRIBUTION

Dagelijks 2.00 4.30 en 8.30 uur — 18 jaar
Dinsdag 24 dec. vervalt de avondvoorstelling

scala

WANG YU in **DE STALEN ARM**
ONE-ARMED BOXER Regie WANG YU

18 jaar — Dagelijks 2.00 4.00 6.15 en 8.45 uur
Dinsdag 24 dec. vervalt de 2e avondvoorstelling

24 december t/m 30 december

PASSAGE THEATER

SCHULMÄDCHEN REPORT 6

Rijp voor het bed (Schulmädchen-Report 6)

Nou's even kalm aan heren

regie: ERNST HOFBAUER

ROXY GELEEN

Vanaf woensdag t/m maandag
dagelijks 8.30 uur
2e Kerstdag en zondag 5.00 en 8.30 uur
Kleur - 14 jaar
Weergaloos amusement van begin tot einde!

PAUL NEWMAN · ROBERT REDFORD
THE STING
EEN RICHARD ZANUCK/DAVID BROWN PRESENTATIE

Met die verrukkelijke muziek THE ENTERTAINER
Bekroond met zeven Oscars

ZATERDAGAVOND 11 UUR NACHTVOORSTELLING met:

SLIPPERTJESSCHOOL VOOR HUISVROUWEN

Een schuimbad vol frivole perikelen......!
KLEUR — 18 jaar.

STUDIO ANDERS GELEEN

Vanaf woensdag t/m maandag
2e Kerstdag en zondag 4.00 en 8.00 uur
Kleur - a.l.

DE VERRUKKELIJKSTE musical ALLER TIJDEN IS....en BLIJFT

MY FAIR LADY

AUDREY HEPBURN · REX HARRISON

FORUM SITTARD

VANAF 2e KERSTDAG TOT EN MET ZONDAG
DAGELIJKS 8.30 UUR
KLEUR — 14 jaar

M·A·S·H gives a D·A·M·N

20th Century Fox presenteert M·A·S·H

CINEMA ROYAL Hoensbroek

t.o. Gemeentehuis, met grote parkeerplaats

Grandioos Kerstprogramma

THE EXORCIST
(DE DUIVEL-UITBANNER)

Regie WILLIAM FRIEDKIN

Woensdag, 1e Kerstdag, 8.30, donderdag, 2e Kerstdag, 8.30, vrijdag 8.30, zaterdag 8.30, zondag 4, 6 en 8.30 uur
Plaatsbespreken (gratis) 045—212533.

theater-agenda

stadsschouwburg sittard

wilhelminastraat 18 — (04490) 2041

zaterdag 28 dec. Stadsschouwburg 20.00 uur toegang: f 10.— - f 5.50	**„Groot-Limburgs Toneel".** — Feestelijke première van **„Happy End"**, een muzikale komedie van Doroth J. Lane; liedjes: Bertold Brecht; muziek: Kurt Weill.
vrijdag 3 jan. Redoute 17.30 uur	Opening tentoonstelling **Marc Cammaert**, schilderijen en dekorontwerpen.
vrijdag 3 jan., zaterdag 4 en zondag 5 jan. te 20.00 uur toegang: f 12.50 - f 5.50	**Herman van Veen** met zijn nieuwe show **„En nooit weerom"** m.m.v. Eric v.d. Wurff, Gerard Jongerius, Rob Crispijn e.v.a.

Paspoort 65 . CJP en Coupons geldig voor alle voorstellingen. De kassa en kantoren van de Stadsschouwburg en het Staatgebouw zijn gesloten van dinsdag 24 t.m. vrijdag 27 december en zondag 29 dec. Zaterdag 28 dec. is de kassa geopend van 12—14 uur en vanaf 19 uur.

donderdag 26 dec. aanvang 12.00 uur coup. pasp. geldig toegangsprijs: f 3.50 incl. kop koffie. Kinderen t.m. 14 jaar en pasp.houders f 2.50 incl. kop koffie of glas limonade. Kindercrèche f 1.- incl. versnapering	**Koffieconcert in Kerstsfeer** door de **Ritmic Group 70** uit Schinveld. Voor de pauze in de grote zaal: een zang-, woord- en lichtspel: **„Geboorte vieren van de wereld met Kerst".** Na de pauze in de foyer: een showprogramma.
vrijdag 3 jan. aanvang 20.15 uur Studio coup. pasp. geldig toegangsprijs f 5.- (abon. jong kabaret 3) Kaarverkoop vanaf 23 dec.	**Kabaret Gerrit** met het programma: **„Gerrit en Truus".** Een werkelijk voortreffelijk en knap vermaak door Wouter Stips en Cecile op de Macks. Aan de vleugel: Gerard Vogel.
zondag 5 jan. aanvang 12.00 uur grote zaal coup. pasp. geldig toegangsprijs f 3.50 incl. kop koffie Kinderen t.m. 14 jaar en pasp.houders f 2.50 incl. kop koffie of glas limonade. Kindercrèche f 1.- incl. versnapering. Kaartverkoop vanaf 23 dec.	**Koffieconcert** door de **Harmonie St. Michaël, Thorn,** o.l.v. H. Ramakers en de **fanfare St. Cecilia, Ubachsberg,** o.l.v. W. Jacobs. Zij brengen o.a. Préludes in Cis, Marche Hongroise, the Moor of Venice, Three Motions, Riten drieluik voor harmonie orkest, Solo de concours (solist Theo Paredis), El Amor Brujo Pantomine en Vuurdans, Ravenswood - Mars-, Choral and Rock Out, Tarass Boulba (Chez les Cosaques), In recht Baan - mars.
donderdag 9 jan. aanvang 20.15 uur coup. pasp. geldig toegangsprijs f 6.50 t.m. f 13.- Vrije kaartverkoop vanaf 3 jan.	**Fons Jansen** met zijn vierde programma **„Kwartetten".** De inhoud richt zich op allerlei facetten van de samenleving, waarbij het cijfer vier een grote rol speelt. De muzikale bijdragen zijn van Rob van Kreefeld, Ru van Veen en de vaste begeleider van Fons Jansen, Frans Oudhoff.

Bestuur, direktie en personeel van de Stadsschouwburg Sittard wensen u en de uwen prettige Kerstdagen en een voorspoedig 1975.

Openingstijden kassa: maandag t.m. vrijdag 10—15 uur, zaterdag: 10—12 uur, zondag 5 jan. 11—12 uur.

Kassa en administratie van de Stadsschouwburg zijn vanaf 25 dec. 1974 t.m. 1 januari 1975 gesloten, uitgezonderd 26 dec. Op deze dag is de kassa geopend van 11 tot 12 uur.

Alle nadere gegevens over de programma's in Heerlen, Maastricht en Sittard vindt U in de eigen 'SCHOUWBURGKRANTEN', welke steeds aan de kassa verkrijgbaar zijn.

UBACH OVER WORMS

Het bestuur van de „St. Theresiastichting Lauradorp" vraagt voor zo spoedig mogelijk, ter vervanging van een zieke leerkracht, t.b.v. de onder haar bestuur staande MAVO-school „Het Wormdal", Dr. Poelsstraat 54

een leraar(es)

bevoegd voor Aardrijkskunde en Biologie

De functie omvat een volledig lesrooster. De vervanging zal hoogstwaarschijnlijk duren tot het einde van het schooljaar.

Inlichtingen bij de waarnemend direkteur, dhr. J. J. v.d. Boom, Merckelbachstraat 4, Ubach over Worms, telefoon 045—312659.

Sollicitaties binnen een week te richten aan het bestuur, p.a. Hovenstraat 39, Ubach over Worms.

MASITA B.V.

SITTARD
groothandel in sportartikelen

zoekt op korte termijn een

JONGE ENERGIEKE BOEKHOUDER

Minimum vereist: praktijkdiploma Boekhouden.

Sollicitaties bij voorkeur schriftelijk aan onderstaand adres of mondeling na telefonische afspraak.

MASITA B.V.
POSTBUS 192 - SITTARD
TELEFOON 04490—1777.

STEVENS BOUWMATERIALEN BV
STEVENS BOUWSERVICE BV
PLASTAK BV

zoeken kontakt met gegadigden voor de funktie van

hoofdadministrateur

welke rechtstreeks ressorteert onder de direkties.

Hij zal worden belast met de volgende zaken:
- opzet en uitbouw van een doelmatige administratieve organisatie;
- toezicht op de financiële administratie:
- leiding geven aan een team van administratieve medewerkers;
- ondersteuning van de direkties inzake de financiële aspekten van het ondernemingsbeleid:
- opstelling van periodieke verslaggeving.

De gezochte funktionaris dient over 'n zodanige opleiding (minimaal SPD II) en ervaring, alsmede goede contactuele eigenschappen te beschikken, dat de veelzijdigheid van deze funktie geen problemen geeft. Leeftijd minimaal 35 jaar.

Belangstellenden worden verzocht hun sollicitatiebrieven te richten aan:
Direktie Stevens Bouwmaterialen B.V., Postbus 48, Geleen,
met de vermelding 'vertrouwelijk'.

VUURWERK

boven 18 jaar

KEPERS-BRULS
Willemstraat 16 — HEERLEN — Tel. 712336 x

PARKETVLOEREN

nu vanaf f 32.— per m2, excl. B.T.W.

DEKORA-PARKET HET ZUIDEN BV
Zandbergerweg 82, Bocholtz. Telefoon 04442—1697
Showroom geopend van 9—6 uur, 's zaterdags van 9—12 uur x

IN DE SCHOOL

eist de studie, dat de ogen goed zien.
Ga tijdig naar de oogarts en met het brilrecept naar

BRILLEN speciaalzaak

P. Hoppenbrouwers
EMMAPLEIN 11
HEERLEN
telefoon 711984
bij de St. Pancratiuskerk
t.o. Wyers-passage
Voor ziekenfondsleden op recept
20% montuurkorting.
Glaskortingen als steeds.

BEZOEKT VANAF HEDEN EN OP 2e KERSTDAG VAN 10-17 UUR ONZE EXCLUSIEVE KERST-SHOW

MEUBELGROOTHANDEL

Elite Meubel
KASTEEL **Doenrade**

In het romantisch en sprookjesachtig ingericht KASTEEL DOENRADE vindt u thans een uitgelezen collectie meubelen die u ook in vorstenhuizen zult zien staan, een collectie welke nog nimmer in Nederland was, zoals: Renaissance-Toscaans-Antiek Noten-Lodewijk XV-Lodewijk XVI-Rococo King George-Chesterfield-Louis Philip Chippendale-Romaans-Queen-Anne Biedemeijer-gotiek-Oud-Hollands

Tevens grote sortering in Perzische en Oosterse tapijten, waaronder antieke Beloetchen. Ook klassieke verlichting.

De entree bedraagt één gulden. Vraag aan uw woninginrichter/meubelhandel een introductiekaart en u heeft vrije toegang. Alleen al het bezichtigen is een waar genoegen.

Openingstijd: maandag t.m. zaterdag 9.00-18.00 uur
gelegen langs de rijksweg Sittard-Heerlen-Limpenseweg 20-Doenrade-Tel 04492-2037

Kasteel Doenrade · Sittard · Heerlen · Garage

Gemakkelijke basketbalzege Kimbria

Off-day Eagles

Van onze basketbalmedewerker

MAASTRICHT — De basketballers van Kimbria moesten in de ook niet al te sterk spelende gasten, Tekon Arriba, hun meerdere erkennen. Regelmatig bouwden deze hun voorsprong uit. Rust 32-42. In de tweede helft raakte scheidsrechter F. van Keyzerswaard geblesseerd en werd vervangen door H. van de Veken, maar ook dat deed niets af aan scoreverloop. Eindstand 55—74. De scores: P. Wolfs 18 en L. van Lieshout 10.

Het tweede team van de Maastrichtenaren kon vrij gemakkelijk winnen van de Eagles die duidelijk een off-day hadden. De goed schietende Kimbrianen kwamen tot een 48—27 ruststand mede doordat de Brunssummers niet goed raad wisten met de goede verdediging van de thuisclub. In de tweede helft gingen de Eagles over op man-to-man, maar de geroutineerde ploeg van Kimbria 2 ving dit gemakkelijk op en liep nog verder uit: 97—57. Bij de Brunssummers was men niet te spreken over de leiding die bestond uit F. Franssen en M. Pijpers. De scores: Kimbria 2: T. Pereboom 27, L. van Lieshout 26. F. Kramer 18. Eagles: H. van der Ven 18, Franken 18.

Braggarts 2 en Green Stars speelden een inhaalwedstrijd die vooral voor de thuisclub goed begon. Na enkele minuten stond het 8—0. In de 12e minuut trokken de Maastrichtenaren de stand gelijk en liepen verder uit naar een 16—23 ruststand.

In de tweede helft probeerde Braggarts door een full-press het zuiver schietende Green Stars te benaderen maar vooral door B. Dassen bleef de marge gehandhaafd en werd tegen het einde nog iets vergroot: 43—54. De scores: Braggarts 2: C. de Jong 21. Bij de Heerlenaren was R. Schmidt niet van de partij. Hij werd vervangen door G. J. de Jager en H. de Kleuver die echter weinig inbreng hadden.

Het eerste juniorenteam van Braggarts kon thuis tegen Hoechst na een 24—23 ruststand deze topper met 44—40 afsluiten. De scores in deze levendige wedstrijd: M. Joosten 16 en H. Beijer 14.

In Sittard had Bumpers 2 veel moeite met de reserves van Brunssum Eagles. Na een ruststand van 23—19 moesten de Eagles de wedstrijd in hun voordeel beslissen, maar ze gaven het heft uit handen: 46—40. De scores: Bumpers 2: E. Dittmann 14 en M. Poyck 12. Br. Eagles: 2 G. Beckers en W. Mulders 10.

De basketbalsters van Kepu Stars zorgden voor een verrassing door de ongeslagen Braggarts te verslaan met 25—21. In een spannende wedstrijd waarin om elke bal gevochten werd, (ten koste van het peil) konden de gastgevers door snelle brakes een voorsprong forceren. Rust 16—13. De scores waren bij beide teams verdeeld over de gehele ploeg.

In Brunssum hadden de dames van Eagles 2 nogal wat moeite met het Urmondse Boemerang, dat de gehele wedstrijd man-to-man speelde. Bij rust was de stand 16—12. In de tweede helft werd aan beide zijde wel fel verdedigd maar slecht aangevallen, zodat de score laag bleef. 29—20. De scores: L. Mevis 12, K. van der Linden 6. De meisjes van Hoppers 2 konden gemakkelijk winnen van Boemerang 2, dat door onervarenheid duidelijk de mindere was: 66—6.

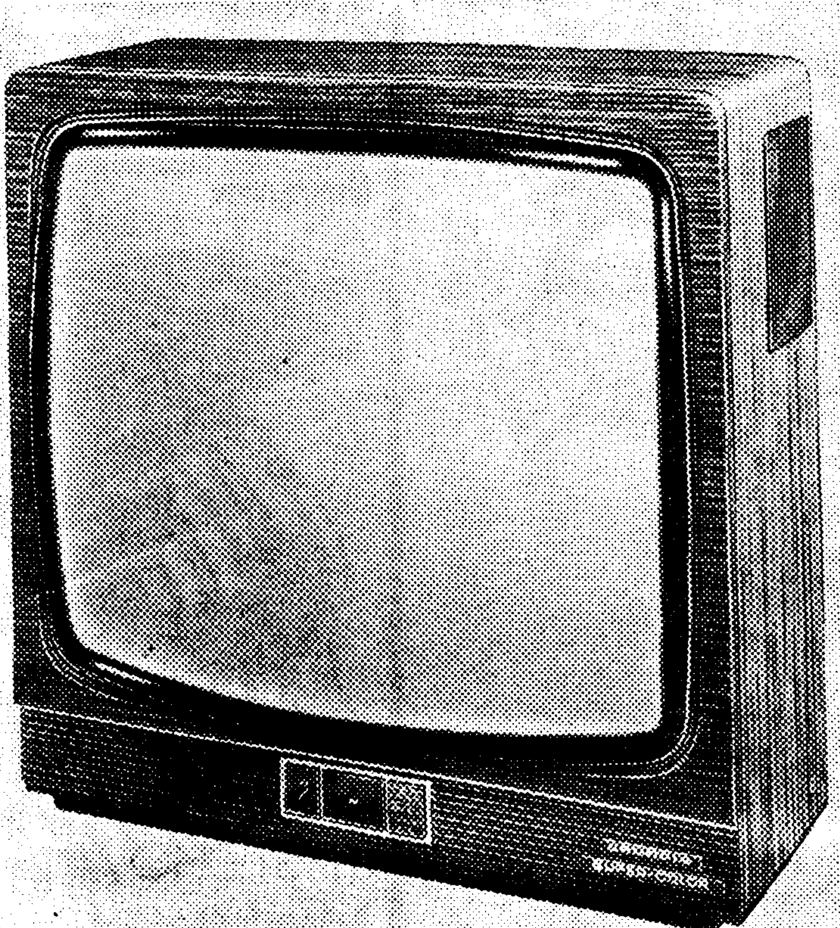
Geert van Beers

IJverig Fortuna SC verloor vertrouwen

SITTARD — Een ijverig Fortuna SC C heeft in een sportief maar slecht duel het vertrouwen in eigen kunnen verloren. Ofschoon Van de Linden Sparta in de vijfde minuut aan de leiding hielp en voorlopig het best verzorgde spel op de mat legde, wist Fortuna al snel de bakens te verzetten en de Rotterdammers terug te dringen. Vier vijf doelrijpe kansen bleven echter onbenut.

Ook na de rust drong Fortuna nog aan. Het uitblijven van succes deed de Fortunezen het vertrouwen in eigen kunnen echter verliezen. Er werd steeds zwakker gespeeld toen opnieuw Van de Linden tien minuten voor tijd profiteerde van een black-out in de Fortunadefensie was het pleit beslecht. Freewheelend tikte Sparta het duel naar het eindsignaal toe.

Grundig-tv met afstandsbediening

Deze 66 cm grootbeeld kleuren tv. bedient u draadloos vanaf uw zitplaats (de beste kijkafstand), regelt u de juiste instelling van kleur en geluid en het wisselen van zender, echte kleuren en prachtig geluid via 2 luidsprekers. Hij kost f 2.969 en maakt deel uit van de Stapelprijs ter waarde van f 250.000, die voor één gulden is te winnen in onze puzzelactie.

Aanval van Braggarts op de Kepu basket

Voerendaal kiest de harde lijn

Heroptreden van Zweers surprise

door Ben Heinrichs

VOERENDAAL — De datum 22 december zal in het geheugen van de verknochte Voerendaalsupporter nog lang blijven hangen. Voor het eerst sinds lang bevocht het eerste team van de rood-witten een overwinning. Naast deze voetbalverrassing was het (her)optreden van routinier en oud-aanvoerder Ron Zweers evenwel een surprise van de bovenste plank. Enkele weken geleden bedankte Zweers (30) voor het eerste team omdat hij het niet eens was met de manier waarop hij gepasseerd was voor de uitwedstrijd tegen Veritas, met de manier waarop dit seizoen het aanvoerderschap (nu in handen van Wiel Baltus) geregeld was, de wijze waarop sommige spelers zich gedroegen en de begeleiding en organisatie zoals die van bestuurszijde ten toon werd gespreid.

RON ZWEERS

De zaterdagmorgen vóór de return tegen Veritas deed trainer Piet van Dijk telefonisch het verzoek aan Ron Zweers om op zijn besluit terug te komen en zich weer beschikbaar te stellen voor het eerste team. Zweers antwoordde van Dijk dat hij het verzoek in overweging zou nemen en hem 's avonds van zijn besluit op de hoogte te stellen. Nauwelijks een half uur later deed voorzitter Leclair telefonisch eenzelfde verzoek waarna wéér een uur later secretaris Herman Lemmens Zweers benaderde om op zijn besluit terug te komen. Na een gesprek met de laatste ging Zweers akkoord en verscheen zo na zestien weken weer in de basisopstelling van Voerendaal.

„Praatje"

Dat het Voerendaalbestuur (in overleg met trainer Piet van Dijk) de huidige situatie van de vereniging (veel blessures en veel afmeldingen terwijl het eerste team onderaan de ranglijst bungelt) inderdaad zeer ernstig opneemt en drastische beleidswijziging noodzakelijk is (was) bewees het „praatje" van voorzitter Jef Leclair tijdens de taktische bespreking vóór de wedstrijd tegen Veritas.

„Voerendaal heeft alleen maar iets aan spelers met hart voor de zaak. Zij die zich niet volledig willen inzetten en het niet met de visie van het bestuur eens zijn kunnen dit melden waarna zij het adres van de secretaris kunnen krijgen om het lidmaatschap op te zeggen. Spelers die volgens de trainer de training niet voldoende bezoeken kunnen bovendien op een brief rekenen dat op hun lidmaatschap geen prijs meer wordt gesteld", aldus voorzitter Jef Leclair.

Dat het Voerendaalbestuur inderdaad een hardere lijn gaat volgen blijkt ook al uit de aanstaande schorsingen van enkele tweede elftalspelers die voor afgelopen zondag in de opstelling werden opgenomen doch zonder bericht van verhindering wegbleven."

Score MVV-C nog te mager

Van onze sportredactie

MAASTRICHT — Twee verschillende helften kenmerkten het treffen tussen de betaalde jeugd van MVV en het op de laatste plaats staande Eindhoven. In de eerste tien minuten was het duidelijk zichtbaar dat de gedwongen rustperiode MVV geen goed had gedaan. De combinaties werden te haastig uitgevoerd waarbij balverlies vaak voorkwam.

De 5—2 overwinning van MVV was wel verdiend maar had best het dubbele kunnen zijn als de schoten van Smeets en van Weijde zuiverder waren gericht. Na tien minuten ging F. Beks zich met de zaak bemoeien. Een oerhard schot van zijn voet werd door de Eindhovense doelman tot corner verwerkt. In de 11e minuut scoorde Smeets 1—0. Het duurde tot de 25e minuut eer van Weijde uit een voorzet van Beks 2—0 liet aantekenen. De vreugde was van korte duur. Nog geen minuut later maakte Eich er 2—1 van. Voor rust voerden Beks, van Weijde en Schrijnemakers de stand op tot 5—1. In de rust werden Beks en Smeets vervangen door Hollanders en Magdalijn.

Het verband in de MVV-formatie was meteen zoek en Eindhoven nam het initiatief. Doch het kon geen vuist maken. In de 71e minuut bracht Saasen de stand op 5—2 waarmee het einde kwam. Scheidsrechter was Thomas uit Amsterdam.

Zege Excelsior geen moment in gevaar

BRUNSSUM — De zege van Excelsior is geen moment in gevaar geweest ofschoon de ploeg verzwakt was. Trainer Sjaak Ubachs moest wegens ziekte verstek laten gaan. Vandaar dat Excelsior de 52, 58 en 62 kiloklasse prijs gaf. Voor de rest maakte Excelsior een uitstekende indruk waarbij alleen Henne Leszynski zijn partij verloor tegen de geroutineerde Hans Thomassen. De Excelsior-atleet stond voordat hij verloor fors op punten voor.

SPORT KORTbij

Schimmert

— De uitslagen van de clubkampioenschappen van de turnvereniging Excelsior uit Schimmert waren: Aspiranten: 1. 48.65 pnt., Carlo Habets 2. 47.50 Peter Goossens 3. 46.20 pnt Raymond Vankan. Jongens: 1. 51.55 pnt Peter Frissen 2 49.40 pnt. Frans Reinders 3. 46.85 pnt. Hans Dullens. Heren jeugd: 1. 44 70 pnt. Piet Geurts 2. 42.15 John Brouwers 3. 41.35 pnt. Roger Lucassen. Hrn: 1. 50.75 pnt Wiel Vankan 2. 50.50 pnt. Ger Lahaye 3. 43.40 pnt. Jacques Troquet.

Spelmoment uit de zaalhockeyderby Maastricht-Sittard. Keeper Musson van Maastricht maakt een Sittardse aanval onschadelijk.

Verslagen Afd. Limburg-KNVB

ABDISSENBOSCH-KLIMMANIA 0—1 — Brouns 0—1. Rust en einde.
WIJLRE-RKSVB 2—2 — Lemmens 1—0 en 2—0. J. Habets 2—1, P. Bosch 2—2. Rust en eindstand.
NOORB. BOYS-MHEERDER B. 1—6 — F. Clairbois 0—1 en 0—2. P. Buchoms 1—2. Rust. Willems 1—3 en 1—4. van Gerwen 1—5. Hermans 1—6.
BANHOLTIA-NIJSWILLER 4—2 — H. Sneepers 1—0. 2—0. Rust. H. Sneepers 4—0. L. v.d. Warssenburg 4—1. Bergmans 4—2.
WIT GROEN 2-WDZ 0—1 — W. Possen 0—1. Rust en eindstand.
GEULSE BOYS-ORANJE BOYS 2—4 — W. Meijs 0—1, Kusters 1—1. Rust. Smeets 2—1. Duikers 2—2. Vluggen 2—3. P. Meijs 2—4.
POLARIS-RKUVC 1—2 — Rust 0—0. Pen. Frissen 0—1. Jacobs 0—2. Minsens 1—2.
AMICITAS-RKBFC 1—1 — P. van Deurse 1—0. Rust. Nelissen 1—1.
BEMELEN-RHC 1—3 — Bijl 0—1. Dassen 0—2, Lemmens 1—2. Rust. Ceulen 1—3.
VALK. BOYS-RKHSV 0—3 — Meussen 0—1 en 0—2. Rust. De Graaf 0—3.
IASON-RKVCL 1—2 — Slijpen 1—0. Rust. Oosterbosch 1—1 en 1—2.
RKASV 2-LEONIDAS 2 0—1. Van Duurling 0—1. Rust.
RKVVL 2-STANDAARD 2 1—4 — Rust 0—0. Pen. Cools 0—1. Jaspers 1—1. Beltgens 1—2 en 1—3. Jansen 1—4.
BIESLAND 2-SCHARN 2 1—3 — H. Rol 1—0. Thiessen 1—1. Rust. Meurs 1—2. Hens 1—3.
WALRAM 2-HAVANTIA 2 4—0 — Beers 1—0 en 2—0. Rust. Knubben 3—0 en 4—0.
KEER 2-WVV 2 1—2 — Goessens 1—0. L. Coenen 1—1. Rust. Dols 1—2.
RAPID 3-HASLOU 3 1—3—Stassen 1—0. Rust. Jansen 1—1 en 1—2 en 1—3.
BERG 2-RAPID 2 2—4 — Kerkhofs 0—1. Gijzelaars 1—1 en 2—1. Rust. Reulings 2—2. Verhoeven 2—3. Sleben 2—4.
MEERSSEN 2-ZWART WIT 2 1—3 — Midvoor 0—1 en 0—2. Rust. Debeij 1—2. Linksbinnen 1—3.
HASLOU 2-HULSBERG 2 0—0 — Hard Haslou hield koploper van zege af.
HEER 3-EIJSDEN 2 3—0 — Olieslagers 1—0. Aipassa 2—0 en 3—0. Rust en einde.

RESERVE KLASSEN

KOLONIA 2-LIMBURGIA 2 3—0 — Rust 0—0. Muermans 1—0. Fox 2—0 (penalty) en 3—0
DE STER 3-GELEEN 2 1—4 — Koploper de Ster werd verrast door agressiever Geleen dat een verdiende overwinning behaalde. De Ster miste bij de stand 1—2 een penalty.

Eerste nederlaag

Abdissenbosch-Klimmania heeft in de eerste klasse afdeling Limburg KNVB Abdissenbosch de eerste nederlaag toegebracht. Al in de eerste minuten van de wedstrijd scoorde Brouns 0—1, waarna Klimmania zich in de verdediging terugtrok. De nederlaag heeft de hoop van bestuur, spelers en supporters van Abdissenbosch op een kampioenschap overigens onaangetast gelaten.

Programma voor donderdag

AFDELIG LIMBURG
1e klas A
Oranje Boys-RKHSV
Geulse Boys-Iason
1e klas B
Haslou 3-Scharn 2
Leonidas 2-Havantia 2
Rapid 3-Walram 2
1e klas C
RKSVG-Wijlre
1e klas D
Amstenrade-KVC Oranje 2
Huskense Boys-RKDFC
Abdissenbosch-Coriovallum
FC Hoensbroek 3-Wijnandia
1e klas E
Waub. Boys 2-FC Hoensbroek 2
SVN 3-Kak. Boys 2
Mariarade 2-Bekkerveld 2
1e klas F
RKVVD-Vrangendaal
Spaubeek-Jabeek
SVM 2-COV
1e klas G
Vlodrop-FC RIA
SVH-St.Odiliënberg
RKVVB-MHD
Roosteren-Walburgia
1e klas J
Born 2-Merefeldia 2
Laar 2-DESM 2
Swift 2-FC Oda 3

Geslaagden Tae-kwon-do

MERKELBEEK — Bij de Ta-kwon-do-examens in Merkelbeek slaagden van de junioren voor gele band H. Hendriks en L. Philips, voor groene band M. Vis en J. Scheuven, voor groen-blauwe band M. Leysenaar, voor blauwe band E. Bresser en R. Goffin (beiden 6 jaar), R. Tijsen en Fr. Hellebrand, voor bruine band W. de Boer, H. Heiman en Fr. Wenders, voor bruin-zwarte band P. Debets, Fr. Franssen, H. Thijssen en W. Rademakers. Van de meisjes slaagden voor bruine band J. de Roer, voor de groene band S. Seelen. Grote uitblinker de 12-jarige Gustav Tijsen die in het bezit kwam van de zwarte band eerste dan. Geslaagden bij de senioren: gele band G. ten Koppel en J. Lindeboom, geel-groene band R. Feddema, P. Delahaye, G. Smeets en J. Schoffelen, groene band J. Jonker, S. Jonker en J. Smeets, groen-blauwe band M. Haagmans, blauwe band M. Quaedvlieg, Kl. Jonker, bruine band E. Jonker en S. Rudolf eerste dan zwarte band J. Mertens en K. Post.

Heerlense hockeyers wonnen een van vier wedstrijden

Bas van Wijngaarden grote man

Van onze hockeymedewerker

HEERLEN — Het overladen zaalhockeyprogramma heeft de Limburgse ploegen wisselende successen gebracht: de monsterscore van de dames van Heerlen op Eindhoven (19—0) was de grote uitschieter.

Bij de heren had Heerlen een druk weekend. In de vier wedstrijden waarvan er slechts één werd gewonnen, was de grote man voor Heerlen Bas van Wijngaarden die met vijf goals topscorer werd.

Het treffen Maastricht-Sittard werd winst voor Maastricht in een faire wedstrijd. Sittard-Groen Wit was een harde ontmoeting, waarin Sittard won met 5—4, maar 2 strafballen miste en met 8 strafcorners geen raad wist. Maastricht en Groen Wit hielden elkaar in evenwicht en scoorden ieder 3 keer.

Bij de dames speelde Heerlen de eerste wedstrijden voor de competitie. De dames onder leiding van Rietje Küper gaven hun visitekaartje af met twee klinkende overwinningen 19—0 en 9—0. Topscoorster werd Onnie Diederen met 12 goals, terwijl Rietje Küper 9 keer raak schoot. De achterhoede capituleerde niet, mede door het sterke spel van Marjel Bresser.

De Maastrichtse dames wisten in Roermond opnieuw beide wedstrijden te winnen. De eerste wedstrijd van Concordia tegen Tegelen werd een duidelijke zege voor Tegelen 6—2, daarna moest Maastricht tegen Tegelen. Een bijzonder aantrekkelijke wedstrijd met vooral sterk verdedigend spel van Maastricht met grote uitblinkster Heather Coolen en Hanneke Pastoor.

De wedstrijd Maastricht-Concordia werd een gemakkelijke zege voor Maastricht 6—1. De keepster van Concordia Francien Hutsemakers speelde twee zeer goede wedstrijden en vormde ook tegen Maastricht een groot struikelblok. Topscoorsters bij Maastricht Vera Putzeist en Marleen Thissen met ieder 3 goals.

De dames van Sittard hadden een slechte dag, tweemaal verlies.

De wedstrijd Venlo 2-Sittardia begon sensationeel, doordat Sittard tien minuten te laat in de zaal arriveerde, stond de ploeg al reglementair met 3—0 achter, nog voordat ze de bal hadden aangeraakt.

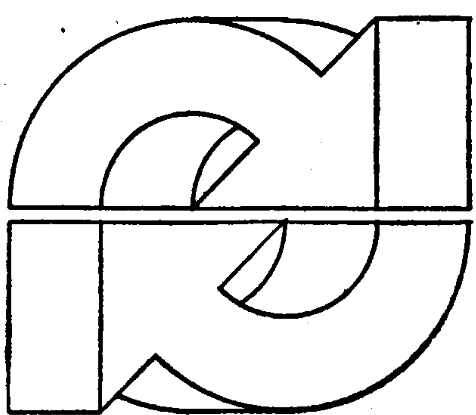
NICO BOLT

STANDEN

Heren 2e kl.		Sittard	4-2
HUAC	4-6	**Dames 2e kl.**	
Oranje Zw.	4-6	Heerlen	2-4
HOD	2-4	Oranje Zw.	2-4
Blerick	2-3	HUAC	2-2
HMHC	2-2	Eindhov.	4-2
Heerlen	4-2	Blerick	2-0
EMHC 2	4-0	HOD	0-0
Heren 3e kl.		**Dames 3e kl.**	
		Maastr.	4-8
Gr. Wit	4-5	Tegelen	4-5
Venlo 2	4-5	Gr. Wit	2-4
Maastr.	4-4	Venlo 2	4-4
Blerick 2	4 4	Sittard	4-3
Concord.	2-2	Concord.	4-0
Tegelen	2-2	Geleen	2-0

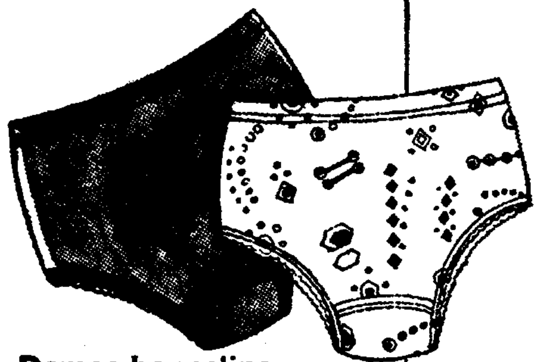

koopjes rond oud en nieuw

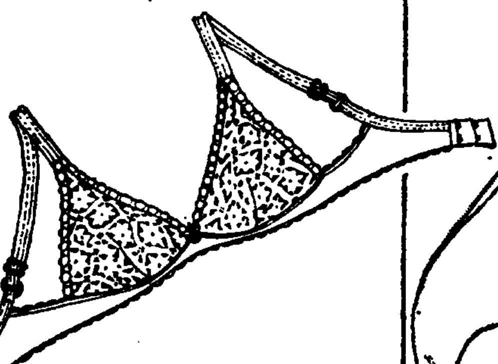

JAARMARKT

De vrouwelijke mode voor de aardigste prijzen

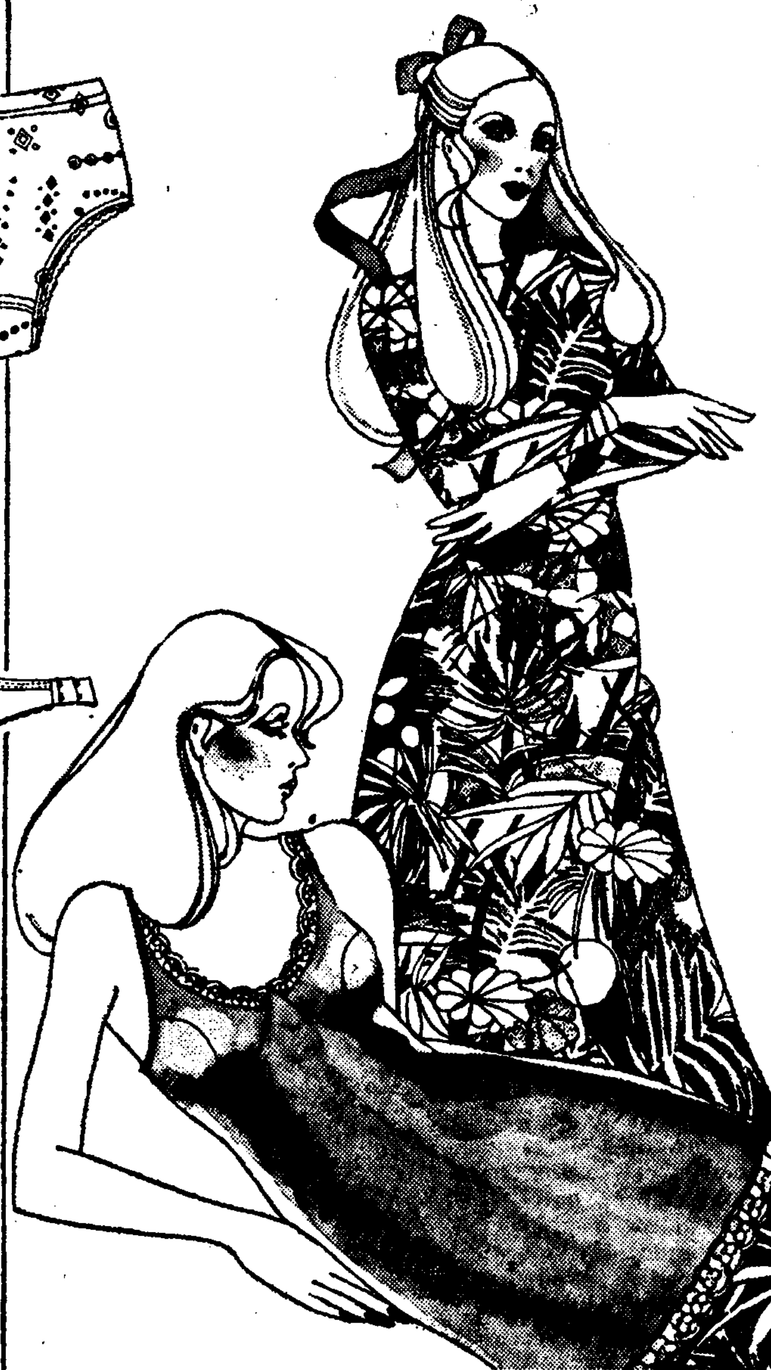
Dames heupslips. Keuze uit 8 uni kleuren of bedrukt met fantasie dessin. In de maten S-M-L per stuk **2.50**

BH's met kanten cups en lycra rug. Prima pasvorm. In de kleuren wit, huid of rose. Maten A70 t/m 80, B70 t/m 85 **4.95**

Pullover van 100% acryl, ribgebreid, in o.m. zwart, naturel, groen of bruin. U kunt kiezen uit 'n kol of ronde hals. Maten S-M-L en XL **12.-**

Onderjurk van nylon. Keuze uit meerdere modellen in wit, haut, bleu of geel. Met fraaie kantgarnering. Maten 38 t/m 50 **5.50**

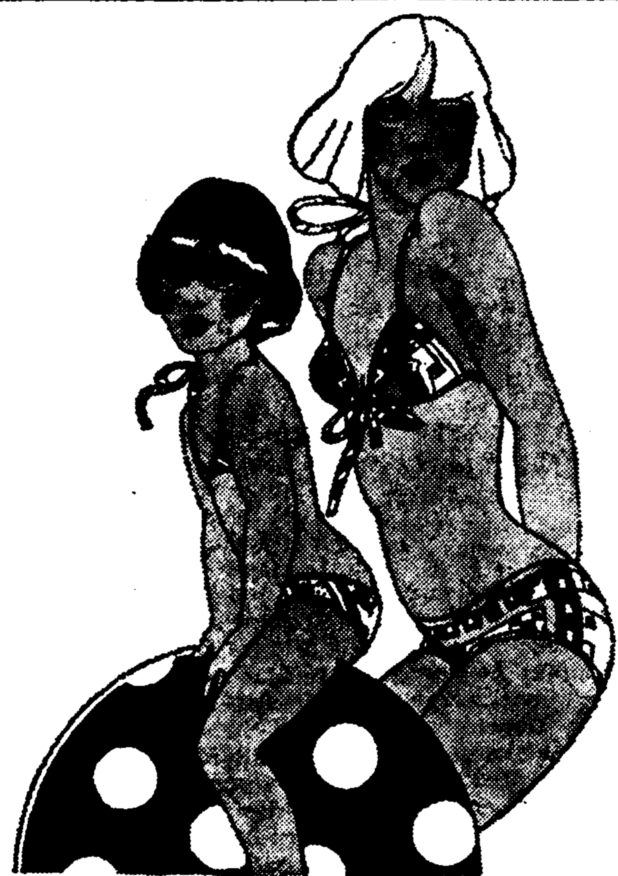
Nachthemd. Een droom van een tricot damesnachthemd. In allerlei dessins verkrijgbaar. Maten S-M-L **20.-**

Pantynylons

met ingezet kruisje, 20 denier, zeer elastisch en daardoor perfekt passend. In vele modetinten, w.o. misty, grijs en espresso.

Konfektiematen 44 t/m 50 2 stuks **4.-**

Konfektiematen 36 t/m 44 2 stuks **3.50**

Dames- en kinderbadgoed uit de kollektie '74 van de gerenommeerde merken.

16.- en **20.-**

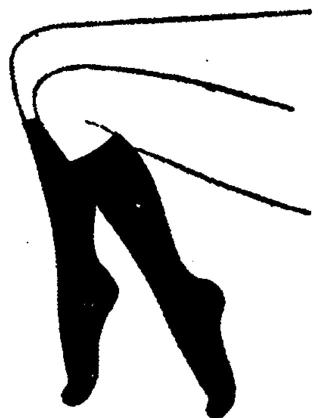
Tweedwol. Dit is puur natuur, ongewassen zuivere wol. Na het wassen zalig zacht. Tweedwol in aktuele kleurenkombinaties zoals naturel met groen of bruin met oranje. Per grote streng **9.75**

Baby- en kleuterpyama

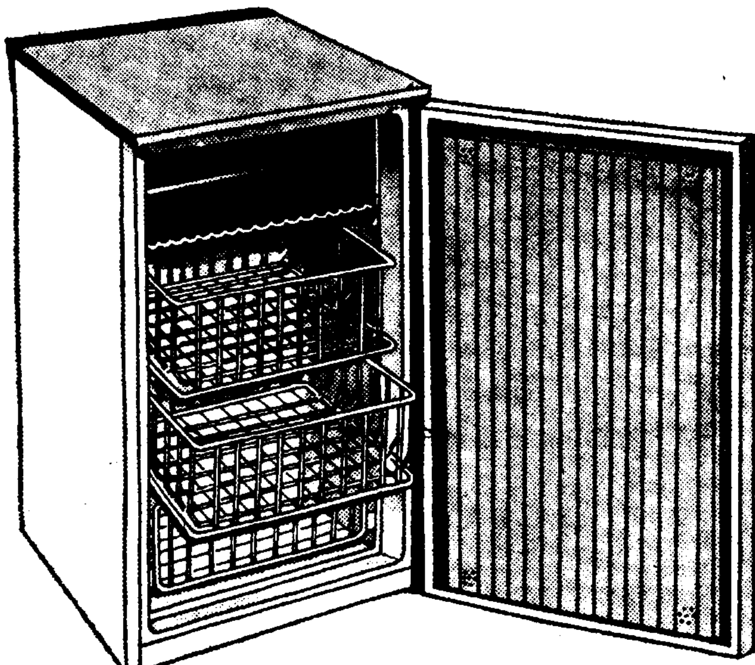
Van uni tricot, bedrukt met diverse grappige motieven. Maten 74 t/m 86 **5.95**

Maten 92 t/m 104 **6.95**

Kniekousen. Zeer elastisch, van 30 denier mousse nylon. Grote keuze uit 10 kleuren w.o. roest en mosgroen. Schoenmaat 35 t/m 41. Per 2 paar **2.50**

Laaggeprijsde hulpen voor thuis

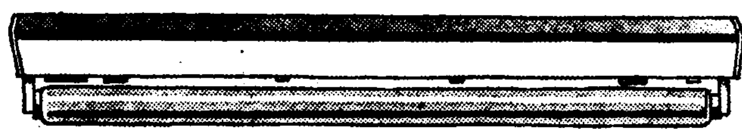

Diepvrieskast 120 ltr. Afm. 85x52,5x60 cm. die met een klein plekje al tevreden is, desnoods boven op de koelkast. Zoppasprijs 629,- Vroom & Dreesmannprijs **489.-**

Emaille kookpannen. Oersterk, met roestvrij stalen randen aan de pan en deksel.

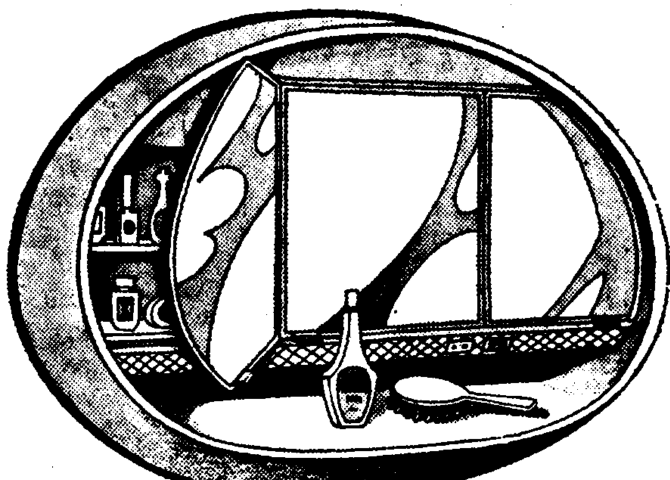
24 cm 4,5 ltr. **13.95**
20 cm 2,6 ltr. **12.95**
16 cm 1,5 ltr. **11.95**
hoog model
20 cm 3,6 ltr. **13.95**
16 cm 2,2 ltr. **12.95**

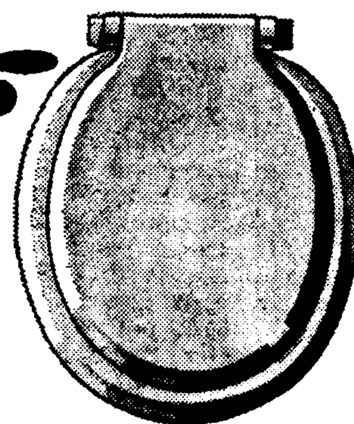

TL-armatuur van 40 Watt, kompleet met buis, starter en voorschakelapparaat, 120 cm. Eenvoudig te monteren

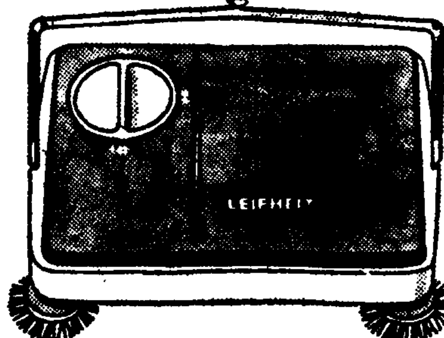
11.95

Toiletkast tevens kaptafel. Kompleet met verlichting, 3 spiegeldeuren en kastjes met vakverdeling in wit en oranje. Curverprijs 145,- Vroom & Dreesmannprijs **69.-**

Toiletbril van onbreekbare kwaliteit, kompleet met deksel. Universeel passend, alleen in oranje **9.95**

Leifheit Trabant rolveger met 2 plintborstels, instelbare borstelhoogte en varkensharen middenborstel **35.-**

Natuurzeemleer

in huidmodel, afmeting ca. 52x38 cm. Droogt streeploos en neemt veel water op

8.95

Mannenmode voor kleine prijzen

Uni shirt voor de vrije tijd, van polyester en cotton, in tal van kleuren, met handige borstzak **14.-**

Print shirt met modieuze printdessins op camel fond. Goede pasvorm. In diverse kleuren **16.-**

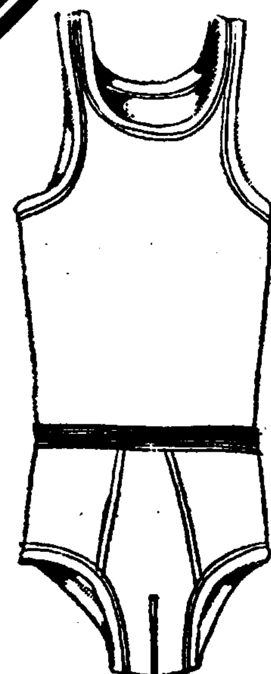
Jongensshirt in pilotenstijl met epauletten. Van zeer sterke kwaliteit 65% polyester en 35% katoen. Verkrijgbaar in alle moderne kleuren, w.o. rood, geel, blauw etc. **10.-**

Spencers zijn weer helemaal in. U vindt ze in uw warenhuis in uni en jacquard, in vele kleuren en kleurenkombinaties. Maten 48-56 **15.-** en **10.-**

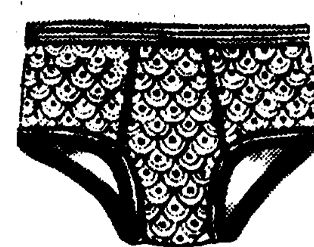

Heren parkacoat in extra zware kwaliteit van 65% polyester en 35% cotton. Met uitknoopbare pilevoering en tricot binnenmanchetten. In de juiste kleur: legergroen **70.-**

Herenpantalons in 70/30 terlenka/wol of 55/45 terlenka/wol. Kies uit 2 modellen, met of zonder riemlussen. Verkrijgbaar in vele aktuele kleuren zoals bruin, groen of marine. Maten 48-50 ook in lengte- en kwart maten **30.-**

Herenondergoed. Singlets of slips van wit ribtricot. Materiaal 100% katoen. Maten S-M-L. Per stuk **2.95**

Heren heupslips. Bedrukt met fantasie dessins in diverse kleurstellingen. Prima pasvorm en van 100% katoen. Maten S-M-L. Per stuk **3.95**

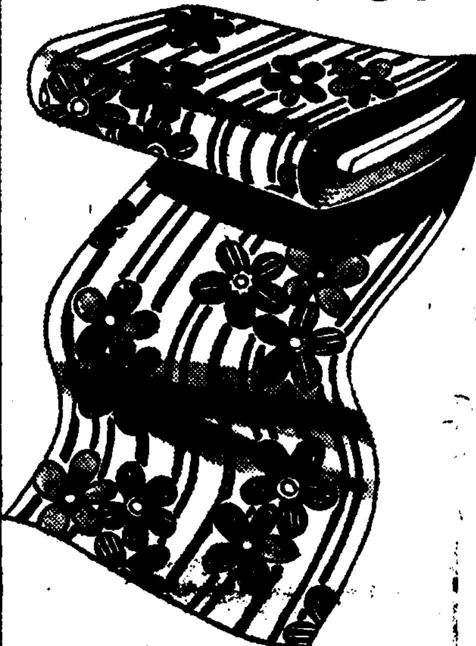
Heren anklets in grote sortering van bekende merken in wol of acryl, in uni of fantasiedessins. Per 3 paar **10.-**

Koopjes voor de linnenkast

Ontbijtlakens in kruis- óf steelsteek, met voorgedrukte motieven om zelf te borduren. In wit en andere kleuren **17.50**

Tevens dekservetten 80x80 cm in dezelfde kleuren en dessins verkrijgbaar **6.95**

Lakenstof bedrukt 100% katoen of 50/50 katoen-polyester. Krimp- en strijkvrij.

230 cm **9.95**
200 cm **9.25**
180 cm **8.75**
160 cm **7.95**

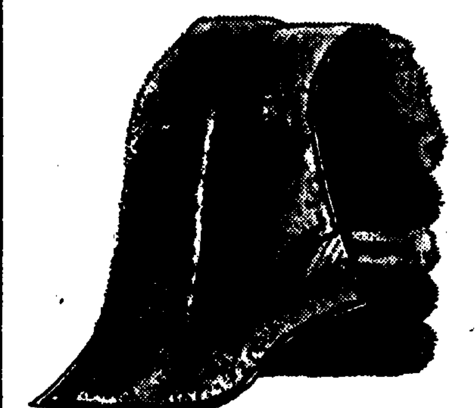

Hoeslakens in vele modieuze unikleuren 90x190 en 80x190 **13.-**

Flanel lakens leuk bedrukt. 150x250 cm **16.95**

175x250 cm **18.95**

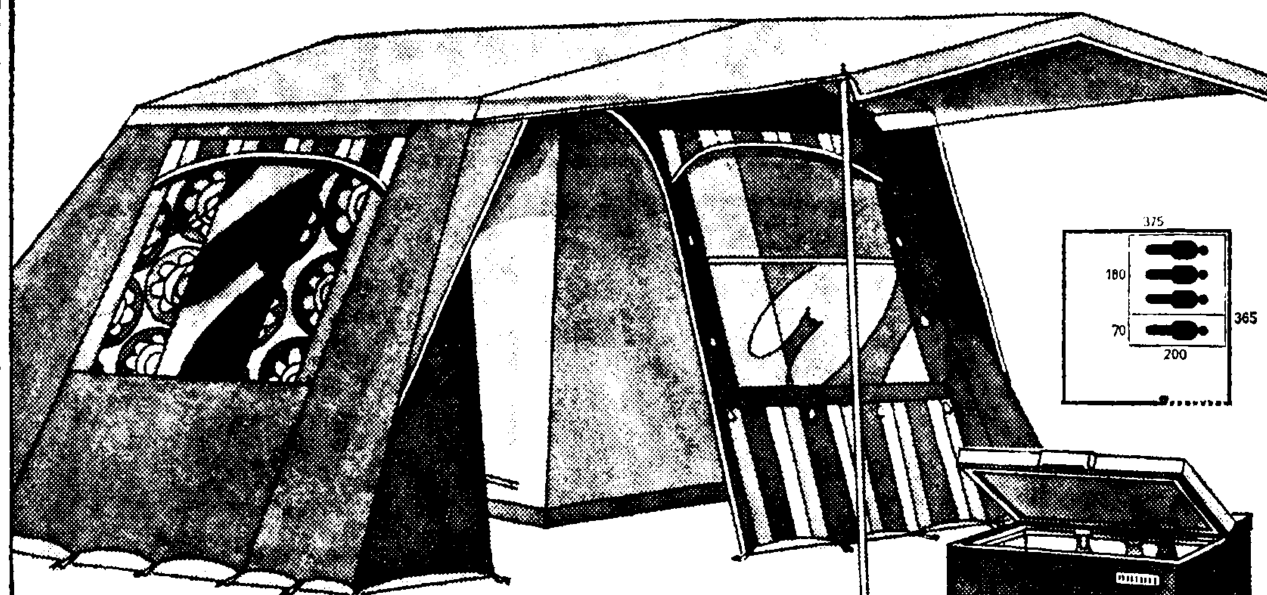

Baddoeken geweven van de beste vochtopnemende garens, met kleine schoonheidsfoutjes. In diverse unikleuren 50x100 cm **5.95**

JAARMARKT koopjes rond oud en nieuw

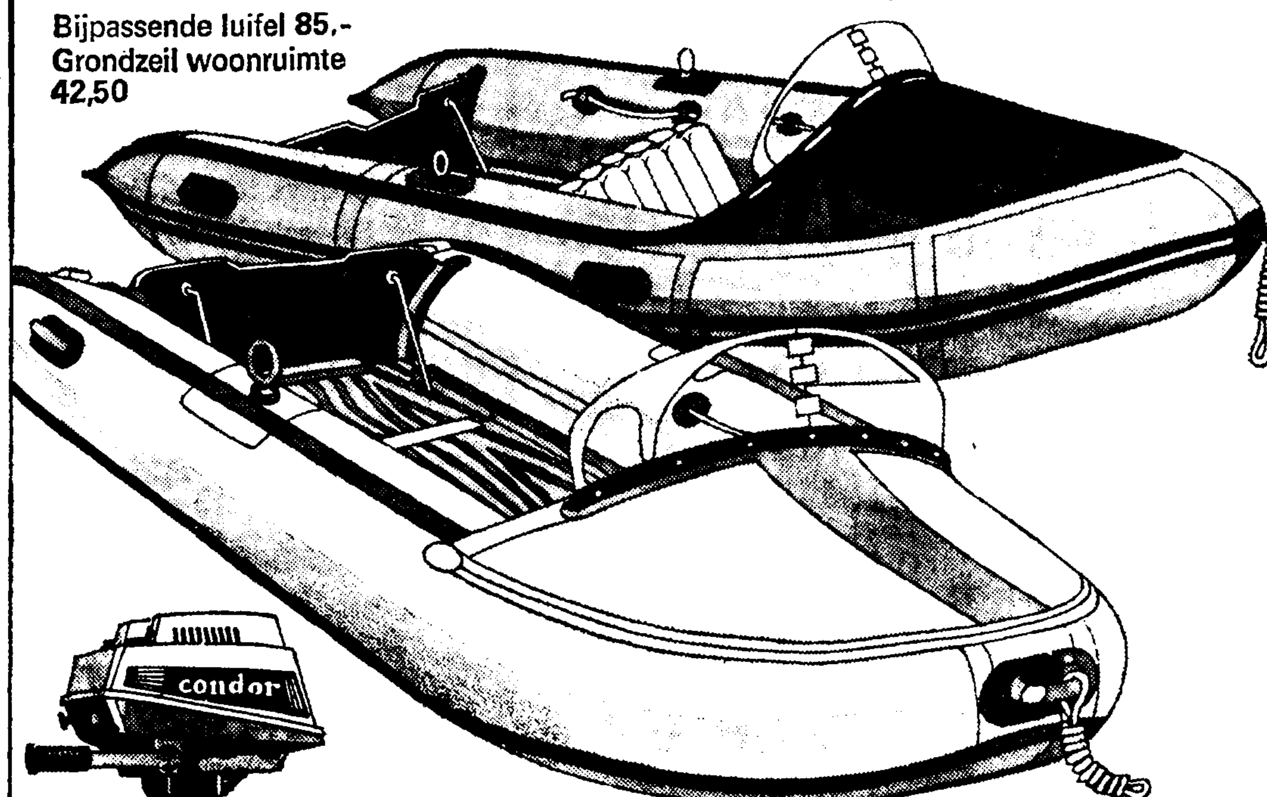
Veel buitenplezier voor weinig geld

Locarno bungalow. Prachtig mosgroenkleurige tent met maïsgeel all season dak. Voorzien van aparte keukenruimte met ventilatieraam en royale woonruimte. Een ideale tent voor een gezin met 2 kinderen. Kompleet met hoezen, gebruiks- en onderhoudsinstruktie **495.-**

Bijpassende luifel 85.-
Grondzeil woonruimte 42,50

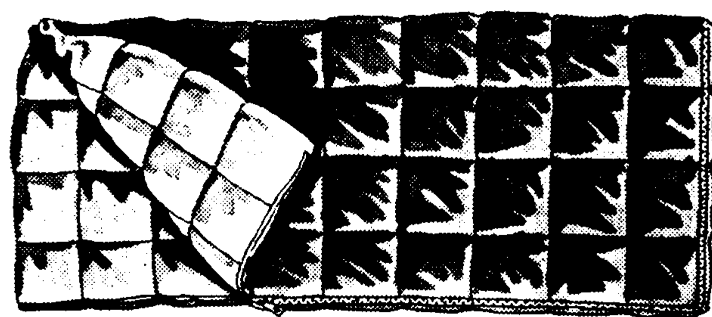
Koelkast voor de camping, de caravan, het weekendhuisje, maar ook handig thuis. Nuttige inhoud ruim 30 liter. Met magneetsluiting. Thermisch beveiligd. Werkt op 220 Volt, op 12 V. accu en gas. Fabrikantenprijs 360,- Vroom & Dreesmannprijs **299.-**

Condor buitenboordmotor van 3 pk, tweetakt. Met gashandle en opgebouwde 1-liter tank. Fabrikantenprijs 429,- Vroom & Dreesmannprijs **349.-**

Boot. Agadir, geweldige 6-persoons vinylon boot met houten kiel, houten vlonder en spiegel, buiskap met windscherm en gescheiden luchtkamers. In grijs-zwart, afm. 369x160 cm Katalogusprijs 1295,- In uw warenhuis **995.-**

Casa Blanca de 4-persoons uitvoering van de Agadir, afm. 330x136 cm. Katalogusprijs 975,- In uw warenhuis **795.-**

Vendex slaapzak met warme polyester vulling. Rits rondom dus ook als deken te gebruiken.

Verkrijgbaar in fraaie uni kleuren 29.75
In dessin **34.50**

Aantrekkelijke prijzen in geluidsapparatuur

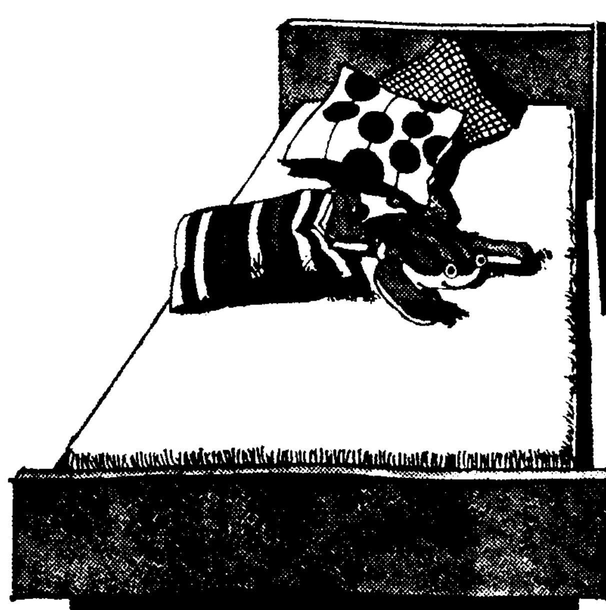

Wharfedale Denton II luidsprekerboxen. Geluid en geluid is niet hetzelfde als u deze beroemde box hoort, die voldoet aan de DIN-norm 45500. Geschikt voor alle versterkers met een aanpassing van 4-8 Ohm **108.-**

Akai taperecorder type 1721L met ingebouwde 2x10 Watt versterker en 2 luidsprekers. 4-Sporen, twee kanalen stereo/mono, bandsnelheden 9,5 en 19 cm per seconde, frequentiebereik 30-21000 Hz. Inclusief 2 microfoons **638.-**

Aanbevolen extra speakerboxen SW 30 per stuk **79.-**

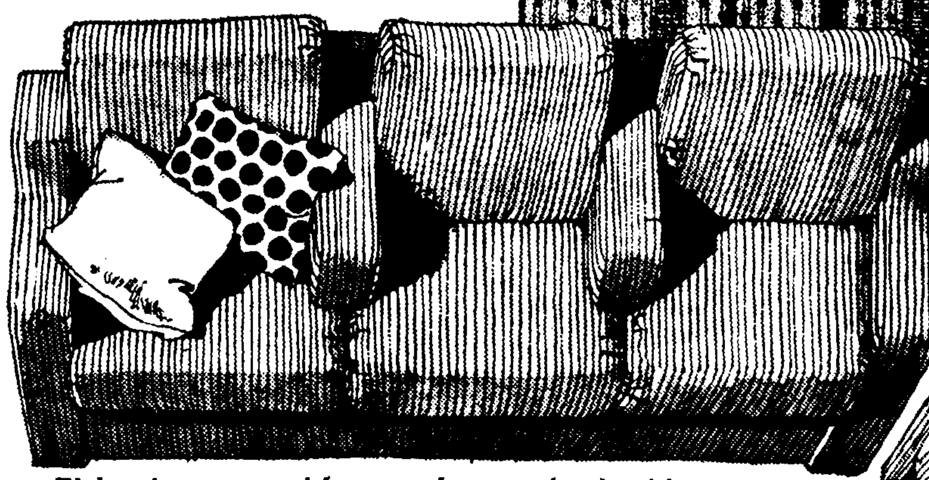
Prijzenswaardige woonattributen uit de enorme kollekties van uw warenhuis

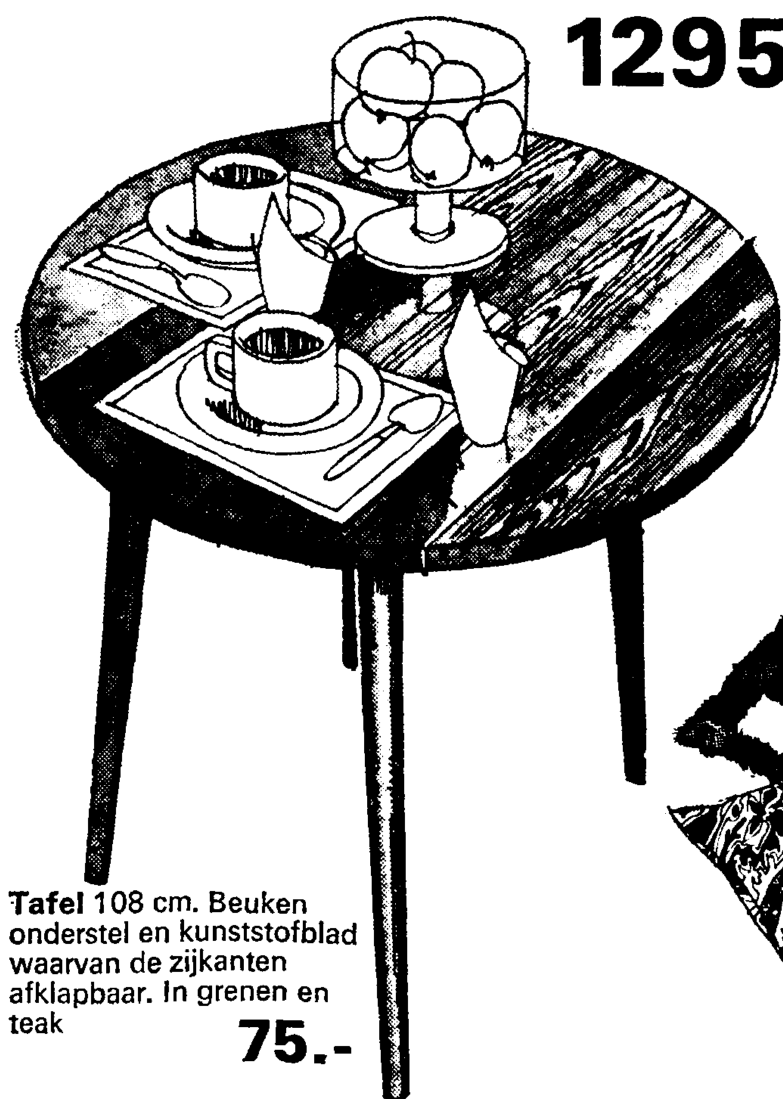
Jeugdkamer. Hypermoderne jeugdkamer in de kleuren rood en zwart. Bestaande uit: ledikant 80x190 cm, nachtkastje en een secretaire-kast. Samen voor **295.-**

Weefstof in frisse kleuren. Het kleine werkje in deze stof geeft uw gordijn een biezonder cachet. 120 cm breed, per meter **9.95**

Gordijnvelours. Eerste keus acryl gordijnvelours. Uitgevoerd in bijzonder fraaie streepdessins. In groen, fraise, goud of bordeaux. 120 cm breed, per meter **25.-**

Zithoek van royaal formaat, bestaande uit: drie- en tweezitsbank, met losse, zware zitkussens en fijne soepele rugkussens, gestoffeerd met donkerbruin cord. De banken zijn inclusief twee armleuningen en per zitplaats een extra neerklapbare armsteun. Prijs kompleet **1295.-**

Tafel 108 cm. Beuken onderstel en kunststofblad waarvan de zijkanten afklapbaar. In grenen en teak **75.-**

Kussens in strepen, ruiten en bloemdessin, maat 40x40 cm. Door prima vulling blijvend veerkrachtig. In vele leuke kleuren **10.-**

Kamerbreedtapijt, zwart op wit de laagste prijzen!

zwart-op-wit de laagste prijzen!

Kamerbreed nylontapijt. Dit nylon tapijt is 400 cm breed met foam-backing. Door kwaliteit en kleur zeer geschikt voor de woonkamer. Kies uit 3 kleuren: cognac, beige of groen. Geef de lengte van uw kamer op en wij bezorgen het bij u thuis voor een zelflegprijs per meter **59.-**

Kamerbreed IWS 100% zuiver scheerwol tapijt. Een hoogpolig tapijt in een aantrekkelijke berbermelange. Kwaliteit dubbel gegarandeerd door uw warenhuis én IWS. Dit tapijt is 400 cm breed, met foambacking, voor een zelflegprijs per meter **129.-**

Als u desondanks toch liever uw tapijt wilt láten leggen, dan kost u dat 2.50 per strekkende meter voor eventueel het maatnemen en 10.- per strekkende meter voor het leggen.

Muzikale favorieten voor spotprijzen

Luxe kinderalbum voor kleine en grotere kinderen, vertolkt door Lily Petersen en de kinderen van "Kleutertje Luister" begeleid door Joop Stokkermans, Margreet Heemskerk met de **Bibelebonse kinderen,** m.m.v. een combo o.l.v. Tonny Eyk en tenslotte Avro's kinderkoor o.l.v. Piet Geelhoed **4.95**

Arbeidsvitaminen! Deze Super Hit elpee bevat 12 keiharde toppers, vertolkt door de originele artiesten zoals: Herp Alpert (met A Banda) Udo Jürgens - Liza Minelli - Sergio Mendes - Debbie - Michael Holm - The Sandpipers (Guantanamera) e.a. **Spotprijs 5.25**

Buitenkansje voor Operaliefhebbers: De complete opera Rigoletto van G. Verdi op 3 perfekte stereo-elpees, vertolkt door een keur van Italiaanse operasterren zoals: Alfredo Kraus - Ettore Bastianini - Renata Scotto e.v.a. Koor en orkest van Maggio Musicale Fiorentino. Album met 3 elpees **14.95**

Onvergetelijke klassieken Een D.G.G.-produktie op 2 lp's met "lievelingswerken" van o.a. F. Chopin, G. F. Händel, F. Schubert, P. Tchaikovsky en L. van Beethoven door top solisten zoals: David Oistrach, Jörg Demus, Tamas Vàsàry en Monique Haas. **Ongelooflijk lage prijs (2 elpees) 9.95**

Populaire elpees met de allergrootste namen zoals: The Animals - Cliff Richard - Jimi Hendrix - Procol Harum - Frank Sinatra - Nat King Cole - T. Rex - The Seekers - Shirley Bassey - The Beach Boys - Dean Martin - Chris Montez - enz. Per stuk **5.95**

Soul en andere pop elpees: met Stevie Wonder - Marvin Gaye - The Temptations - Martha Reeves & Vandellas - Smokey Robinson - The Isley Brothers - The Mamas & Papas - Kiki Dee - Jr. Walker & All Stars e.v.a. per stuk **6.95**

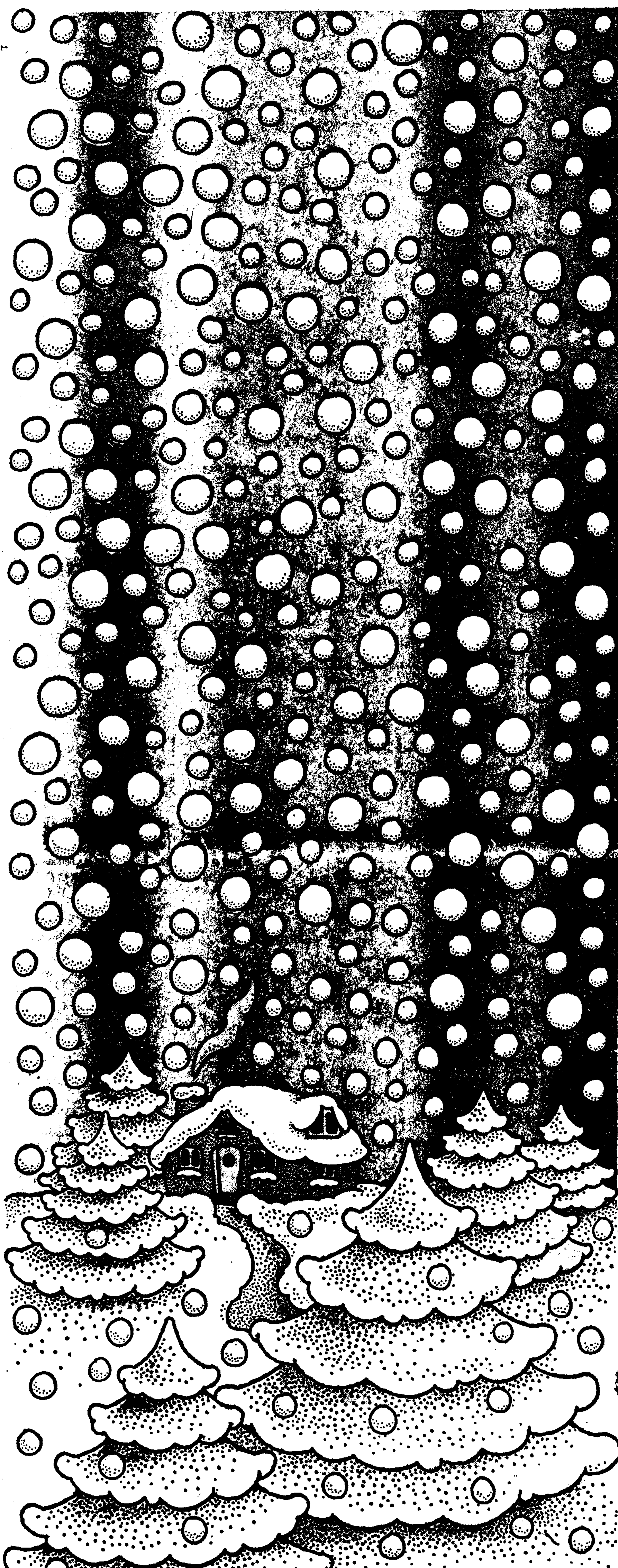

De Soul to soul elpee van het jaar! Op het merk Atlantic met de allergrootste "Topsoulers" zoals: Ike & Tina Turner - Roberta Flack - Eddie Harris en Les McCann - Wilson Pickett e.v.a. **Spotprijs 7.95**

Klassieke elpees. Engelse persingen van een perfekte stereokwaliteit op een bekend Engels topmerk. Keuze uit 60 verschillende titels, vertolkt door internationale topsolisten. Per stuk **6.95**

VROOM & DREESMANN

5120

Van vrijdag 27 december t/m zondag 12 januari

DE BEDRIJFSWAGEN SHOW

Met o.a. demonstraties van de allernieuwste Leyland modellen

UITNODIGING U bent elke dag van harte welkom vanaf vrijdag 27 december t/m zondag 12 januari van 8 uur 's morgens tot 8 uur 's avonds.

Automobielcentrale "De Uiver" Provinciale Weg Noord 85-87 Doenrade. Tel. 04492-1931/1733

DIREKT TE AANVAARDEN

in bosrijke omgeving, met gunstige verkeersverbindingen.

4 riante halfvrijstaande landhuizen

nabij het Leudal te Nunhem, gemeente Haelen.

INDELING:

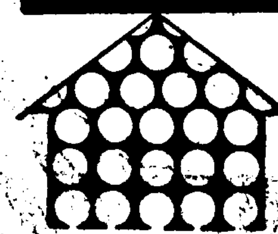
Begane grond: Hall, L-vormige salon, studeerkamer, keuken, garage en berging.
Verdieping: 3 ruime slaapkamers en mooie badkamer met ligbad en 2e toilet. Zolder bereikbaar via vliezotrap.

EXTRA'S:

Spouwisolatie, C.V.-aardgas, mahoniehouten deuren beneden, open spiltrap met hardhouten treden, loopdeur in garagepoort, kunstglazuurbetegeling, zonneterras op het zuiden.
Koopsom v.o.n. inklusief renteverlies f 89.500,-
(dus: prijs bij oplevering)

BEZICHTIGING:
ZATERDAG 28 DECEMBER

van 10.00 - 15.00 uur
Mariën Schootstraat 26
NUNHEM x

BOUW- en ADVIESBURO
BOONEN b.v.
WillemIIsingel 8 - ROERMOND - Telef. - 18150

Goed nieuws voor mensen met aambeien.

Er bestaat een middel dat aambeien doet wegschrompelen

Pijn kalmeert. Jeuk stopt. Zwelling verdwijnt.

De wetenschap kent tegenwoordig een middel dat de bijzondere eigenschap heeft aambeien te doen [illegible] ... Sperti Preparation H. Met Sperti Preparation H verschrompelen ook hardnekkige aambeien. Sperti Preparation H is [illegible] en ontsmettend. [illegible] middel: Sperti Preparation H zalf en zetpillen.

*** PRETTIGE * FEESTDAGEN**
en een bevenstebest 1975 [illegible]KESER
[illegible]
Dr. Poelsstraat 16 Heerlen - Tel. 045 - 71 31 20

COMPAGNON GEZOCHT

Voor oprichten van aardappelen, groente en fruithal (eventueel met groothandel) omgeving Venlo.

Alles op fifty-fifty basis. Geschikt pand aanwezig.

Vereisten gegadigden:
— tuinbouwopleiding
— vakdiploma's
— bekendheid met veilingwezen
— handelstalent
— enige jaren ervaring
— enig kapitaal
— zelfstandigheid
— leeftijd tot 30 jaar
— referenties.

Brieven onder nr. J. 532 L.D. Roermond. x

SHOW
van rijwielen en bromfietsen

NIEUWE COLLECTIE 1975

2e Kerstdag van 11 - 19 uur. - Iedere zaterdag van 9 - 18 uur.

RENS JANSSEN & ZN. B.V.

Ganzeweide 54-56 Heerlerheide Showroom Navolaan 16 t.o. apotheek.

Vermakelijkheden

BEEK
Zaal MAESSEN
2e Kerstdag DANSEN
met
THE WALKERS

GELEEN BAR-DANCING
Le Caveau
1e Kerstdag gesloten.
2e KERSTDAG
THE CASH
Wij wensen al onze klanten een Zalig Kerstfeest

CAFE 't WIELTJE BAR DANCING
Wij wensen al onze cliëntèle prettige Kerstdagen. Onze [illegible] is tijdens de feestdagen sfeervol aangekleed.
1e Kerstdag gesloten.
2e Kerstdag
DANSEN
Onze bekende disk-jockey zorgt voor aangepaste muziek.
Zaterdag 28 december en Oudejaarsavond
DANSEN
met het bekende orkest LOS PAJAROS.
Nieuwjaarsdag dansen met disk-jockey.
Grote parkeerplaats achter de zaak.
Akerstraat 38, Spekholzerheide, tel. 045—412405

VADAH-GARAGE
Echt - Schoolstraat 34
tel. 04754-1800

Tachograaf-installateur

x

OPEN HUIS

op vrijdag 27 en zaterdag 28 december a.s.
van 10 tot 16 uur

DEBETS ALUMINIUM bv
Kleikoelenweg 20,
telef. 045–314256
NIEUWENHAGEN

U kunt vrijblijvend ons bedrijf bezichtigen waar wij u ons volledig programma tonen, hetwelk bestaat uit:

draairamen, tuimelramen, schuifdeuren, voordeuren, achterdeuren, winkelpuien, enz.

Wij informeren u volledig omtrent montage, beglazing of thermische beglazing (subsidie) en uw bestaande ramen en deuren betreffende.

Uw kopje koffie staat klaar.

R.K. TECHNISCHE SCHOOL KERKRADE

Old Hickoryplein 1, Kerkrade

In verband met ziekte gevraagd voor zo spoedig mogelijke indiensttreding

waarnemend leraar natuurkunde/mechanica en wiskunde

in bezit van akte NI,
[illegible]

Duur van de waarneming: vermoedelijk plm. 3 maanden.
Aantal wekelijkse lessen: 32.

Sollicitaties onder opgave van referenties vóór 6 januari 1975 aan het Schoolbestuur, p.a. Old Hickoryplein 1, Kerkrade.

Nadere inlichtingen: dhr. P. Siemensma, adjunct-directeur, tel. 045—353959.

Te koop Heerlen, Hellenweg no. 56

WOONHUIS

Ind.: hal, gard., toilet, mod. keuken, zitkamer in L-vorm met parket, open haard, tuindeuren; 1e verd.: 3 slpk., badkamer met toilet, bergruimte; ben. voorkelder, c.v. (gas)-kelder, voorraadkelder, grote garage. Geen bemiddeling van makelaars. Tel. 045-717828.

Het bestuur van „Smeetsgroep B.V.", gevestigd te Meerssen, maakt bekend dat vanaf heden bij het Handelsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Maastricht en omgeving [illegible] de twee maanden ter inzage ligt, het besluit van de algemene vergadering van aandeelhouders van voornoemde vennootschap tot terugbetaling op het geplaatste aandelenkapitaal, konform artikel 41c Wetboek van Koophandel.
Het bestuur van Smeetsgroep B.V.

BAR-DANCING
las vegas
1e KERSTDAG GESLOTEN.
2e KERSTDAG
DISCOBAL
met disk-jockey [illegible]
NIEUWENHAGEN - Markt 2
Wij wensen onze cliëntèle prettige Kerstdagen.

LORD NELSON
EXCLUSIEVE NIGHTCLUB
Op 2e Kerstdag, Nieuwjaarsavond en Nieuwjaarsdag
Presentator en d.j.
LEX NELISSEN
Sympathieke prijzen. — Reservering gewenst.
Heerlerbaan 107, telef. 045—412582 x

Pavillon
VALKENBURG
de „egte" dancing
2e Kerstdag de showband
ROLY-POLY
met gastoptreden van PIET [illegible]
met zijn gouden trompet
[illegible] WINDMILL en zondag RAINBOW
Mede namens alle medewerkers wensen wij u een Zalig Kerstfeest.

Gemeenschapshuis St. Geertruid
26 december, 2e Kerstdag
GROOT BAL
met medewerking van
The Blue Five
Aanvang 19.30 uur.

2e Kerstdag
K.P.J.-BAL
in zaal Goebels, Bocholtz
Orkest: LOS PAJAROS
Beleefd uitnodigend, afdeling Bocholtz.

ENS

Het lijkt wel of heel Nederland nu ineens Els La Vera heeft ontdekt. Eigenlijk geen wonder. Want Els La Vera is 'n eeuwenoude drank vol romantiek, de oudste gedistilleerde kruidenbitter van Nederland. Een zuiver natuurprodukt van exotische kruiden, zonder zoet-, smaak- en kleurstoffen. En zonder suiker. Els La Vera is de natuur op haar best! Vaak hebben kruidenbitters zo'n rare, dokterige bijsmaak. Els La Vera niet. Die is gewoon verschrikkelijk lekker en maakt 'n nieuwe mens van u. Haal vlug 'n fles in huis want u moet dat vandaag nog beleven!

Els La Vera is een weldaad voor de maag en een opwekking voor de geest. U kunt Els La Vera drinken op op elk uur van de dag. Als aperitief, als gewone borrel, on the rocks of als longdrink met b.v. 'n Up-drank of jus d'orange. En met 'n klontje suiker wordt Els La Vera een franse likeur!

HENNEKENS

era

de weldadige kruidenbitter

'n Produkt van Distilleerderij Jacq. Hennekens uit Beek (L.) waar sinds 1821 nog dagelijks de zware rood-koperen distilleerketels branden. En waar behalve Els La Vera ook andere kwaliteitsdranken worden gestookt: oude en jonge jenever - vieux - citroen - brandewijn en onze beroemde oude en jonge graanjenever.

Lees met het LD de Kerstdagen door

Dinsdag 24 december

De gecombineerde Kerst- en Oudejaarsbijlage van het Limburgs Dagblad staat dit jaar in het teken van de toekomst, het laatste kwart van deze eeuw. Wat zullen de jaren tot 2000 ons brengen? Weer een oliecrisis, economische recessies, werkloosheid of toch misschien een verbetering in het industriële klimaat met méér werk, zij het dat wij wellicht korter zullen gaan werken?
Het 'kroonjaar' 1975 zal nog wel geen antwoord kunnen geven, maar de jaren daarna antwoorden, en er is geen enkel expert, die definitief kan zeggen, hoe die jaren zullen uitpakken. Wel een prognose maken. Want verstandige mensen kunnen analyseren op basis van de hen toegemeten gegevens en feitenmateriaal.

Welnu, deze analyses staan vandaag in deze bijlage, die wij voor één keer in plaats van 'VRIJUIT' de naam van 'VOORUIT' hebben meegegeven.
Prominenten uit het Limburgse zakenleven, onderwijs, politiek en radio- en tv-wereld gaven hun visie op het laatste kwart van deze eeuw. Onze 'living' is eveneens niet vergeten. Eventuele veranderingen in ons woongedrag en eetgewoonten worden op basis van de ervaringen achter ons deskundig geanalyseerd.
Maar ook de kerstsfeer is aanwezig. Literatoren als Paul Häimon en August Mook vertellen een fijn kerstverhaal, waar jong en oud van kunnen genieten. En om de kerstdagen gepast, dus thuis, te kunnen doorbrengen, is er voor de liefhebbers nog een hele puzzelpagina, waar dit keer nu eens niets mee te verdienen valt. Gewoon omdat het kerstmis is.

De redactie van het Limburgs Dagblad wenst tenslotte haar lezers een zalig kerstmis, een gelukkig nieuwjaar en een gezegende toekomst.

W. Padberg

1975

Karel Gerrits '74 XII

In dit nummer

● *Laat Jan van Lieshout de Maas de toekomst in stromen. Science fiction of werkelijkheid? Dat laat van Lieshout aan ieders verbeelding over.*

● *Geven DSM-president Bogers en premier den Uyl hun eigen visie op bedrijfsleven en politiek. Vooralsnog zijn beide heren niet pessimistisch en de premier zelfs gelukkig. Ben Romijn en Tony van der Meulen tekenen voor de profilering.*

● *Schrijft Winus de Rouw een portret van pastoor Reuten in de Franse Alpen. De pastoor moet zijn tijd verdelen aan het pastoraal werk in 5 parochies, die hij vaak op de skilat moet bezoeken, en zijn werk als adjunctdirecteur van de plaatselijke VVV en daarom ontwikkelt hij dan ook een interessante visie op het vakantiepatroon in de toekomst.*

● *Tekent Pierre Huyskens uit de mond van Willem Duys zijn gedachten op over radio en televisie in de komende jaren en brengt Jan de Klerk de kabeltelevisie in perspectief.*

● *Laten Lilly Scheffer en Hubert Haenen een aantal deskundigen aan het woord over hun visie op de woon- en eetgewoonten van het laatste kwart van deze eeuw. Interessante kost.*

● *Heeft Sante Brun een pagina moeten wijden aan de verschillende opvattingen, die over het onderwijssysteem heersen. Blijven we zo doormodderen of komt er inderdaad een vernieuwing?*

● *Mogen enkele vooraanstaande parlementariërs van Cor Bertrand hun opinie geven op het politieke gebeuren straks.*

met jan van lieshout **BINNENDOOR en buitenom**

De eeuw der ontluistering verloedering en verpietering

Romantischer en realistischer had een cineast niet kunnen beginnen. De zon wierp haar stralenbundels over de vruchtbare vlakten van Heel. Slokkige slurven laadden gulzig de grindrijke gronden in de holle magen der mastodonten. Met de riek in de hand stapten Tjeu Stakenborg en zijn zoon Laurens door de beemden rond de Rieterhof. In volle galop renden paarden voor hen uit. Weg van het gruwend grind. Weg van de ontbladerde bomen.

Dat was het! Mens en dier op de loop voor de buiten haar oevers getreden economie. Limburgse grond aan de vraatzucht van mollige monsters ten prooi. Illustratief voor de ontluistering, de verloedering en de verpietering van de Maasvallei. Kenmerkend voor de twintigste eeuw, waarin zeer onzindelijk over de Maas werd gedacht en gesproken.

Zei zekere Delruelle, die ondervoorzitter was van de Ekonomische Raad van de provincie Luik, in september 1974 niet, dat de Maas op de eerste plaats een industriële roeping heeft? Dat de Maas in hoofdzaak de afvoer van industrieel afval moet verzekeren? Dat de Maas een open industriële riool moet zijn of worden?

Terecht werd op de Waalse woorden op zijn Vlaams gereageerd. Vooral door Antwerpen, dat sinds 1955 voor de drinkwatervoorziening is aangewezen op het water, dat de Maas via het Albertkanaal toelevert.

Het was niet aan dovemans oren gezegd. Rijkswaterstaat legde bij Eijsden een waakhond in de Maas, die een eeuw geleden nog stijf stond van de vis. In het visserslatijn uit la belle époque heette het dat de smokkelweggetjes leidden over de ruggen van de vis. De knecht van de gesloopte hoeve Danielsweert moest de vis op zij duwen om water voor het vee te kunnen scheppen.

Als kaaimannen lagen de snoeken boven elkaar te zonnen. Elk voorjaar kwam de zalm in de kraakheldere kraamkamers van de Maas kuit schieten. Van dorp tot dorp klonk dan de roep: ,,De zalm komt...''

Met bodemloze manden werd het gevinde vlees gestulpt. Er kwam in die jaren zoveel zalm op tafel, dat de boerenknechten in hun arbeidscontract uithielden, dat per week niet meer dan drie keer zalm mocht worden opgediend.

De houten hindernissen, die de jeugd in de ondiepten van de Maas oprichtte, nam de zalm; de stenen stuwen echter niet.

De Maaszalm verdween daardoor van de spijskaart, die de Limburgse koks niet zonder trots ter hand stelden.

Ook de Maaspaling nam op die gekalligrafeerde menulijsten een geprivilegieerde plaats in. Met een blos op de vollemaansgezichten schrapten de culinaire gezagsdragers op het einde der zestiger jaren de schoenvetertjes. De Maaspaling, hij is niet meer.

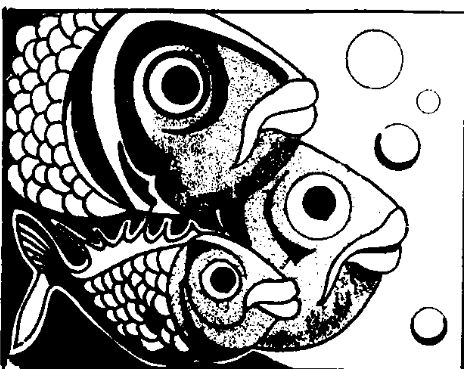
Verder verdwenen de barbeel en de meun, die tot de zeventiger jaren nog konden worden bevist. In 1974 werden de laatste exemplaren uitgeroeid. Per abuis had men in een papierfabriek in Meerssen de kraan van een tank laten openstaan, waardoor achttien ton harslijm de Geul instroomde en in de Maas terecht kwam. Weinige vissen overleefden de ramp.

Ook weinig wissen overleefden de naoorlogse rooiwoede van Rijkswaterstaat. Met orthodoxe stiptheid werden tenen in het winterbed van de Maas geweerd. De teen- en rietvlechterij ging daardoor ter ziele. De teloorgang werd het treffendst gesymbolyseerd in de naamsverandering van de fanfare van Leut. Toen steeds meer mandenmakers hun werkplanken opborgen, werd fanfare ,,De Verenigde Korvers'' omgedoopt in muziekmaatschappij ,,St.-Aloysius''.

Behalve wissen werden ook veel canadassen en notebomen gekapt: bomen, die bij het Maasland horen als palmen bij de tropen. Weinig kwam ervoor in de plaats.

De kanalisatie van de Maas beneden Maasbracht had tot gevolg, dat de Limburgse grindgronden werden ontsloten. Prompt werd de grindwinning van de Waal en de Rijn naar de Maas verlegd. Werd begonnen met primitieve molentjes, in de zestiger jaren was de Limburgse grond aan de vraatzucht van varende fabrieken ten prooi.

Na Zuid-Limburg werd Midden-Limburg omgewoeld. Echter met dit verschil dat Zuid-Limburg door molshopen werd ontsierd en Midden-Limburg een spons werd in Duitse handen.

Mede daardoor verduitste Limburg. In de jachthaventjes van Roermond, Herten, Stevensweert en Ohé en Laak is Duits de voertaal. Stevensweert werd Steffeswert, ondanks het verbeten verzet, dat in de tachtiger jaren escaleerde in de slag op de Maas bij Thorn. De zeeverkenners van Thorn hadden de Duitse amorarmada bekogeld, welke elk weekend van Roermond naar Maastricht cruiste.

Behalve onkuise cruises verijdelden zij de rosse coalitie tussen de Germaanse reders van de Venusvloot van Roermond en de exploitanten van de dobberende bordelen van Maastricht.

De triomf kreeg er een dorpse dimensie bij. Immers de Kerkelijke en de Koninklijke harmonie, van Thorn die decennia lang als bokken en geiten tegenover elkaar hadden gestaan, vonden elkaar. Eendrachtig wierpen zij zich in de strijd tegen de verduitsing van Limburg.

Wie herinnert zich niet de muzikale veldslagen tegen Duitse schlagerorkesten, die iedere zondagmorgen een dorpje aan de Maas annexeerden om voor de Duitse televisie een havenconcert te geven? Als rattenvangers van Hameln lokten de Thorner muzikanten de luisteraars voor de snorrende camera's weg.

Ook zorgden zij voor de muzikale begeleiding van de protestmarsen, die de Limburgse lijnvissers hielden, nadat de visrechten van de Maas geheel in Duitse handen waren terecht gekomen.

Door de Thorner akties tot behoud van de Limburgse identiteit groeide het milieubewustzijn van de Limburger. Zelfs dat van DSM.

Tijdens de ouwejaarsborrel van DSM hoorde ik, dat geprobeerd zal worden om de Maas nog zuiverder te maken dan de Theems, waarmee Engelse biologen en biochemici in de wereld koketteren. Tijdens het diner, dat de borrel voorafging werd weer ,,Maaspaling'' en ,,Maaskreeft'' geserveerd, die was gekweekt in de bassins, waar het proceswater van de chemische bedrijven passeert voordat het in de Maas wordt geloosd.

De 21-ste eeuw belooft een eeuw van eerherstel te worden.

Historie van de Maas voltigeerde op de Elfde van de Elfde............

Zoals voor een Limburger op de Elfde van de Elfde Nieuwjaar begint, zo voltigeerde de historie van de Maas in de twintigste eeuw op de Elfde van de Elfde in de jaren 1920, 1969 en 1999.

Zo werd op de Elfde van de Elfde in het jaar 1920 in de Staarzaal in Maastricht een grote volksvergadering gehouden, welke geheel in het teken stond van de Maaskanalisatie: hèt modewoord uit het eerste en tweede decennium. Iedereen had het erover. Pierre met de bef zowel als Pierre met de pet.

Als in Roermond 's middags om twaalf uur met een knal de schafttijd werd aangekondigd voor de bouwers van de brug over de Maas, stokte in menig kroegje het slokje. Want dat was ,,Maasknallisatie....''

Door kanalisatie van de Maas hoopte men de rivier weer bevaarbaar te maken.

Toen de Maas in 1839 frontière naturelle werd, verpieterde de scheepvaart, welke terug gaat tot de Romeinen. Immers ten tijde van keizer Severus gewaagde de geschiedschrijver Dio Cassius reeds over schippers op de Maas: ,,nautae Mosani''

In de negende eeuw bevoeren de Noormannen met hun drankenschepen de Maas, waarop in de zestiende en zeventiende eeuw de hoogarsen en de hoogmasters zeilden. Met zout, raapzaad, olie, boter, kaas, reuzel, haring en stokvis voeren zij naar Luik en met graniet, marmer, Naamse steen, steenkolen, ijzer, hout en hop keerden zij naar Holland terug.

Ook in de Franse Tijd (1795-1814) werd de Maas druk bevaren. Alle oorlogsmateriaal, munitie en levensmiddelen, die de Fransen nodig hadden voor de vesting Wezel, werd per schip van Mezières naar Venlo gebracht en vandaar over een landweg naar Wezel, een belangrijk punt in het eerste Franse Keizerrijk.

Omdat de Maas een echte regenrivier is, die in droge moessons nauwelijks bevaarbaar was, liet koning Willem I in 1822 de Zuid-Willemsvaart graven, waardoor ook 's zomers op Luik gevaren kon worden.

Toen België zich in 1830 van Nederland losmaakte, werd de Zuid-Willemsvaart in Maastricht afgedamd om de grachten rond de vesting van generaal Dibbits gevuld te houden. Om de scheepvaart op de Maasvervangende vaart te herstellen, groeven de Belgen bij Hocht op Belgisch grondgebied een kanaal tussen Maas en Zuid-Willemsvaart.

Toen België en Nederland in 1839 de vrede tekenden, werd dat verbindingskanaaltje weliswaar afgesloten, maar bleef men bij Hocht water tappen uit de Maas. Het water werd bestemd voor de bevloeiïng van de ontgonnen Kempische heidevlakten. Er werd zoveel water aan de Maas onttrokken, dat bij de kanonnenfabriek in Luik de waterspiegel elke nacht 60 cm zakte. Schepen konden daardoor slechts ten dele worden bevracht. Vrachtprijzen piekten omhoog. Er werden levertijden bedongen en er werd werktijdverkorting ingevoerd. Steenfabrieken moesten zelfs sluiten bij gebrek aan grondstoffen. Toen ook de aanvoer van kalk en dakleien stagneerde kwam de hele bouw stil te liggen.

Hoe nijdasserig parlementariërs ministers ook interpelleerden en hoeveel venijn ook in moties en requesten werd geventileerd, de Belgen bleven doortappen. Bij traktaat van 1863 zelfs met toestemming van de Nederlandse regering, die zich nauwelijks om het donkere zuiden bekommerde.

Benedenmoerdijkse werden pas Bovenmoerdijkse belangen, toen de direktie van Staatsmijnen in 1905 in een brief aan de regering aandrong op bevaarbaarmaking van de Maas om de Limburgse kolen te kunnen afvoeren. Kanalisatie van de Maas zou daartoe noodzakelijk zijn.

In de kamer werden de pleidooien voor de Maaskanalisatie hervat. In verschillende Maasdorpjes werden Maasverenigingen opgericht, die zich inspanden voor de ontsluiting van de Limburgse Maas. Ook Luikse industriëlen spraken zich openlijk uit voor kanalisatie van de Maas.

Antwerpse reders gaf die Waalse adhesie aanstoot. Zij vreesden dat Rotterdam daardoor het gehele vervoer van Frankrijk en Wallonië naar zich toe zou halen. Vandaar dat de Handelskamer van Antwerpen de Belgische regering verzocht medewerking aan de kanalisering van de Maas te onthouden ,,zonder eerst de stellige instemming van de Hollanse regering te hebben bekomen voor de bouw van het kanaal van de Schelde naar de Rijn''.

Doordat vanwege de Eerste Wereldoorlog technische en diplomatieke onderhandelingen met België moesten worden afgebroken besloot de Nederlandse regering in juni 1915 de Maas van Grave tot Maasbracht alvast te kanaliseren. Een projekt, dat voorzag in de bouw van vijf stuwen bij Linne, Roermond, Belfeld, Sambeek en Grave.

Stormen van kritiek staken op, toen de minister van Binnenlandse Zaken na de oorlog liet weten, dat het idee tot kanalisatie van de grensscheidende Maas was losgelaten en in de plaats daarvan de Zuid-Willemsvaart en het kanaal Luik-Maastricht zouden worden verbreed en verbeterd.

,,Waarom een minister wel vragen gesteld over het feit, dat een 4-jarig kind in Amsterdam aan een modeshow deelnam en waarom geen vragen over de Maaskwestie'', haalde Mathias Kemp, de hoofdredakteur van het weekblad ,,Limburgs Leven'', in gespierde taal de lijdzaamheid van de parlementariërs over de hekel.

Gewillig reserveerde militante Mathias ruimte in zijn blad voor een advertentie, waarin Jules Schaepkens van Riemst, de Maastrichtse wethouder van financiën en secretaris van de Kamer van Koophandel opriep tot een protestvergadering op 11 november 1920 in de Staarzaal van Maastricht.

,,Bevolking van Zuid-Limburg en speciaal ook die van Maastricht het ogenblik is thans gekomen om te getuigen van uw onwrikbare wil om de Maaskanalisatie van uw regering te krijgen. Nu of nooit'', schreef hij.

,,Noe of noets''. Dat was ook het refrein van de schlager, die alle aanwezigen die avond meebrulden. Op de wijze van het Limburgs volkslied zong de Maastrichtse bas Pierre Kroll:

,,Is et lang get heit gewees
of get Oostewind,
daan geliek eus errem Maos
op e voel berumpeld lint.
't Is nen druge niksnut daan,
deit er get, 't is koets:
Kanaliseert de Maos,
doot et, noe of noets!
Regent et en week of drei,
smèlt get gaw de snie,
daan verzup ze boer en bies
en ze liekent wel 'n zie.
't Is nen nate niksnut daan,
dee us browt vèul koets:
Kanaliseert de Maos,
doot et, noe of noets!
Cheeper zuuste noets mie d'r op:
hiel dee waterweeg,
dee de streek kos make riek,
lik jaor-in, jaor-oet mer leeg.
Boeveur neet daovaan gemaak
ins get goods en groets?
Kanaliseert de Maos,
doot et, noe of noets!
Wëurd die kriege veer wel vèul,
reurend, leef en choen,
hieren oet Den Haag, geer moot
auch veur Limburg get goon doen.
Limburg vraog wat geer belaofd
hûbt, 't is gaar niks koets:
Kanaliseert de Maos,
door et, noe of noets!''

Enkele dagen later bracht ir. M. Bongaerts, een ingenieur van Rijkswaterstaat uit Goes in de Dominicanerkerk van Maastricht namens de regering de blijde boodschap, dat de Maas van St.-Pieter tot Borgharen zou worden gekanaliseerd en dat van Borgharen naar Maasbracht een kanaal zou worden gegraven: het Julianakanaal, waarvoor prinses Juliana in oktober 1925 onder Limmel de eerste spade in de grond stak.

Zoals Pierre Kroll op die Elfde van de Elfde in 1920 de misère van de Maas bezong om de toehoorders van de noodzaak tot Maaskanalisatie te doordringen, zo werd ook op de Elfde van de Elfde in 1969 de ontluistering, de verloedering en de verpietering van de Maas over de hekel gehaald om de mensen milieubewuster te maken. Het gebeurde in Roermond, waar journalist Pierre Huyskens tot de troon van het Uule-rijk was uitgeroepen. Tijdens de inhuldiging declameerde prins Pierre de Eerste:

,,Wo 't opgaônd eikehout,
geveldj mit de motorzaêg,
nooit meer ziene sjone sjeem
kan sjpreie euver wei en waêg;
wo de herder eine brömmer haêt
en zien sjäöpkes dreug:
dao is mien vaderlandj
nooit waêr ich 't meug.
Wo 't water van de Maas zjwaôr vergiftigd is,
en de vis-sjtandj, ooit zo riëk,
ter dood veroârdeild is;
wo chemie, waat helder waas,
alles haêt verkleurd:
doa is mien vaderlandj,
höbt geer 't good geheurd?
Wo önger de peut van 't vee,
de weie zeen öntgrindj,
en de plek verbaggerdj is
det ich sjpeelde es kindj;
wo de koël geine kaôl meer guf,
de kömpel is Marokkaan:
doa is mien vaderlandj -
köm d'r mich neet aan.
Wo keplaôn op trouwe sjteit,
pesjtoor sjteeds aajer weurd,
begiene loupe in midikleid
en nörges wierook geurt;
wo de kirk in tweeje vèlt,
't gelouf zien kleur verluus:
doa is mien vaderlandj -
det blief 't, nondedjuus.
Wo de zjwalg vertrökke is,
de leeuwerik neet meer zingk,
en de jaêger nog maar nei-j
ein fezant mit bringk;
wo de wiësvrouw lang neet meer
in zo hoog aanzeen sjteit:
doa is mien vaderlandj,
det nooit verlaôre geit.
Wo 't sjtedje van plezéér,
väöl epliessie haêt,
wo 't Vriëthaôf is verpès
en Servaôs auch nieks meer zaêt,
wo allein de Carnaval
egaal gebleve is:
dao is mien vaderlandj,
ein belaêvenis''.

Een belevenis! Dat was op de Elfde van de Elfde in 1999 ook het studentencabaret van de Achtste Medische Faculteit in Maastricht. Een van de hoogtepunten was 't spreekuur van Pierre Maesculaap, die werd geconsulteerd door ,,Sjarel'', de gouverneur uit de zestiger en zeventiger jaren. Kreunend van de buikpijn kwam hij binnen. Hij was onwel geworden van een glaasje Maaswater.

De urine tegen het licht houdend zei Pierre Maesculaap:

,,Maar gouverneurtje,
Wat een kleurtje!
Wat een geurtje!''

Niet alleen lichamelijk ook geestelijk bleek de oud-gouverneur buikpijn van de Maas te hebben gekregen. Toen een videorecorder hem terugvoerde naar het zevende en achtste decennium van de vorige eeuw, waarin hij honderden lintjes doorknipte en uitreikte, werd de psychische kwaal ontdekt.

Beelden tonend van de grindgaten in Midden-Limburg, dat vanuit de lucht de aanblik van een spons had, expliceerde Pierre Maesculaap:

,,En dit gouverneurtje,
Dit is dan die spons.
Op papier van ons,
maar in feite ist's Bonn's''.
,,Maar gouverneurtje,
Uw adem blijft stokken
bij het zien der pokken
uit de grindepoque''.
prevelde de patiënt berouwvol:
,,Wat een flateren,
zo te laten cultivateren
voor Duitse wateren''.

Ziedaar het evangelie van de medische studenten van Maastricht: het berouw van vorige generaties over de ontluistering, de verloedering en de verpietering van de twintigste eeuw.

Niemand mag sterven in 1999

Een kerstverhaal van Paul Haimon

HET jaar 1999 zal wel altijd als een van de vrolijkste jaren in de geschiedenis te boek blijven staan. Het was ook een heel druk jaar, en het eerste in de lange, aan gebeurtenissen rijke eeuw, waarbij op het bordje met het aantal werklozen het cijfer 0 verscheen. De oorzaak hiervan was, dat men aan het laatste jaar van deze eeuw geen feitelijke rol meer had toebedeeld, zo bezig en opgenomen als men algemeen was geweest met de zaken voor het beroemde jaar 2000. Terwijl aan de voorbereidingen van dat jaar de laatste beslissende hand werd gelegd, eiste 1999 toch opeens zijn rechten op. En het waren nog wel heel specifieke rechten, rechten waaraan men menselijkerwijs gesproken, toch niet aan voorbij kon. Daar was bij voorbeeld het feit, dat geen sterveling die het jaar 1999 gehaald had, ook al was het met hangen en wurgen, niet koste wat kost nog de nieuwe stralende aeoon wilde aanschouwen. Er was zelfs een comité gevormd dat de spreuk voerde: ,,niemand mag sterven in 1999'', waarachter men de gedachte mocht proeven dat sterven in 1999 gelijk stond met het sneuvelen van een soldaat op de dag van de wapenstilstand. Hieraan waren andere luidruchtiger kreten door evenzoveel comités in het leven geroepen vooraf gegaan, zoals ,,leven in het jaar 2000'', ,,een nieuwe aarde en een nieuwe hemel in 2000'', ,,club van 2000-fans'', ,,bij 2000 begint het leven''.

★

HET moest dus bijzonder aantrekkelijk zijn, dat glorieuze jaar nog te kunnen meemaken, het zou bovendien een jaar zijn vol van nog ongekende feestelijkheid. De fabrieken die vuurwerk leverden mochten zich dan ook al jaren vooraf verheugen in een hausse waarmee welhaast geen andere industrie kon wedijveren, maar hoe dichter men 2000 naderde, des te meer artikelen werden gevraagd. De mensheid vond opeens, dat ze op alle mogelijke gebieden met een schone nieuwe lei zou willen beginnen, al het oude zou worden weggeworpen, dat was op en voorbij, nog iets uit de vorige eeuw; wat men droeg, at, las, als dekoratie in huis had, moest ,,up to date'' zijn, en dat werd al geschreven als ,,up to the 21e century''. En dit werd de reden dat iedereen handen en tijd tekort kwam in het jaar 1999.

Omdat in dat jaar niemand meer wilde noch mocht sterven raakten de ziekenhuizen in korte tijd overvol en kwam men weer zowel doktoren als apothekers en physiotherapeuten tekort hoeveel van die soort in de voorafgaande jaren ook waren aangemaakt. Het drukst hadden het halverwege 1998 al de chirurgen, zij kregen aan de lopende band almaar belangrijke menselijke organen te vervangen. Een gelukkige bijkomstigheid voor hen was dat een vroeger belangrijke vleesverwerkende industrie in een tijd van diepe malaise ertoe was overgegaan om zulke organen op te slaan in grote diepvrieshallen; daar kon nu, zonder dat men hoefde te vrezen spoedig aan de laatste reserve toe te zijn, zorgeloos uit worden geput. Er bleven echter nog altijd ziektebeelden over waar nog geen kruid tegen gewassen scheen. Het comité: ,,niemand mag sterven in 1999'', deed in zijn bezorgdheid voor de medemens die in dat jaar het ernstigst van allen dreigde getroffen te worden, toen toch maar weer een beroep op de kerk. Als de mens in zijn scherpzinnigheid dan toch nog ergens tekort bleef schieten, moesten in godsnaam maar weer middeleeuwse methoden worden beproefd. Zelf gingen de leden van het opeens populairste comité toen voorop in processies, bedetochten, vastentijden; er verschenen weer paters in pijen en nonnen in kuise lange gewaden, en er stegen nooit gehoorde beden ten hemel, men wilde zelfs aflaten verzamelen om ze te schenken aan de zieken voor wie het paradijs dat anno 2000 openging dreigde verloren te gaan. En zo gingen lang gesloten kerken weer open, kapellen werden gebouwd in stadions, en op markten verzamelden hele menigten zich onder een kruis terwijl men voor het laatst de populairste hymne van de twintigste eeuw aanhief: ,,we shall overcome''. De enige wanklank die gehoord werd, kwam van een beroemde, met de Nobelprijs geërde stokoud cultuur-filosoof, die waarschuwde tegen ,,de mythe van het jaar 2000''. Hij werd spoedig bedolven onder een berg van ingezonden brieven in de kranten-vol-kleurplaatjes en stierf even spoedig, zonder dat het comité ,,niemand mag sterven in 1999'' ook maar een vinger voor zijn opwekking uitstak. ,,We maken een brandstapel van zijn boeken op nieuwjaarsdag'' riepen zelfs de leden van de club van 2000-fans''. Maar dat gebeurde zeker wel in de nieuwe stad Rodadam.

★

HET was een schitterende moderne stad, ontstaan nog wel uit een tragisch moment van de menselijke beschavingsgeschiedenis. Een Italiaanse ingenieur, die zijn hele genie had ingezet voor de redding van zijn magnifieke vaderstad Venetië, had er de grondgedachte voor geleverd. Dat gebeurde een keer toen hij een wereldmuziekconcours te Kerkrade meemaakte. ,,We moeten steden in het vervolg niet meer binnen de grenzen van een staat bouwen, ze moeten over de staatsgrenzen heen worden aangelegd. Rivieren houden niet op bij een staatsgrens, wegen gaan eroverheen, en de bevolking die zich ook volgens de natuur beweegt, als een stroom of als een weg, mag evenmin door een grens worden tegen gehouden. De staten hebben zich rechten genomen die hen niet toekomen. Daarom is mijn dierbare Venetië ten gronde gegaan. Ik zie hier op de grens van dit land een mogelijkheid voor een nieuwe stad die een soort dam moet zijn tegen de staatkundige onrechtmatigheid''. Er was aanvankelijk maar weinig begrip voor zijn opvatting, zo vastgeroest zat men nog in het staatkundige denken van de voorbije eeuw. Daarop opende hij een futurologische visie op de komende tijd die opeens kleur en tekening kreeg toen hij het jaar 2000 in het geding bracht. Dan zou alles anders worden, staten zouden verdwijnen en vervangen worden door internationale lichamen die voor de mensheid in zijn geheel zouden gaan zorgen. Dat was ook het enige middel om de hongersnood elders in de wereld uit te bannen.

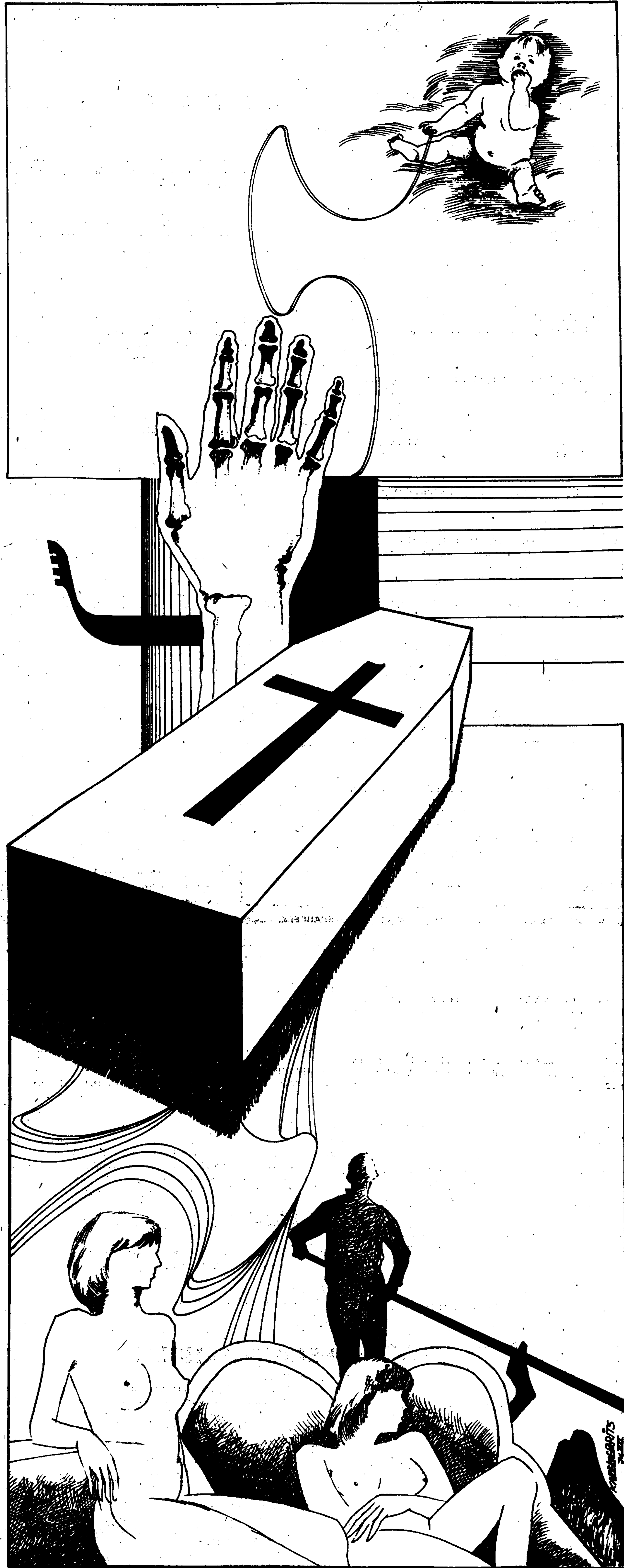
★

GEEN streek die daar eerder voor in aanmerking kwam en profijt uit zou kunnen trekken dan deze regio Limburg, zei de geleerde vreemdeling en hij sprak daarbij met een autoriteit als vertegenwoordigde hij alleen een nieuw ruimtelijker Europa. Het wonder gebeurde, dat in het jaar 1987 de voetbalclub die nog steeds de naam Roda JC voerde, de Europacup I veroverde. De laatste tegenstander was de vrij jonge Italiaanse club Roma. Wat betekende Roda, vroeg men in Italië? Ingenieur Pietro Brunelecci wist de journalisten in zijn land te vertellen, dat er behalve een voetbalclub met die naam ook een Rodahal was waar iedere drie jaar een internationaal muziekconcours werd gehouden. ,,In die streek waar ik tijdens zo'n concours ben geweest en met mensen uit heel verschillende landen heb gesproken, zou ik een nieuw Venetië willen stichten. Maar dan niet een Venetië dat later ook weer in het water kan wegzinken, nee, er moet daar een nieuwe schitterende stad komen over verschillende grenzen heen, over de grens van Nederland, van België en van Duitsland heen. Die stad wordt het vertrekteken voor de nieuwe wereld waarvan wij dromen als wij zeggen: de wereld van na 2000''. Hij openbaarde zijn visie toevallig op het goede ogenblik, maar voor Brunelecci was dit geen toeval maar de schikking van een voorzienigheid waarmee de wereld de laatste eeuw, vol staatkundige ketterijen en versnipperingen, te weinig rekening had gehouden. Tot haar nadeel, dat was duidelijk. Venetië was eraan ten onder gegaan. Op de rand van het faillissement had Italië gegrepen naar een geheel rode regering en wat had deze gedaan? Zij had de geldstop afgekondigd voor Venetië en bij zijn volgende besluit had ze de prachtige stad voor verloren verklaard. De dogenstad had zijn tijd gehad, dat was duidelijk, niemand, geen patriarch of paus of beroemde kunstenaar had haar kunnen redden. Venetië zou eerst van zijn schatten worden ontdaan, ontmanteld, en worden uitverkocht. Rood Italië had gejuicht. De verkoop van paleizen, kunstschatten, zijn gouden leeuwen en zijn prachtige marmorbeelden, zelfs de bruggen en de gondels gingen als de meest unieke antiekzaken de hele wereld over, naar de oliesjeiks in Koeweit en Saoedi-Arabië de rijke presidenten in de pas rijk geworden landen van het eens arme donkere Afrika, naar opvolgers van de maharadja's in het oosten en naar de paar miljonairs die nog in de Verenigde Staten waren gebleven.

★

VAN de half versleten gondels gingen de meeste naar het Hollandse Giethoorn, naar het dromende Brugge en tien van deze dingen werden aangekocht door een plezierclub uit Maastricht die het langzaam vollopende Enci-meertje aan de voet van de in grootte erg geslonken maar in hoogte toegenomen Sint Pietersberg wilde gaan exploiteren. De lire werd voor enige tijd weer een waardevaste munt, de Italiaanse mamma's voerden hun kinderen weer dik met het nationale gerecht spaghetti, de toren van Pisa werd door de nieuwe regering van Venetië's opbrengst in 'n camoeflerend harnas van gewapend beton gestoken. ,,Voorbij, o en voorgoed voorbij'', schreef een dichter uit Venezia een Nederlandse dichter na, toen hij over de gesloopte dogenstad naar zee en naar de oude roemruchte historie van zijn stad schouwde, en de krantenlieden haalden de oude spreuk maar weer eens op bij het plaatje van weer een afgebroken dogenpaleis: ,,sic transit gloria mundi''. En de rode welbespraakte eerste minister die Enrico Cicero heette, riep met tot tranen bewogen stem in de senaat uit, nadat er de film van Venetië's ondergang was getoond in prachtige kleuren en aangrijpende beelden die zelfs de televisiecamera's, waardoor de hele wereld met dit schouwspel was verbonden, bijna deden versmoren: ,,Het is edel ook voor een zo dierbare stad als ons eens trotse Venezia, te sterven voor het vaderland''. En onder muziek van Wagner hield toen de voltallige senaat een minuut stilte in acht. Wat voor Italianen van welke partij ook gelijk staat met wel een uur zwijgen.

In de film en ook in de kranten had niemand aandacht besteed aan de meest trouwe en vruchtbaarste bewoners van de stad, de duiven. Waar waren deze vogels die het paleis zo goed als de pleinen in de goede dagen de dogenstad fleur, en beweging hadden geschonken, opeens naartoe? Niemand wist het, haast niemand vroeg ernaar. Dat deed wel een man uit het jonge Rodadam, dat langzaam maar

prachtig was opgegroeid over drie grenzen heen zoals ingenieur Pietro Brunelecci het gewild had. Architecten die zich door de streekarchitectuur, zijn bodemgesteldheid, de historie die een stempel op de bevolking had gedrukt, lieten leiden, hadden er een wonderlijke leefstad van gemaakt, zo zelfs dat families die zich eerst alleen thuis hadden gevoeld in dorpse samenlevingen er niet als vreemdelingen in hoefden rond te dwalen op zoek naar toch een herkenningsteken. Deze stad Rodadam had een weligheid en blijheid die geheel aansloot op het landschap er omheen, en zij lag naar alle drie de landen open net een natuurlijkheid als evenzoveel stralen die landschap en stad elkaar toereikten.

★

DE man uit Rodadam heette Peter Duivenslager. Het nummer dat hem codeerde voor de nationale computer ten dienste van de rijksveiligheidsdienst was 19.08.945. De politie kon hieruit aflezen, dat hij op 19 augustus 1945 was geboren; wat deze daarmee nog niet wist, was dat Peter op die dag in Waubach, toen nog Ubach-over-Worms, het levenslicht had aanschouwd en dat zijn vader ondergronds mijnwerker was geweest die diep onder de oppervlakte der aarde bijna dagelijks de grens overstak. Peter had al lang zien aankomen, dat het met Venetië mis zou gaan.

,,De duiven gaan weg'', zei Peter. ,,Dat is een slecht teken. Duiven, dat zeg ik altijd, zijn een soort wijsgeren. Duiven hebben betere ogen dan de mensen. Die duiven vertellen mij alles. Ze hebben mij geleerd dat je niet onderweg moet blijven hangen, ook al kan dat wel eens leuk zijn. Ze hebben mij ook geleerd, dat al die technische dingen waarmee de mens zo graag werkt en waarover hij zo opschept, bijna altijd een bedreiging vormen voor het gezonde leven.

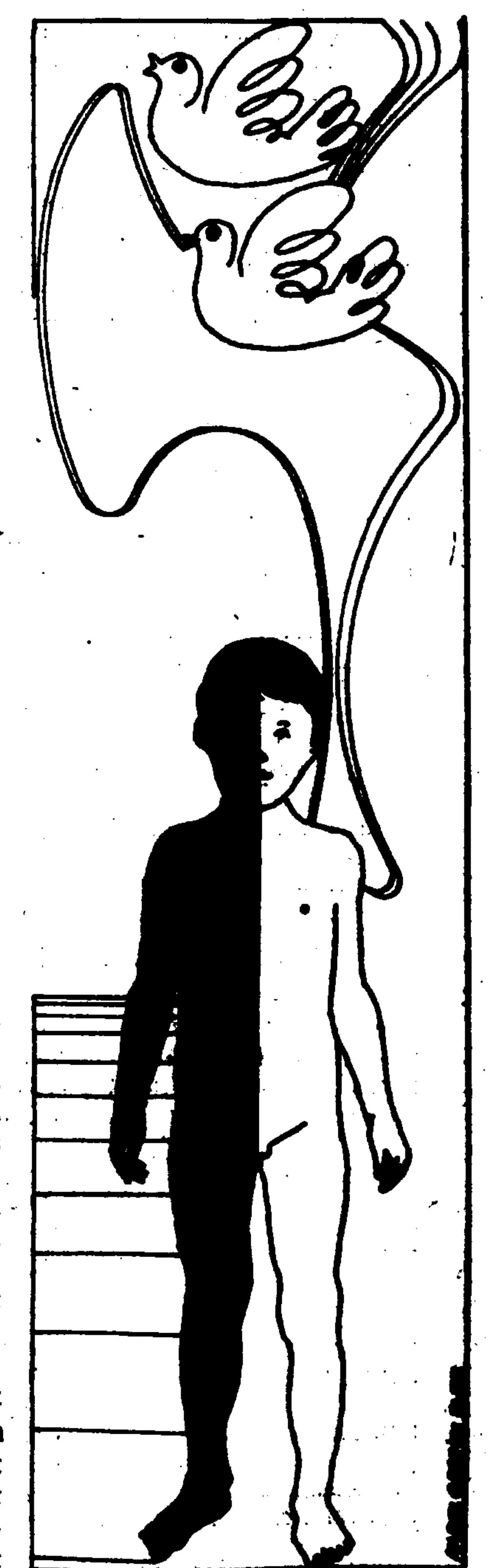
Dje duiven weten niets van de kalender, maar ze weten wel, dat thuis zijn het beste is. Als ik mijn duiven bekijk, zie ik ook dat er niet zoveel in het leven verandert. Het jaar 2000, goed, dat wil ik ook beleven, maar geloof maar niet dat dan veel verandert. Wat de mens moet leren, kan hij allemaal van de duiven leren. Die hebben liefde nodig, als ze die krijgen kun je ook prijzen halen, anders gaan ze nog liever de hort op. Kijk, een duif wil ergens thuis zijn. Dat ligt niet aan het hok, of dat zus is of zo. Er zijn heel veel soorten van duivenverblijven.

★

ALS die duiven graag in een stad zijn, dan is dat voor mij een bewijs dat het een goede stad is, een stad die iets heeft wat ook het land heeft. Ik ben nooit in Venetië geweest, maar ik heb veel over de duiven in die stad gehoord en gelezen. Nu hebben wij hier onze stad, Rodadam. Nog nieuw. Maar aan mijn duiven heb ik gemerkt dat dit een goede stad aan het worden is. Die zijn hier thuis. Zodra er iets verkeerd gaat worden ze onrustig. Soms worden ze ineens ziek. Dat is een slecht teken. De mensen met hun comité dat nu overal net als boetepredikers rondgaat met de leuze ,,niemand mag sterven in 1999'' meent het misschien goed, maar het wil iets forceren wat tegen de natuur is. En die oude man laten ze creperen, die tegen de ,,mythe van het jaar 2000'' heeft gewaarschuwd. De man zegt het misschien wat geleerd, maar hij heeft natuurlijk gelijk.

Een mens is een deel van de geschapen natuur, en die laat zich niet vastleggen aan een kalender. Voor iemand die op zijn 99ste sterft is het ook sneu als hij net het honderdste niet haalt. Maar hij kan ook zeggen: jongen, wat ben ik bevoorrecht dat ik zo oud ben mogen worden. En dan dank je wel zeggen. Dank je wel zeggen, dat is het. Dank je wel zeggen, als je gelukkig bent. Tegen wie zeg je dat? Er moet iemand zijn, bij wie dat aankomt, als je eerlijk dank je wel zegt. Dank je wel, dat je leeft. Nu mijn duiven hebben me dat ook geleerd, tenminste door die duiven ben ik me daarvan bewust geworden. Als die daarboven vliegen en als ik ze zo blij zie terugkomen, of ook als ik een partij duiven over een veld of boven een dorp of hier in Rodadam zie zweven, dan denk ik: het is heerlijk te leven. Dank je wel, dat ik mag leven. En tegen wie zeg ik dat? De duiven spreken mij toe met de stem van onze lieve Heer. Dank je wel, dat hebben we niet van de boeken, de kranten, de televisiejongens, dat komt van verder. Zo zou ik willen dat ze het jaar 2000 zouden tegemoet treden, met een dank-je-wel. Een Te Deum laudamus''. ,,Het als een monoloog geuite gesprek van Peter Duivenslager kregen de abonnees van De Nieuwe Rodadammer te lezen in het kerstnummer van 1999. Het comitè ,,niemand mag sterven in 1999'' reageerde er nog even op, door te zeggen: ,,Die man heeft goed praten, die is heel gezond''.

PAUL HAIMON

DRS. RUIJTERS

makelaardij onroerend goed ▫ lid MCC ▫ sittard venlo eindhoven
sittard stationsplein 1 ▫ telefoon 04490-9151*

WOONHUIZEN

AMSTENRADE, HOMMERTERWEG.
Halfvr. woonh. m. gar. en c.v., bevat o.m. hal, toilet, keuken, bijkeuken, woonk., badk. m. ligb., v.w., 2e toilet, 2 mansardek. en bergr. Bwjr. 1940. Aanv. dir. **Vraagpr. ƒ 85.000 k.k.**

BEEK.
Goed gel. halfvr. woonh. m. c.v. en gar. en o.m. hal, woonk., keuken, 3 slpks. badk. m. douche en v.w., overloop m. grote werkkast, balcon aan voorzijde, kelder, gar., terras m. pergola en ruime tuin. Aanv. spoedig. **Vraagprijs ƒ 75.000 k.k.**

BEEK-NEERBEEK.
Vrijst. herenh. m. gar., nabij autoweg en goede busverbindingen, plantsoen in aanleg. Ind.: hal, toilet, 2 mk., woonk. m. open haard, keuken, 4 slpks., waarvan 1 m. v.w., badkamer m. ligb. m. v.w. + toilet, ruime gar. Bwjr. 1973. C.v.-gas. Opp. 326 m^2. **Vraagpr. ƒ 89.000 k.k.**

BEEK, MAURITSLAAN.
Halfvr. herenh. m. o.m. grote gar. (4x20m), c.v. (gas), woonk. m. erker (opp. 30 m^2), keuken, bijkeuken, toilet en 5 slpks. Tot. opp. 520 m^2. **Prijs ƒ 105.000 k.k.**

BORN.
Halfvr. woonh. m. gar. en c.v. Bevat o.m. hal, toilet, woonk., open keuken m. schrootjesplafond en stenen vloer, 3 slpks., douche m. v.w., bepl. en besch. zolder, te ber. via vliezotrap. Bwjr. 1969. Aanv. in overleg. **Kooppr. ƒ 75.000 k.k.**

BRUNSSUM.
Riant gelegen, modern en luxueus uitgevoerd halfvrijst. woonh. m. c.v. Ind.: parterre: hal, toilet m. laagh. res., L-vormige woonk. (±40 m^2) m. leistenen vloer, open haard en één wand schoonmetselwerk; open keuken (4.25x3.20m) met luxe Amerik. keuken-inr. o.a. U-vormige aanrecht m. massief teak blad, ingebouwde koelkast, kookplaat m. oven, vaatwasmachine, afzuigkap, 7 bovenkastjes; aparte speelk. (4.00x3.15m), berging. 1e verd.: grote overloop, bergkast, 3 slpks., badk. (3.60x2.00/1.00m), ligb., v.w. op zuil, 2e toilet. Voor-, zij- en achtertuin, onder architectuur aangelegd, m. witgewassen betontegels, spoorbielzen, open haard en zitkuil. Perc. opp. 377 m^2. Bwjr. 1972. **Vraagpr. ƒ 135.000 k.k.** Aanv. op korte termijn.

BRUNSSUM.
Halfvr. woonh. m. c.v., gar., berging en o.m. hal m. toilet, keuken, woonk., 4 slpks., badk. m. douche en zolder. Aanv. in overleg. **Vraagpr. ƒ 85.000 k.k.**

BUCHTEN.
Gunstig gelegen, halfvr. woonh. met gar. en c.v. Ind.: hal, Z-vormige woonk. ± 30 m^2 met parketvloer en 1 wand schoonmetselwerk, keuken, 3 slpks., badk. (3.00x1.40m) met douche en v.w., mooi aangel. tuin met vijver en terras (6.00x4.00m). Bwjr. 1969. **Vraagpr. ƒ 72.000 k.k.** Aanv. in overleg.

ECHT.
Leuk gel. halfvr. woonh. m. gar. en c.v. Ind.: hal, keuken, woonk., gar., 3 slpks., badk. m. ligb., v.w., besch. en bepl. zolder. Aanv. evt. op korte termijn. **Koopprijs ƒ 74.000 k.k.**

ECHT-PEYERSTRAAT.
Vrijst. patriciërshuis m. grote tuin in gebr. als dubb. woning. Ind.: A: hal, 2 kamers, toilet, kelder en 3 slpks. B: hal m. antieke plavuizen en ornamentversieringen, woonk., keuken, berging, toilet, 3 kamers. Verd.: badk. en 2 slpks., dakterras, bepl. en besch. zolder m. 2 mansardek. Opp. ± 950 m^2. Mom. verh. **Vraagpr. ƒ 98.000 k.k.**

ECHT.
Gunstig gel. halfvr. woonh. m. gar. en c.v. Ind.: hal, woonk. ± 28 m^2, royale keuken (3.75x2.40m) m. r.v.s.-aanrecht, wasemkap, kookplaat, 6 bovenk., 3 slpks., badk. m. douche en v.w., zolder over gehele pand. Perc. opp. 275 m^2, Bwjr. 1972. **Vraagpr. ƒ 75.000 k.k.** incl. volledige stoffering, alle verlichtings-armaturen, geyser en t.v.-antenne. Aanv. direkt.

GELEEN-JULIANASTRAAT.
Woonh. m. achteringang, c.v., kelder, woonk., keuken, bijkeuken, toilet, badk. m. v.w. en douche, 4 slpks. m. mogelijke uitbreiding tot 7 slpks. **Vraagpr. ƒ 70.000 k.k.**

GELEEN.
Woonh. m. grote tuin. Totale opp. ± 600 m^2. Ind.: kelder, grote woonk., keuken, 2 bergingen, 2 slpks., zolder te ber. via vaste trap. Mom. verhuurd v. ƒ 250,- p.m. **Kooppr. ƒ 50.000 k.k.**

GELEEN-ZUID, BENELUXLAAN.
Halfvr. woonh. m. ruime gar. en c.v. Ind.: ruime hal m. garderobe en betegelde vloer, woonk., grote keuken m. schrootjeswand, 4 slpks., waarvan een m. v.w. en 2 m. mk., balcon, badk. m. douche + v.w., overloop m. mk. Aanv. in overleg. **Vraagprijs ƒ 89.500 k.k.**

GELEEN.
Halfvrijst. woonh. m. gar. en o.m. hal m. bergruimte, keuken, woonk., 3 slpks., badk. m. ligb. Aanv. in overleg. **Koopprijs ƒ 74.000 k.k.**

GELEEN.
Op goede stand gelegen halfvr. woonh. m. c.v. en gar. en o.m. hal, woonk., keuken m. muurkast, garage, 3 slpks., badk., m. douche en v.w. Bwjr. 1970. Aanv. medio oktober 1974. **Vraagpr. ƒ 79.500 k.k. of te huur voor ƒ 400,- per maand.**

GELEEN-KLUIS.
Op goede stand gelegen, prima onderhouden, halfvr., woonh. m. c.v. en garage en o.m. kelder, hal, woonk. m. parket, studeerk., luxe keuken, bijkeuken, 5 slpks. m. v.w. en div. muurk., douche m. v.w., bepl. en besch. zolder m. vaste trap. Aanv. direkt. **Kooppr. ƒ 79.500 k.k.**

HEERLEN, DR. JAEGERSSTRAAT.
Tussenwoning m. achtertuin en berging. Ind.: hal, grote woonk., keuken, toilet. 1e Verd.: 3 slpks., badk. m. douche +v.w. 2e Verd.: zolder m. 2 mansardek. **Vraagpr. ƒ 48.000 k.k.** Direkt te aanv.

HEERLEN-PASSART-ZUID.
Groot halfvr. hoekh. m. c.v., dubb. gar. en grote aangel. tuin. Ind.: hal m. 2 mk., woonk., keuken m. 3 mk., bijkeuken, waskeuken, 3 gr. slpks., serre (6.30x3.10m), badk. m. ligb. + toilet. Opp. 737 m^2. Aanv. spoedig. **Vraagpr. ƒ 110.000 k.k.**

HEERLEN.
Halfvr. woonh. m. achter-ingang. Ind.: ruime hal, woonk. m. parketvl. en schrootjeswand, keuken, 3 slpks., badk. m. ligb. en v.w., zolder, kelder. Mogelijkheid tot bijbouwen van garage. Voor- en achtertuin. **Vraagpr. ƒ 84.000 k.k.** Aanv. in overl.

HOENSBROEK.
Riant gel. halfvr. woonh. m. gar. voor 2 auto's en c.v. Ind.: kelder, hal, toilet, keuken, woonk. m. schrootjesplafond, 5 slpks., badk. m. douche, v.w., 2e toilet. Aanv. direkt. **Vraagpr. ƒ 125.000 k.k.**

HOENSBROEK.
Vrijst. woonh. m. 700 m^2 grond, uitermate gesch. als bedrijfsp. (krachtstroom aanwezig). Ind.: L-vorm. woonk., kantoor, keuken, toilet. Verd.: 3 slpks. m. mk., badk. m. ligb., 2e toilet + v.w., grote bepl. + besch. zolder via vaste trap te ber., c.v.-gas. Aanv. direkt. **Kooppr. ƒ 85.000 k.k.**

HOENSBROEK.
Woonh. m. berging. Bevat o.m. hal, toilet, keuken, kamer, badk. m. ligb. en 3 slpks. Aanv. in overleg. **Kooppr. ƒ 50.000 k.k.**

HOENSBROEK.
Woonh. m. c.v. en berging, voor- en achtertuin. Ind.: hal, woonk. (32 m^2), keuken (3.50x2.60), bergkast, 4 royale slpks., badk. m. ligb., 2e toilet en v.w. Perc. opp. 186 m^2. Bwjr. 1973. **Kooppr. ƒ 79.500 k.k.** Aanv. direkt.

HUNSEL-ITTERVOORT.
Mooi gel. t.o. sportterr. halfvr. woonh. m. gar. en c.v. Bevat o.m. hal, toilet, woonk. m. open haard en parketvl., keuken, 3 slpks., badk. m. douche, v.w., besch. en bepl. zolder, te bereiken via vliezotrap. Bwjr. 1970. Aanv. in overleg. **Vraagpr. ƒ 70.000 k.k.**

KERKRADE-WEST.
Goed onderh. halfvr. woonh. m. c.v. en berging. Ind.: entree, woonk. (10.00x4.00m), keuken, douche, serre, toilet. Verd.: 4 slpks., zolder m. vaste trap, diepe tuin, kelder. Opp. 325 m^2. **Kooppr. ƒ 59.000 k.k.** Aanv. 1 jan. 1975.

MAASTRICHT-OUD CABERG.
Mooi gesitueerd halfvr. herenhuis m. gar., c.v. en tuin. Ind.: hal m. marm. tegelvl. en mk., toilet, ruime woonk. en keuken, 4 slpks., waarvan 1 m. v.w., ruime overl., badk. m. ligb. + toilet en v.w., bepl. en besch. zolder via vaste trap te ber. Aanv. medio 1975. Opp. 239 m^2. **Koopprijs ƒ 118.000 k.k.**

MERKELBEEK.
Woonh. m. c.v. Ind.: kelder, woonk. 30 m^2 m. ged. schoonmetselwerk, schrootjesplafond en leistenen-vloer, keuken (2.90x2.80m) m. afzuigkap, badk. (2.75x2.00m) m. gekleurd ligb., douche en v.w., 3 slpks., zolder. Grote achtertuin m. vrij uitzicht. Perc. opp. 383 m^2. **Vraagpr. ƒ 62.500 k.k.** Aanv. evt. per 1-12-1974.

MONTFORT.
Vrijst. herenh. m. c.v., gar., grote tuin en groot terras en o.m. hal, keuken, L-vorm. woonk. m. parket (40 m^2), overl. m. kast, 3 slpks., waarvan een m. v.w. en een m. balkon, badk. m. ligb., v.w. en 2e toilet, zolder. Bwjr. 1973. Tot. opp. 480 m^2. Aanv. in overleg. **Kooppr. ƒ 98.000 k.k.**

MUNSTERGELEEN.
Mooi gel. halfvr. woonh. m. grote tuin met optimale privacy, gar. en c.v. Ind.: hal, toilet, woonk., keuken, 3 slpks., badk. m. douche + v.w., 2 kelders. Aanv. in overleg. **Kooppr. ƒ 78.500 k.k. incl. stoff.**

MUNSTERGELEEN.
Riant gelegen vrijst. woonh. (hoekpand) m. gar. en c.v. Ind.: hal m. Noorse lei-vloer, woonk. m. parket en schoonmetselwerk, keuken (3.60x3.30m) m. Noorse lei-vloer, berging, 3 slpks., badk. m. ligb. en v.w., zolder. Bwjr. 1973. **Vraagpr. ƒ 165.000 k.k.** Aanv. direkt.

MUNSTERGELEEN.
Halfvr. woonh. m. gar. en c.v. Bevat o.m. kelder, hal, toilet, kamer, keuken, badk. m. douche, v.w., 3 slpks., bepl. en besch. zolder, te ber. via vliezotrap. Bwjr. 1965. Aanv. in overleg. **Kooppr. ƒ 67.000 k.k.**

PUTH-SCHINNEN.
Aan dorpsrand gelegen halfvr. woonh. m. c.v., achtertuin m. uitzicht op boerderijen. Ind.: ruime hal, toilet, douche, woonk. (5.60x5.00m), keuken. Verd.: 2 slpks. en zolder m. mogelijkh. 3e slpk., gar. m. ronde poort. Geheel verbouwd in 1972. Evt. meerwerk voorgevel in overleg met eigenaar-aannemer. Opp. 370 m^2. Direkt te aanv. **Vraagpr. ƒ 75.000 k.k.**

SCHAESBERG.
Halfvr. woonh. m. gar., c.v., voor-, zij- en achtertuin. Ind.: hal, woonk., keuken, speelk., 3 slpks., badk. m. douche en v.w., kelder en berging. Bwjr. 1959. Perc. opp. 410 m^2. **Kooppr. ƒ 78.000 k.k.** Aanv. op korte termijn.

SCHEULDER.
Zeer landelijk gelegen halfvr. woonh. m. vrij uitzicht op landerijen. Ind.: entree, woonk. m. parketvloer + open haard, keuken, 3 slpks., douche + v.w., zolder m. vliezotrap, gar., c.v.-olie, buitenbarbecue. **Kooppr. ƒ 78.000 k.k.**

SIMPELVELD-HULS.
Landelijk gel. vrijst. herenh. m. c.v., groot dakterras en riant uitzicht. Ind.: souterrain: proviandkelder, waskelder, hobbykelder (8.25x3.90m), gar. Beg. grond: hal met schrootjeswand en marmerenvloer, toilet, woonkamer met sierpl. wand en open haard, keuken en dakterras. 1e Verd.: 4 slpks., waarvan 2 met mk. en 1 met v.w., badk. met ligb. en v.w. 2e Verd.: vaste trap naar mansardek. en 2 bergingen. Opp.: 500 m^2. **Vraagprijs: ƒ 135.000 k.k.**

SIMPELVELD-HULS.
In berghelling gel. halfvr. woonh. m. mooi uitz., grote gar. (8.00x3.00), c.v. en tuin. Ind.: sout.: gar., waskelder, proviandkelder. Beg. gr.: hal m. gard., woonk. m. parketvl., keuken m. afzuigk. Verd.: 4 slpks, waarvan 2 m. mk. en 1 m. v.w., badk. m. ligb. + v.w. Aanv. in overleg. **Vraagprijs ƒ 110.000 k.k.**

SIMPELVELD.
Ruim halfvr. woonh. m. gar. en c.v., mooi gelegen aan groenvoorziening (geen doorgaande straat). Ind.: souterrain: grote proviandkelder, gar. Beg. grond: hal m. marm. vloer, toilet, woonk. m. schrootjeswand en achterbalcon, keuken. Verd.: 4 slpks. waarvan een m. dubb. mk. en balcon, een m. v.w., bepl. + besch. zolder, middels vliezotrap te bereiken. **Vraagpr. ƒ 94.000 k.k.**

SITTARD.
Hoekw. m. gar. en berg., bevat o.m. hal, toilet, keuken, woonk. berg., studeerk., 4 slpks., badk. m. douche, v.w. 4 gasconv., vliering. Bwjr. 1953. Aanv. medio 1975. **Vraagpr. ƒ 67.500.**

SITTARD.
Mooi halfvr. woonh. m. c.v. en gar. en o.m. hal, ruime keuken, woonk. m. parketvl., 4 slpks., waarvan 1 m. v.w., badk. m. ligb. en v.w., zolder, berging. Bwjr. 1971. Aanv. in overleg. **Kooppr. ƒ 80.000 k.k.**

SITTARD.
Uitstekend onderh. woonh. m. mooi aangel. voor- en achtertuin en c.v. Ind.: kelder, hal m. prachtige houten lambrizering, woonk. 30 m^2 m. parketvl., keuken, bijkeuken, douche, 3 slpks., berging. Pand is eveneens bereikbaar via achteringang. **Kooppr. ƒ 54.000 k.k.** Aanv. op korte termijn.

SITTARD.
Tussenw. m. voor- en achtertuin en achteringang. Ind.: kelder, woonk. (8.50x3.50m) m. ged. schrootjeswand, keuken (4.00x2.00m), serre, 4 slpks., douche, 2 bergingen. **Kooppr. ƒ 58.000 k.k.** Aanv. medio dec. 1974.

SITTARD.
Nabij centrum mooi gel. halfvr. woonh. m. gar. en c.v. en o.m. ruime hal, keuken, woonk. m. mogelijkh. v. open haard, 4 slpks., waarv. 2 m. muurk. en 1 m. v.w., badk. m. douche en lavet, 2 kelders, tuin m. privacy. **Vraagpr. ƒ 97.500 k.k.**

SITTARD, ODASINGEL.
Ruim woonh. m. achteringang, kelder, hal m. Noorse lei, toilet, ruime keuken, bijkeuken, woonk. (31 m^2) m. gashaard, badk. m. douche en v.w., 3 slpks. en zolder te ber. via vliezotrap. Aanv. spoedig. **Prijs ƒ 59.500 k.k.**

SITTARD.
Halfvr. woonh. m. c.v., gar. en vrij uitzicht. Ind.: hal, keuken, Z-vorm. woonk. m. verlaagd plafond, schrootjesw. en schoon metselwerk, 3 slpks., overloop m. muurk., badk. m. ligb. en v.w. Aanv. in overleg. **Koopprijs ƒ 69.950 k.k.**

SPAUBEEK.
Riant gelegen, uitst. onderhouden woonh. m. gar. en c.v. Ind.: hal, woonk. (27 m^2), keuken (4.50x2.50m) m. R.V.S. aanrecht en 4 bovenk. en bergkast, 4 royale slpks., badk. m. ligb., v.w. en 2e toilet. Voor- en achtertuin. Bwjr. 1971. **Kooppr. ƒ 75.000 k.k.** Aanv. in overleg.

STEIN.
In leuke buurt gel. halfvr. woonh. m. kleine gar. Ind.: kelder, woonk., keuken, 3 slpks., douche, berging. Voortuin en grote achtertuin (30x15m). Tot. opp. 520 m^2. **Kooppr. ƒ 44.000 k.k.** Aanv. direkt.

STEIN.
Mooi gel. halfvr. woonh. m. c.v. en gar., in dir. nabijheid van winkelcentrum. Ind.: entree, doorzonk., ruime keuken, 3 slpks. incl. vloerbedekking, badk. m. ligb. + v.w. Dir. te aanv. **Vraagpr. ƒ 85.000 k.k.**

VALKENBURG-BROEKHEM.
Ruim halfvr. woonh. m. gar., c.v. en leuke tuin. Ind.: entree, toilet, Z-vorm. woonk. 38 m^2, keuken m. afzuigkap, 3 slpks., badk. m. douche, v.w. en 2e toilet, vaste trap naar tweede verd. m. grote slpk. Bwjr. 1973. Aanv. in overleg. Opp. ± 330 m^2. **Vraagpr. ƒ 89.000 k.k.**

VILT.
Prachtig gel., vrijst. herenh. m. gar. en c.v. Ind.: royale hal m. schrootjes en sierpleister, L-vorm. woonk. (± 40 m^2) m. open haard, schrootjeswand en hoekmeubel, grote keuken (4.60x2.85m) m. Am. keukeninrichting, bijkeuken, 4 slpks. m. div. muurk. en v.w., badk. (3.35x2.25m) m. ligb., douche en v.w., 2e toil., werkkast, zolder over het gehele pand. Bwjr. 1972. Perc. opp. 525 m^2. Alle buitendeuren en kozijnen uitgevoerd in hardhout, binnendeuren mahonie. Voorzijde geheel vrij van uitzicht. Aanv. direkt. **Kooppr. ƒ 150.000 k.k.**

TE HUUR

SITTARD.
TE HUUR. Halfvr. won. m. gar. en c.v. Bevat o.m.: kelder, hal, toilet, keuken, L-kamer, 4 slpks., badk. m. ligbad en v.w. Aanv. medio dec. 1974. **Huurprijs ƒ 440,— p.m.**

SITTARD.
TE HUUR. T.o. station en nabij het centrum luxe maisonette-won. m. c.v. Ind.: berging, keuken, toilet, studeerk., L-vorm. eetk. m. balkon, 4 slpks., waarvan een m. balkon, badk. m. ligbad, v.w. Aanv. 1 dec. 1974. **Huurprijs ƒ 490,— p.m.**

BEDRIJFSPANDEN

AMSTENRADE.
Gunstig gel., kapitaal winkel/woonh. m. c.v. Ind.: parterre: winkel ± 75 m^2, atelier, woonk., keuken, badk. m. douche, 3 slpks., 2 toiletten. 1e Verd.: woonk. ± 35 m^2 m. open haard, keuken m. afzuigkap, 4 royale slpks., badk. m. ligbad, toilet. 2e Verd.: zolder over het gehele pand, div. kelders. Gedeelte v.h. perceel evt. geschikt als bouwplaats. **Vraagpr. ƒ 235.000 k.k.** Aanv. in overleg.

BRUNSSUM.
Nabij centrum gel. halfvr. winkel/woonh. m. gar. en ged. centraal verwarmd. Ind.: kelder, winkelopp. 42 m^2, woonk., keuken, berging, 5 slpks., douche, bergkast, zolder over het gehele pand te ber. via vaste trap. Perc. opp. 210 m^2. **Kooppr. ƒ 65.000 k.k.** Aanv. direkt.

BRUNSSUM-PRINS HENDRIKLAAN.
Gunstig gel. goed onderh. winkel-woonh. m. 3 gar., c.v., 560 m^2 grond, geheel onderkeld., winkelopp. ± 70 m^2 m. div. kantoren, woonk., keuken, badk., 4 slpks., 2 zolderbergingen. Bwjr. 1922, verb. in 1960. Aanv. 3 mnd. na verk. **Vraagpr. ƒ 125.000 k.k.**

EINIGHAUSEN-LIMBRICHT.
Winkelpand m. magazijn. Bevat o.m. winkel (± 35,75 m^2), kantoor, toilet, v.w., 2 magazijnen (± 32 m^2). Aanv. direkt. **Vraagpr. ƒ 35.000 k.k.**

HOENSBROEK.
Op goede stand gel. winkelwoonh. m. magazijn en gar. Bevat o.m. winkel, kantoor, keuken, 2 magazijnen, overdekte gar. 20x3 m., woonk., 3 slpks. en badk. m. douche, toilet + v.w. Aanv. in overl. **Vraagpr. ƒ 100.000 k.k.**

HOENSBROEK.
Goed gel. winkelpand m. 2 bovenwon. Bevat o.m. winkel, kantoor, keuken, bergruimte, toilet, kelder. Woonh. A: hal, toilet, keuken, L-vorm. woonk., balcon, 3 slpks., badk. m. ligb. en v.w. Woonh. B: hal, toilet, keuken, woonk., 3 slpks., bad, badk. m. douche + v.w. Aanv. direkt. Event. te huur **Vraagpr. ƒ 175.000 k.k.**

HOENSBROEK.
Te huur. Winkelpand, best. uit winkel (50 m^2), magazijn (4x2m), toilet. Aanv. direkt. **Huurpr. ƒ 425,- p.m.**

LIMBRICHT-MOLENSTRAAT.
Te huur: Winkel m. c.v. en aparte bovenw. best. uit: winkelruimte ± 157 m^2 (event. te splitsen). De woning: hal, 2e toilet, keuken, kamer, 3 slpks., badk. m. ligb. en v.w. Aanv. in overleg. **Huurpr. tot ƒ 18.000 p/j.**

MAASBRACHT.
Te huur: gunstig gel. winkelruimte 145 m^2 en mag. 85 m^2.
Huurpr. ƒ 1.200 p. mnd. Aan. 1-12-1974.

MAASTRICHT.
Te huur: begane gr. winkelruimte (80 m^2) en opslagruimte (53 m^2) m. c.v. en toilet. Direkt te aanv.
Huurprijs ƒ 1.800 p/m.

MAASTRICHT.
In centrum gel. groot representatief kantoorp. m. bovenw. Evt. geschikt voor kamerverhuurbedr. Zeer degelijk gebouwd. **Vraagpr. ƒ 300.000 k.k.** Aanv. direkt.

SCHINNEN.
Winkel-woonh. m. c.v. en mogelijkh. v. bouwpl. m. front van 15 m. (Opp. 13 are, 74 ca.) Ind.: winkel (35 m^2), 2 kamers, serre, 4 slpks., badk. m. ligb. en v.w., zolder m. 2 mansardek., 3 kelders. Aanv. medio november 1974. **Vraagpr. ƒ 79.000 k.k.**

STEIN.
Goed renderende friture m. voll. inventaris en woonh. Ind. woonh.: woonk., keuken, bijkeuken, 2 slpks., werkruimte t.b.v. friture (9.00x4.30m), kelder. **Vraagpr. ƒ 75.000 k.k.** Aanv. in overleg.

SUSTEREN.
Te huur: Winkel-woonh. m. mag., bevat o.m. 2 kelders, winkel, mag., woonk., keuken, 5 slpks., badk. m. ligb., zitb., bidet, 2e toilet. Zolder te ber. via vaste trap. Aanv. mei 1975. **Huurpr. ƒ 1.200 p/m.**

SUSTEREN, HANDELSWEG.
Te huur. Magazijn en 3 kantoorruimten m. keuken en toilet. Totale vloeropp. 256 m^2. **Huurpr. ƒ 14.000 p/j.**

BOERDERIJEN

GREVENBICHT.
Boerderij m. stallen, boomgaard, dubb. gar., smeerput en c.v. Ind.: gang, 3 kamers, grote keuken, 4 slpks., zolder m. mansardek. via vaste trap te ber., 2 kelders. Pand is zeer goed onderhouden. Opp. 1185 m^2. Aanv. in overleg. **Vraagpr. ƒ 98.000 k.k.**

KLIMMEN.
Geheel gerestaureerde vakwerkboerderij met schitterend uitzicht, optimale privacy en zeer rustig gelegen. Grondopp. 2350 m^2. Het geheel bevat o.m. zwembad, c.v., luxueuse badk., 4 slpks., 2 livings, opp. tot. 84 m^2, beide met open haard, luxe keuken (6x3m) en bijkeuken. Aanv. direkt. **Vraagpr. ƒ 349.000 k.k.**

OIRSBEEK.
Halfvr. boerenw. m. stallen. Bevat o.m. 2 keukens, 3 kamers, 5 slpks., bepl. zolder, te ber. via vaste trap. Div. stallen. Opp. ca. 1200 m^2. Aanv. direkt. **Vraagpr. ƒ 77.000 k.k.**

BUNGALOWS, VILLA'S, LANDHUIZEN

AMSTENRADE-HOMMERTERALLEE.
Uitstekend onderhouden riant gel. landh. m. c.v., gar. en mooi aangel. tuin. Tot. opp. 1295 m^2. Ind.: 3 kelders, hal, keuken, toilet, woonk.-ensuite m. parketvl., studeerk., gar. 1e Verd.: 3 ruime slpks. m. v.w., badk. m. ligb. en dubb. v.w. 2e Verd.: zolder te ber. via vaste trap m. 3 slpks., waarvan 1 m. v.w. Aanv. medio mei/juni 1975. **Vraagpr. ƒ 265.000 k.k.**

BRUNSSUM.
Op zeer goede stand gel. vrijst. landh. m. c.v. Ind.: souterrain: gar. (10.00x3,75m), c.v.-ruimte, speelkamer (5.80x3.75m) m. parket, prov.-ruimte, berging. Parterre: hal m. aparte garderobenis, woonk. (53 m^2) m. open haard, vloer uitgev. in Italiaanse leisteen, 1 kastenwand, keuken (3.75x3.00m), r.v.s.-aanrecht m. 2 spoelb., bijkeuken, apart poetshok, 5 slpks. m. div. muurk., badk. (grenzend aan ouderslaapk.) m. ligb., duo-bloc en v.w., 2e badk. m. douche en v.w. Perc. opp. ± 1350 m^2. Bwjr. 1968. **Vraagprijs ƒ 300.000 k.k.** Aanv. in overleg.

ECHT-PEYERSTRAAT.
Riant gelegen vrijstaande villa met optimale privacy en mooi aangelegde tuin, in zeer goede staat. Uiterst geschikt voor woonhuis met praktijkruimte. Totale opp. 3070 m^2. Het geheel bevat o.m. c.v., 4 kelders, dubbele garage, ruime hal met garderobe-ruimte, studeerkamer, woonkamer 60 m^2 met open haard en parketvloer, eetkamer, keuken, bijkeuken, 6 slaapkamers, 2 badkamers en ruime zolder. Aanvaarding eventueel direkt. **Prijs op aanvraag.**

ECHT.
Zeer rustig gel. vrijst. bung. m. 915 m^2 grond, c.v. (gas), hal, woonk. (5x7m) m. open haard, keuken, toilet, badk. m. douche en v.w., 3 slpks. en gar. Aanv. medio april 1975. **Kooppr. ƒ 102.500 k.k.**

EYSDEN.
Mooi gesitueerde bung. m. ruime tuin en uitzicht over Maas. (8 min. gaans van Maastricht). Ind.: hal m. garderobe en splijttegelvloer, toilet, living m. open haard 65 m^2 en tuindeuren naar zonneterras, luxe open keuken met eetbar en verlaagd plafond, 3 slpks., waarvan 2 m. v.w., badk. m. ligb. + v.w., kelder, c.v.-gas. Opp. 1100 m^2. **Kooppr. ƒ 198.700 k.k.**

GELEEN-ZUID.
Op goede stand gel. vrijst. landh. m. ruime gar. en c.v. Ind.: grote hal, toilet, L-vorm. woonk. m. mogel. open haard, grote keuken, 4 slpks. waarvan 1 m. mk. en 1 m. balcon, badk. m. zitb. + v.w., geheel besch. zolder, proviandkelder en c.v.-kelder m. warmwaterheater. Pand verkeert binnenshuis in zeer goede staat van onderh., opp. 400 m^2. **Kooppr. ƒ 138.000 k.k.**

GEULLE.
Prachtig gel. landh. (in boerderij-stijl). Ind.: hal (6.00x3.60m), woonk. 45 m^2 m. open haard en parket, keuken (6.00x4.15m) m. Am. keuken-inrichting, 7 slpks. opp. variërend van 12-25 m^2, badk. m. ligb., duo-bloc en v.w., 2 zolders, gar. 10.00x5.00 m, binnentuin 100 m^2, totale perc. opp. 1845 m^2. Zowel voor als achter vrij uitzicht. Afstand tot centrum Maastricht ± 7 km. **Vraagpr. ƒ 285.000 k.k.** Aanv. in overleg.

GEULLE, MEVR. V.D. MEYSTRAAT.
Zeer mooi gel. vrijst. atrium-bung. m. c.v., zonneterras en tuin m. veel privacy. Ind.: hal m. garderobe en binnenhofervloer, woonk. m. parket en open haard, keuken, 3 slpks., badk. m. ligb., bidet en dubb. v.w., terras, visvijvertje en gar. Tot. opp. 560 m^2. Aanv. spoedig. **Vraagpr. ƒ 168.000 k.k.**

GEULLE.
Vrijst. bung. m. o.m. c.v., gar., prov.-kelder en speelk., hal, toilet, woonk. 44 m^2 m. open haard en leistenen vloer, luxe keuken m. afzuigkap, ijskast en kookplaat, 3 slpks., badk. m. ligb. en v.w. en div. vaste kasten. Aanv. direkt. **Kooppr. ƒ 160.000 k.k.**

HEERLEN.
Vrijst. landh. m. bevoorrechte ligging op de Schelsberg, omgeven door een prachtig aangel. tuin, met aan de achterzijde een afm. van 50x21 m. In deze tuin ligt een aparte ruimte m. hal en toilet, die zeer geschikt is voor de uitoefening van een praktijk. Verdere ind.: woonh.: sout.: bergruimte, hobby-ruimte, gar. voor 2 auto's. Beg.gr.: vestibule, woonk. 40 m^2 m. open haard, keuken, 3 slpks., badk. Bwjr. 1953. Totale perc. opp. 1826 m^2. Het perceel loopt door tot de achterliggende straat, waardoor de koper een gedeelte v.d. grond evt. kan doorverkopen als bouwplaats. Aanv. evt. direkt. **Kooppr. ƒ 280.000 k.k.**

HULSBERG.
In bung.-park gel. vrijst. bung. m. c.v. Ind.: royale hal, L-vorm. woonk. 43 m^2 m. open haard, schrootjesplafond en sierpleisterwanden, keuken, 3 slpks., badk. m. ligb. en v.w., gar. (6.00x5.00m), berging. Perc. opp. ca. 700 m^2. Bwjr. 1972 **Vraagpr. ƒ 155.000 k.k.** Aanv. op korte termijn. Volledige stoff. in de prijs begr.

MUNSTERGELEEN.
Mooi gel. vrijst. bung. m. gar. en c.v. Bevat o.m. souterrain: geheel onderkelderd. Beg. gr.: hal, toilet, open keuken, woonk,. badk. m. ligbad, v.w. en 3 slpks. Bwjr. 1967. Aanv. dec. 1975. **Vraagpr. ƒ 170.000 k.k.**

NIEUWENHAGEN.
Vrijst. landh. m. c.v., mooi aangel. tuin en grote gar. (12.00x3.60m). Ind.: hal m. lambrizering en garderobe, toilet m. douche en v.w., woonk. m. open haard m. doorloop naar serre m. marm. vloertegels, grote moderne aanbouwkeuken, bijkeuken, 2 bergingen, 4 slpks. zolder en kelder, tuin m. houten kinderspeelhuis. Aanv. in overl. Opp. 510 m^2. **Vraagpr. ƒ 118.000 k.k.**

ROERMOND.
Prachtig gel. halfvr. villa m. o.m. c.v., dubb. kelder, L-vorm. woon-/eetk. (43 m^2), mooie keuken, badk. m. 2e toilet, v.w. + douche, 5 slpks. en zolder. **Prijs ƒ 135.000 k.k.**

SIMPELVELD.
Riant gel. halfvrijst. villa m. c.v. en garage. Ind.: 2 kelders, hal m. garderobe, luxe keuken m. vaatwasmach., afzuigkap en koelkast, bijkeuken, bergplaats, 3 slpks., badk. m. ligb., 2e toilet en v.w., zolder m. 2 slpks. Tot. opp. ± 1000 m^2. Aanv. in overleg. **Vraagpr. ƒ 165.000 k.k.**

SITTARD-KOLLEBERG.
Riant gel. vrijst. landh. m. gar. en c.v. Ind.: sout.: gar. 14.50x5.70 m., c.v.-ruimte, proviandkelder, badk. m. douche + v.w., kantoor ± 34 m^2, Beg. gr.: ruime betegelde hal m. schrootjesw., garderobe en toilet, L-vorm. woonk. m. open haard, parketvl. + schrootjesw. ± 53 m^2, grote open aanbouwkeuken m. parketvl. Verd.: overloop m. schrootjesplaf., 3 grote slpks., badk. m. ligb. + v.w. + toilet + bidet, geheel m. parketvloeren. Met mahoniehouten binnendeuren, inh. ± 1000 m^3, opp. 10 are, 85 ca., pand is voor vele doeleinden geschikt. **Vraagpr. ƒ 265.000 k.k.**

SITTARD.
In het centrum gelegen zeer degelijk gebouwde vrijst. villa m. o.m. c.v., grote gar., woonk. 66 m^2, keuken, toilet, spreekk., 5 slpks., 2e toilet, badk. m. dubb. v.w., ligb. en bidet en ruime zolder. Het pand is geheel onderkeld. **Kooppr. ƒ 185.000 k.k.**

SITTARD-KOLLENBERG.
Op 1e stand gel. vrijst. bung. Ind.: royale hal, L-vorm. woonk. (46 m^2) m. parket, keuken (5.00x3.50m) m. Amerikaanse keuken-inr., 5 slpks. m. v.w., badk. m. ligb. en dubb. v.w. Aparte hobby-provisie-c.v.-kelder. Pand is voorzien van c.v., 180 ltr. warmwater-boiler en water-onthardingsinstall. Perc. opp. 1295 m^2. Inhoud pand 845 m^3. **Vraagpr. ƒ 225.000 k.k.** Aanv. direkt.

VOERENDAAL-HEERLERWEG.
Riant gelegen villa m. vrij uitzicht, zeer degelijk gebouwd en luxueus uitgevoerd. Het geheel bevat o.m. 2 garages, verw. zwembad, overd. terras m. excl. tuinverlichting, div. kelders, ruime hal, L-vormige woonk. m. open haard (60 m^2), zeer ruime woon-eetkeuken, herenkamer m. open haard, 6 slpks. m. v.w., apart 2e toilet, douche, badk. m. ligb., douche, toilet en dubb. v.w., bepl. en beschoten zolder. Grondopp. 4885 m^2 m. mogelijkheid uitbreiding tot 7775 m^2. Aanv. direkt. **Prijs op aanvraag.**

WIJNANDSRADE.
Mooi gesitueerde vrijst. bung. m. gar., c.v. en rondom aangel. tuin. Ind.: hal m. marm. vloertegels en schoonmetselwerk, toilet, moderne aanbouwkeuken, L-vorm. woonk. m. parketvl., schrootjesplaf., sierpleister- en schoonmetselwerk ± 45 m^2., 3 slpks. m. schrootjesplaf., badk. m. douche + v.w., c.v.-kelder en berging. Aanv. in overl. **Vraagpr. ƒ 150.000 k.k.**

President-directeur drs. W. Bogers van DSM blikt in de toekomst:

"Ik vind de Club van Rome wel erg somber"

Wat in feite is weggevallen, zowel vanuit het economische als sociale aspect, sinds het begin van de mijnsluitingen, is de geborgen veiligheid van weleer. Dit geldt voor de mijnwerker, voor wie de ,,koel'' een soort eeuwigheidswaarde had, dat geldt ook voor de gelovigen, die dachten dat een Kerk nooit kon worden afgebroken; dat geldt ook voor de ondernemers, voor wie de opdrachten van de mijnen een eerste klas zekerheid betekenden. Dit zegt dr. G. C. P. Linssen uit Roermond, secretaris van de Limburgse Werkgevers Vereniging (LWV). Met hem filosofeer ik over de sociaal-economische gevolgen van de mijnsluitingen.

Sinds het begin van de mijnsluitingen, nu zo'n tien jaar geleden, is er veel veranderd in Limburg. De positie van de mijnen was overheersend in Zuid-Limburg. Dat deze positie economisch overheersend was, lag gewoon aan het feit dat de mijnbedrijven grote ondernemingen waren, die moeilijk kleinschalig konden zijn. Wanneer dr. Linssen praat over de mijnbouw bedoelt hij vooral het ondergrondse bedrijf, dat op den duur niet meer te bemannen zou zijn geweest, althans niet met Limburgers. Het zou een klein leger Noord-Afrikanen zijn geweest dat de werkgelegenheid voor hun Limburgse collega's bovengronds veilig gesteld zou hebben. Trouwens de opmars van olie en aardgas was ook in Nederland niet te stuiten.

De kolen raakten in Nederland in diskrediet, de export klapte zienderogen in elkaar, mede door de uiteenlopende steun aan de mijnbouw binnen de EEG. Altijd is voorspeld dat het sluiten van de laatste mijn het moeilijkste zal zijn. Volgens dr. Linssen een van de weinige prognoses die aardig is uitgekomen.

Het aspect van veiligheid viel in tien jaar langzaam maar zeker uit elkaar. Was men als kolenmijn voorheen de producent van een immer gevraagd en graag gewild en goed betaald artikel, nu behoort elke onderneming een behoorlijke dosis intrinsieke gevechtswaarde te hebben. De ondernemers moeten het nu zelf zien te klaren. Ze kunnen nietmeer als voorheen veilig vertrouwen op de mijnen. Naast produktiegericht dient een ondernemer nu vooral ook marktgericht te zijn. Men dient een beter koopman te worden, of anders gezegd eigen ondernemer te worden.

Men zou zich kunnen afvragen is de sociale verandering in Limburg niet te laat op gang gekomen, omdat de Limburger met lichaam en geest onderworpen was aan werkgever en vakbond.

Dr. Linssen vindt dat het gemakkelijk is achteraf, met de wetenschap van nu, een oordeel te vellen, hoe het beter had kunnen gebeuren in Limburg. Maar dit is volgens de secretaris van de Limburgse werkgeversvereniging goedkoop en niet terecht. ,,Met het opsporen van de oorzaken komt men tot meer begrip, ook van de tegenwoordige situatie''. Het begrip autoriteit en de verschillende daarbij behorende hiërarchieën speelde in ons gewest een grote rol. Vooral omdat die drie grote autoriteiten - provincie, bisdom en mijnonderneming - elkaar aanvulden ieder vanuit hun eigen eenheidsstructuur.

Alle drie waren sterk hiërarchisch georganiseerd en vertegenwoordigden welhaast in optima forma maatschappelijke orde, geestelijk geluk en materiële welvaart.

Binnen dit drieluik leefde bijna iedere Zuidlimburger: arbeider, middenstander, ambtenaar, onderwijzer, werkgever en priester. Voorzover dat op een afstand is te beoordelen leefden ze daarbinnen niet eens zo ongelukkig. Natuurlijk zullen bij gebrek aan reële alternatieven binnen dit leefsysteem wel eens mensen niet zo erg aan hun trekken zijn gekomen. Wie kritisch was ingesteld en andere denkbeelden er op nahield werd in feite buiten de maatschappij geplaatst. Veiligheid, geborgenheid en zekerheid waren toch wel overheersend in deze leefwijze.

De vraag dringt zich op zijn er wezenlijke fouten gemaakt de afgelopen decennia

Volgens dr. Linssen is de afgelopen decennia vanuit Den Haag een te nationaal getinte politiek gevoerd, waarvan wij in Limburg aan den lijve de nadelige gevolgen ondervinden. Te weinig werd rekening gehouden met de ontwikkelingen in België en vooral in Duitsland. De deelstaat Nordrheinland Westfalen alleen al telt zeventien miljoen inwoners en herbergt binnen zijn grenzen het Ruhrgebied, het welhaast belangrijkste industriële potentieel van West-Europa. Het zou bijzonder nuttig zijn wanneer de verhouding tussen Nederland en de Bondsrepubliek geïntensiveerd zou worden. Dat zou het overleg aan de voet tussen Limburg en zijn grensgebieden en dit geldt ook voor België, meer zin en kansen geven. Wanneer men de loon-politieke zaken in de Kamer en de SER volgt, krijgt men wel eens de indruk dat er geen buitenland bestaat, waarmee men rekening moet houden.

,,Het feit dat socialisten als Den Uyl en Schmidt elkaar, naar ik geloof, nauwelijks kennen en nog minder begrijpen, is in feite een teken aan de wand. Men dient er rekening mee te houden dat wat bijvoorbeeld op loonpolitiek terrein in Duitsland gebeurt, voor Nederland van eminent belang is''.

Hoe zouden we de toekomst van Limburg moeten zien, als industriegebied of als woongebied en welke industrie verdient de voorkeur?

Volgens dr. Linssen zou het ideaal zijn als we in Limburg arbeidsplaatsen zouden kunnen scheppen zodanig dat alle mensen met hun kwaliteit, opleiding en karakter zich ook in hun werk zinvol tevens goed betaald zouden kunnen ontplooien. Dat zal wel nooit bereikt worden. Maar als doelstelling zou men het misschien met zeep op de spiegel moeten schrijven. Levensmiddelen, huizen, kleding en auto's worden niet altijd geproduceerd op een manier die iedereen aanspreekt. Toch hebben wij die produkten, liefst goedkoop, ter beschikking.

Natuurlijk kan er veel aan de produktiewijze gedaan worden.

In ieder geval zou een industrie vestigingsbeleid als basis moeten hebben het soort van mensen dat je in kunt zetten. Bij weinig aanbod is het echter moeilijk om steeds selectief te blijven. Qua structuur moet Limburg mikken op hoog ontwikkelde bedrijvigheid. Eventuele sectorpolitieke saneringsprocessen moeten geleidelijk uitgevoerd worden. Er zal veel aandacht aan omscholing gegeven moeten worden, vooral aan die van ouderen. De ouderen moeten niet buiten het proces gezet worden. Het in dienst nemen van oudere werknemers zou gecompenseerd moeten worden in de belasting en niet met kortstondige premies. De compensatie zal de bedrijfsresultaten moeten beïnvloeden. Je moet de ouderen de kans geven bij het arbeidsproces betrokken te blijven. Waarom de pensioenleeftijd niet te laten schommelen tussen 63 en 67 jaar?

Zou Limburg niet beter samen met Belgisch Limburg en Aken omgevormd kunnen worden tot een supranationaal gewest.

Dr. Linssen ziet dit soort gewest niet zitten. Hij wijst er op dat we in Limburg leven met grenzen uit 1815 en 1839, die op hun beurt weer terug te voeren zijn naar min of meer toevallige oorlogen en huwelijken van feodale heren. Met sociaal-economische ruimte hebben die grenzen dus in eerste aanleg niets te maken. Maar grenzen kan men niet wegvegen als een spinneweb. ,,Een internationaal gewest zie ik, zeker nu de EEG aardig in de vernieling ligt, niet zitten. Ik ga liever uit van de mogelijkheden die wij hebben en die mogelijkheden moeten we zo veel mogelijk daadwerkelijk gebruiken. Niet alleen voor Limburg, maar ook elders in Nederland, gelden specifieke regio problemen, die oplosbaar moeten zijn binnen onze nationale mogelijkheden. Daarom zou ik wel wat voelen voor een staatssecretaris voor streekeconomie, verbonden aan het Ministerie van Economische Zaken. België kent er zelfs twee. De Bondsrepubliek heeft het opgelost via haar ministers van Economische Zaken van de diverse deelstaten''.

Hebben Kerk en overheid nog een taak in het sociale proces zou men tot slot kunnen vragen.

Dr. Linssen vindt dat de Kerk nog wel een taak heeft. ,,Ik hoop dat zij in staat zal zijn dit waar te maken. Maar ik ben een echte leek. Daarom kunt U van mij het antwoord niet verwachten. Naast de overheid hebben werknemers en werkgevers een belangrijke taak, en wel in tweevoudig opzicht. Enerzijds hebben de werknemers en werkgevers gezamenlijke belangen tegenover de overheid. De scheidsrechtersfunktie van de overheid is onontbeerlijk.

Anderzijds ligt er een spanning tussen het sociaal wenselijke en het economisch mogelijke, waar beide sociale partners doorgaans andere opvattingen over hebben. De verantwoordelijkheid ligt bij alle drie, maar in eerste aanleg bij de sociale partners. Wanneer deze het niet redden, moet de overheid haar stem laten horen''.

Henk Thonen

● President-directeur drs W. Bogers: ,,Persoonlijk zie ik een omzet van zo'n 15 miljard in de toekomst wel zitten''.

HEERLEN — ,,Wij halen dit jaar een omzet van zeven miljard gulden. Wij investeren in de komende vijf jaren in Nederland en in het buitenland circa vijfeneenhalf miljard gulden, waarvan globaal tweederde in Nederland en onze winst komt op een behoorlijk niveau te liggen''.

Dat zegt drs. W. Bogers, (46) president-directeur van DSM. In de selectie van grafredes over ons economisch klimaat, waarmede wij de laatste maanden herhaaldelijk geconfronteerd worden, klinkt zo'n uitspraak als een weersverandering waar je met genoegen naar luistert.

,,Problemen tackelen is een essentie geworden van het professionele ondernemerschap'', zegt de DSM-topman, die ruim een jaar geleden het roer van zijn voorganger dr. A. Rottier overnam, in een toch wel woelige tijd waarvan hij zelf zegt dat hij er niet wakker van ligt.

Wakker moet je overigens wel blijven als de heer Bogers de details even aan de kant doet en de grote moten begint aan te dragen voor een behoorlijk perspectief naar de toekomst.

Kernwoord in zijn visie is de transformatie, het omvormen van grondstoffen tot nuttige produkten.

Hij zegt er over:

,,De chemie wordt in dit opzicht steeds belangrijker. Ofschoon ik de Club van Rome, wat de verwachtingen betreft, erg somber vindt krijgen wij inderdaad in toenemende mate te maken met een sterke vermindering van natuurlijke hulpbronnen. Denk bijvoorbeeld aan wol via de schapen; denk aan leer via de runderen; denk aan textiel en aan voeding. Als DSM ontplooien wij op al deze terreinen aktiviteiten. Wij maken echt nuttige produkten, die niet in de luxe-sfeer liggen. Dat is al een belangrijk uitgangspunt als je aan het tegengaan van energieverspilling denkt. Het vervaardigen van nuttige produkten betekent ook dat je minder onderhevig bent aan conjunctuurschommelingen. De procesindustrie vervult een sleutelfunctie in deze ontwikkeling van steeds meer aanvullende nieuwe mogelijkheden als alternatief voor schaars wordende natuurlijke grondstoffen''.

Dit credo in de chemie wordt in de geplande investeringsbedragen van DSM voor de eerst komende vijf jaren duidelijk onderstreept.

Drs. Bogers: ,,Wij hebben als onderneming geen enkele moeite om die terreinen te betreden, waarop wij menen te kunnen meespelen. Dat doen wij bijzonder ambitieus. Waarom zouden wij dat ook niet doen?''

Als voorbeeld geldt de bouwwereld. Waarom is DSM in de bouwwereld gegaan?

Drs. Bogers: Dat is duidelijk voortgekomen uit onze capaciteit en know how om grondstoffen voor de bouw en kunststofmaterialen voor de bouw te vervaardigen. Daar komt een steeds sterkere ontwikkeling in. Wij hebben een paar goede ondernemingen uit de bouwwereld in ons concern opgenomen zoals Van Egteren en Teeuwen. Wij hebben het researchwerk heel duidelijk in een ander perspectief gezet. Het zo maar ontwikkelen van materialen en produkten, die technisch weliswaar knap zijn gevonden, maar die in de praktijk — hetzij om economische hetzij om commerciële redenen — niet geproduceerd kunnen worden, heeft geen enkele zin. Onderzoeken alleen op basis van de fantasie is oneconomisch. Wij hebben de research in de werkelijkheid geplaatst. Deze aan de praktijk getoetste research heeft zeer veel voordelen.

Wij constateerden — met vele anderen — doodgewoon dat het conventionele bouwen van huizen peperduur geworden is. Dan is het zinvol om woningen zeg maar voor zo'n 90 procent gereed te maken in de fabriek. Dat is profijtelijk en efficiënt. Je kunt dan ook via research voldoende variatiemogelijkheden in de fabricage van huizen inbouwen, waardoor het monotone beeld geheel doorbroken wordt''.

Bij een president-directeur van een onderneming, die voor een belangrijk deel geassocieërd wordt met chemie, komt vanzelfsprekend ook de milieu-problematiek ter sprake.

Hij zegt er van:

,,Ik ben er persoonlijk van overtuigd dat de milieu-problematiek te beteugelen is. Als men ziet dat ze in Engeland de rivier de Theems volledig hebben kunnen zuiveren — iets wat niet voor mogelijk werd gehouden — dan blijkt het in de praktijk toch echt wel te kunnen. Ook als DSM zijn we met die milieu-problematiek hard bezig. Wij hebben er niets aan om schijnoplossingen te vinden. Het zou b.v. een koud kunstje zijn een gele rookpluim die uit een van onze schoorsteen komt,optichs te veranderen in een fijne witte pluim. Maar daar schieten we niets mee op. Daarmee wordt het probleem alleen maar verdoezeld. Wij zoeken naar werkelijk praktische oplossingen, die doeltreffend zijn. Dat duurt misschien iets langer maar het is wel effectiever''.

Wat denkt hij van het produkt PVC, polyvinylchloride, waarvan gesteld wordt dat bij de produktie hiervan leverkanker kan worden verwekt?

Drs. Bogers: ,,Het is altijd jammer dat deze zaken zo worden voorgesteld alsof de chemische ondernemer bij wijze van spreken in het geheim en in het geniep allerlei giftige stoffen aan het produceren is, die bij voorbaat kwaadaardig zijn. Dat is natuurlijk volkomen onjuist. Wij zijn wetenschappelijk zo toegerust dat wij deze dingen zeer intensief onderzoeken. Wat de PVC betreft liggen wij duidelijk onder de grens van de gestelde normen. Wij zitten overigens nog niet zo heel lang in die PVC. Het feit dat het basisprodukt van de PVC, het zogenaamde MVC (monovynilchloride) enige tijd beschouwd werd als een mogelijk middel voor het toedienen van narcose, is een voorbeeld dat men ook in medisch-wetenschappelijke kringen van kwaadaardige gevolgen op lange termijn voldoende afwist''.

DSM heeft sterk geinternationaliseerd. Niet als een multinational, maar als een Nederlands bedrijf met een eigen identiteit, dat in het buitenland aan de slag ging. Dat is een heldere situatie. Onder alle omstandigheden weet men waar de uiteindelijke verantwoordelijkheid ligt, n.l. in Nederland bij de topleiding. Zoiets kan nooit verwarring wekken. Waarom die gang naar het buitenland?

Drs. Bogers: ,,Dat zijn allemaal keiharde economische motieven. Vanuit Nederland zouden wij de Amerikaanse markt nooit zo hebben kunnen bereiken als onze dochteronderneming in Augusta, Georgia, die nu voor 100 procent ons eigendom is. In Amerika golden ten aanzien van de invoer van kunstmest beperkende maatregelen naar aanleiding van een explosie op een vrachtschip dat kunstmest vervoerde. Met deze onderneming hebben wij in de Verenigde Staten een uitstekende markt opgebouwd. Wij gaan in Amerika nog flink uitbreiden. Zo'n vestiging is een belangrijk element in het totaalbeeld. Noem het een appaltje voor de dorst. Er wordt vaak gedacht dat wij daar van Nederland uit veel geld ingepompt hebben. Maar dat is niet juist. De financiering van onze Amerikaanse projecten is geschied via leningen op de open kapitaalmarkt''.

,,Voor onze vestiging van Nypro U.K. in Engeland pleitte alles. Invoer van caprolactam, grondstof voor nylon, vanuit Nederland naar Engeland is onderworpen aan een importtarief van maar liefst 33 procent. Zo'n tariefbarrière kun je alleen maar nemen door je in het land zelf te vestigen. Dat hebben we ook gedaan''.

Sprekend over het buitenland vindt de heer Bogers het wel typisch dat DSM als Nederlandse onderneming daar een grotere naam en faam heeft dan in Nederland zelf.

Hij zegt er over: ,,Wij constateren dat keer op keer. Met een groeipercentage dat gedurende de laatste jaren in Westeuropees verband gezien het snelst is geweest, met omvangrijke investeringen en florissante winsten figureert DSM regelmatig in de internationale pers''

Het verdriet hem toch wel dat de naam van DSM met een omzet van vele miljarden tot de Nederlandse top-vijf behorend, nationaal minder aan de orde komt dan internationaal.

Is dat een kwestie van eigendomsstructuur, daar DSM, geleid volgens de gesties van een particulier grootbedrijf, met een juridische status van Naamloze Vennootschap, eigendom is van de staat, de enige aandeelhouder?

Drs. Bogers: ,,Het gaat er toch om wat wij als bedrijven presteren. Wij spelen volop mee. Wij hebben juist in deze moeilijke tijden kans gezien de onderneming uit te tillen tot een niveau van internationaal formaat. In mijn persoonlijke verwachtingen zie ik een verdubbeling van onze omzet tot bijvoorbeeld 14 of 15 miljard gulden wel zitten''.

Over de verhouding van de staat als eigenaar tegenover de hoofddirectie van DSM zegt hij heel diplomatiek: ,,Wij krijgen meestal gedaan wat wij vragen. Datgene waarvan wij bij voorbaat weten dat het niet wordt toegestaan, wordt door ons ook niet gevraagd''.

Terugstappend naar het internationale vlak wijst hij op de positie van DSM als producent van caprolactam, de grondstof voor nylon: Vestigingen in Nederland, Engeland, de Verenigde Staten,Mexico en Columbia. DSM neemt als grootste producent van deze voor de nylon-industrie zo essentiële grondstof op wereldniveau een sleutelpositie in.

Limburg is in het investeringsplan van DSM bepaald niet misdeeld getuige de bijna twee miljard gulden, die hier in ons gewest in de komende vijf jaren gespendeerd zullen worden. Gedeputeerde Staten en andere overheden zijn hierover vroegtijdig geïnformeerd. Dat is een belangrijke stap in de informatie sinds onderneming en maatschappij zoveel raakvlakken hebben gekregen, waarbij milieu-hygiëne, werkgelegenheid en sociale zekerheid zo sterk de aandacht vragen.

Drs. Bogers zegt hierover: ,,Ik zou me niet graag willen opwerpen als de redder voor Limburg. Dat is de doelstelling van DSM niet''. Dat neemt overigens niet weg — de cijfers bewijzen het — dat hij er graag zinvolle investeringen doet.

Behalve de direkte werkgelegenheid, die een investering in de chemie schept — wij berichtten daar voor wat Limburg betreft reeds uitvoerig over — wijst hij op de aanvullende werkgelegenheid, die op deze manier nog geleidelijk ontstaat.

Drs. Bogers legt uit: ,,Bij de kunstmest is dat effect 1 op 1 omdat kunstmest nagenoeg rechtstreeks naar de boer gaat en er dus weinig werkverschaffende tussenschakels zijn. Bij de plastics ligt dat al behoorlijk hoger: 1 op 5, vanwege de vele bewerkingen tussen grondstof en eindprodukt. In de textiel, bij de synthetische garens en vezels, ligt het nog hoger n.l. 1 op 10. Op deze wijze veroorzaakt een investering in de basis-chemie 'n kettingreactie van aanvullende werkgelegenheid''.

President-directeur Bogers is zich uiteraard bewust van de enorme complexe problematiek, van de snel wisselende invloeden van buitenaf, waaraan het bedrijfsleven van vandaag blootstaat. De grote verwevenheid met het internationale gebeuren vergt van een moderne grootonderneming grote stuurmanskunst, waarbij men het ene moment geconfronteerd wordt met een scherpe daling in de conjunctuur, een recessie van omvang en soms ook met een kleine opleving. Het verrassingseffect is in onze tijd voor een onderneming groter dan ooit. De tijden van dit moment zijn niet florissant voor het bedrijfsleven. Maar dan is juist een visie als die van de heer Bogers van het grootste belang. Visies en daadkracht krijgen pas een echt accent als het niet allemaal zo gemakkelijk gaat.

Ben Romijn

In verband met de verplichte snipperdag op vrijdag 27 dec. '74 zullen er geen poliklinieken gehouden worden.

De direktie

Minister president Joop den Uyl:

Ik voel me nogal gelukkig

Wat moet er in 1975 in elk geval gebeuren, wil het minister-presidentschap van drs. Joop den Uyl zin hebben gehad? In een interview, dat wij vandaag in onze krant plaatsen, geeft de premier zelf het antwoord op die vraag: ,,Het heeft zin, wanneer grote delen van de bevolking, de lage-inkomensgroepen die nog zo weinig deel hebben gehad aan de welvaart, het gevoel krijgen dat dit kabinet er toch vooral is voor hen. Ze moeten weten dat ze niet alleen meetéllen in de samenleving, maar ook meespréken. Ik wil graag de minister-president zijn van heel Nederland. Maar ik zit hier alleen omdat de mensen van de onderkant op mij gestemd hebben''.
Nog een opmerking van drs. den Uyl, in antwoord op de vraag van interviewer Tony van der Meulen: Hebt u ook het gevoel dat dit land nooit linkser wordt dan het momenteel is?
Den Uyl: ,,Daar kon u wel eens gelijk in hebben. In het midden van de jaren zestig is de ontwikkeling op gang gekomen, ik denk dat het hoogste punt van de golf nu al voorbij is. Je ziet allerlei tendensen naar behoud. Er wordt gas teruggenomen''.

Exact na de overeengekomen anderhalf uur is het afgelopen. Minister-president drs. J. den Uyl (55) houdt zich nog een seconde of dertig met je bezig. Daarna is het net alsof je bij hem de stekker eruit trekt: je staat nog wel in dezelfde kamer, maar zijn gedachten zijn de deur al uit, naar de volgende afspraak. Een vage hand, nog wat gemompel, maar eigenlijk ben je wat hem betreft al weg, en wanneer je alleen maar even zijn kamer was binnengelopen om er een gelinieerd blocnoot te bezorgen, zou hij je bij de deur vermoedelijk net zo uitdrukkingsloos hebben aangekeken.

Het continue tijdgebrek van Joop den Uyl. De start van het interview verliep net zoals het eind. Vluchtige hand. ,,Ja, gaat u zitten, koffie?''. De eerste paar minuten praat hij wel met je, maar intussen is hij nog met vorige zaken bezig. Dan informeert hij plotseling midden in een vraag of je de School voor de Journalistiek hebt bezocht en voegt er onmiddellijk aan toe: ,,Nee, gaat u verder, ik sticht alleen maar wat verwarring''.
Na een half uur komt hij wat los, ook in zijn taalgebruik. In zijn zo bedaagde werkvertrek aan het Plein 1813 te Den Haag (meubels met gouden krulpootjes) vallen dan woordjes als ,,kulbegrip'' en ,,zakkig'' te noteren. Maar het blijft intussen uitkijken met de premier: hij is moe en heeft het smoordruk; een panklaar standaardantwoord kost dan de minste energie. Als je een vraag maar even wat te algemeen stelt, gaat hij freewheelen. Je hoort dan bij wijze van spreken in zijn hoofd het cassettebandje klikken, en hij draait een algemeen verhaal af. Wanneer je dat afbreekt, pikt hij dat wel. En intussen blijven die ogen je taxerend aankijken: als Den Uyls blik kon branden, had je na afloop van zo'n interview heel veel, heel kleine schroeiplekjes.

De nacht tevoren was hij 's nachts om kwart over drie teruggekeerd van de Parijse topconferentie. Den Uyl: ,,Ja, wat wil je in dit 24-uurbedrijf? Korte nacht gehad, en in tegenstelling tot wat sommige legendes willen, moet ik van tijd tot tijd toch wel een beetje slapen''.

Is zo'n topconferentie voor u een spannend gebeuren?

Den Uyl: ,,Ja, toch wel. Kijk, vorig jaar hebben we Kopenhagen gehad, nu Parijs en het gekke geval doet zich voor dat ik nu met de Ierse premier de enige was die vorig jaar in Kopenhagen ook al meedeed. Overal wisselen de leiders. U ziet, dit is een zeer onzeker bestaan. In zeven landen andere mensen: het zit een beetje ingebakken in de huidige situatie van betrekkelijke stabiliteit''.
,,Maar als zoiets dan bijeenkomt, is dat nieuws in de krant en wil je ook graag dat er wat uitkomt''.

Hebben regeringsleiders op zo'n topconferentie ook nog enig persoonlijk contact of gaat het alleen maar over de agenda?

Den Uyl: ,,Er is hard gewerkt. Tussendoor maak je dan wel 'n praatje. Maar contact? Zeer betrekkelijk. Rumor (van Italië - red.) had een auto-ongeluk gehad en moest tussendoor een paar keer naar het ziekenhuis voor röntgenfoto's. Daar is belangstelling voor geweest. Maar: hoe is het met je vrouw en kinderen? Daar is geen tijd voor. Het is allemaal vrij oppervlakkig''.

Ik voel nog steeds geen crisissfeer

In de krant stond dat Wilson op een gegeven moment van opwinding de tranen in de ogen had.

Den Uyl: ,,Dat is in zoverre juist dat de golven erg hoog gingen in de discussie over de positie van Engeland. Het einde van het Engelse lidmaatschap was heel dicht bij. We zijn langs de rand van de afgrond gegaan. Dat zet mij ook onder spanning, het was uitkijken geblazen''.
,,Tussen Frankrijk en Engeland kreeg je een situatie die zich in de politiek vaak voordoet: twee auto's rijden op elkaar af, eentje moet uitwijken, maar wie wijkt er het eerst?''

In welke auto wilt u persoonlijk het liefste zitten?

Den Uyl (me schuin aankijkend): ,,In de auto die recht door gaat. Maar ik hecht er toch ook erg aan een botsing te voorkomen''.

Bent u Parijs nog even in geweest?
Den Uyl: ,,Ik zat in een hotelletje vlak achter de Arc de Triomph. Met twee medewerkers heb ik maandagnacht om half twee nog een korte wandeling gemaakt: even iets proeven van die wat weeë lucht die uit de metro opstijgt, even kijken naar al die welvaartsexpulsies. Ik hou van slenteren in grote steden. Af en toe vraag je je af wanneer je daar de tijd weer voor krijgt''.

Misschien kunt u dat het beste aan de oppositie vragen.

Den Uyl, breed grijnzend: ,,Ik weet niet of ze voor dat argument gevoelig zijn. Maar een grote stad is een eindeloze bron van ontdekkingen. Naar mensen kijken. Op een bankje in het metrostation kijken naar wat passeert, van een alcoholist tot aardige meisjes, gewone werklui, deftig doende meneren. Plotseling zie ik nu een beeld van maandagnacht voor me: in een portiek staat een jongen, een Algerijn, toch een beetje schichtig: dat beeld''.

Hoe reageert u allerlei spanningen eigenlijk af?

Den Uyl: ,,Na de topconferentie heb ik één straffe whisky genomen. In het vliegtuig heb ik dan de neiging nog wat na te praten en de volgende morgen liggen hier de stapels dan weer hoog''.
,,Maar wat mij ontspant? Dat werk afgemaakt wordt. Maar ik hecht wel erg aan een vrije zondag. De dingen laten vallen. Als ik ergens de pest over in heb, moet het ook na een dag over zijn. Het maximum is 24 uur, dan moet er een streep onder''.

Hebt u het maximum dit jaar vaak gehaald?

Den Uyl: ,,Nee, niet nodig. Het is redelijk goed gelopen''.

Allerlei ministers hebben sinds ze tot het hoge ambt geroepen werden geen tijd gehad een normaal boek in te zien, maar u blijft lezen. Waarom?

Den Uyl: ,,Ik ben nu bezig met een verplicht nummer: De walgvogel van Wolkers. Matig tevreden. Ik weet nog niet of ik het uitlees. Maar waarom ik blijf lezen? Omdat ik denk dat het meest pikante onderdeel van de wereldpolitiek het menselijk bestaan zelf is. De souterrains, de verborgen ruimtes. De mens (ik geef toe, filosofisch is het een kulbegrip) bestaat uit verdiepingen. Kennis vergaren daarover is een niet-eindigende bezigheid. Simpeler gezegd: ik lees uit nieuwsgierigheid. Nieuwsgierigheid vind ik een zeer aantrekkelijke menselijke eigenschap. Wie nieuwsgierig is, verveelt zich nooit''.
,,Daarnaast lees je ook omdat je er kennelijk ontvankelijk voor bent. Maar dat stukje laat ik nu liever ingepakt, dat touwtje moet je niet doorknippen. Dat moet je niet op de tocht zetten. Privacy en zo''.

Van andere politici hoor je vaak dat ze dit vak wel voor een tijdje willen uitoefenen, maar daarna asjeblieft niet meer. Terwijl ik van u het idee heb dat, wanneer niemand uw weg kruist, u er nooit meer mee ophoudt.

Den Uyl: ,,Nee, ik denk niet dat ik gauw opgeef. Ik heb de drift er iets van te maken. Ik denk ook dat ik me moeilijk meer thuis zou voelen buiten de sferen waar de politieke beslissingen genomen worden. Omdat ik vind dat politiek het meest te maken heeft met de essentie van de samenleving. Daarmee is het niet belangrijker dan de wetenschap of het zakenleven; het is anders''.
,,Die sfeer kan ik niet missen. Van jongsafaan ben ik erin gedreven. Zeg maar door een mengsel van idealisme en eerzucht''.

U hebt er nooit es helemaal genoeg van?

Den Uyl: ,,Nee, nooit gehad. In dit bedrijf...''

Het valt me op dat u steeds zegt: dit bedrijf.

Den Uyl: ,,Ja, ik wil het werk hier ontdoen van de mythe van het bijzondere. Ik vind dat politici aanspreekbaar moeten zijn, van hun bijzonderheid ontdaan moeten worden, evenals kardinalen en hoogleraren. Allemaal gewone mensen zoals de kruidenier op de hoek''.

,,Ik herinner me nu plotseling hoe ik als jong maatje directeur werd van de Wiardi Beckman Stichting (het wetenschappelijk bureau van de PvdA - red.) en toen mocht ik de vergaderingen van het partijbestuur bijwonen. Daar zaten Drees, Lieftinck, Mansholt. Dat zijn, hoe noem je dat ook weer, hoogwaardigheidsbekleders. Maar je ontdekte: het zijn gewone mensen''.

Ik vind het trouwens niet reëel om uzelf te vergelijken met de kruidenier op de hoek.

Den Uyl: ,,Dat is waar, daar zit een demagogisch element in, het is niet helemaal eerlijk. Maar ik noem met een zekere voorkeur de politiek een bedrijf om het te ontmythologiseren. Daarom heb ik dat ,,excellentie'' ook laten vallen. Het is gewoon de manier van omgaan hier, heel bewust''.

Hebt u nog contact met wat dan heet: de gemiddelde Nederlander?

Den Uyl: ,,Veel brieven en telefoontjes. Maar gewone contacten: ja en nee. Het is ondenkbaar dat je nog een bestaan leidt als andere mensen. Ergens speelt het minister-president-zijn toch een rol: daar gaat Den Uyl''.

Geeft dat een kick als je op een goeie dag premier van Nederland wordt?

Den Uyl: ,,Amper. Dat klinkt hoogmoedig. Ik vond het persoonlijk wel een feestelijke dag, maar de kick van: nou ben je minister-president: amper. Ik denk dat ik dat meer had toen ik in Amsterdam wethouder werd. De eerste keer dat ik toen de Commissie van Bijstand moest voorzitten, was ik nerveus. Terwijl ik al die mensen kende als m'n broekzak. Maar het was misschien het idee: nu begin je met bestuurlijk werk. Ik heb dat veel minder gehad toen ik minister van Economische Zaken werd. (In 1965, kabinet-Cals - red.)''

Die nervositeit van toen, in welke situaties hebt u die nu nog?

Den Uyl: ,,Ik geloof dat ik het gehad heb toen ik als minister voor het eerst naar een vergadering van de Europese Gemeenschap ging. Spaak zat daar, en Couve de Murville. Bekende namen, maak je het daar waar? Maar tegenwoordig: ik moet tot m'n schande bekennen dat ik er geen last meer van heb''

Ik wou het es een tijdje over uw image hebben. Lange tijd bent u volgens mij overgekomen als een kille, koude, muisgrijze socialist.

Den Uyl: ,,Ik denk dat ik nu als premier beter overkom zoals ik ben, dan toen ik oppositieleider was. Tot mijn verbazing heb ik toen het beeld gehad van de agressieve, doordrammerige, nijdassige dogmatische socialist. Uit reacties merk ik dat het nu anders is, zij het dat ik het image van de principiële, dogmatische socialist niet kwijt ben. En misschien ook niet kwijt wil''.
,,En muisgrijs? Ik heb effen dassen, ik hou wel van die afdekking. Ik heb geen behoefte aan de etalage. Je kunt best zeggen dat daar een zekere hoogmoed in steekt, misschien is dat ook wel zo. Als mensen mijn innerlijk wensen te ontdekken zal ik daar niets toe bijdragen. Dat is zo'n beetje de houding''.

Ik heb ergens gelezen dat u het minister-presidentschap een diepbevredigend baantje vindt. Kunt u me dat es uitleggen?

Den Uyl: ,,Oh, het gevoel dat je permanent iets doen kunt. Hier zijn geen dagen dat je na afloop denkt: wat heb ik eigenlijk vandaag lopen doen? Je kunt waar maken wat je bedoeld hebt. Dat klinkt erg vroom, maar het is wel zo. Het terugdringen van de pracht en praal in de samenleving. Ik ben er bijvoorbeeld gewoon trots op dat dit kabinet volgend jaar anderhalf procent ontwikkelingshulp gaat geven. Als enige land ter wereld. Dat is nog veel te weinig, maar ik vind het toch een geweldig idee''.

Bent u het afgelopen jaar nog veel illusies armer geworden?

Den Uyl: ,,Nou, ik vind dat dit kabinet meer doet dan ik voor mogelijk had gehouden. Dan hoor je zeggen: ze hebben ook veren gelaten. Maar ik voel me nogal gelukkig''

Hebt u ook het gevoel dat dit land nooit linkser wordt dan het momenteel is?

Den Uyl: ,,Daar kon u wel es gelijk aan hebben. In het midden van de jaren zestig is de ontwikkeling op gang gekomen, ik denk dat het hoogste punt van de golf nu al voorbij is. Je ziet allerlei tendenzen naar behoud. Er wordt gas teruggenomen''

Uw kabinet zou er nu niet meer gekomen zijn?

Den Uyl: ,,Da's een diepe''. Na enig gepeins: ,,Die vraag is niet te beantwoorden. Maar toch, nee, ik zou dat niet willen zeggen. Gezien de ontwikkeling zou een kabinet van dit type er altijd een keer gekomen zijn''
Na een korte inventarisatie van alle relletjes rond het kabinet dit jaar (Den Uyl: ,,Er is inderdaad vrij veel te doen geweest'') komen we op het punt dat zijn betrouwbaarheid dit jaar nogal is aangevochten. Zijn ontkenning dat Vredeling gedreigd had af te treden. De ,,ontkenning'' dat hij een brief aan Mansholt had geschreven over de datum waarop in Nederland kerncentrales gebouwd worden, waarna kranten hem als ,,leugenaar'' bestempelden.
Den Uyl: ,,Uitermate vervelende dingen. Een keer heb ik woedend uitgeroepen dat het een Godvergeten schande was. Vooral het geval met die brief heb ik me aangetrokken. Dat Het Vrije Volk en De Volkskrant schreven dat ik loog, heeft me echt wel geraakt. Niet dat De Telegraaf er twee dagen in zwelgt. Dat zal me een zorg zijn. Maar dat geestverwante kranten even op die toer gaan''.
,,Ik heb er, dacht ik, wel een verklaring voor. Ik ben momenteel één van de weinigen in de Partij van de Arbeid die volledig bewust in de politiek van de jaren vijftig heeft gestaan. Eigenlijk is mijn hele generatie uitgeweken. Ik ben nog helemaal niet zo oud, maar eensklaps ben ik de enige PvdA'er in het kabinet die al eerder minister is geweest''.
,,Dat feit moet wantrouwen oproepen. Hoe is het mogelijk: iemand uit die oude sluip- en kruiptoestand, iemand uit de jaren vijftig, de koude oorlog? Die moet wel te handig zijn. Ik denk dat er een behoefte is om aan te tonen dat zo iemand de kenmerken heeft van de oude politiek. De slimmigheden''.
,,Ik registreer dat en ik vind het knullig. Waarom is zo'n man die dat schrijft te zakkig om even de telefoon te pakken? Na 24 uur ben ik ook dat weer kwijt maar op de dag dat het in de krant stond, heb ik dat maximum van 24 uur om het kwijt te raken, wel nodig gehad. Dan moet je echt even slikken en vloeken''.

Wat helpt het beste?

Den Uyl: ,,Even met jezelf te rade gaan. Hoe liggen de dingen? Maar ik trek het me wel aan''.

Vindt u het overigens een goede eigenschap een gezonde portie argwaan te hebben tegen iemand die met macht is bekleed.

Den Uyl: ,,Ja, dat is volstrekt juist. Maar die bekende slinksheid, dat is een interessant punt om over te praten. Dat slimheid nu als slecht geldt: dat heeft ook te maken met het generatieconflict. Maar ik heb nooit de morele verontwaardiging over de oude politiek kunnen delen. En ik geloof niet in de opvatting dat de generatie van, zeg maar, '65 nu in tegenstelling tot de ouderen, volgens strikte morele maatstaven opereert''.

Moet u ervoor oppassen op de televisie niet al te sluw over te komen?

Den Uyl: ,,Ik denk van wel, ja. Maar al dat gepraat over tv-optredens, daar ben ik een jaar of vier geleden mee opgehouden. Ik heb er nu geen enkele gedachte meer bij, het is sterk routinematig. En ik mag zeggen, dacht ik, dat ik redelijk overkom zoals ik ben. En dat zal dan af en toe ook wel slim zijn''.

Hoe komt u over?

Den Uyl: ,,Ik vind het een beetje knullig om van jezelf te zeggen hoe je bent. Die dingen moet je niet etaleren, vind ik. Hoe ik ben: dat moet u maar proberen uit te maken''

Ik heb nog een paar korte vragen. Wat moet er volgens u in 1975 in ieder geval gebeuren, wil het zin gehad hebben dat u minister-president was.

Premier Den Uyl steekt de duim al op om de zaak fors te gaan optellen; op verzoek beperkt hij zich tot één punt: ,,Het heeft zin wanneer grote delen van de bevolking, de lage-inkomensgroepen die nog te weinig deel hebben gehad aan de welvaart, het gevoel krijgen dat dit kabinet er toch vooral is voor hen. Doordat ze zien wat wij doen. Ze moeten weten dat ze niet alleen meetellen in de samenleving, maar ook meespreken. Ik wil graag de minister-president zijn van heel Nederland. Maar ik zit hier alleen omdat de mensen van de onderkant op mij gestemd hebben''

U hebt es gezegd: Leg maar es uit dat medezeggenschap belangrijker is dan het eerste vakantietochtje.

Den Uyl: ,,Dat is een probleem. Je moet mensen ook niet tot medezeggenschap dwingen. Wel kun je proberen vanuit het onderwijs, vanuit de politiek de gedachte te voeden dat het leuker is als je mee kunt praten. Maar dat is een lange rit''.

Ik zal maar niet bij u gaan hengelen hoe lang het kabinet het nog volhoudt?
Den Uyl: ,,Ik voel geen crisissfeer''.

Ik heb nog één punt: hoe komt het dat, sinds u aan het bewind bent, er geen normale zomer en geen normale winter meer is geweest?

Den Uyl zonder aarzelen: ,,Dat komt omdat dit kabinet beloofd heeft dat alles anders zou worden. Kijk maar naar het weer''.

Tony van der Meulen

Vakantie Varia

L'Alpe d'Huez, standplaats van pastoor-deken Jaap Reuten uit Heerlen, is om meer dan één reden, of dat nu in de zomer is of in de winter, een vakantiebezoek waard.

De bewijzen daarvoor zult u, zij het summier, elders op deze twee pagina s aantreffen. De plaats is zeer veelzijdig georiënteerd en zowel de liefhebbers van wintersportvakantie als degenen die aan een zomervakantie in de bergen en temidden van een uitzonderlijk mooie natuur hun hart verpand hebben, zullen er niets maar dan ook niets tekort komen.

Resten nog de vragen: waar ligt Alpe d'Huez precies en hoe kunnen we er komen?

Het ligt in de Franse Alpen zo'n slordige kilometer of 70 ten zuid-oosten van Grenoble in de richting van Briancon. Met de eigen auto is het circa 900 kilometer rijden via Luik, Luxemburg, Metz, Nancy, Besancon of Dyon, Lyon en Grenoble. Voor degenen die niet terugschrikken voor een eindje rijden is het in één dag te doen. Het is de vraag of het verstandig is. In elk geval moet men goed uitgerust en voorbereid op stap gaan. Met een betrouwbare auto uiteraard Laat de remmen een extra beurt geven en ook de banden even controleren — en op tijd dat wil zeggen om de 200 kilometer een rustpauze inlassen.

De comfortabelste manier van reizen en helemaal niet tijdrovend is per trein. Mevrouw M. van Eck van Lissone-Lindeman te Heerlen was zo vriendelijk het voor me uit te stippelen. Ik heb de proef op de som genomen en alhoewel ik van nature meer voor de auto voel dan voor de trein, kan ik het achteraf van harte aanbevelen. Men vertrekt 's morgens met de boemel van 8.04 uur uit Maastricht naar Luik. Aankomst om 8.39 uur. We gaan daar naar perron 14, waar om 8.54 uur de TEE Düsseldorf-Parijs komt voorrijden, de ,,Molière'' geheten. We nemen de voor ons gereserveerde plaatsen in — zonder plaatsbespreking is toegang uitgesloten — en laten ons met een sneltreinvaart naar Parijs brengen. De precies 368 kilometer Luik-Parijs worden in precies 3 uur en 13 minuten afgelegd. Voor 40 franc en nog eens 10 franc voor een fles wijn kunnen de weg bekorten met een uitstekend dejeuner. We kunnen daarmee ook wachten tot in de volgende trein. In Parijs moeten we ons met de metro of met een taxi (kosten 10 francs) van Gare du Nord naar Gare de Lyon laten brengen, want de speciale inter-gares bussen rijden niet in de middaguren. Daar vertrekt om 13.20 uur de TEE naar Marseille. We rijden mee tot Lyon-Perrache. Aankomst daar om 17.07 uur. De sneltrein naar Grenoble vertrekt vanaf het eerste perron precies 10 minuten later om 17.17 uur. Aankomst in Grenoble om 18.37 uur. In het seizoen rijdt er dan nog een bus naar Alpe d'Huez. Zo niet, dan moet de rit per taxi worden vervolgd of dient u ervoor te zorgen dat u door een vriend of bekende wordt afgehaald.

De terugreis per trein heeft iets meer voeten in aarde.

Vertrek uit Grenoble al 's morgens om 7.35 uur. In Lyon een uur wachten (koffie drinken) op de TEE naar Parijs; vertrek 10.13 uur. Daar weer van Gare de Lyon naar Du Nord, waar om 16.18 uur de Scandinavian Express vertrekt, die ons om 20.05 uur in Luik afzet.

CASIMIR IS DOOD

Casimir is dood. Jaap Reuten heeft hem begraven en de hemel binnen gebeden. En van het koud buffet op de Theologische Hogeschool van Meylan bij Grenoble bleef ook geen kruimel over. Jaap Reuten had er een werkzaam aandeel in. Twee onbetekenende voorvallen uit het leven van alledag van een eenvoudige Franse dorpspastoor. Eerlijkheidshalve dien ik eraan toe te voegen dat ik in het eerste geval de rol heb vervuld van een lijdzaam toeziende. Pastoors ten Franse plattelande zijn nu eenmaal selfsupporting. Zij hebben niet dat gedonder aan hun hoofd van misdienaars, al of niet gemengde kerkkoren en bedillerige huishoudsters. Bij het tweede vermelde feit heb ik wel een aandeel gehad. Je moet in die kringen gewoon meedoen immers.

Jaap Reuten. 45 jaar. Heerlenaar van geboorte. Oud-Bernardijn. Thans pastoor-deken van het 70 kilometer ten zuiden van Grenoble op 1860 meter hoogte in de Franse Alpen gelegen l'Alpe d'Huez. Bouwpastoor van de in Frankrijk maar ook elders wel vermaarde kerk Nôtre Dame des Neiges, Onze Lieve Vrouw ter Sneeuw. Wereldlijke nevenactiviteiten: directeur van het in de kerk van Nôtre Dame gevestigde culturele centrum en adjunct-directeur van de plaatselijke VVV, daar ter plekke Office du Tourisme geheten. Bijzondere kenmerken: hij gaat schuil achter een immense baard. Jaap Reuten, prêtre de Dieu, woonachtig en werkzaam in een gebied dat wat natuurschoon betreft model gestaan zou kunnen hebben voor het aartsparadijs, maar met een leven dat in genendele lijkt op dat wat God doorgaans in Frankrijk wordt toebedacht,

Pastoor Jaap Reuten haalt het stoffelijk overschot van Casimir aan de Kerkdeur af.

Stammend uit een zeker in die tijd gegoede familie, leek voor de jonge Jaap Reuten een goede toekomst weggelegd. Goed dan naar aardse maatstaven gemeten. Zijn vader was door dr. Poels z.g. naar de mijnstreek gehaald om als voorbeeldig industrieel een goede compositie te helpen bewerkstelligen tussen de aardse en bovenaardse belangen van de toendertijd een welvarende toekomst tegemoet ziende werkers in het mijnbedrijf. De verdiensten van zijn onlangs 70 jaar geworden moeder in het sociale en politieke leven van Heerlen zijn wijd en zijd bekend. Voor Jaap leek na voltooiïng van zijn gymnasiale studie aan het Bernardinuscollege aan de Heerlense Akerstraat in 1949 aan alle voorwaarden voldaan om carrière te kunnen maken. De wegen des Heren zijn evenwel wonderbaar, want Jaap zou een richting inslaan die hij zelf niet voor mogelijk gehouden zou hebben en nog wel — en dat is misschien nog het grootste wonder - dank zij de journalistiek. Andersom is heel normaal. Tal van journalisten zijn gesjeesde seminaristen. Het klein- danwel groot-seminarie hebben dan ook meer vakbroeders voortgebracht dan de School voor de Journalistiek. Jaap daarentegen ontmoette zijn Heer dank zij een krante-artikel, een artikel nog wel in het toenmalige weekblad de Nieuwe Eeuw, inmiddels reeds lang ter ziele. Hij las daarin het verhaal van een Nederlandse Trappist, die gedurende de oorlog tal van Joodse onderduikers via de op de Belgisch-Nederlandse grens gelegen abdij naar de vrijheid en daardoor naar het leven had geleid, maar die door zijn medebroeders verraden was. Veilig en wel teruggekeerd uit Buchenwald en Dachau, kon hij geen vrede en levensvreugde meer vinden binnen de abdijmuren. In het aan geestelijken arme Frankrijk vond hij emplooi en wel als pastoor in het bisdom Grenoble. Dit verhaal en de geweldige nood aan priesters die eruit bleek in Frankrijk, spraken Jaap Reuten zo aan, dat hij besloot het voorbeeld van de Trappist te volgen. De bisschop van Grenoble nam hem aan op het groot-seminarie te Meylan. In grote lijnen was daarmee het leven van Jaap Reuten bepaald. Studies en wijding verliepen volgens het boekje. Daarna kwam de benoeming als kapelaan in een wijk van Grenoble. Het gewone leven van een priester in een Franse stad. Hard werken, niets verdienen, stank voor dank oogsten en toch maar stug volhouden ter ere Gods en in het belang van de hun toevertrouwde gelovigen.

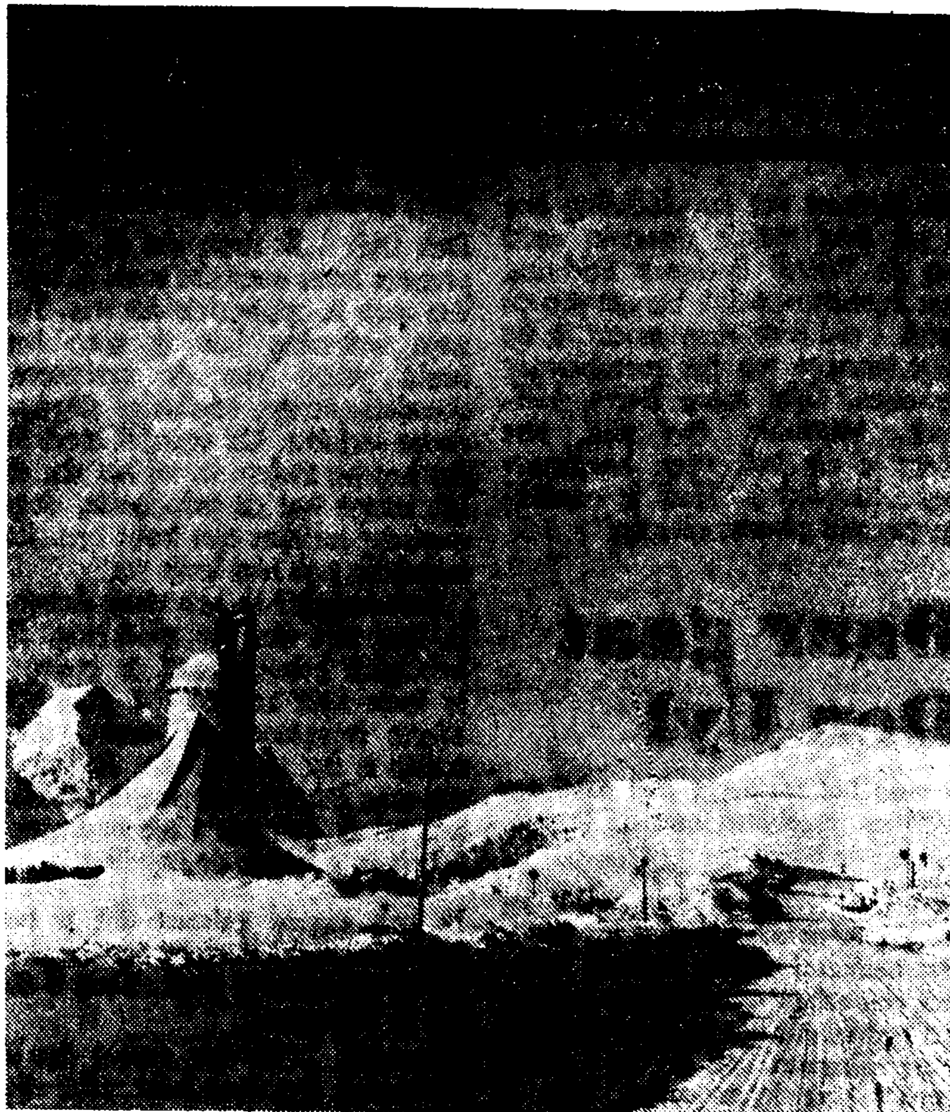
Proberen

Maar toen kwam na 8 jaar, dat is dus nu zo'n jaar of tien geleden, voor Jaap Reuten de kans van zijn leven. De bisschop vroeg hem pastoor te worden in de niet-onaanzienlijke toeristenplaats, l'Alpe d'Huez, een bergdorp van zo'n 500 zielen, zoals mensen in kerkelijke taal genoemd worden. Tegelijkertijd kreeg hij dan ook nog de geestelijke zorg toegewezen voor nog eens vier andere bergdorpen, geen toeristencentra en derhalve niet meer dan onbereikbare nesten die tegen de Alpenwanden waren aangeplakt. Dat was het eigenlijke Huez, dat in de jaren 1920-1930 het toeristencentrum Alpe d'Huez had voortgebracht, La Garde, Auris en Villard-Reculas. De bisschop kreeg zijn jawoord, ,,Maar'', bekent Jaap Reuten thans eerlijk, ,,Ik zag het helemaal niet zitten en dacht bij m'n eigen, je moet het maar eens proberen, maar over twee jaar ben je toch terug''.

Dat is wel even anders gelopen. Jaap zou thans met geen stokslagen meer uit Alpe d'Huez zijn weg te krijgen. ,,Maar als de bisschop mij roept naar elders, zal ik wel gaan natuurlijk''. Waaruit dan weer eens moge blijken dat het woord van een bisschop machtiger is dan een stok en dat Jaap Reuten ondanks zijn bewonderenswaardige successen een nederige volgzaamheid heeft behouden, die veel priesters heden ten dage missen en die van wereldheren nooit de sterkste zijde is geweest; de pastoor van Ars — overigens ook een Fransman — uitgezonderd. De uitzondering die de regel bevestigt. Hij is er dan ook heilig mee geworden.

Hogepriester

Wat voor een priester is Jaap Reuten? Wereldwijd en met veel begrip voor andermans geestelijke en tijdelijke noden denkend, maar nog wel een echte. Hij heeft het uiterlijk van een verwilderde Capucijn in burger, zij het met minder geweldige lichamelijke afmetingen. — ,,Ik kan eten wat ik wil, het zet niet aan'' — Volkomen wars van alle uiterlijke pracht en praal. Het bestaan van schoenpoets en van vlekkenwater om vlekken uit jassen of broeken te halen kent hij slechts uit geschriften die uit het dal bijna twee kilometer hoog de berg op komen. Anders wordt dat als het de kerk betreft. Hij heeft stad en lang afgelopen om een architect te vinden die deze bijzondere kerk naar zijn specifieke wensen kon ontwerpen. En als hij zijn zelfontworpen kovel over zijn hoofd werkt — albes, superplies, stola's, manipels, kazuifels en al die andere attributen meer uit de kerk van zijn jeugd, heeft hij in het museum geplaatst — staat daar opeens een andere Jaap Reuten. Dan sjokt daar geen Franse dorpspastoor, maar dan schrijdt daar een hogepriester. Ofschoon hij ook onder de kovel evenmin als de bekende vos zijn streken verliest, want en passant gaf hij me de volle laag met de wijwaterskwast recht in m'n snuffel, tussen z'n tanden door sissend of het kwaliteit was. Dat was het. Uit zo'n klein rot modern wijwaterstaafje, een vernuftig instrument dat de degelijke kwast vervangen heeft. Ook boven in de Franse Alpen.

Een merkwaardig man, Jaap Reuten. Dat wel. Als je hem zo'n paar dagen van nabij en van op een afstand, terwijl hij het weet en zonder dat hij het merkt, volgt, krijg je soms de indruk dat hij een dromer is. Alhoewel. Van een geestelijke heet dat, dat hij contemplatief is aangelegd. En dat zou dan wel weer in overeenstemming zijn met zijn Capucijns uiterlijk. Zijn daden en zeker zijn meer buitenkerkelijke activiteiten evenwel zijn geenszins die van een dromer, maar wel van iemand die diep heeft nagedacht en die bezonnen heeft eer hij begonnen is.

Nôtre Dame

Neem zijn kerk, die van Onze Lieve Vrouw ter Sneeuw. Bij zijn komst in Alpe d'Huez ontmoette hij er een dorp, dat hard op weg was zijn eenmaal verworven plaats als vermaard wintersportcentrum te consolideren en verder uit te bouwen. De kerk was daarbij ver achtergebleven. Er stond een oude kapel, die bij tijd en wijle dienst deed en wel voornamelijk voor toeristen, die duidelijk meer ambitie toonden en nóg aan de dag leggen om op zon- en feestdagen ter kerk te gaan dan de inwoners van Alpe d'Huez zelf, die meer aandacht tonen voor het gouden kalf. Deze duidelijke behoefte van de vakantievierders om ook en misschien vooral tijdens de vakantie ter kerke te gaan, had Jaap Reuten vrij spoedig gepeild. Hij peilde bij hen tevens een behoefte aan culturele evenementen, waaraan in Alpe d'Huez niet voldaan kon worden, eenvoudigweg omdat het nog niemand was opgevallen en ook al omdat elke geschikte ruimte voor dergelijke evenementen totaal ontbrak. Evenals bij zijn roeping in 1949 maakte de Heilige Geest in 1967 andermaal een noodlanding bij Jaap Reuten. En zo ontstonden de plannen om een kerk te ontwerpen die zou passen in deze immens rijke en geweldige bergnatuur, die de toeristen zou aanspreken en die tegelijkertijd dienst zou kunnen doen als cultureel centrum. En Jaap Reuten zou Jaap Reuten niet geweest zijn, als hij deze plannen niet had verwezenlijkt. Stad en land heeft hij afgezocht om een architect te vinden die zich in zijn plannen kon inleven en ze gestalte kon geven. Hij vond hem na lang zoeken in de persoon van J. Marol uit Vichy. Wat pastoor en architect er in eendrachtige samenwerking hebben neergezet, dwingt ieders respect en bewondering af; een harmonie van huis gods en moderne cultuurtempel. Voor beide doeleinden volkomen geschikt, zonder dat de ene functie van het gebouw de andere belemmert in zijn volle ontplooiïng. Een half miljoen heeft het gebouw gekost. Afbetaald is het nog lang niet. En soms weet bouwpastoor Reuten ook niet, hoe hij dat ooit voor elkaar zal krijgen. Want evenals bijna alle andere pastoors kent Jaap Reuten een permanent geldgebrek. Zonder dat hij eronder te lijden heeft overigens. ,,Als er weer een termijn moet worden afgelost, is het geld er altijd wel weer op de een of andere wondere wijze. En als het er niet is, sluit ik weer een nieuwe lening'', aldus Jaap Reuten, die gironummer 1041915 heeft.

De door Jaap Reuten gebouwde Nôtre Dame des Neiges, een geheel met de omringende natuur.

Alpe d'Huez is al met al wel trots op zijn kerk annex cultureel centrum. Niet dat de inwoners behoefte hebben om het gebouw meer dan per se noodzakelijk is van binnen te zien. Dat niet. Dat laat men graag over aan de toeristen. Voor de inwoners dient het gebouw slechts als een verbetering van de image van het dorp. Het zijn de toeristen die er met graagte en in groten getale gebruik van maken. Tijdens het seizoen zijn er onder de kerkelijke diensten geen plaatsen meer vrij en culturele uitvoeringen worden steeds gegeven voor een uitverkocht huis. The Glory Singers uit Heerlen weten daarvan mee te praten. Zij hebben reeds enkele jaren achter elkaar in het zomerseizoen — Alpe d'Huez is ook zomers een aantrekkelijke vakantieplaats, waar dan zelfs in bikini geskied kan worden — concertuitvoeringen gegeven. Dit jaar tussen kerstmis en nieuwjaar zullen zij er andermaal en nu ook voor het eerst tijdens het wintersportseizoen een aantal uitvoeringen geven. Ongeveer tegelijkertijd en wel van 20 december tot 2 januari wordt er in Notre Dame des Neiges een expositie gehouden van de inzendingen van World Press Photo. Niemand minder dan directeur Meijer van het Van Goghmuseum te Amsterdam komt deze tentoonstelling openen. Maar tegelijk doet Jaap Reuten zijn uiterste best om ook van de kerkelijke diensten op zon- en feestdagen feestelijke vieringen te maken.

Het zou u zelfs kunnen overkomen dat tijdens een eucharistieviering een orgelconcert wordt gegeven door niemand minder dan mr. P. Arends, hoofdcommissaris van politie te Maastricht, en dat er enkele solo's ten beste worden gegeven door diens echtgenote. Zij is namelijk een zus van Jaap Reuten. En voor je familie moet je wat over hebben, ook al zou je het wel uit je hoofd laten hetzelfde te doen in bijvoorbeeld de Koepelkerk.

Het is Jaap Reuten kennelijk wel toevertrouwd deze combinatie van hogepriester en directeur van het cultureel centrum. Als adjunct-directeur van de plaatselijke VVV, want ook dat is Jaap Reuten met hart en ziel, krijgt hij natuurlijk wel de wind in de zeilen bij de exploitatie van zijn gebouw - met - de - dubbele - functie, maar je moet het dan toch maar waarmaken. En in Alpe d'Huez heeft iedereen daarvoor de grootste bewondering. Men staat er versteld van wat die gewiekste Hollander in korte tijd heeft klaargespeeld. Ze zullen nog wel voor grotere verrassingen komen te staan de komende jaren. Jaap Reuten heeft zijn evenknie gevonden in de vorig jaar aangestelde directeur van het Office du Tourisme van Alpe d'Huez Francis Pasquier-Doumer. Behalve beider weldoordachte inventiviteit, is de grote kracht van dit tweemanschap het respect dat men heeft voor elkaars werk en het streven van beiden zijn eigen werk zo goed mogelijk te doen. Het Benedictijns aandoende gevoel voor hiërarchie — het kennen van zijn plaats in deze wereld zonder naar boven te hoeven likken of naar beneden te hoeven trappen — dat Jaap Reuten eigen is, komt bij deze samenwerking goed van pas.

St.-Franciscus

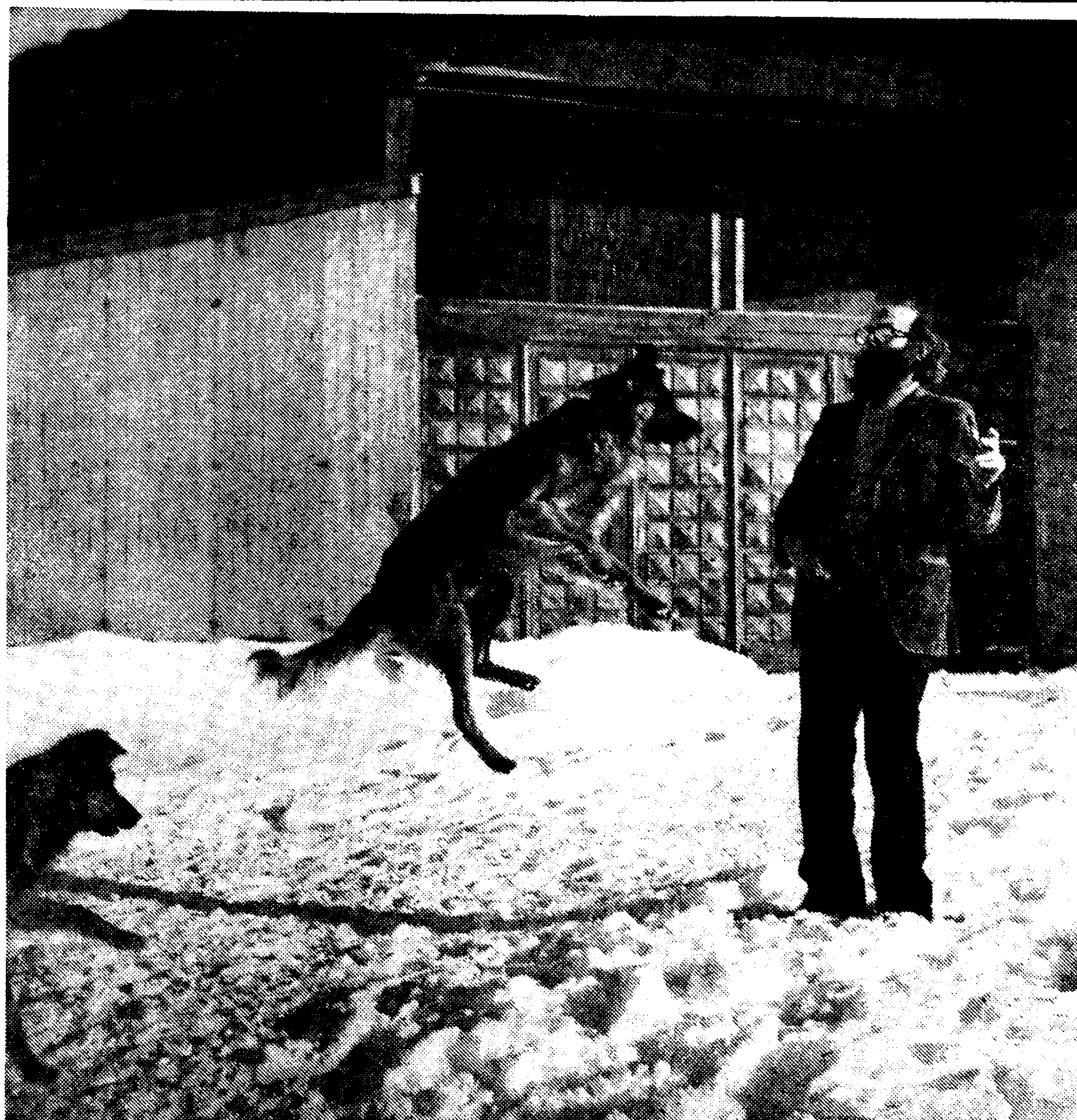
Behalve Capucijns in zijn uiterlijk en Benedictijns in zijn verhouding en houding tot anderen, heeft Jaap Reuten ook nog iets van Sint Franciscus en wel in zijn omgang met dieren. Deze eigenschap overigens niet tot onverdeeld genoegen van de dorpsgemeenschap. In het woongedeelte van Notre Dame des Neiges namelijk herbergt Jaap Reuten, behalve vaak een groot aantal gasten — het is er de zoete inval en ook ik was er vier dagen te gast — drie levensgrote Kaukasische herdershonden. Vrienden des huizes, die een groot gedeelte van het jaar inwonen, hebben nog eens twee van deze beesten, zodat het totaal gebracht wordt op vijf. Thuis zou je ze vaak een cent geven. Ze doen er niets anders dan vreten en slapen en zijn in de omgang de vriendelijkheid en de gemoedelijkheid in persoon. Maar geef ze buiten de ruimte, zeker als er sneeuw ligt en die ligt er al sinds half september en zal er blijven liggen tot einde april — begin mei. En dat niet zo maar een klein beetje, maar méér dan een meter hoog. De honden, die luisteren naar de klinkende namen Cailoux (dat steen of kei betekent), Taïpo (het Afrikaans voor Kleine Duivel) en Tripouille (het Franse woord voor schelm), zijn dan in hun element. Volgens de bewoners zijn zij de schrik van het dorp. Maar ik heb hen alleen maar horen en zien blaffen en bij mijn beste weten bijten blaffende honden nog steeds niet. Maar ik moet toegeven, het maakt een niet bepaald gastvrije indruk als de honden bezig zijn. En het hele dorp is hun jachtgebied. Ik ontmoette hen zelfs drie kilometer van huis, op de kleine luchthaven van Alpe d'Huez, die na een sneeuwstorm van 24 uur onvindbaar onder de sneeuw bedolven lag. VVV-hostess Barbara, afkomstig van Stuttgart en dus van Duitse origine, had me er in haar VW heengereden. Op de terugweg werden we staande gehouden door de drie vervaarlijk blaffende hondebeesten. Geen blijk van herkenning maar volgens Barbara hun normale gedrag ten opzichte van onbekenden. ,,Alleen als ze met z'n drieën zijn'', beweerde ze, ,,als er een van het stel ontbreekt, gedragen ze zich als schapen''

Behalve zijn honden, houdt Jaap Reuten er ook nog twee katten op na. Zij luisteren naar al even klinkende namen: Napoleon en Josephine. Zij leiden op de pastorie hun eigen leven. Niemand hoeft zich met hen te bemoeien, vinden zij zelf, maar zij bemoeien zich wel met alles en iedereen, wanneer het hun zo te pas komt. Het voorrecht van een kat met een klinkende naam. Je maakt jezelf belachelijk als je tegen zo'n beest uitvalt en een pastoor kan het zich al helemaal niet permitteren hard op te roepen: ,,Napoleon duik de mand in bij Josephine''. Bij de veestapel mogen de haan en de kippen niet vergeten worden. Samen precies 10 in getal bewonen zij een gedeelte van het souterrain. Hun gezamenlijke produktie bedraagt op dit moment gemiddeld zes eieren per dag, hetgeen volgens deskundigen niet gering genoemd mag worden. Ik weet niet of haan en kippen namen hebben of niet, maar het zou me niet verwonderen als de haan Iulius Caesar heet en de kippen genoemd zijn naar de Muzen of de Vestaalse Maagden, vooropgesteld dan dat deze laatsten individuele namen hadden en niet slechts als soort werden aangeduid.

Het moge de lezer niet onopgemerkt zijn gebleven dat Jaap Reuten beslist niet stil zit daar op bijna twee kilometer hoogte op het slechts na het nemen van 21 haarspeldbochten bereikbare Franse bergdorp met zijn welluidende naam. Het lijkt natuurlijk een leven dat menigeen zich wel zou wensen, zo'n beetje baas spelen in eigen parochie in een centrum dat niet alleen de hele winter lang, van half december tot half mei, vakantiecentrum is voor de wintersporters maar dat ook in de zomermaanden telkenjare meer toeristen trekt. En dat niet ten onrechte!

Kotten

Maar de werkelijkheid is toch wel even anders. Vergeet niet, het leven van een priester in Frankrijk is er een van bittere armoede. Zij krijgen geen rooie cent, noch van de staat noch van de provincie noch van de gemeente noch van het zelf zeer berooide bisdom. Elke cent voor levensonderhoud moet verdiend worden. En veel geestelijken zijn slechts in staat bitter weinig te verdienen. Hun pastorieën zijn bovendien doorgaans afschuwelijke vervallen kotten, die behalve dat ze in verregaande staat van verval verkeren inwendig zo onlogisch en onleefbaar zijn ingedeeld dat er minstens tien binnenhuisarchitecten op zullen zakken vooraleer er iets bewoonbaars van te maken is. Als er bij ons een gezin in een dergelijk huis zou wonen, zou de Rooie Reus op de stoep van het gouvernement protesteren. En dan zou ik naast hem gaan staan. Maar in Frankrijk reageert daar niemand op. Uiteraard parochies die zijn dekenaat telt herbergen gezamenlijk niet meer dan 8.000 gelovigen. Bewoners van dorpen in de bergen, op tientallen kilometers van elkaar wonend. Samen met nog vijf andere geestelijken draagt Jaap Reuten de zorg voor hun geestelijk welzijn. Elke donderdagmiddag komen zij van heinde en verre bij elkaar om de problemen te bespreken en om nieuwe beleidslijnen uit te stippelen. Ze hebben elkaars steun hard nodig, want velen van hen wonen eenzaam en alleen in onherbergzame pastorieën, waar zij met hun problemen in het reine moeten zien te komen. Die vergadering is dus elke donderdagmiddag vaste prik voor Jaap Reuten. Vaste prik is eveneens elke morgen klokslag 9 uur als hij zich aan het begin van zijn dagtaak richting VVV-kantoor begeeft om er de tijdelijke want monetaire belangen van zijn 500 vaste parochianen te behartigen alsmede die van zijn 15.000 tot 18.000 tijdelijke parochianen die elkaar in het seizoen wekelijks aflossen. Het zou niet normaal zijn als de Nederlanders en de Nederlandse touroperators die Alpe d'Huez op hun programma hebben staan, niet een streepje bij hem vóór zouden hebben. Velen doen dan ook per telex rechtstreeks een beroep op zijn diensten. Zijnerzijds graag gedaan. Hij is zelfs niet te beroerd om voor degenen die een appartement huren de sleutel in de pastorie gereed te leggen, want de kerk is makkelijk te vinden en de pastorie is dag en nacht open. Dan hoeft men als ter plaatse onbekende niet lang te zoeken naar het adres waar de sleutel verkrijgbaar is. Over service gespro-en zelfs meer dan dat, een flink belegde boterham. Het was directeur Francis Pasquier van het Office du Tourisme, die tijdens een korte wandeling die ik met hem door het dorp maakte op weg naar zijn bungalow, zich bukte en een flinke dot van die heerlijke losse sneeuw in zijn handen nam. Even dacht ik dat hij hem wilde kussen, maar hij sprak slechts: ,,Kan je je iets witter voorstellen dan dit?'' Ik moest het antwoord schuldig blijven. Een bekend fabrikant van washmiddelen had het waarschijnlijk wél geweten. Het was mevrouw Agnes Pasquier die me nog geen half uur later toevertrouwde: ,,Soms zou ik wel eens op die sneeuw willen spugen. Als je meer dan een half jaar niets anders ziet, hangt het je ook de keel uit''. Keren we terug naar Jaap Reuten die bij wijze van uitzondering niet per auto doch te voet zijn ronde door het dorp maakte. Dat kostte hem heel wat oponthoud, want behalve het gewone tijdsverschil tussen rijden en lopen kwamen daar nog de vele minuten bij van overal en iedereen een handje geven. Lands wijs 's lands eer, maar als ze elkaar daar vijf keer per dag zien, geven ze vijf keer per dag een handje. En dan zeker meneer de pastoor, die ze in de kerk weliswaar nog niet zien staan maar die zij nu eens extra kunnen begroeten omdat hij toevallig te voet is. Achter het stuur van zijn Daf 55 — ,,Waarom in Frankrijk geen reclame voor Nederland als ik in Nederland reclame maak voor Frankrijk'' — ontkomt hij aan dit ceremonieel van handjes geven. Wat zeg ik, handjes geven? Het is meer een slap handje leggen.

● *Elke dag maakt Jaap Reuten even tijd om met zijn drie Kaukasische herders de schrik van het dorp, te spelen.*

EN JAAP REUTEN HEEFT HEM BEGRAVEN

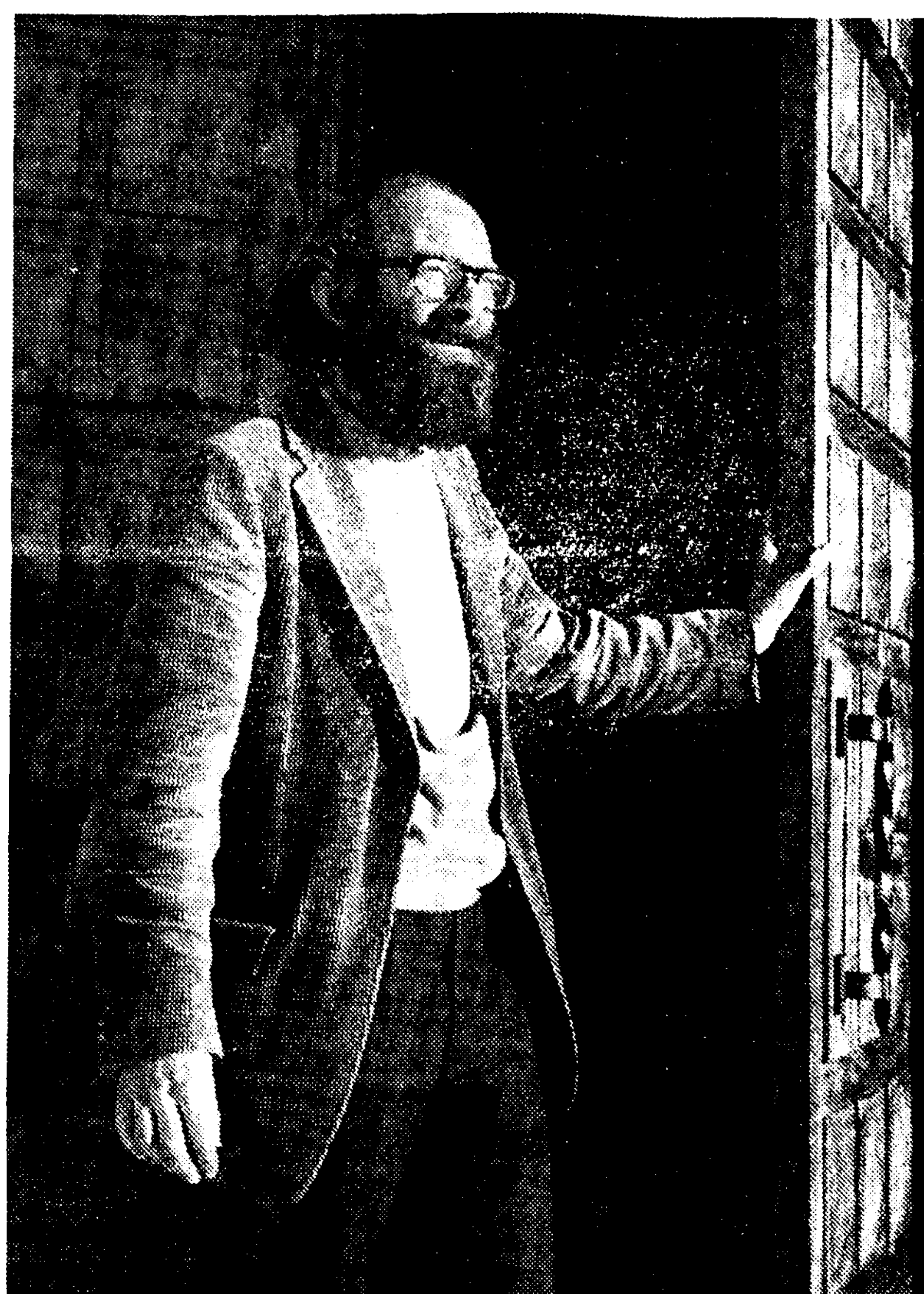
ook al omdat er veel gewone stervelingen, zoogdieren beneden de stand van geestelijke, aanmerkelijk slechter behuisd zijn dan wij ons hier kunnen voorstellen. Vooral in de bergdorpen, waar pastoors als Jaap Reuten werkzaam zijn. De heer Reuten heeft dus geboft wat zijn wooncomfort betreft. Maar hij is dan ook een Hollander, die desnoods een kerk bouwt om een klein beetje normaal te kunnen wonen. Zo zijn wij. Ware afstammelingen van onze voorvaderen, die de wereldzeeën hebben bedwongen.

Vaste prik

Maar deze bewoning — en uiteraard zijn werk in VVV-verband en als directeur van het cultureel centrum — is dan ook het enige dat Jaap voorheeft op zijn Franse confraters, in wier midden hij sinds zijn 18de jaar is opgegroeid. Evenmin als zij dat kunnen, kan hij zijn aandacht concentreren op één dorp. Zoals boven reeds vermeld, zijn er vijf dorpen waarvan de bewoners voor wat hun geestelijk heil betreft van Jaap Reuten afhankelijk zijn. Maar daarbij blijft het niet. Naast pastoor over vijf parochies is hij ook nog deken van het grootste van de 34 dekenaten die 't bisdom Grenoble telt. Het grootste quā oppervlakte welteverstaan, want het meet 1/8ste van het totaal. Wat betreft het aantal inwoners staat het onderaan op de lijst met slechts 1/100ste. De 26 ken. Velen die er een goedbelegde boterham aan verdienen, kunnen van dit belangeloos gegeven voorbeeld heel wat leren. Maar ik vrees met zeer grote vrees dat Jaap Reuten nog lang kan doorgaan met het geven van dit soort en andere goede voorbeelden.

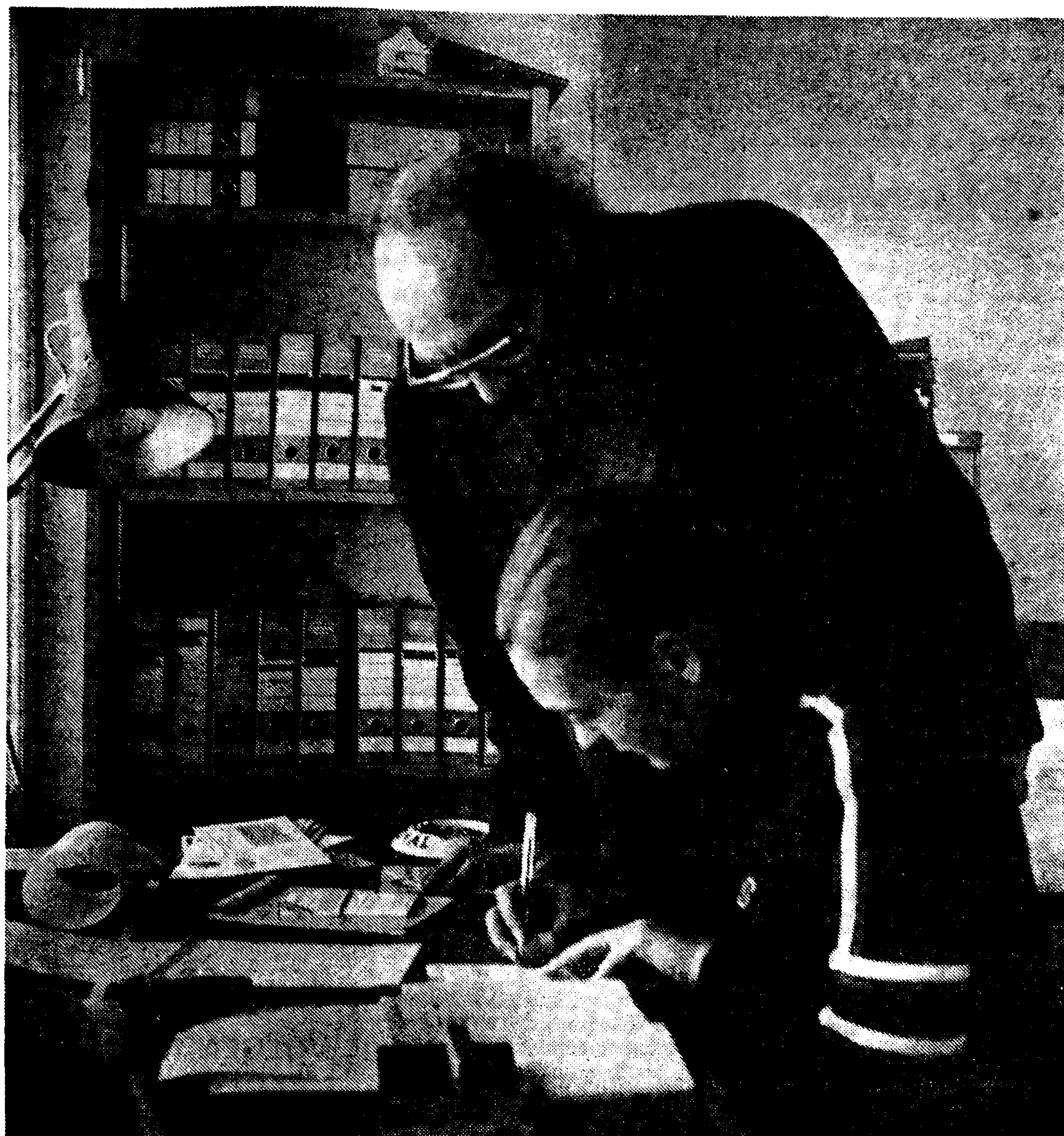
Handjes leggen

Van het Office du Tourisme leidt de weg naar huis onveranderlijk langs het postkantoor, waar via de postbox het nieuws uit Nederland en van beneden de berg binnenkomt. Op vrijdagmorgen 29 november, de dag waarop ik Jaap op zijn schreden volgde, ving hij net de post die hij half oktober had moeten krijgen. Er was een NRC bij van 16 oktober. Na een staking van 6 weken van de posterijen kwam het nieuws uit de buitenwereld weer los. Monsieur le Curé maakt deze tocht doorgaans per auto. Het woord lopen komt in zijn vocabulaire niet voor. Behalve op die gedenkwaardige vrijdag de 29ste november, want toen stond de sneeuw tot aan het dak van zijn auto na wat de Fransen noemen een ,,tempête'' die 24 uur geduurd had en nog eens 80 centimeter verse sneeuw had gelegd op de reeds welvoorziene witte laag. Zeer tot vermaak van de skiliefhebbers overigens en ook van de inwoners van Alpe d'Huez, want sneeuw betekent brood op de plank

● *Hoeveel eigen parochianen zullen er vandaag weer samen met de toeristen ter kerke komen?*

● *Elke morgen om 9 uur vaste prik. Op het Office du Tourisme de lopende zaken bespreken en samen met Barbara de post doornemen.*

Poepplank

Het was ook op de middag van deze dag, dat we Casimir hebben begraven. In zijn woonplaats Auris tevens parochie van Jaap. Normaal is de afstand door de bergen 20 km, maar omdat de weg vanwege de sneeuwval onberijdbaar was, moesten we door het dal, hetgeen nog eens ruim 20 km extra betekende. De sneeuwkettingen achter in de auto, ,,want je kunt nooit weten''. We hebben ze niet nodig gehad, maar daar is dan ook alles mee gezegd. Een leuke rit door een onvoorstelbaar mooie natuur. Ze hadden Casimir al voor de ingang van de kerk te wachten gezet. Witter was hij dan de sneeuw rondom en kouder dan de ijspegels aan het dak van de vervallen kerk. 92 jaar had hij rondgedarteld, gelopen en gestrompeld in deze engbergensde moer o zo wijdse bergwereld. Zijn vrouw was hem reeds tien jaar geleden voorgegaan naar het hiernamaals en Casimir had verder kind noch kraai. Behalve de burgemeester en enkele dorpsbewoners had een aantal neven en nichten de moeite genomen de berg op te komen om de dierbare de laatste eer te bewijzen. Dat gaat daar kort maar krachtig. De pastoor krijgt een telefoontje dat die en die overleden is en of het hem uitkomt dan en dan de teraardebestelling te verrichten. Dat gebeurt dan met een absoute, gevolgd door de begrafenis. De bijbehorende mis volgt wel eens een keer als de pastoor toch toevallig in het dorp is tijdens zijn ronde. Doorgaans is dat een zondag in de maand per parochie. Voor de pastoor is er anders geen beginnen aan, gegeven het feit dat hij op zaterdagavond en zondagmorgen de mis leest in Alpe d'Huez.

Het was bij gelegenheid van de begrafenis van Casimir, dat ik een echte Franse pastorie van binnen bekeken heb. Zo'ne echte compleet met poepplank vanaf de bovenste verdieping, die uitmondt in de beerput. Ik heb daar ook gezien, hoe in Frankrijk het licht wordt aangemaakt in een kerk. In de pastorie dient daartoe de stroom te worden ingeschakeld. De pastoor begeve zich vervolgens naar de kerk, waar hij de dwalen van het altaar verwijdert, er vervolgens opklautert om bij de enige lamp die in het gebouw hangt te kunnen komen. Hij hoeft dan nog slechts de peer vast te draaien in de fitting en en 40-Watts lamp straalt zijn licht door de duisternis. Het uitdraaien van de verlichting geschiedt met hetzelfde ceremonieel van achteren naar voren afgewerkt.

Ondanks alle eenvoud kwam er dus zo stiekemweg toch nog wat kijken bij de begrafenis van Casimir. De pastoor nochtans had er heel wat mee te stellen alles bij elkaar. En waarschijnlijk omdat zelfs een pastoor als Jaap Reuten wel eens iets moet afreageren, jatste hij mij achter de lijkbaar van Casimir om die lik wijwater in mijn gezicht. De parochianen kwamen er overigens met een makkie vanaf. Die hadden alleen maar de weg naar de kerk en naar het kerkhof sneeuwvrij hoeven te maken. Dank zij de vooruitziende blik van Casimir's vrouw zaliger gedachtenis. Want zij had haar graf gekozen pal achter het toegangshek en verondersteld dat haar man t.z.t. bij haar te ruste zou worden gelegd. Zo hoefde er dus niemand op het kerkhof te komen, behalve de vier dragers/gravers, maar die hadden wel voor zwaardere karweitjes gestaan dan door een meter sneeuw banjeren.

Eindeloos

En alsof het zo zijn moest, kwamen we die dag niet los van de dood. Begrijpelijk ook van een kant, want de dood betekent voor een pastoor een belangrijk facet van het leven. En zo troonde Jaap mij die avond linea recta van de begrafenis mee naar de Theologische Hogeschool in Grenoble, waar hij zes jaar gestudeerd had en waar die week gedurende drie avonden inleidingen werden gehouden en gediscussieerd werd over .. de dood. Het was de derde en slotavond. Er waren zeker zo'n 200 geïnteresseerden van beiderlei kunne en van heel jong tot heel oud. Ik moet bekennen, het gebodene is grotendeels aan mij voorbijgegaan, alhoewel er in de uren tussen half zeven en half elf heel wat is afgesproken over Magere Hein. Ik heb me zitten afvragen, hoe al die ,,deskundigen'' zich zullen voelen op het moment waarop zij zelf de pijp aan Maarten geven. Ook die ene spreker die een kwartier lang over dood en doodgaan sprak met een onafscheidelijke glimlach op zijn lippen als stond hij op het punt een knoert van een mop te vertellen. Er zaten er volgens mij ook een paar tussen het gezelschap, die alvast troost en sterkte kwamen zoeken voor wat hun te wachten stond. Ze zagen er althans zo slecht uit, dat het mij het toppunt van sadisme voorkwam hun nog een prettig kerstfeest te wensen. De avond duurde voor mij overigens evenals de dood eindeloos. Maar Jaap had er enorm veel van opgestoken, beweerde hij. Ik toch ook wel, maar meer in het materiële vlak. Tijdens het koud buffet dat gedurende de pauze werd geserveerd. In de refter, waar Jaap zes jaar droog stokbrood met zwarte koffie had zitten kauwen! Toch heb ik daar een fout gemaakt. Ik begon netjes bij de afdeling soepen en koos daar voor het enige aanbod, bloemkoolsoep. Maar ik had verstandiger moeten zijn en met de hoofdmoot meteen moeten doorstoten naar de afdeling vlees- en visgerechten. Nu waren de visschotels fini op het moment dat ik de laatste hap van mijn vleesschotel verorberd had. Een goede leer voor een volgende keer. En die pastoors lieten het zich smaken!! Zal ook wel als je altijd voor je eigen pot moet zorgen. Het was hun dan ook gegund. Maar wat me echt opviel, was dat na de pauze nog geen twintig deelnemers de dood wel voor gezien hielden en zich weer in het volle leven hadden gestort. Het waren dus toch de ware liefhebbers van de dood die daar verenigd waren. Het zou overigens voor alle aanwezigen interessant geweest zijn als Casimir eens zijn visie op het hele gebeuren had kunnen geven. Hij zou de enige deskundige zijn geweest. Maar wie van hen kende hem, had zelfs ooit van hem gehoord? Ik maak me sterk dat zelfs Jaap niet eens aan hem gedacht heeft. Gewoon beroepsblindheid. Ik ben de enige die die avond aan hem heeft gedacht. En nu pas schiet me te binnen, dat ik hem nog iets verschuldigd ben. Mijn moeder heeft me altijd voorgehouden: als er een dode passeert — ja dat zei ze, een dode passeert — moet je zeggen ,,Dat hij ruste in vrede''. Dat wens ik Casimir alsnog toe. Van harte. Mede namens Jaap. Hij gunt immers iedereen alle goeds. Zelfs toen hij mij 's morgens in alle godsherenvroegte om 6 uur naar het 70 kilometer verder gelegen Grenoble reed om er de trein naar huis te halen om half acht, draaide hij met zijn Daf tussen de 8ste en 9de haarspeldbocht nog drie keer om zijn as om mij nog een laatste blik te gunnen op het gastvrije Alpe d'Huez. Ik blijf hem er dankbaar voor, dat hij mij zelfs zoveel goeds gunde, dat hij de auto op de weg hield.

Tekst en foto's Winus de Rouw

l'alpe d'huez

1860m-3350m ski·été·hiver

Het schreeuwt je overal tegemoet in l'Alpe d'Huez de slogan ,,ski-été-hiver'', skiën in de zomer en in de winter. Dit kleine bergplaatsje (dat rond de jaren 1920 begon te werken aan zijn toeristische toekomst) met zijn 500 inwoners herbergt tijdens het vakantie-hoogseizoen zo'n 15.000 tot 18.000 toeristen per week.

Het huidige Alpe d'Huez op 1860 meter hoogte is pas gedurende de laatste 30 à 40 jaar ontstaan. Het is dus vrij modern maar mist de architectonisch verantwoorde lay-out evenals alle andere Franse dorpen van veel oudere datum. Het was rond de jaren 1920 dat ware ski-enthousiasten de aantrekkelijke wintersportmogelijkheden van de Alpen rondom Huez ontdekten. Zij kregen van de boeren ter plaatse, voor het merendeel schapenfokkers, gedaan dat zij mochten overnachten in de schaapshutten in de bergen om 's morgens in alle vroegte te kunnen afdalen. En zo is het begonnen. De meest slimme onder de boeren rook geld. Hij zette van zijn eerste verdiensten een hotelletje naast zijn schaapskooi in de bergen. De zaak begon te marcheren en binnen enkele jaren tijds was er een nieuw Huez uit de bergen gestampt, het Alpe d'Huez. Met alle feilen die aan haastige spoed kleven.

Inmiddels heeft men uit de gemaakte fouten lering getrokken. Er zijn dan ook al weer grootse plannen uitgewerkt om enkele kilometers verderop weer een nieuw Alpe d'Huez te bouwen, dat dan zou moeten voldoen aan alle eisen die aan een modern vakantiecentrum kunnen worden gesteld. Gebrek aan financiën evenwel houden de uitvoering op dit moment nog tegen. Het ontwikkelen van een toeristenindustrie in Alpe d'Huez wordt gezien als een middel om ontvolking tegen te gaan.

Dit is natuurlijk maar ten dele waar, want de ware geldmakers reizen met de toeristen mee en zitten 's winters in wintersportplaatsen en in de zomer aan de stranden. De autochtone bevolking, doorgaans minder gehaaid, komt pas op de second lavel aan de bak. Beter dan niets uiteraard en waar het geld binnenstroomt als in Alpe d'Huez blijft er ook in het tweede échalon voldoende aan de strijkstok hangen om een vrolijk leventje te kunnen leiden.

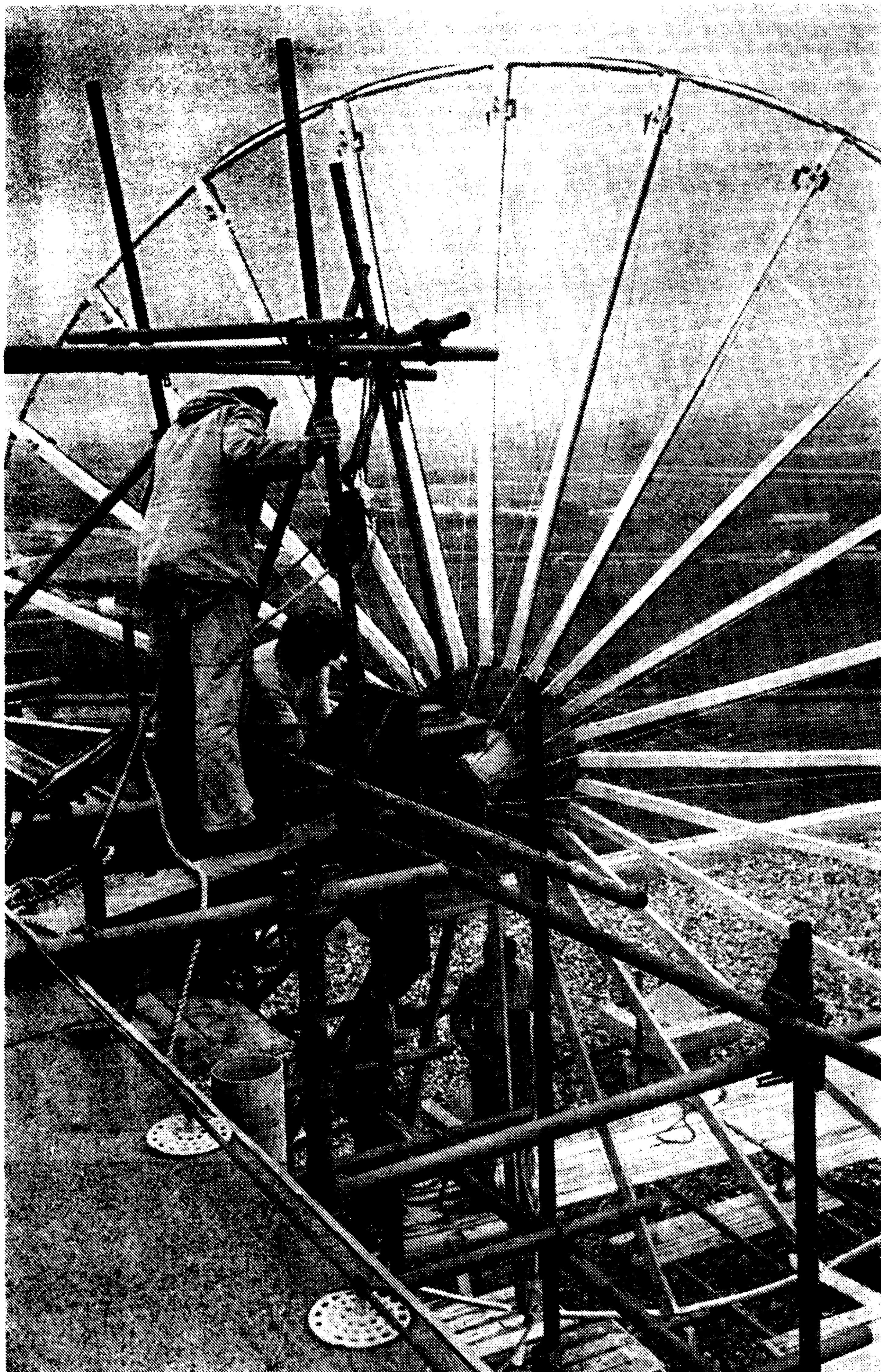
Hieruit afleiden dat een vakantie in Alpe d'Huez duurder zou zijn dan een vakantie elders, zou onjuist zijn. Het is dan ook niet zo. Maar goedkoper is het er ook niet. Alpe d'Huez is boven vele andere plaatsen elders in Frankrijk en in Europa te verkiezen om zijn ontzettend vele mogelijkheden, vooral op het gebied van de wintersport maar ook gedurende de zomermaanden. Men zou daarom kunnen stellen dat men daar méér waar voor zijn geld krijgt dan op vele plaatsen elders. Skiliefhebbers bijvoorbeeld zullen niet uitgepraat komen over de enorme keuze aan mogelijkheden om boven te komen of aan soorten skipistes om af te dalen die dit centrum biedt. Maar ook beginners en kinderen komen er aan hun trekken. En dat voor prijzen die kunnen concurreren met andere wintersportplaatsen. Alpe d'Huez heeft het voordeel dat het hoog ligt. Het begint op een hoogte van 1860 meter daar waar andere plaatsen aan het einde van hun mogelijkheden zijn. Tussen de 1800 en 3300 meters is er altijd wel sneeuw. Zelfs in de zomermaanden. Dan kan men er ook skiën in bikini of liggend de sneeuw bruinbakken in de zon. Zo van: iets warms en toch iets fris, wat is dat? Antwoord: een zonnebaadster in de sneeuw! Maar daarnaast zijn er ook 's zomers tal van andere mogelijkheden.

Voor wie het eens wil proberen in Alpe d'Huez en toch enige stevigheid onder de voeten wil hebben: Appartementen en/of hotels kunnen worden besproken via F.T.S. Rokin 128 te Amsterdam (tel. 020-236800); De Magneet, Reisbureau Van Hulst te Heerlen en/of Maastricht (tel. resp. 045-715555 en 043-16996); en tenslotte Reisbureau Entege te Hillegom (tel. 020-18449).

"ALLES KAN NET"

De studiegroep Kabelomroep van de V.A.R.A. heeft een idee gelanceerd om te gaan experimenteren met een „Alles-Kan-Net".
Dat moet dan een proeftuin worden waarin omroep- en niet-omroep-mogelijkheden van de kabel uitvoerig uitgeprobeerd zullen kunnen worden. De V.A.R.A.-studiegroep beveelt daarbij aan dat de technische kennis van PTT, de programmatische ervaring van de omroeporganisaties, de apparatuur en alle verdere service van de N.O.S. en de kennis op het gebied van samenlevingsopbouw zullen worden ingebracht. De studiegroep wil voor zo'n experiment een stadswijk-in-opbouw uitgezocht zien.
De V.A.R.A. vindt het huidige beleid van de rijksoverheid ten aanzien van de aanleg van kabelnetten in strijd met het algemeen belang. De Omroepvereniging in Hilversum vindt het niet passend dat eigendom en beheer van kabelnetten in handen terecht kan komen van op winst gerichte ondernemingen omdat die mogelijk alleen interesse hebben in dichtbevolkte gemeenten. De V.A.R.A. vindt dat het belang van de consumenten — de aangeslotenen op de kabel — richtsnoer moet zijn bij het beleid. Daarom zou de regering moeten bevorderen dat bij de verdere bekabeling van het land PTT, gemeenten, woningbouwverenigingen en de zendgemachtigden in Hilversum gaan samenwerken.
„De kabel is in zijn ontwikkeling niet tegen te houden. Er zijn tal van aspecten aan verbonden — ook in samenhang met de reeds bestaande media — die een grondige bestudering van de nieuw opkomende mogelijkheden vereisen", aldus de V.A.R.A.-studiegroep. Die V.A.R.A.-commissie vindt ook dat de N.O.S. als een groot Nederlands Cultureel Instituut moet gaan functioneren, dat de bevoegdheid krijgt de overbrenging van buitenlandse programma's aan te wijzen. Omdat de N.O.S. contacten heeft met de buitenlandse omroepen en op basis van wederkerigheid met de buitenlandse omroepen kan onderhandelen!
De V.A.R.A.-studiegroep vindt dat de mogelijkheden van de kabelomroep lijken te liggen in uitzendingen voor speciale groepen. Het kijken naar buitenlandse programma's ziet de V.A.R.A. niet zitten in verband met taalbarrières. „Waar Duitse en Belgische programma's rechtstreeks via de ether kunnen worden ontvangen zijn de kijkcijfers laag", is een stelling in het V.A.R.A.-rapport: „Kabel en de plaats van de V.A.R.A. daarbij".

KABEL-TV HEEFT DE TOEKOMST

● De antennetechniek houdt gelijke tred met de ontwikkeling van de kabeltelevisie in ons land. Enorme parabool-antennes vervangen meer en meer de traditionelere systemen. In 1972 werd de eerste paraboolantenne bij een kabelnet in Rotterdam geplaatst. De toepassing heeft daarna een grote vlucht genomen. Vooral om mogelijkheden te scheppen meer buitenlandse t.v.-programma's storingvrij door de kabel naar de ontvangers in de huiskamer te sturen.

Vooraf even de verwarring rond het begrip „kabeltelevisie" uitbannen.
Kabeltelevisie is niet het geëxperimenteer in een stuk of zes plaatsen in Nederland met een „lokale omroep" (daarbij wordt wel gebruik gemaakt van de kabel); kabeltelevisie is kortweg gezegd distributie van beeld en geluid, centraal uit de ether opgevangen signalen langs ondergrondse kabelnetten van deur tot deur afleveren. Precies zoals het water centraal uit de grond naar boven wordt gepompt en door omvangrijke leidingstelsels naar miljoenen kranen wordt getransporteerd en zoals de in de electriciteitscentrales geproduceerde stroom via ingewikkelde kabelnetten tot in de verste uithoeken van het land wordt afgeleverd. Aan de voordelen van kabeltelevisie twijfelt niemand meer. Die voordelen zijn een veel betere ontvangst van radio- en televisieprogramma's en de mogelijkheden om vanaf de collectieve antenne meer t.v.-programma's naar de ontvangers te sturen. Daar komt dan nog bij dat bij de steeds verder gaande bekabeling van het land overal de stakerige antennewouden van de daken verdwijnen. Er zijn in Nederland al ongeveer een miljoen achthonderdduizend woningen op collectieve antennes aangesloten.

Toekomst

Voor de toekomst — dichtbij en veraf — bieden de t.v.-kabelnetten nog tal van andere communicatiemogelijkheden. Zoals beeldtelefoon, vergadertelefoon, telebewaking, telekrant en -brief, volksfacsimile en nog veel meer. Deskundigen denken dat er in de komende vijfentwintig jaar net zoveel nieuwe communicatievormen zullen worden geschapen als dat is gebeurd in de honderd jaar die er zijn verlopen tussen de eerste telegraafverbinding (Londen-Calcutta in 1870) en nu. Marketing-manager John Kok van de afdeling electronische distributiesystemen van Philips Nederland blijft bij die toekomst met beide benen op de grond staan.
„Wie op de dag van vandaag bereid is voor aansluiting op een kabel-t.v.-net te kiezen doet dat om aan de directe behoeften — dat zijn meer en betere t.v.-programma's — te voldoen. Het is onjuist om er op dit moment al toekomstmogelijkheden bij te betrekken. Al is het prettig voor de technici dat het te zijner tijd tot de mogelijkheden gaat behoren", zegt de heer Kok ervan. Hij snijdt daarmee het denken over de toekomst allerminst de pas af. „De researchafdelingen van de industrieën zijn er volop mee bezig. In principe is er ook al veel apparatuur voorhanden", aldus de 38-jarige sinds kort in Bergeyck wonende manager.
De toekomst laat hem niet onberoerd. Maar de dag van vandaag is zijn werkelijkheid. „De kabel kan voor andere doeleinden worden gebruikt. Ook nu al. Maar de netten mogen alleen maar gebruikt worden voor de distributie van radio- en t.v.-programma's. Alle andere vormen van communicatie zijn in ons land voorbehouden aan PTT", zegt hij.

Filosofie

De P.T.T.-deskundige dr. ir. A. Bolle heeft op het stuk van kabeltoekomst een heus schrikbeeld voor ogen. Hij ziet het nog zover komen dat op den duur de weg van bed naar beeldscherm en omgekeerd de enige beweging van de mensen zal zijn. „Voor een belangrijk deel zijn de toekomstbeschouwingen gebaseerd op de geweldige ontwikkeling van de kabel-t.v., vooral in de Verenigde Staten, en de mogelijkheden die kabel-t.v.-netten bezitten voor een twee-richtingsverkeer. Dus informatieoverdracht van een centraal punt naar de aangeslotenen en omgekeerd", legde de heer Bolle (hoofd van de afdeling transmissie van P.T.T. en plaatsvervangend directeur van het P.T.T.-Dr. Neher-laboratorium) onlangs tijdens een kabel-t.v.-congres in Den Haag uit. „Wat mij bij het lezen van dergelijke verhalen sterk naar voren komt is dat men zich zonder realiteitsbesef overgeeft aan „wishfull thinking". Men schildert een toekomst waarbij de mens niet meer naar bijvoorbeeld zijn werk of school gaat, maar werk en school naar de mensen komt". Bij het aftasten van de toekomst stelt de heer Bolle vast dat voor allerlei toepassingen van het twee-richtingskabelnet het bestaande telefoonnet van de P.T.T. ook uitstekend geschikt is. De heer Bolle ontwikkelde vorige maand in Den Haag nog een drie-netten-filosofie voor communicatie en informatie-overdracht. Naar zijn mening moet Nederland op den duur beschikken over:

● een telefoonnet met 100 procent dichtheid voor een volwaardig tweezijdig gerichte verkeersmogelijkheid.

● het distributieve kabel-t.v.-net met een 100 procent dichtheid in de bebouwde kommen.

● een volwaardig tweezijdig gericht coaxiaalnet met een betrekkelijke geringe dichtheid van maar enige procenten. Dit net is dan speciaal voor bijvoorbeeld bedrijven, banken, scholen en ziekenhuizen.

Uitgangspunt voor deze filosofie is dat particulieren voor het uitgaande verkeer voldoende hebben aan de mogelijkheden van het bestaande telefoonnet dat de verlangens op het stuk van girofonie, langzame datatransmissie en electronische post kan honoreren, voor het inkomende informatieverkeer zullen particulieren van het distributieve kabel-t.v.-net gebruik kunnen maken. In sommige gevallen kunnen beide netten samen oplossing bieden. Bijvoorbeeld kan per telefoon een informatie aan een databank worden gevraagd waarna via het kabel-t.v.-net het antwoord naar het beeldscherm wordt gestuurd.

Bakermat

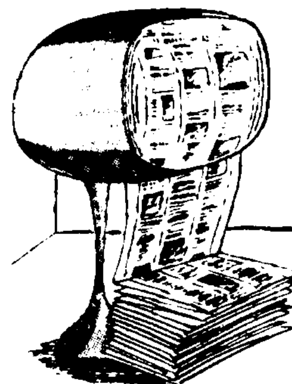
In Nederland begon de aanleg van kabel-t.v.-netten in 1952. „Het doet er voor een kabelnet niets toe of daar 2 of 20.000 woningen op zijn aangesloten", aldus John Kok van Philips-Nederland. Er is tot nu toe verschil gemaakt tussen de kleinere gemeenschappelijke antenne-inrichtingen (GAI) en de omvangrijkere centrale antenneinrichtingen (CAI). PTT bood aan de exploitatie van de CAI wat meer faciliteiten dan voor een GAI. Zeer binnenkort zullen de voorschriften geen onderscheid meer maken voor beide systemen. De aanleg van kabelnetten is onderhevig aan de bepalingen van de Nederlandse telegraaf- en telefoonwet. In juli 1970 heeft de minister van Verkeer en Waterstaat de exploitatie van kabelsystemen — na verkregen machtiging van PTT — ook aan particuliere ondernemingen toegestaan. De PTT toetst de plannen voor aanleg van een kabelnet uitsluitend aan technisch-kwalitatieve eisen. De oorspronkelijke bakermat van het fenomeen kabeltelevisie lag in de Verenigde Staten in 1948. Elf woningen werden op die eerste Amerikaanse kabel aangesloten om de bewoners in staat te stellen t.v.-programma's te laten ontvangen die zonder een centrale antenne op een heuvel in de buurt niet naar de beeldschermen te leiden waren.

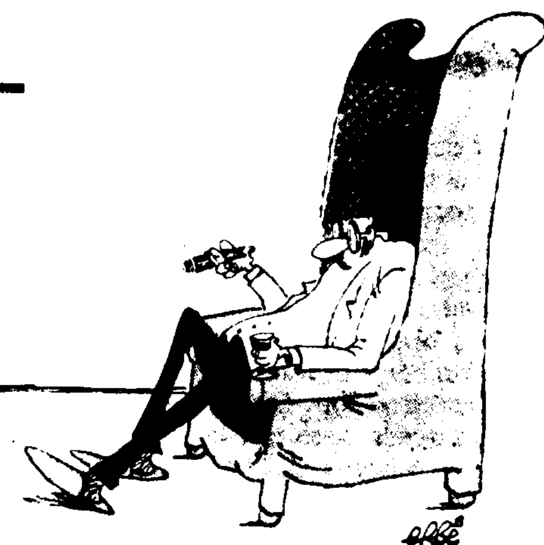
Hooggestemd

Sinds het experiment in U.S.A. in 1948 houdt het fenomeen kabeltelevisie overal in de wereld technici industrieën en overheid in de greep. „Het is een modewoord. Velen praten erover, hebben er een mening over maar weten er het juiste niet van. Dat betekent dat ieder er zijn eigen interpretatie aan geeft. Daarom zijn over kabeltelevisie de vreemdste verhalen in omloop gekomen. Hooggestemde zaken als „directe menselijke communicatie" en „futurologische dienstverlening" worden er met de haren bijgesleept.
Nieuwe mogelijkheden die het medium kabeltelevisie aan de reclame bied komen uiteraard ook aan bod. En dan is het hek helemaal van de dam", zegt John Kok in zijn kantoor van het Philips-Nederland complex in Eindhoven. Hij vindt dat interpretaties over wat kabeltelevisie allemaal zal kunnen betekenen de aandacht van waar het op dit ogenblik werkelijk om gaat afleidt. Dat belet hem zelf evenwel ook niet te praten over toekomstmogelijkheden. Waaraan hij bijvoorbeeld de „tele-theek" (per kabel op het scherm bestellen van films en videotapes) en de „tele-meteropname" (van water, gas en electra) toevoegt. Maar het liefst blijft de heer Kok nu nog bij zijn ervaring dat de t.v.-kijker die weet dat er technische mogelijkheden bestaan om meer programma's te ontvangen er veel aan gelegen is die mogelijkheden ook binnen zijn bereik te krijgen.

Dat ook een huidige kabel-t.v.-problematiek — zonder futurologische nachtmerries en schrikbeelden — al voor slapeloze nachten kan zorgen onthulde Frans Jozef van der Heyden in het novembernummer van het blad „De Nederlandse Gemeente" dat een ambtenaar, die in een gemeente in het land de bekabeling moet geleiden 's nachts droomt dat de kabel, die overdag is gelegd weer uit de geul kruipt en hem kronkelend poogt te verstikken.

Bemoeienis

De geschiedenis lijkt zich ook op het stuk van kabelomroep in ons land te gaan herhalen. In 1924 werden de eerste centrale-radio-inrichtingen in het leven geroepen om de programma's van dat toen ook nieuwe medium storingsvrij via „een draad" naar de ontvangers in de woningen te brengen. Later heeft de P.T.T. de particuliere centrales opgeslokt en na wereldoorlog twee een draadomroep voor het hele land in het leven geroepen. Nog „sieren" de nu al lang afgedankte en voor alle andere doeleinden onbruikbare kabels de gevels van „het oudere Nederland". Het heeft er steeds meer van weg dat P.T.T. — de overheid dus — opnieuw lonkt naar het totale beheer van de nieuwe communicatiekabel. Bij de concessie voor aanleg en exploitatie van een kabelnet kan P.T.T. al de voorwaarde stellen dat daarbij gebruik wordt gemaakt van een P.T.T.-hoofdkabel. En in bepaalde gevallen ook van een P.T.T.-kabelnet-tot-aan-de-wijkcentra. Staatssecretaris Van Hulten heeft daarvoor in juli van dit jaar twee argumenten aangedragen. Hij vindt dat daardoor dubbelinvesteringen kunnen worden voorkomen — dat wijst al wel op de zin die de overheid in het hele kabelgebeuren heeft — en „om een greep te krijgen op de ontwikkeling van kabelnetten en het gebruik van het systeem". Een overheidsbemoeienis met een nieuw nog-in-ontwikkeling-zijnd communicatiemedium die er voorwaar niet om liegt. Op andere vragen die bij ieder die te doen heeft met aanleg, beheer en exploitatie van kabelnetten is door de staatssecretaris nog geen antwoord gegegeven. Bijvoorbeeld of er zogenaamde sternetten (waarbij de abonnees rechtstreeks met de centrales zijn verbonden) mogen worden aangelegd.

Cijfers

In Nederlands omroepland Hilversum wordt hardop meegedacht over de ontwikkeling van de kabeltelevisie. A.V.R.O.-voorzitter (en N.O.S.-bestuurslid) M. Keyzer heeft er tijdens het jongste Nederlandse kabelcongres in Den Haag uitvoerig over verhaald. Hij vindt het nodig dat de omroepen er nauw bij betrokken blijven, omdat hij die ook ziet als de vertegenwoordigers van de kijkers en de luisteraars en omdat (onder andere de kabelnetten volgens de geldende omroepwet ook wel eens gebruikt zullen kunnen worden voor omroepprogramma's die niet via de ether in de kabel terechtkomen. De heer Keyzer pleitte er ook voor dat de bekabeling van Nederland in handen wordt gelegd van een nationaal instituut.
De A.V.R.O.-voorzitter vindt het niet eerlijk dat een betere ontvangst van t.v.-programma's altijd nog als belangrijk argument voor kabelnetten wordt gebruikt. Uit een onderzoek (waarvan de resultaten nog moeten worden gepubliceerd) weet hij al dat er haast geen verschil in ontvangstkwaliteit bestaat bij gebruik van een individuele antenne of een collectieve antenne en transport via de kabel. De verruiming van het aantal te ontvangen programma's — vooral buitenlandse — vindt de heer Keyzer al helemaal geen steekhoudend argument om nog meer kabelnetten aan te leggen. Zijn cijfers over het kijken naar bijvoorbeeld de programma's Duitsland een en twee:

● van de mensen van twaalf jaar en ouder die Duitsland een en Duitsland twee kunnen ontvangen kijkt tussen vier uur en zeven uur maar vier procent naar die buitenlandse programma's.

● dat percentage daalt nog tot 2,8 procent als 's avonds de Hilversumse programma's in de lucht zijn.

● de belangstelling voor de Duitse programma's varieert wel naargelang ze gemakkelijk te ontvangen zijn maar stijgt nergens — ook in Limburg niet — boven vier procent van de totale kijkdichtheid (in Nederland 46 procent) uit.

Het lijkt nuttig dat de N.O.S.-afdeling kijk- en luisteronderzoek in oostelijk Nederland nog eens opnieuw een onderzoek instelt om de heer Keyzer aan cijfermateriaal te helpen. Immers, de ervaringscijfers spreken andere taal.

Gek

Het tijdsbestek waarin nieuwe mogelijkheden voor de consumenten (de op de communicatienetten aangeslotenen) zullen kunnen worden gerealiseerd wordt goeddeels bepaald door de techniek. Op de eerste plaats door de keuze voor een van de nu volop in discussie zijnde configuraties van die netten. De bestaande netten zijn allemaal nog rijg- of aftaknetten. Voor het leggen van „sternetten" — waarbij alle abonnees op een centrale zijn aangesloten heeft de overheid het sein nog niet op groen gezet. Toch zijn deskundigen het er over eens dat zulke sternetten de voorkeur verdienen als bij voorbaat rekening gehouden wordt met de mogelijkheid van kiestelevisie. Dr. ir. Bolle, transmissiedeskundige van de vaderlandse P.T.T., vindt het eigenlijk te gek dat de separate onderdelen van zijn drie nettenfilosofie apart in de grond gestopt blijven worden. Hij voorziet voor de zeer nabije toekomst de mogelijkheid de drie verschillende kabels in één mantel worden gevoegd en ook de geleidingen naar de aansluitpunten in woningen en andere gebouwen worden samengebracht in dezelfde draad, waarlangs dan het totale informatie- en communicatiepakket kan worden gestuurd.

Kiestelevisie

Van de vele informatie en communicatiemogelijkheden die in de komende 25 jaar zullen worden ontwikkeld lijkt „kiestelevisie" er een die het dichtste bij is. Kiestelevisie betekent dat de aangeslotenen op het kabelnet op bestelling bij een centrale (per telefoon) al of niet tegen betaling door de kabel een televisieprogramma kunnen krijgen toegestuurd. De techniek van de kabelnetten biedt mogelijkheden om tientallen verschillende programma's rond te sturen. Kiestelevisie biedt ook de mogelijkheid om programma's naar bepaalde groepen aangeslotenen toe te sturen. Voor kiestelevisie zijn er al ontvangers met ingebouwde kiesschijf. De projectontwikkelingsmaatschappij voor centrale antenne-systemen Deltakabel van de Hagenaar mr. Dake heeft een kiestelevisiesysteem in licentie van de Britse maatschappij Rediffusion. Ook van het dial-a-program-sternetsysteem van de maatschappij heeft Deltakabel in Den Haag de Nederlandse licentierechten. Dat sternet heeft een capaciteit van 12 tot 36 storingvrije televisieprogramma's en 17 (gedeeltelijk stereo) FM-radiokanalen.

VERVOLG ZIE ➡ VOLGENDE PAGINA

Kabel-tv schept problemen

Woningbouwcorporaties en particuliere ondernemingen hebben in de afgelopen jaren al heel wat collectieve antenne-inrichtingen gerealiseerd. De gemeentebesturen steken nu steeds meer de hoofden bij elkaar om tot de aanleg van een groot kabelnet voor een hele gemeente te besluiten. De financiering van zulke netten is nog heel vaak een onoverwinnelijke barrière. Voor een middelgrote gemeente zijn daar al snel tien tot twintig miljoen gulden mee gemoeid. Bovendien moet dan vaak langdurig en moeilijk overleg worden gevoerd om de kleinere netten die woningverenigingen en particulieren al hebben aangelegd over te nemen en (als dat tenminste technisch mogelijk is) in te passen in een totaal gemeentelijk kabelnet. Sinds maart van dit jaar worden bij het verlenen van concessies voor de aanleg van collectieve antenne-voorzieningen door PTT ook voorwaarden gesteld met betrekking tot de structuur en de technische uitvoering van de bekabeling om eventuele samenvoegingen later gemakkelijker en zonder hoge kosten te kunnen uitvoeren.

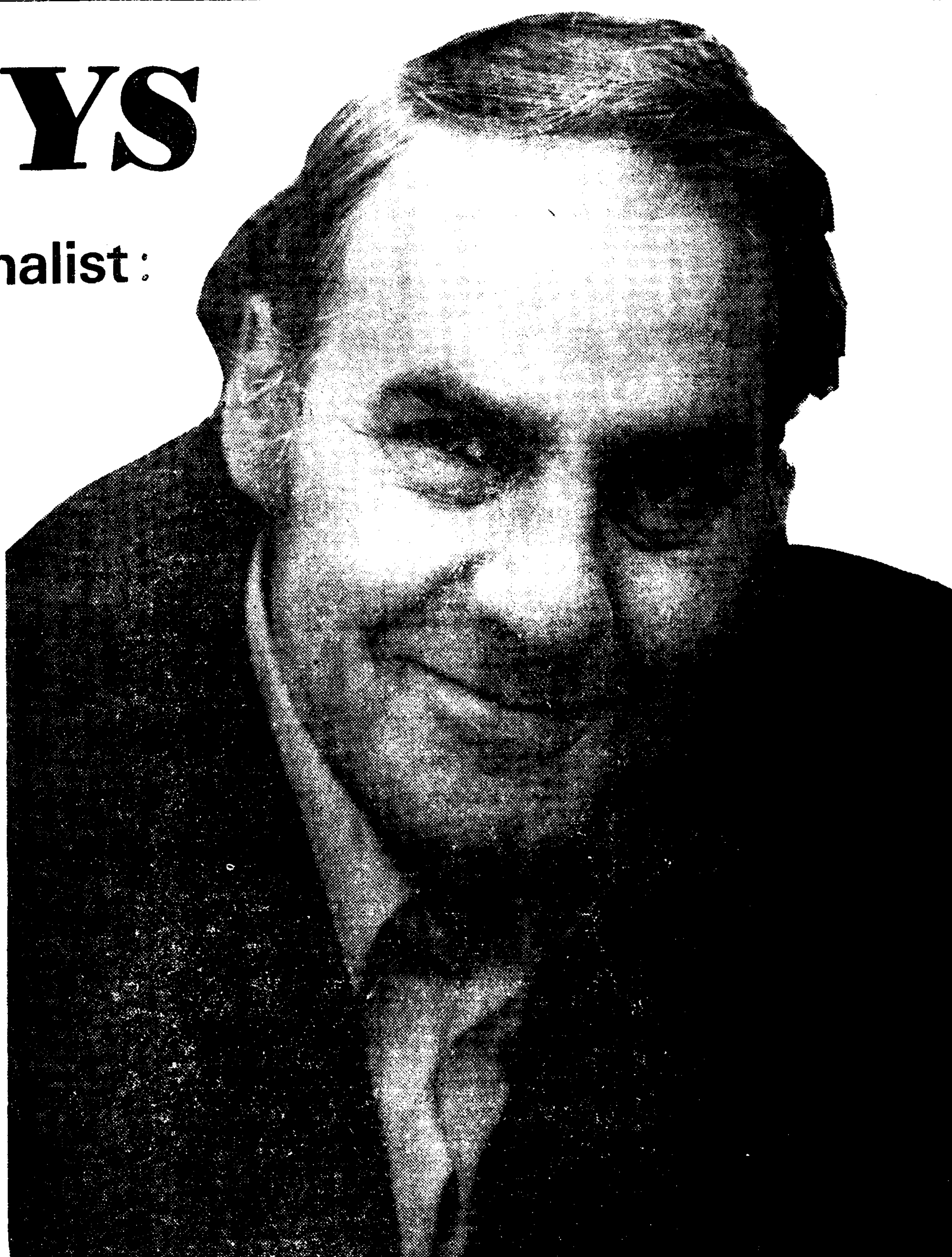
De meeste gemeentebesturen willen een grote invloed kunnen uitoefenen op het beheer van de grote kabelnetten. Daarvoor wordt vaak de werkwijze gevolgd waarbij het gemeentebestuur de concessie aanvraagt en die later in handen van een aparte stichting of een particuliere onderneming geeft. Op die manier blijft het gemeentebestuur betrokken bij bijvoorbeeld de naleving van de voorwaarden bij de concessie, het toezicht op het gebruik van het kabelnet en houdt een vinger in de pap bij de vaststelling van de tarieven.
Gelukkig wordt in de voorwaarden bij de concessie door PTT ook geëist dat alle tv-programma's die door de centrale antenne-inrichting uit de ether worden „geplukt" — tenminste zes — naar de abonnees moeten worden doorgegeven. Dat geldt ook voor tenminste zestien FM-radioprogramma's.

De exploitant van het kabelnet — ook als dat het gemeentebestuur is — mag nooit om welke redenen dan ook een programma „achterhouden".
In Limburg hebben Melick-Herkenbosch, Stein en Valkenburg grootscheepse bekabelingen uitgevoerd of vergevorderde plannen om die uit te voeren. In Maastricht, Geleen, Tegelen en in het gewest Roermond verkeren de plannen nog in een zeer pril stadium.

WILLEM DUYS

zilveren journalist:

"NEDERLANDSE TELEVISIE HEEFT KEERPUNT BEREIKT"

Willem Duys wil niet meer en minder zijn dan journalist. Dat beroep staat in zijn paspoort. Het is onder de lakjes en vernisjes van een radio- en televisiecarrière, met muziekanalyse als onbetwiste uitschieter, zijn ,,grondverf''. Hij zegt gek te zijn op actualiteit, op dingen van de dag, de achtergronden ervan en de mensen die zulke dingen veroorzaken.

Hij leest wat hij lezenswaardig vindt — en dat is veel. Hij bouwt op nogal selectieve wijze zijn relaties op, al lijkt dat anders — zegt hij. En hij vertelt met enige trots dat hij op 27 december zijn zilveren journalistenjubileum viert, want op die dag is het 25 jaar geleden dat hij bij Het Vrije Volk begon met de boodschap dat hij maar één ideaal had: hoofdredacteur te worden. Maar ze hadden bij 't Vrije Volk al een hoofdredacteur, Voskuil, en die zat in Amsterdam. Zodat hij, Duys, er goed aan deed zich in Rotterdam, eerste en grootste bijkantoor van de krant, te schikken naar zijn lot als leerling-journalist. Zijn chef was Koos Aarse, die hem op een dag naar Hellevoetsluis stuurde, teneinde daar een reportage te maken van ,,volstrekt niets''. Er was in het geheel niets te beleven en toch kwam Willem Duys met een twee pagina groot verhaal terug: de ,,Dode Stad''. Koos Aarse is er burgemeester geworden, later. Waarmee Willem maar wil zeggen dat journalistiek tot alles leidt — een cliché geeft hij toe, echter wel van een situatie die veel journalisten geen windeieren heeft gelegd.

Grootste en diepst grijpende ervaring in Duys' journalistieke leven is zijn expeditie naar Zaire in 1972, ter voorbereiding van de MEMISA-actie die ruim 20 miljoen gulden heeft opgebracht. Met dr. Wim Germeraad, AVRO-radioman Chris van Hoorn en t.v.-regisseur Theo Ordeman mocht ik, als katholiek adviseur ,,met verstand van paters, broeders en nonnen'' zoals Duys het formuleerde, er getuige van zijn, hoe Willem in het oerwoud liep te zoeken naar ,,de grote kick''. Die vond hij niet in Kinsjasa, ook niet bij de talloze paters tegen wie hij opliep en van wie hij zich vooral het lauwe bier herinnert, maar bij dokter Rob Finken uit Roermond — ergens diep in het Congolese Zuiden, in Punia. Finken is een merkwaardig man, tropenarts met grote internationale onderscheidingen, vrijdenker met heel markante en diep in 't hart gelegen ideeën over ontwikkelingswerk. Geneesheer-directeur van het ziekenhuis van de Symétain-industrie, heeft hij diep in de jungle, in Ferekeni, met pater Mathieu Vink uit Rosmalen een ontwikkelingsproject aangepakt van ongewone allure. Maar dát is een verhaal apart. Belangrijk voor de kick van Duys was dat Finken hem in een gynaecologisch experiment inwijdde, dat met behulp van bonafide ofschoon ongeletterde medicijnmannen (die bij Finken in het ziekenhuis steriel hebben leren werken) wordt uitgevoerd. Willem Duys assisteerde bij een keizersnee-verlossing en hielp eigenhandig een baby ,,halen'', die nu ergens in de jungle van Zaire als zijn petekind met de naam ,,Willem'' rondloopt. De peetvader is van plan nog dit jaar zijn beschermeling op te zoeken; bovendien wil hij Rob Finken nog eens zien...

De MEMISA-actie bracht dus 20 miljoen op. Willem Duys vindt het een van zijn grootste prestaties tot nu toe, als televisiejournalist. ,,de actie was professioneel voorbereid, is sec uitgevoerd, zonder vals sentiment en is door het Nederlandse volk in werkelijk oecumenische zin groot gemaakt''.

Kenners van Willem denken dat hij na de ,,klapper'' van Mies Bouwman met ,,Open het Dorp'' ook op een soortgelijk evenement tuk was: een concurrerende overweging dus, omdat Willem niet graag heeft dat Mies hem de loef afsteekt. Diezelfde kenners vertellen ook het verhaal, dat Willem daags na de uitzending Mies ontmoette: zij praatte over koetjes en kalfjes en vroeg langs haar neus weg of hij, Willem, de laatste tijd nog iets bijzonders onder handen had gehad. ,,Ja, de Memisa-actie'' zou Willem hebben geantwoord. Waarop Mies zou hebben gezegd: ,,O, wat was dat? Ik heb niet kunnen kijken, want we hadden mensen''. Bij navraag herinnert Willem zich het voorval niet meer, ofschoon hij een geheugen heeft als een ijzeren pot, honderden telefoonnummers uit het hoofd kent en sterk is in jaartallen, maanden en uren, waarin iets relevants is geschied. ,,Mies en ik werken voor hetzelfde bedrijf'' zegt hij wél en we hebben met 1974 een televisiejaar achter de rug, dat je gerust historisch mag noemen — niet omdat het zo goed was, maar juist omdat het niet goed was: een cruciaal jaar, waarin zelfs de befaamde vedetten het moeilijk hebben gehad''.

Keerpunt in de tv

Ger Lugteburg, adjunct-directeur van de AVRO-televisie, adstrueert wat Duys bedoelt: **,,Er is een verzadigingspunt bereikt. Iedereen heeft zijn t.v. Iedereen heeft alles gezien. Niemand kijkt nog op van Danny Kaye of Diana Ros of Liza Minelli. Die hoef je niet meer in een kerstprogramma te doen om iets bijzonders te brengen. Sinatra is zelfs een gewone verschijning geworden.**

Het kijkpatroon is veranderd, de toppen zijn uit de kijkdichtheid weg. Wat ooit geregeld 70 scoorde, scoort nu 60 of zelfs 50. En dan mag je de vraag stellen of de verzadiging op het stuk van televisie geleid heeft tot een sterkere groei van het actieve gezelligheids- of verenigingsleven. Dat zou een positief gevolg zijn, maar persoonlijk geloof ik niet dat het waar is. Zodat we als televisiemakers toch voor de opdracht staan met iets nieuws of iets anders te komen. Het is overigens geen Nederlands probleem. Het is algemeen, zeker en vooral in de landen die op het gebied van amusement een reputatie te verliezen hadden en die verloren hebben ook of die met prachtig gestroomlijnde en ,,gelikte'' producties, zoals wij dat noemen, hebben uitgemunt. Het is voor mij veelzeggend, dat de BBC van ons ,,Een mens van goede wil'' heeft aangekocht, omdat je toch zou veronderstellen dat er geen betere seriemakers zijn dan de Engelsen. We zijn aan een herorientatie toe waarbij we kritisch hebben te letten op het vertrossingseffect en waarbij we voorlopig tot de bevinding zijn gekomen dat het verhalende amusement hoge ogen gooit. Niet voor niets hebben wij een serieproductie als Hollands Glorie van Jan de Hartog op stapel staan. Ja, ook voor de televisie is 1975 een belangrijk jaar — een keerpunt in de formules, waarmee je televisie maakt. Natuurlijk blijven in een herbezinning op het bereikte verzadigingspunt die twee pijlers van ons vak: entertainment en informatie, onverlet''.

"de Vuist dat was het"

Willem Duys heeft meegeluisterd, beaamt de verandering in het kijkpatroon, maat vindt, dat De Vuist, waar zij voorzag in entertainment en informatie, bovendien gedragen werd door één presentator, ten onrechte verdwenen is. ,,De mensen blijven thuis voor een ster en voor de formule, waarmee die werkt als die tenminste deugt. En de Vuistformule deugde. Waarom zijn we er eigenlijk ooit mee opgehouden? Wat heb ik in de laatste twee jaar niet aan imitatie-Vuistjes gezien, allemaal krampachtige en meestal mislukte poginkjes om onze formule te verbeteren. En het is niemand gelukt.

Ze zijn met kwizzen en prijzen gaan gooien, maar ze hebben niet de belangstelling weten te veroorzaken, die de Vuist getrokken heeft. Noem het een oratio pro domo en vergeef me die dan; maar het is toch waar dat je met een eenvoudige houten tafel, een viskom als huisbakken attribuut, een goed-journalistieke agenda van af te werken onderwerpen, een stuntje in het begin en aan het eind, een hoop improvisatie met het gecalculeerde risico van miskleunen en een team dat het heerlijk vond om met de presentator in een toch wel gevaarlijk, want slechts schematisch geboekstaafd samenwerkingsverband te opereren — een informatieve en onderhoudende show op het scherm kon krijgen? Verdomme, we hadden het moeten laten, zoals het was. We hadden niet aan het decor moeten gaan spijkeren om er iets moois van te maken, we hadden niet moeten stroomlijnen en ik had me wat minder moeten aantrekken van de kritiek die mijn formule aanvocht. Want die is voor andere omroepen toch goed genoeg gebleken als ondergrond van ,,nieuwe'' programma's. Ik ben van de weeromstuit destijds zelf begonnen met zwaardere onderwerpen in de Vuist, ik wilde het geheel een beetje opkrikken, maar schoot daarbij soms wel het doel voorbij. Het is geen kunst hoog te grijpen als je ideeën zijn uitgeput. Kortgeleden heb ik de videorecording van de laatste Vuist nog eens bekeken — van genoeg afstand dus. Ik moet zeggen: het was een enig programma. En mijn beste prestatie''.

Zilveren journalist Willem Duys heeft in de kamer, waarin hij — thuis — werkt, niet veel blijken van zijn carrière aan de wand hangen: slechts de kleuromslagen van de publiekstijdschriften, die hem als ,,cover'' en ,,verkoopargument'' in zijn kwaliteit van nationale figuur telkens weer onder het volk hebben gebracht. Al met al toch een indrukwekkende serie. Maar het ,,jonge koppie'' van toen is nu wél gebeiteld. Zijn beginselen, zegt hij, hebben niet noemenswaard geleden: hij houdt nog steeds van het Wilhelmus, heeft de adhaesie-actie voor Israel op verzoek van Lou de Jong onmiddellijk getekend (,,Lou die ik niet persoonlijk kende, schreef 'amice' en tekende met ,,je Lou'''), is nog steeds bij dezelfde televisie-baas en bedrijft het vak niet uitsluitend om de centen.

Er zit méér bij, zegt hij: ,,ik leef graag mee met degene, voor wie ik werk. En ik zeg niet: geef mij de poen maar, dan zal ik het karwei voor je klaren''.

Willem's telefoonnummer is geheim. Toch gaat die telefoon vaak. En dan antwoordt hij: ,,met de secretaris van de heer Luns'' of ,,met het secretariaat van Joannis XXIII''. Een stem aan de andere kant van de lijn zei, toen ik er was, daarop: ,,Het wordt tijd dat je weer eens een concilie uitschrijft''. Slechts intimi bellen Willem Duys op. En tot hen behoort Norbert Schmelzer, met wie hij graag over muziek filosofeert en over de dingen van de dag.

Pierre Huyskens

KABEL-TV HEEFT DE TOEKOMST

Zo'n sternet geeft ook mogelijkheden om informatie naar de centrale toe te sturen. Door zulke systemen kunnen aangeslotenen via de centrale opdrachten en/of informatie het hoofdnet insturen en bij alle andere aangeslotenen — of bij groepen of zelfs bij een enkel — terecht laten komen. Die mogelijkheid zou benut kunnen worden voor het geven van tele-opdrachten aan de bank of het tele-boodschappendoen. Ook biedt het systeem mogelijkheden kanalen te reserveren voor plaatselijke omroepen, lokale schoolomroep en voor verenigingen en bewakingsdiensten. Het woord is aan de overheid. Steeds luider klinkt nu al de roep voor nieuwe monopolies voor P.T.T. Wat gematigder deelnemers aan deze discussie willen dat P.T.T. in ieder geval de technische voorzieningen in handen houdt en het gebruik overlaten aan lokale belanghebbenden. De discussie over de aanleg van aftak- dan wel sternetten is een voortzetting van al langer durende verschillen van inzicht over de wenselijkheid van VHF, VHF/UHF of een voor verdere ontwikkeling alvast voorbereid systeem. Hoewel VHF/UHF systemen meer mogelijkheden bieden en vaak minder kostbaar zijn, zijn er nog gemeenten en particuliere exploitanten die het oog hebben laten vallen op UHF-systemen. In verband met de snelle ontwikkelingen moeten de afschrijftermijnen voor de netten beperkt worden tot vijftien à twintig jaar. Maar er zijn gemeenten die die termijn op vijftig jaar hebben gesteld. ,,Voor Limburg is er geen keuze meer mogelijk. Met mogelijkheden voor ontvangst van zeven televisieprogramma's van binnen- en buitenlandse zenders schiet het VHF-systeem tekort'', meent Philips-manager John Kok. ,,De ontvangers zijn allemaal geschikt — ook al zijn er maar zes keuzetoetsen — voor het ontvangen van al die programma's. Er zijn al t.v.-ontvangers gemaakt met twaalf keuzetoetsen. Het is van belang in het oog te houden dat de t.v.-ontvan- van het kabelnet. Dat is een product dat door iedereen individueel zal moeten blijven aangeschaft''.

De antenne van de kabel-tv in Melick-Herkenbosch

Krant

Een andere mogelijkheid die in de nabije toekomst via het steeds groeiende kabelnet tevoorschijn zal komen is de t.v.-krant. Er zijn al systemen waarbij het belangrijkste nieuws in slagzinnen op t.v.-schermen wordt gebracht. Achter elke aankondiging van een bericht worden dan codenummers vermeld en door het indrukken van de codecijfers en tekens op een toetsenbord kan de volledige tekst worden opgeroepen. De kijker wordt dan ook lezer. Het systeem wordt al toegepast om geïnteresseerden in beursberichten vanuit een computercentrum in Londen bliksemsnel de beurskoersen en achtergrondinformatie te verschaffen. Het systeem (waarbij gebruik gemaakt wordt van internationale telefoonnetten) is wereldomvattend. Het persbureau Reuter bouwt nu aan een soortgelijke monitor-nieuwsdienst.

Luisteren

De ontwikkeling van de kabel-t.v. in ons land houdt heel wat tongen in beweging. Overheid en consumenten, industrieën en uitgeverijen en heel wat meer takken van het bedrijfsleven krijgen er mee van doen. ,,De ontwikkeling moet kunnen steunen op een overheidsbeleid dat zich op de eerste vijf tot tien jaar richt'', meent prof. dr. ir. J. Bordewijk. De hoogleraar in de informatietransmissie aan de Technische Hogeschool in Delft vindt dat de overheid en alle verantwoordelijke instanties voor een beleid vooraf de bereidheid moeten opbrengen om eens aandachtig te luisteren naar wat technici te bieden hebben en zich dan moeten inleven in de door de technische mogelijkheden op te roepen behoeftevorming. Een paternalistische opstelling vindt de prof uit Delft daarbij uit den boze. ,,Het gaat hierbij bovenal om de bevestiging van een aantal glondrechten van de democratie zoals het recht op vrije meningsuiting, het recht op informatie en op bescherming van informatiestromen met een persoonlijk karakter'', aldus prof. Bordewijk die zelf zestien jaar lang bij P.T.T. aan nieuwe communicatiesystemen werkte. De Delftse hoogleraar pleit er voor dat de kabeltelevisie in Nederland zo breed mogelijk wordt aangepakt in het kader van de al door P.T.T. verzorgde telecommunicatievoorzieningen met toekomstvaste kabelnetten. Verder dan die technische taak mag naar zijn mening de bemoeienis van de nationale communicatiemaatschappij niet gaan.

Jan A.C. De Klerk

AANGEB. BETREKK.

Leuke BARDAMES gevr. v bediening achter het buffet Dancing Nightclub Cabaret Palma Palace, Kempkensweg 1, Heerlen tel. 714218. x

2 leuke BARDAMES gevr. z.h. prov. aanm. Uterweg 129 Heerlen 045-213350. x

Nette BUFFETJUFFR. in part-timedienst gevr. voor de weekends. Geen animeren. — Nachtdancing. Telef. 045—411394 LD Hrl. x

Papierfabriek Gelderland-Tielens B.V. Meerssen zoekt CONTROLEUSES voor onze sorteerzaalafdeling. Prettige werkkring. Hoog loon. Uitstekende soc. voorzieningen. Meerssen, Oude Rijksweg 41 tel. 04403-2641 tussen 9 en 12 uur en van 14 tot 17 uur of kom eens langs. x

Aantrekkelijke VERDIENSTEN aangeboden in Maastricht of omgeving voor man en/of vrouw leeftijd liefst ouder dan 30 jaar in bezit van vervoermiddel. Bel 04406-15045. x

BARDAME gevr. club 208 Patronaatstr. 6 Spekholzerheide tel. 045-413123. x

BARDAMES gevr., hoog loon, hoge provisie. Elysee Bar. Wilhelminaplein 14, Heerlen, tel. 719841 x

ZANGER-GITARIST gevr. voor zeer bekend trio. 045-216301. Na 6 uur. x

Zaadhandel Frissen vraagt leerl. VERKOOPSTER 15 jaar Oranje Nassaustr. 8 Heerlen. x

Aantrekkelijke VERDIENSTEN aangeboden in Maastricht of omgeving voor man en/of vrouw uit M'stricht. Leeftijd liefst ouder dan 30 jaar: in bezit van vervoermiddel. Bel 04406-15045. x

BARDAMES gevr. voor nw. te openen excl. club. Intern mog. Voor middag- en avonduren. Tel. aanm. 045-412015. Na 27-12 pers. aanm. Grensstr. 23, Haanrade. x

Albert Heijn Brunssum vrgt CASSIERE v.a. 17 jr., 5 d. p. w. Inl. bij onze bedr.leider J. Doomen. Tel. 045-253607. x

Gevr. CHAUFFEUR voor lijndienst en groepsvervoer. Tel. 09-49-2456-1215. x

GEVR. BETREKK.

24 uurs service. Reparatie alle merken beeld- geluids- en huish. APPARATUUR H. Kremers en zn. Mgr. Feronstraat 15 Heerlerheide tel. 045-211753-215582. x

Erv. vakluí kunnen VERBOUWINGEN en metselwerk aannemen. Tel. 045-711629. x

Voor snelle REPARATIES van uw kleurentv en radio's. Bouwelektro Bemelmans. Heerlerbaan 10—12 (Markt) Heerlerheide Tel. 045-212330. x

TUIN omspitten, snoeien en winterklaar maken bel 045-216722. x

Bel voor al uw VERBOUWINGEN en metselwerk 045—717919. x

Geh. vrouw zoekt WERK voor de morgenuren. Br. o. nr. B 1485 LD Brunssum. x

Voor uw NAAI-, verstel- of veranderwerk Mej. De Graaf Honingboomstr. 3, Brunssum tel. 251534. x

TE KOOP AANGEB.

Nylon TEGELS 40x40 12 kleuren 110 cent. Führen, Ganzeweide 70 Heerlerheide tel. 045-212156. Walramplein 16 Valkenburg tel. 04406-5191. x

100 tot 200 gulden voor uw oude BANKSTEL bij aankoop van een nieuw. Grote voorraad klassieke, oudholl. Windsor, dralon. Ook met franjes, kunstleder, met losse kussens op draaivoet. Giesen Meubel en Woningtextiel, Annastr. 46, Geleen tel. 04494-5149. Bet. in overleg 6 12 18 mnd. x

PARKETVLOEREN nu vanaf f 32,- per m2 excl. BTW. Dekora Parket Het Zuiden B.V. Zandbergerweg 82 te Bocholtz tel. 04440-1697. Showroom open va 9-6 uur, 's zaterdags van 9-12 u. x

Te k. uitgewassen BETONTEGELS vanaf f 2,50 incl. 60x40 cm en 50x50 cm. Betonfabr. Borrekuil. Nijverheidsweg 3, tel. 04494-48334. x

Te k. KLEIAARDAPP. fritesaardapp., diepvr-spruiten 85 ct. p. kg., bloemkool, rode witte en groene kool 25 ct. p. kg. Boontjes en prei, appels v.a. 40 ct. p.kg. Jonathans, Cox, Goudrenetten en Clapsperen, tomten 6 x f 4,75. H. Timmermans, Merkelbeek, Julianastr. 15, tel. 04492-14430. x

Voor al uw HUISHOUDTEXTIEL, damesconfectie, tricotages, bonneterie, lingerie en bedrijfskleding slaagt u het voordeligst bij de allround textielzaken van De Zwaluw, Promenade 137 Heerlen, Dautzenbergstraat 29-31, Heerlen, Limbrichterstraat 37, Sittard. x

PERZEN ½ prijs 65 cm x 40 cm f 25,- 125 cm x 65 cm f 85,- 300 cm x 200 cm f 495,- Pauli Coelgroevenstr. 22 Eygelshoven Op de Bossen. De gehele dag geopend. x

Van vertrekkende Afcentgezinnen teruggenomen goederen te koop voor weggeefprijzen, o.a. BANKSTELLEN, salontafels, verlichting, koelkasten, wasautomaten, t.v., keukenstoelen, keukentafels, bij Limatic, Willemstr. 97, Heerlen, telef. 045—716340. x

TELEVISIES, pr. spelend v.a. f 75, ook recente modellen, 100 pct spelende kleurentelevisies f 845. Handelsonderneming. Geel, Grasbroekerweg 25, Heerlen, tel. 045-713760. x

TELEVISIES, nieuwste model, 61 cm o.a. Grundig, Blaupunkt, Philips, vanaf f 150,-, grootb. t.v. vanaf f 65,-, kleuren-t.v. v.a. f 600,-. Met volledige garantie. Fa. Curvers, Dr. Calsstraat 23 (station), Schaesberg, telef. 045—312091. x

Te k. Franse HANGKLOK met grote slinger f 305,- met bloemsl. f 395,-. Heerstr. Zuid 42 Stein tel. 04495-2451. x

Fietsen - Fietsen!! Tour- en TRIMFIETSEN geh. compl. 10 versn. in 3 kl. Let op! f 298,- Jo Knops Handelsondern. Rijksweg Z. 195 Sittard tel. 04490-2718. x

Te k. WINTERAARDAPPELS kleibintje le kwal. 25 ct. per kg. Veendrick Ingang kasteel Amstenrade. x

KASREGISTERS te koop, te huur div. occ. mach. J. Boels Hulsberg tel. 04405-2073. x

HALKLOK f 775,- regulateurs open slingers Empireklokje kastelstellen zeer voordelig Plenkertstr. 14 ing. winkel V'burg. x

Antiekhandel Oud-Kerkrade. Bezoekt vrijblijvend onze grote showruimte. Grote keuze in KLOKKEN kleingoed en meubels o.a. Biedemeier, jacht, Mechels en Spaanse eethoeken en grote partij boerenkasten. Holzstraat 103 Kerkrade. x

Zeldzaam koopje! Schitterende CASSETTE tafelbestek (zilverwit edelstaal) f 395,- winkelprijs f 741,-. Fonkelnieuw! 04494-42274. x

Antennebouw R. Konsten Heerlen tel. 712138. Kleuren-tv-ANTENNE f 235,-. Ook geschikt voor zwart-wit, 5 jaar garantie. Alle revisies en centrale antennes. x

BONTMANTELS, bontmantels, bontmantels! Dringend gevraagd aan alle dames van Nederland: kijk eerst bij de meest gesorteerde, grootste en goedkoopste bontzaak van Nederland de etalages, waarin een collectie bontmantels en bonthoeden tegen werkelijk lage betaalbare prijzen. Het bespaart u veel geld! Waarborggarantie; creditservice mogelijk. Dit kan alleen: De Bontkoning. Hooghuisstr. 3, Eindhoven (schuin) t.o. Hema. Bij koop reisgeld terug voor 2 personen (onkosten benzine auto) dus gratis reizen. Vrijdag koopavond, tot 9 uur geopend. x

PARIAN MEUBELEN

Dralon bankstel v.a. f 695,—.
Hoekbankstellen 1-2-3-zits v.a. f 695,—.
Eiken bankstellen v.a. f 995,—.

5 jaar garantie op binnenwerk en constructie.

HOENSBROEK, Akerstraat 200—202.
Geopend van 10.00 tot 18.00 uur.
Tel. 045—218834.

's Maandagsvoormiddags gesloten.
Vestigingen te Amsterdam, Badhoevedorp, Elshout en Dieren. x

STA-CARAVANS met f 1000 korting koopt U bij Caravanimport Corvam B.V. In de Cramer 1, Heerlen hoek autoweg tegenover Nat. Houthandel. x

Antiek. Oudholl. zilver, SCHILDERIJEN en antiek objecten. Iets voor beleggers, meubelen enz. Bencotationstr. 58 Maastricht tel. 043-13691 of 16241. x

Te k. open haard-HOUT, wordt thuis bezorgd, vraag ook 's zaterdags afgehaald worden. Verder eiken balken en schouwbalken, alle maten. Dr. Calsstr. no. 19, Schaesberg, telefoon 045-311699. x

Faber OPENHAARDEN de beste en de goedkoopste vanaf f 404,- incl. B.T.W. Nu ook voorzet openhaarden voor in bestaande woningen. Steenhouwerij Moonen-Wanders. Rietrastraat 11 Hoensbroek tel. 214851. x

Goedkope BALKEN en spaanderplaten 5 x 15 cm 2,92 p. m.; 6 x 16 cm 4,10 p. m.; 8x18 cm 5,35 p. m.; 8 x 20 cm 6,26 p.m. Spaanderplaten afm. 250 x 125 8 mm dik 10,52 p. plaat; 250x125 19 mm dik 11,92 p. plaat 250x125 18 mm dik 13,39 p. plaat, afm. 244x122 cm 16 mm dik 14,07 p. plaat, 244x122 cm 18 mm dik 16,58 per plaat, 244x122 cm 22 mm dik 18,64 p. plaat. Kepers 5x5 cm 1,08 p. m.; 5 x 7½ cm 1,56 p. m. Panlatten 40 ct p. m. Vloerplanken m. sponning dik 15 mm 1,— p.m. Vlakke eterniet platen afm. 250 x 125 cm 11,16 p. plaat. Meranti plinten 1,72 p.m. excl. 16% BTW. Houthandel J. Rinkens, Kerkraderweg 10-37a, Eygelshoven. Nieuwenhagen en Eygelshovenerweg 46. Waubach. x

BEHANG - behang v.a. f 2,50 p. rol. Gr. keuze, ook opruiming. Plaktafel, solide 3 m. f 37,50. M. Botterweck, Schaesbergerstr. 12 Kerkrade-West. x

Piano Laven. Het adres voor uw piano of VLEUGEL. Nieuw en gebruikt. Bleijerheide. x

Te k. AANHANGWAGEN vanaf f 300,- Tiendschuur 9 Susteren. x

U kunt 't geloven of niet! KOELKASTEN worden iedere dag duurder! Uit voorraad: 25 modellen van 140 tot 400 liter. v.a. f 269,- Vossen RTV Heerlen Geleenstr. 64 tel 045-711300. x

Voor gebr. NAAIMACHINES is uw adres Pfaff Emmaplein 3 Heerlen. Met garantie en evtl. gespr. betaling. x

ORGELS en alle muziekinstr. Ook occas. Stalmeier Music H'broek tel. 214253. x

WINTERAARDAPPELS — kleibintjes, keuze uit twee maten, hand- en machinaal 20 kg f 9,—, tevens verse groenten en eieren. Otten, Abshoven 3, Munstergeleen. x

Zoekt U een origineel Kerstcadeau? Kom dan eens kijken naar onze ruime sortering KOEIEHUIDEN, masthuiden, kalverhuiden, geitehuiden en ivoriehuiden, jes. Door eigen import uiterst voordelige prijzen, v.a. f 375,- voor f 75,- prachtig getekende Indische geiten v. f 90,- voor f 70,- enz. Een huid naar iedere keus. U slaagt bij ons altijd. Magnifieke kalverhuiden als vloerkl., op salontafel van f 110,- voor f 80,- Sarolestraat. 90B Heerlen naast reisbureau tel. 711806. x

Antieke EETKAMER Biedermeier salon en Biedermeier stoelen plm. 1850 koffiemolens Leeuwerikstraat 11 Heksenberg tel. 045-214211. x

Te k. HOEKBANKSTEL 3-2-1 zo z.a.nw. Heerenweg 348 Heerlen tel. 215763. x

BETONMOLENS v.a. f 390, bouwliften (ook verhuur), kruiwagens, blokjes, schragen, stempels, breekhamers. bouw- en tegelzagen, lasapparaten 160 Amp. compl. f 338, tafelcirkelzagen 220 V f 490, boor- en slijpm. enz., div. gebr. machines. Dassen Bouwmachines, Kampweg 10-37a, Gronsveld, tel. 04408-1516-1756. x

KERSTBOMEN te koop. Bel 04492-1430. x

Te k. van afbraak prima METSELSTENEN (schoon) Tel. 04494-43226. x

Antieke GEWEREN, pistolen, sabels, messen, hakkisten, nw. en antieke kleren, ruime keuze in koper, brons steen en ijzer kl. goed kromzwaarden, grote kluizen, Gr. Zuiden, H' broek, hoef v. 35,- tot f 125,- Willy Berghammer Hoofdstr. 26 Amstenrade. x

Ongelooflijke prijzen voor nieuwe MEUBELS. Klassiek bankstel bijz. royaal en degelijk f 695,- eiken tafel f 125,- Kasten v.a. f 425,- hoek met grote uittrekbare tafel f 495,- groot eiken wandmeubel met t.v. afd. f 695,- country eethoek bijz. zware uitv. f 345,- grote eiken ronde tafel f 295,- grote keuze directe levering, inruil mogelijk Op de Vey 61 Geleen direct achter tankstation Van Hasselt Vinken. x

Het Meubelhuis Pieterstr. 9 Geleen-Oost deze week sensationele aanbiedingen massief eiken WANDMEUBEL van ruim 3 mtr. br. f 1695,- rijk gebeeldh. klassiek bankstel in prachtige stof van f 2900,- nu f 1895,- prachtig eiken bankstel compleet 3-zits bank 2 zitsstoelen f 1495,- eiken wandmeubel met grote uittrekbare tafel f 495,- bankstelcombinatie ripcord f 695,- deze aanbiedingen zijn zolang de voorraad strekt, hierop wel inruil mogelijk. x

Klassiek BANKSTEL f 145,- Klassiek kast f 195,- pr. eethoek f 125,-, wandmeubel f 125,-, stereo radio tuner-versterker met platenspeler f 195,- grote klasse apparaat en stereo t.v. f 895,- ook afr. en ruilen Op de Vey 61 Geleen. x

Te k. GASHAARD en minikachel z.g.a.n. 8100 kcal. Te bevragen Bostenstr. 3, Ubachsberg. x

ANTIEK: eiken eetkamer, kasten, tafels, stoelen, bieder hanglampen, nachtkastjes, figuren, bewerkte spiegels, ladenkast enz. Mulebergstr. 32, Hoensbroek (bij markt). x

Prachtige grote smeedijz. GASHAARD, ronde gask. f 150,—. Kerkweg 40, Puth. x

Koopje! Mooi BANKSTEL voor weinig geld. Kerkraderw. 164, Heerlen Molenberg. x

Koopje! Mooie SALONKAST weg. Kerkraderweg 164 Molenberg Hrl. x

Rechtstreeks van fabrikant, prijzen voor ZWEMBADEN, sauna's, blokhutten, tuinhekwerken, alle modellen smeedwerk voor open haarden, veldbrandstenen, bieren wijnvaten, speelgoedstelen, o.a. schommels, glijbanen, enz. en steen, verkoop en verhuur van ski's en toebehoren, zwemkleding, luchtbedden en zwembenodigdheden, Heerlen, ook alle maten en modellen en onderdelen en reparatie en alle prijzen v. zijn exclusief de prijs van KKON G. Oprij, Kruisberg 50 a.d. E9 Meerssen, tel. 04403-3500. x

Te k. smeedijzeren SALONLAMP m. 6 lampen. Tel. 04447-2146. x

Klassiek BANKSTEL 195 modern Kast 165 met vorm pool 245 mooie eethoek 125 m. 4 stoelen, 4 stoelen, stoelen en tafel 125 salontafel 125 bergmeubel 95. Op de Vey 61 Geleen (v.d. rijwielh. Vinken). x

Te k. Etna-FORNUIS met alle toebehoren. Kerkstraat 17 Heerlen tel.: 045-716678. x

Te k. 2 pers. ijzeren SLAAPKAMER f 75.- en div. oliehaarden vanaf f 50.- Stationsstr. 181 Elsloo. x

Te koop LUCHTCOMPRESSOREN, licht- en krachtstroom, kolomboormachine MC 5, elektromotoren 220 V en 380 V, ventilatoren, stofafzuigkasten, div. aandrijvingen, cyclonen, schakelmateriaal, DAF-trekker met Netam-dieplader bj. '67, scheepsdieselmotoren voor jachtbouw 32-105 pk, Technisch handelsondern. Jareco, Vlasstraat 20, Heythuysen, telef. 04749-2358, b.g.g. 1520. x

Te koop antieke EETHOEK (iets mooi), tafel + 8 stoelen, samen 850 gulden. Tel. 211582. x

1 GASHAARD + gevelhaard tev. ook meubels. Emmastr. 25 Schinveld. x

Te k. kop. GASHAARD, aardg. + elec. orgel Philicorda weg. omst. Heufkestr. 36 Brunssum. x

Te k. 2 KASTEN a. nw. Maarstr. 40 Terwinselen. x

Te k. stereo-PICK-UP met 2 boxen 2x10 watt i.z.g.st. Anemonenstr. 1 Krd.-W. Tel. 045-411156. x

Te k. mooie gave Louis Philip-KAST. Te bevr. Kakertweg 60, Schaesberg. x

Te k. ronde UITTREKTAFEL notenhout + 6 stoelen. Kochslaan 10 N'hagen. x

Te k. 1 antieke THEEMEUBEL 1 boormachine 2 t. + kl. 13 mm. J. v. Maerlantstr. 59 Heerlen. x

Solide Gazelle-D.-FIETS, 12 V. autoaccu. Van Weerden Poelmanstr. 49 achter meubelfabriek Hezerveld Heerlen. x

Te k. nieuw gouden ARMBAND 18 kar. Nieuww. f 700 vraagpr. f 500. Math. Kempstr. 11 Sittard tel. 7453. x

f 1195 de prijs voor een magnifieke eiken BANKSTEL. Het meubelhuis Pieterstr. 9 Geleen. x

1695 voor een massief eiken KAST van ruim 3 mtr. dat komt nooit weer Meubelhuis Pieterstr. 9 Geleen-Oost. x

695 daarvoor koopt u bij ons een klassiek BANKSTEL in een pracht afwerking. Het Meubelhuis Pieterstr. Geleen. x

495 kost een zware oudholl. EETHOEK met grote uitschuiftafel bij het Meubelhuis Pieterstr. 9 Geleen-Oost. x

Te k. antieke Biederm. BANK met 2 voltairs f 2275. Dorpstr. 11, Buchten. x

Te k. zw. en br. persianer BONTMANTEL, m. 42-44. Grimbeerstr. 71c, Maastr., tel. 043-33359. x

Te k. Philips stereo CASSETTERC. m. 2 boxen, 3 mnd. oud, vr. f 479,— voor f 330,—. Lijsterstraat no. 8, Heerlen. x

BREIMACHINES, naaimachines, strijkapparaten. Profiteer in het oude jaar nog van de oude prijzen. Wij hebben alle voorradig. Ook komen ook alle nieuwe modellen, een kleine aanbetaling reserveren wij uw machine tot het nieuwe jaar. Weldi men, Emmastr. 22, Heerlen, tel. 716100; Kouvenderstr. 68, Hoensbroek, tel. 213538; Raadhuisstraat 14, Geleen tel. 04494—46480. x

Te k. 4 alumm. SPORTVELGEN. Tel. 045-212171. x

Uw BANKSTEL, stoelen, antiek enz. binnen 1 week vakkundig bekleed. Kamerbreed tapijt gratis gelegd en speciale korting. Woninginrichting en stoffeerbedrijf Fa. H. Kloprogge. Akerstraat 70, Hoensbroek, tel. 045-412735. Tevens wensen wij al onze clientèle een gelukkig Nieuwjaar. x

Te k. ELECTR. PLAAT, 4 pit, met deksel, 380 V., f 125. Gerlachusflat 13B, M'tricht. x

500.000 BROMFIETSERS

nog zonder helm. Enorme keuze en modellen bij Rijwielbeurs. Kinderhelmen f 22,50, handschoenen met kap f 10,—, regenbroeken f 10,—, bromfietsjacks f 26,95, jeugdfietsjes f 67,50, grote damesen herenrijwielen compleet f 159,—.

RIJWIELBEURS

KLOMPSTRAAT 1-9-11 — HEERLEN

Steeds stukken voordeliger !

Te koop 1) decoratieve Normandische KOEIEHUIDEN v. f 325,- voor f 255,-; 2) aparte Argentijnse koeiehuiden van f 255,- voor f 150,-; 3) magnifieke Normandische koeiehuiden van f 225,- voor f 165,-; 4) mooie kalverhuiden, o.a. geschikt als vloerkl., op salontafel van f 110,- voor f 80,-; 5) prachtig getekende Indische geitenvellen van f 90,- voor f 70,-; verder leuke konijnenbontjes voor f 12,50. Dekens Sarolestraat 90B, Heerlen naast Reibur., tel. 711906. x

Te k. moderne Z.B. INVENTARIS voor 120 m2. Rekken, 2 diepvriezers, koelmeubel en -toonbank, groenterek, consumenten vleesmachine, snijmachine, weegschaal, kassa en grond v.b. Inl. tel. 04494-45189. x

TE KOOP GEVR.

Wij geven de hoogste prijs voor uw oude MEUBELS bij aankoop van nieuwe. Grote voorraad slaapkamers, huiskamers, bergmeubels, alle maten bankstellen 1-, 2-, 3-zits, oudholl. kasten 120 cm 200 cm, losse clubs, chroomstoelen en tafel. Giesen Meubelen en Woningtextiel, Annastr. 46, Geleen, tel. 04494-5149. Betaling in overleg 6, 12, 18 mnd. x

Gevr. 2e hands BROMFIETSEN Piet Haan Hoogstr. 98 N'hagen tel. 045-311492. x

Te k. gevr. NERTSMANTEL m. 46 als nieuw. Br o. no K 4752 LD Krd. x

TE HUUR AANGEB.

KAMERS te h. met volledig pension f 94,50 p.w. Buttingstr. 24 Hoensbroek tel. 045-214804. x

Per 1 jan. 1975 verhuren wij 4 stuks gemeub. KAMERS aan dames te Kerkrade. Deze zijn geheel nieuw ingericht en voorzien van roestvrijstalen aanrecht, koelkast, kooktoestel, warm en koud water en c.v. tel 045-42387. x

Gem. KAMER c.v., douche en kookgelegenh. Tel. 718033. Sittarderw. 36 Heerlen. x

7 KAMERS, badkamer en toilet te h. a., voorzien van c.v. gelegen Kerkrade-centr. Voorkeur gaat uit naar verplegend personeel, studente of derg. Geen gezin. Inl. na 7 uur Laurastr. 40, Eygelshoven. x

MIDDENSTANDSWONING te h. aangeb. voorz. van garage en c.v. geleg. in centr. Geleen gestoff. en ongemeub. Te bevr. Wezelweg 32 Eys-Wittem. Tel. 04451-271. x

KAMERS te huur, gem. of ongem. Tel. 715337. x

Te huur goed gemeub. ZITSLAAPKAM. met c.v., douche en keuken, centrale antenne. Panneshelderstraat 1, Bleijerheide-Kerkrade. x

Te huur WOONHUIS in Brunssum met c.v. (bij Bodemplein). Tel. 211582. x

2 gr. gem. KAMERS te huur aangeboden in Treebeek-Heerlen. C.v. douche keuken. Te bevragen Heisterberg 90 Hoensbroek. x

Gemeub. 1 pers. ZITSLPK met alle mogel. comf. Rummenpernstr. 84, Brunssum, tel. 252364. x

TE HUUR GEVR.

VERTEGENWOORDIGER middelb. leeftijd middenstand schuldl. in scheiding vraagt inwoning bij wed. of juffr. op korte termijn. Bij voorkeur Hrl. of omg. Br. o. nr. D 439 LD Hrl. x

Jongeman 23 jr zoekt m.i.v. 2 januari ger. gemeub. ZITSLAAPKAMER, met gebr. van keuken in rustige omgeving, moet zuidelijk gel. dan de Vogelbuurt of Zwarteberg. Brieven aan van Oosthuysen laan 1 Driebergen of tel. 03438-2130. x

f 250,- BELONING voor diegene die ons kan helpen aan een goede woning in Zuid-Limb. langs Belg. grens onderver tussen Vaals en Eijsden liefst vrijst. 3 tot 4 slpk. spoedig te aanv. Br. o. nr. A 439 LD Hrl. x

WIE heeft een woning, 3 slpk. en c.v. te huur te Geleen, zo mog. onmiddellijk. Br. ond. no. G 3020 L.D. te Geleen. x

RUILEN

Wil FLAT Dr. M.L. Kinglaan 63 H'broek ruilen tegen eengezinswoning in H'broek. x

HUIZEN

Te koop gevr. v. div. relaties WOONHUIZEN, bungalows, herenhuizen, landhuizen, boerderijen in Zuid-Limburg tot f 170.000.-. Bem. Bur. in Onr. Goed Aks-kant. Hoenstink Heerlen, Tempsplein 20a, tel. 045-710315. x

HULSBERG in de buurtgemeenschap Arensgenhout is te koop gevraagd, door mod. landhuizen met gar. en c.v. Ind. o.a. zeer ruime L-vormige woonk. met open keuken en alle electr. apparatuur, 3 slpk., badk. zolder, garage. Tuin met f 128.435.- k.k. Bem. Stienstra Heerlen B.V. Tempsplein 26 Heerlen 045-712255. x

SITTARD, aan de Schaloenstraat gelegen nog 4 middenstandswoningen met garage en c.v. voor de prijs van f 69.000,- tot f 74.000,- k.k. te koop, welke reeds in aanbouw zijn. Ind. o.a. ruime L-woonk., dichte keuken, bijkeuken, 3 slpks. badk. m. r.v.s.-aanrechtcomb.; le verd. 3 slpk. 2e verd. mogelijk 2 slpk. Prijs v.a. f 105.349 v.o.n. Stienstra Heerlen BV Tempsplein 26 Heerlen. 045-712255. x

HOENSBROEK. Fantasiewoningen met gar. en c.v. enkele met extra berging, Ind. o.a. Z-vorm. woonk., 38 m2 met open keuken, kunststof aanrechtcomb. o.a. royale kasten, 3 slpk., badk. m. douche 2e verd.: zolder en souterrain hobbykamer of 4e slpk. met grote ramen, prijs vanaf f 101.268,00 v.o.n. incl. C.A.S. Rijkspremie f 19.415,00 Stienstra Heerlen B. V. Tempsplein 26, Heerlen. 045—712255. x

AANBOUWKEUKENS kunt u bij ons tegen scherpe Duitse prijzen kopen. Wij verzorgen desgewenst ook uw complete keukenverbouwing. Vraag vrijblijvend offerte. Alleen al om de informatie. Keukenstudio Carmen B.V., Hoofdstr. 115 Schimmert, telef. 04404-731. Bel vandaag nog voor een afspraak. x

BOCHOLTZ, in aanbouw middenst. woningen met garage en c.v. Ind. o.a. Z-vorm. woonk. plm. 37 m2, keuken met r.v.s-aanrecht, afzuigkap; le verd. 3 slaapk. badk. met douche; 2e verd. 4e slaapk. 15 m2 en zolder. Prijs v.a. f 90.457,— v.o.n. Rijkspremie max. f 11.457,—. Stienstra Heerlen B.V. Tempsplein 26 Heerlen, tel. 045-712255. x

Wij vragen voor onze cliënten WONINGEN, herenhuizen, bungalows en bouwterreinen. Makelaardij Lindelauf Voerendaal tel. 04446-1579. x

STEIN Fantasievolle woningen met o.a. Z-vormige woonkamer met open verbindingstrap. Moderne keuken le verd. 3 slp.k. badk. m. douche, v.w. en 2e toilet, 2e verd. vaste trap naar ruime hobbyzolder. Prijs v.a. f 78.822,- v.o.n. Bij een 100% financiering is een gezamenlijk inkomen (man + vrouw) vereist van f 27.500,—. Bij een 'eigen geld' van 10.000,- is dit f 24.500,-. Onze modelwoning is op zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur te bezichtigen. Op andere dagen volgens afspraak. Stienstra Heerlen B.V. Tempsplein 26, Heerlen. 045-712255. x

Te koop te BRUNSSUM vrijst. hoek middenst.-won. bouw 65 met c.v. ind. hal, kelder woonk. nieuwe moderne keuken. 4 slaapk. badk. met douche zolder en berging. Br. o. nr. J 531 LD Roermond. x

VERTEGENWOORDIGER middelb. leeftijd middenstand schuldl. in scheiding vraagt inwoning bij wed. of juffr. op korte termijn. Bij voorkeur Hrl. of omg. Br. o. nr. C 439 LD Hrl. x

Wat biedt U voor onze halfvrijstaande WONING met garage bj. 1971 in de Wieër Passart-Zuid, tussen Heerlen en Hoensbroek. Maak een afspraak of kom eens langs. Wij laten U gaarne ons huis zien. Barth. Dickestr. 8, Heerlen, tel. 045-216341. x

Te h. halfvrijst. WONING m. c.v., rustig gel. nabij het centr. Geleen. Dir. te aanv. Br. on. nr. G 3021 LD Geleen. x

Horstink Heerlen, bem.bur. in onr. goed. is GESLOTEN van 24 december tot 2 januari. Wij wensen U allen prettige feestdagen. x

497. Te koop in Geleen West halfvrijstaand WOONHUIS. Bevat woonk., keuken, gr. badk. met douche, 3 slk., garage en tuin. Totaal opp. 237 m2. Bouwjaar plm 1938. Spoedig te aanvaarden. Vraagprijs f 43.900,—. Inl. Offermans, fin.bem.bur. tel. 04494-45658, van ma.-vr. van 8.30 tot 17.30 uur. x

UBACH OVER WORMS. Splitlevel drive-in-woningen met garage en c.v. Ind. o.a. eetk. met open keuken, terras, grote woonk., 3 slpk., badk. toilet, 2e toilet, zoldersen. Vrijst. toilet, met fonteintje, badk. met ligbad, 2 zolders. Prijs f 76.870,— k.k. Stienstra Heerlen B.V. Tempsplein 26 Heerlen. tel. 045-712255. x

BRUNSSUM. Halfvr. woonhuis m. c.v., berging en grote tuin. Ind.: kelder, hal, keuken, doorzonk. m. mogelijkheid voor open haard. Afm. gar. zolder. Vraagpr. f 85.000,- k.k. Bem. Bur. in onr. goed. Henk Teunissen Geleen. x

Drs. Ruyters B.V., Stationsplein 1, Sittard, tel. 04490-19151. Beursmakelaar. x

SIMPELVELD-HULS. — Te koop vrijst. woonhuis, woonk. met open haard, keuken, 4 slpk., badk., gar. (800 x 300), c.v. en tuin. Ind.: souterr., gar., waskelder; parterre: hal, keuken met aanbouw, woonk., suite, ... Verd.: 4 slaapk. ...

HERENHUIZEN in Heerlen en omstr. gevr. Vrijblijvende aanbieding aan A. J. H. Leenaers, Makelaar in Onroerende Goederen, beëdigd taxateur, Lid NBM en MCC, Lid Limburgse Beurs Makelaars, Romboutslaan 2, Welten, Heerlen, tel. 717237. x

HUIS te k. gevraagd te Maastricht plm. 35000,— tot 45000,—. Br. o. nr. MA 6288 LD Maastricht. x

Tegen redelijke prijs te k. halfvrijst. WOONHUIS (zo goed als nieuw) met c.v. en garage. Zeer spoedig vrij. Prijs ca. f 60.000,— Heerlen (Heksenberg) Zwanenstraat 18. x

Te koop mooi perceel GROND 1000 m2 direct te aanv. inl. Prov. weg 5 Terlinden (Noorbeek). x

Te h. of te k. 2 oude leegstaande PANDEN gelegen le Chevremont te bevr. 045-213083. x

UBACH OVER WORMS. — Ruime schakelbungalow m. c.v. Rustige ligging in Uplan Oost Waubach. Ind. o.a.: hal met garderobe, ruime woonk., woon-eetkeuken, fraai bet. badk. met ligb., v.w. en bidet, 3 slpk. gr. garage met extra bergruimte, achter- en voortuin. In overleg te aanv. Vr.pr. f 119.000,- Stienstra Heerlen B.V., Tempsplein 26, Heerlen, 045-712255. x

GULPEN, vrijst. landhuis m. ± 4000 m2 grond. Uniek gel. op de Gulpenerberg, m. panoramisch uitzicht. Bwj. 1967. Voorzien van c.v. en garage. Ind. o.a.: grote hal m. sierplestervoer, ... open haard ± 40 m2, gr. bet. keuken, 5 gr. slpk., bet. badkamer m. ligb., v.w. en 2e toilet. Diverse andere ... te aanv. Koopprijs f 225.000,- Stienstra Heerlen B.V., Tempsplein 26 Heerlen. 045—712255. x

HEERLEN, op goede stand met blijvend vrij uitzicht, halfvrijst. won. m. gr. tuin. Ind.: kelder, hal, woonkamer, keuken, waskeuken, toilet, douche, garage. Vrijstaande stenen garage. 1e verd. 3 slpk., 3 kamers, keuken, toilet, douche, hobbykamer, vanuit hobbykamer trap ... 2e verd.: 2 slaapk. en zolderruimte. Dir. te aanv. Prijs f 84.500,- Stienstra Heerlen B.V., Tempspl. 26 Heerlen. 045—712255. x

HEERLEN, halfvrijst. herenhuis nabij centrum met c.v. en tuin. Ind.: 3 kelders, woonk. m. open haard ± 43 m2, keuken, waskeuken, terras en tuin. 3 slaapkam., badk. m. ligb. en v.w., zolderruimte, ... Vraagprijs f 95.000,- Stienstra Heerlen B.V. Tempsplein 26 Heerlen. 045-712255. x

HEERLEN. Te Heerlerheide te huur kantoor c.q. winkelpand met c.v. Ind.: kelders, hal, winkel, kantoor, ... 64 m2. hal, toilet, kantoor en keuken. le verd. 1 slaapkamer ... 1 febr. 1975. Huurpr. f 375,- p. mnd. Stienstra Heerlen B.V., Tempsplein 26 Heerlen. 045-712255. x

HEERLEN, vrijst. winkelwoonhuis voor vele doeleinden geschikt. Opp. 978 m2. Ind. kelder, winkel 40 m2, hal, keuken m. r.v.s.-aanrecht, bijkeuken, toilet, garage, achterom, 1e verd.: hal, kleine kamer, woonk. m. ... badk. m. ligb., ... 2e verd. ... Prijs f 110.000,- Stienstra Heerlen B.V., Tempsplein 26 Heerlen. 045—712255. x

OIRSBEEK. Goed gel. vrijstaand middenst. won. m. c.v., garage en tuin. Het geheel in onderhoud. Ind. m. grote hal, ... keuken, doorzonk. m. mogelijkheid voor open haard. ... Prijs f 128.000,- ... Stienstra Heerlen B.V. ... 045—712255. x

SIMPELVELD-HULS. Te koop vrijst. woonhuis, woonk. met open haard, keuken, 4 slpk., badk., gar. (800 x 300), c.v. en tuin. Ind.: souterr., gar., waskelder; ... Vraagprijs f 175.000,-. Stienstra Heerlen B.V., Tempsplein 26, Heerlen. 045—712255. x

HEERLEN. Aanveld. Wilt u wonen in een prima kindvrij woonwijk. Moderne Siamees vader. ... woonk. m. parketvl., keuken m. afzuigkap, ... 4 slpk., badk. m. ligb., ... Prijs f 117.177 ... Stienstra Heerlen B.V. ... 045—712255. x

HEERLEN, Bergstr. halfvrijst. woonhuis m. c.v., ... Prijs f 110.000,- k.k. Inl. Makelaarskantoor Drs. Ruyters B.V. Stationspl. 1, Sittard, tel. 04490-9151. Beursmakelaar. x

SWEIKHUIZEN. Goed gelegen halfvrijst. herenh. m. c.v. en gar. Uitstekend afgewerkt, ... Prijs f 145.000,- k.k. Stienstra Heerlen B.V. Tempsplein 26 Heerlen. 045—712255. x

Namens onze cliënten vragen wij te koop in Stein ... MIDDENST.-WONINGEN, ... Stienstra Heerlen B.V. Tempsplein 26 Heerlen. 045—712255. x

SITTARD, IJsvogelstraat 12, fraai halfvrijst. woonhuis met garage en c.v.-gas. Ind. ... Prijs ... Stienstra Heerlen B.V. Tempsplein 26, Heerlen. 045—712255. x

SCHAESBERG vrijst. bungalow 1200 m2 grond, 4 slaapk., badk. m. ligb., 2 kelders. gar. Koopsom f 165.000 k.k. Bem. Mak. Leenaers, Lid NBM en MCC, Romboutslaan 2, Heerlen, tel. 717237. x

HOENSBROEK, winkel-woonhuis, t.o. HQ-Afc., verkoopruimte ca. 115 m2, div. andere ruimten. Prijs f 120.000. Bemiddeling Makelaar Leenaers, Lid NBM en MCC, Romboutslaan 2, Heerlen, tel. 717237. x

SPAUBEEK, Kerkstr. halfvrijst. mod. won., 3 slaapk., badk. m. ligb., zolder, mod. keuken, overdekt terras. Koopsom f 85.000 k.k. Bem. Mak. Leenaers, Lid NBM en MCC, Romboutslaan 2, Welten-Heerlen, tel. 717237. x

HEERLEN, Aarveld, mod. halfvrijst. won. m. gar., tuin, hal m. vestiaire, woonk. m. parket, open keuken, 4 slpk., douche, zold., gar. v. 2 auto's, prov. kelder, hobbyvloer, c.v.-gas. Bemidd. Makelaar Leenaers, Lid NBM en MCC, Romboutslaan 2, Welten-Heerlen, tel. 717237. x

AMSTENRADE, vrijstaand herenhuis, gr. woonk., mod. keuken, 3 slaapk., badk., douche, zolder, gar., c.v., tuin, 2 garages. Koopsom f 98.000 k.k. Bem. Mak. Leenaers, Lid NBM en MCC, Romboutslaan 2, Heerlen, tel. 717237. x

MUNSTERGELEEN, te koop luxe patio-bungalow. Ind.: woonkamer ruim 50 m2 met open haard, garage voor 2 auto's, 3 slaapkamers compl. ingerichte moderne keuken bijz. luxe badkamer enz. f 110.000. Goedkoper woonhuis of winkelhuis kan worden ingeruild. Tel. 04494-43950. x

Wordt uw tweede huis in Mergelland u te veer of te duur? VERHUUR het voor zaak Willem Overmars, Rondeleenweg 118, Mheer. x

BOUWVAK

BOSCH BOORMACHINES, breek boorhamers. A. Damoiseaux, tel. 04442-1846. Korting 25%. x

ALLE BOUWMACHINES te huur/koop. A. Damoiseaux tel. 04442—1846. x

Te k. STEIGERMATERIAAL 40 profielen, 20 ijzeren bokjes, 9 kruiwagens, 14 kolomboormachines, 7 ladders, 2 nitschuifbare ladder. Rozestr. 108 Heerlen. Tel. 216203. x

DIEREN

Te k. alle kleine DWERG-POEDELTJES kennel Oos-Heilenn Langstr. 50 Schimmert. x

Wij TRIMMEN en verzorgen gedipl. alle rassen honden. Dierenspeciaalzaak Cobbenhagen. Grasbroekerweg 42 Heerlen, tel. 710865. x

Te k. alle kleuren toy DWERGPOEDELTJES ... apart m. stamb. Thull 30A Schinnen. x

Te k. vette KONIJNEN en kalkoenen, ook geslacht. Driesschstraat 13, Heerlen-Schandelen, bij Fordgar. x

Te k. BOXER reu, pr. gestr., 5 mnd. oud, m. stamb. Adr. Schmeetsstr. 5, Hunebestuolaan 29, Kerkrade Terwinselen. x

Heel chique TOYPOEDELTJES zilvergr. en 1 zw. teefje. Walem 11 Schin op Geul tel. 04459-237. x

Te k. 2 D. HERDERS m. stamb. tel. 04494-47892. x

Te k. abricot DWERGPOEDELTJES m. stamb. Pr. Hendriklaan 26, Waubach. x

Te k. KANARIES, m. en p. pen. Inl. bij Sint. St. Josephstr. no. 53, Meerssen. x

Mooie DOBERMAN, met stamb., 9 wkn oud. Tel. 045-212437. x

Te k. BOUVIERS m. stamb. Inl. tel. 043—32594. x

Te k. POESJES 7 wk. oud. Moeder Siamees vader witte Perzer. f 50. Hemelsley 93 Sittard. x

Af te halen jonge POESJES, Ambachtstraat 15, Heerlen, tel. 045-215394. x

Te k. D. DOG m. st.boom. 16 mnd. goed waaks. Pr. n. o.t.k. Tel. 045-251511. x

Te k. MECH. HERDER reu met stamb. 1 en 2 Columbia Wijandotte kriel. Stiftstr. 5, Abdissenbosch. x

Te k. pr. BOUVIER of te ruil teg. scherpe Duitse herder. Kerkstr. 33 Waubach. x

Te k. zilvervrijze en witte DWERGPOEDEL. Reu m. stamb. Pr. Hendriklaan 10 Sittard, tel. 4542. x

WAUBACH, vrijst. bungalow, ... ELSLOO vrijst. bungalow, ... Bem. Mak. Leenaers, Romboutslaan 2, Heerlen, tel. 717237. x

HEERLEN, bouwgrond nabij centr. ca. 200 m2 goedgek. tekenen voor winkelpand met bovenwon. Koopsom f 40.000 k.k. Bem. Mak. Leenaers Lid NBM en MCC, Romboutslaan 2, Welten-Heerlen, tel. 717237. x

HEERLEN, Molenberglaan halfvrijst. won., m. kelder, gar., woonk., open haard, studeerk., mod. keuk. bijk. en gr. tuin. Koopsom f 85.000 k.k. Bem. Mak. Leenaers, Lid NBM en MCC, Romboutslaan 2, Heerlen, tel. 717237. x

KLIMMEN, vrijst. bungalow gr. woonk., open haard, 3 slpk., badk., zold., gar. en tuin. zwembad. Koopsom f 275.000 k.k. Bem. Mak. Leenaers, Lid NBM en MCC, Romboutslaan 2, Heerlen, tel. 717237. x

AUTO'S & MOTOREN

MOTOR te k. Jawa 350 cc m. stuurkuip en tank Tel. 045-214997. x

Wij kopen en halen uw oude AUTO. Verboom, Leemkampsweg Palemig tel. 045-710654. x

Te k. alle typen gebr. AUTO-ONDERDELEN Autohandel en Sloperij Verboom Leemkampsweg 2, Heerlen-Palemig tel. 710654 of 717512. x

AUTO verkopen, contant geld en halen de auto's. Scharnerweg 3-7 Maastricht, tel. 27308. In- en verkoop goede auto's. x

Wij kopen en halen uw SLOOPWAGENS. Tevens te en verkoop van tweedehands auto's en onderdelen van alle merken, ook goede autobanden vanaf f 15,- p.st. S. Marxer, Kapelweg 24, Palemig-Heerlen tel. 710418 b.g.g. 214629. x

Te k. alle ONDERDELEN voor alle auto's. Industriestraat 39 Spek'heide Ingang bruine poort Tel. 045-412045. x

Garage Jasper off. dealer Simca, Chrysler Matra. Biedt te koop aan onder volle BOVAG-garantie CHRYSLER 2 liter automaat met schuifdak dir. auto 74. Chrysler 160 met leren dak type 74. Simca 1000 GLS demonstr.auto 74, Simca 1301 S bl. type 74, Simca 1100 LS 4-drs. 73. Simca Rally als nw. 72, Simca 1100 Spec. 2-drs. 3x 71. Peugeot 304 fam. met schuifdak type 72. Buggy met linnen kap 73. Simca 1301 S wit 71. Simca 1301 S grijs metallic 72. Ford Capri 1700 GT 71. Ford Capri 1700 70. Morris Mini 1275 GT 70. VW 1200 69. Citroën DS 69. Ford Mustang als nieuw 68. Opel Rekord 1700 68. Sunbeam 66. DKW F 102 67. Peugeot 404 in prima staat 68. Ford Escort bestelw. 69. Verder bieden wij nog nieuwe 1975 automobielen aan tegen oude prijs plm. 25 stuks. Inruil en financ. mogelijk of eventueel totaal financ. Hoek Akerstr.-Gladiolenstr. Spekholzerh.-Kerkrade-West tel. 045-414243 b.g.g. 412362. x

Te k. zilvergrijze VW 1600 72 100 pct. in orde Molenweg 8 Schaesberg na 17 uur. x

Daf Daf Daf Daf Daf Daf Alle typen uit voorraad leverbaar. Nog steeds met onze bekende rijbewijsservice. Daf-dealer Loven B.V. Palemigerboord 401, Heerlen. tel. 045-712451. Voor Brunssum, Rembrandtstraat 64, tel. 045-253333. Voor Kerkrade: O.L. Vrouwestraat 89, tel. 045-413030. x

Gebruikte ONDERDELEN van Toyota, Ford, Opel, BMW, Simca, Lotus, Alfa, MG, Triumph enz. Kleikoeienweg 20C, N'hagen tel. 045-312164. x

Autobedrijf Schoonhoven biedt onder 3 mnd; of 10.000 km garantie aan! Opel Kadett '72, Simca 1301 Spec. '71, Audi 100 LS '70 iets mooi, Renault R12 TL '71, Citroën Dyane '71 Microbus '71, Ford Escort '68, Fiat 124 Pick up '69. Inruil en financ.; Diverse inruilwagens. Bedrijfswagens: DAF driezijdige kipper, sneeuwschuif. Daf draaitrommel vuilniswagen, Daf Ponny '69, Kommer Kolkenzuiger, Allis Chalmer diesel tractor met hef. Verder in eigen werkplaats met het moderne "Allen" test-apparaat. Burg. Slanghenstr. 6 Brunssum. Tel. 045-213190 Heerlen 3446. x

Te koop gevr. alle merken SLOOPAUTO'S, prijzen v.a. f 25 tot f 200.- Telef. 045-214929. x

DATSUN Datsun. Door inruil op Datsun verkregen Datsun 160B Luxe 2 nov. '70. Datsun 1200 Luxe '71. Toyota Corolla 1200 nov. '72. Mercedes 200 Benz. Autom. nov. '68 nieuw model. Citroën Bestel met ramen type AK400 12 mnd. oud, pr. 11. Fiat 850 Coupé '67. Autobedrijf A. Vandooren B.V. Papenweg 55 St. Pieter Maastricht tel. 043-13570. Alle Datsunmodellen direct leverbaar. x

Door omstand. te k. VW 1200 slechts 31000 km sfeer. 72, rood, i.z.g.st., f 5600,-. Te bevr. Wezelderweg 32 Eys-Wittem tel. 04451-271. x

Te k. HANOMAG-BUS pers. verv. Kantstr. 1 Waubach tel. 045-312386. x

Te k. FIAT 128 kl. rood '71 Kantstr. 1 Waubach tel. 045-312386. x

Auto Zuid Geleen biedt u een ruime sortering ... inruilwagens ... prijsklassen. Alle auto's tegen prijsvraagd. Bovenaf f 3000,- met Bovag garantiebewijs en gratis tegoed. Keuze uit alle typen: RENAULT R 4 '70 '72 '73, Renault R 6 '70 '71 '72 '73, Renault R 12 '70 '71 '72 '73, Renault R 16 '68 '69 '70 '72 '73. Fiat 127 '72, Fiat '69. Auto Bianchi A III '72, Simca 1000 LS '70, Simca 1100 '68 '71 '72, Simca 1301 Sp. '71, CITROËN 2CV 4 '71 '72, Citroën Dyane 6 '72, Opel Kadett L '73, Opel Manta '71. Ford 12M '69, Ford Escort L '73, Vauxhall Viva '70 '71, Peugeot 204 '71, Peugeot 304 '70, Peugeot Cabriolet '71, Peugeot '70, Toyota Corolla '71, Toyota Celica '72, tevens diverse bedrijfsauto's: Hanomag F 20 Benzine '71, Hanomag F 20 Diesel '69, Hanomag F 35 Diesel '68, Hanomag F 20 D busje '70, VW Combi '71, VW kleinbus '70, VW bestel '68, Ford Transit '70, Bedford CF '71. Kom eens kijken bij Auto Geleen en overtuigt u van de prijzen en onze uitstekende service. Ook alle nieuwe Renaults modellen 1975 in onze showroom. Inruil en financieren mogelijk, ook zaterdags open van 9.00-18.00 uur. Auto Zuid Rijksweg N 125, Geleen, tel. 04494-46333. x

Te k. OPEL Rekord tegen elk aann. bod. Akerstraat 118 Kerkrade-West. tel. 045-412076. x

FIAT 850 Coupé bwjr. zeer mooi met mistlampen pr. f 975.-. Opel Rekord '68 pas door de ANWB keuring f 1450,-. Achter de witte pomp Wienerweg 147 Treebeek. x

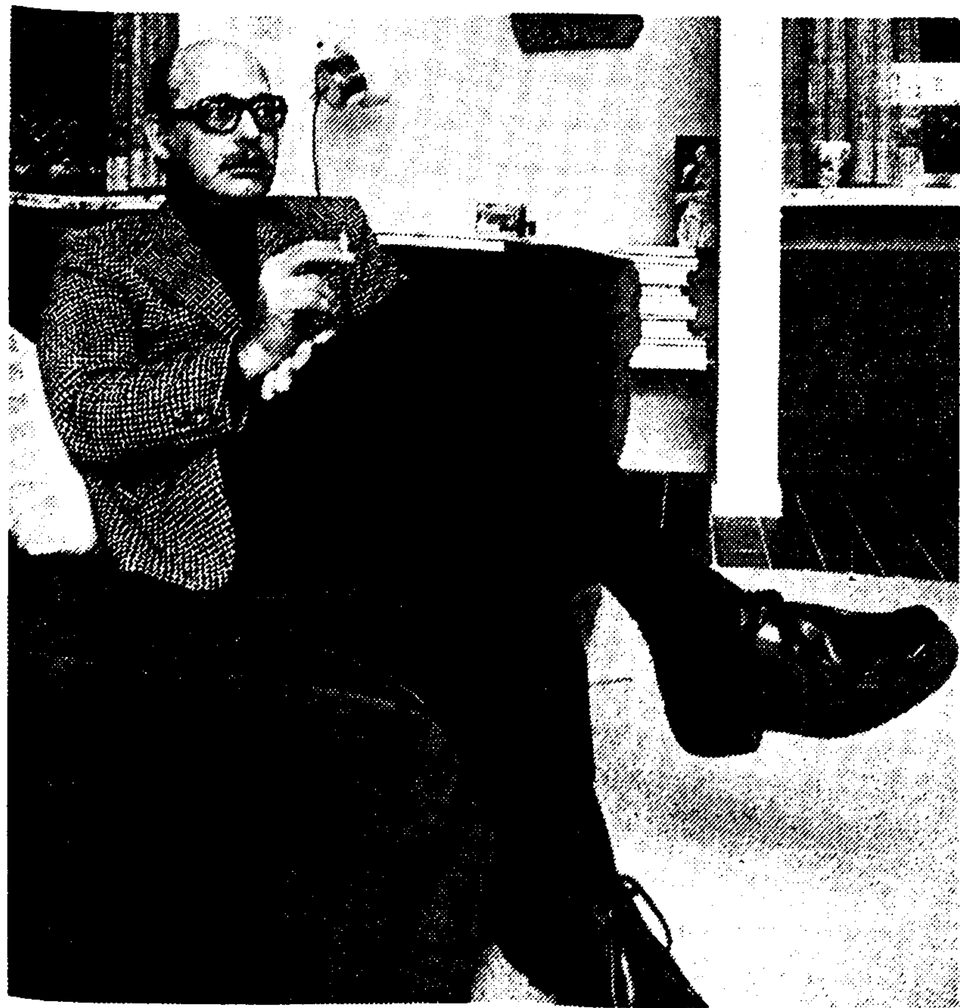
CAPRI 1300 XL '71 vinyl dak. Te bevr. Kelder 11a, Hamerstr. 16 Heerlen 045-716592 (bij Amb.-school). x

Te k. TOYOTA Carolla '72 i.z.g.st. Veestr. 12 Catsop-Elsloo. x

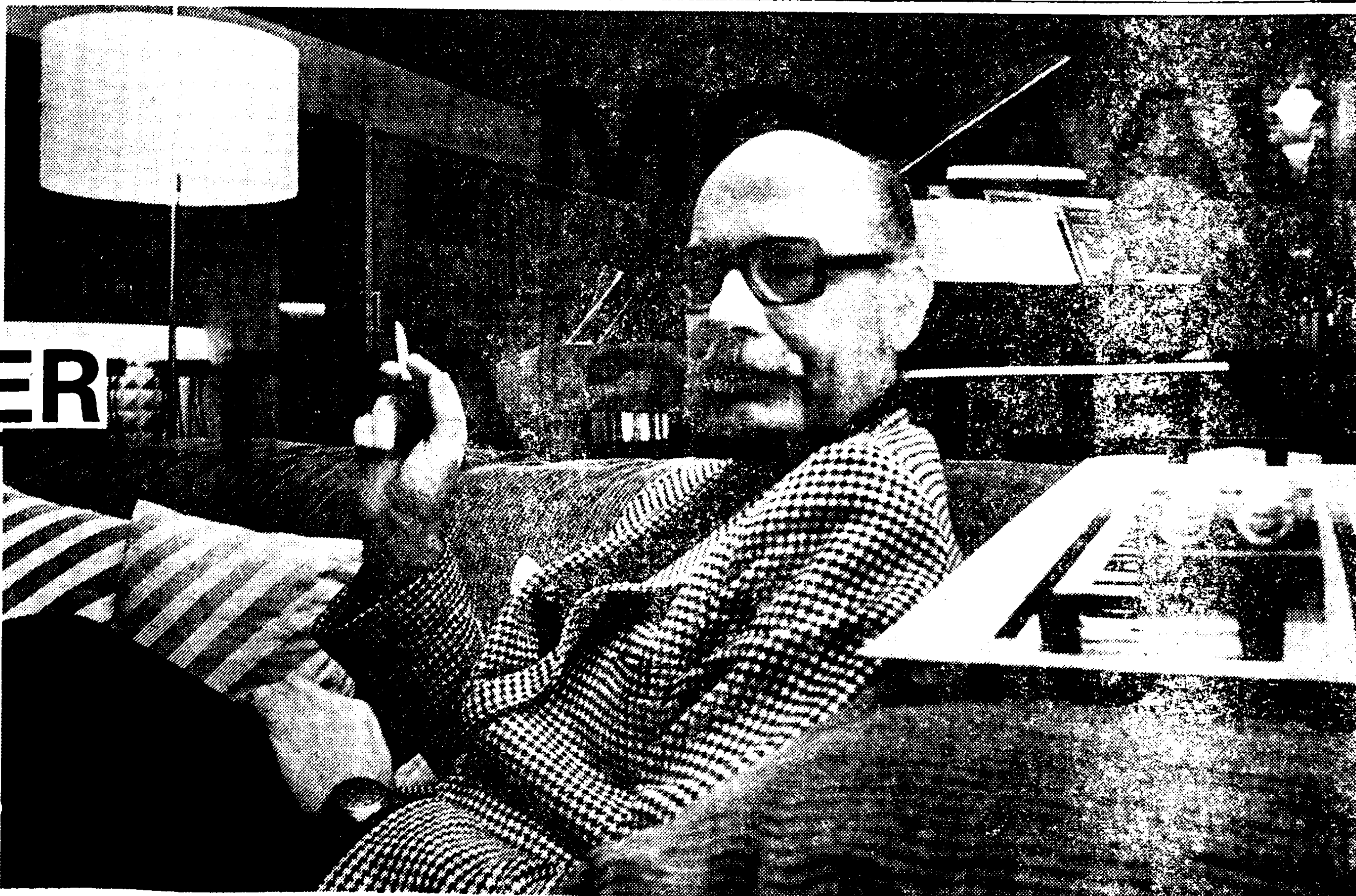
Te k. lelijk eendje 2CV4 bj. '70 pr. f 1750,-. VW Kever '71 bj. '69 pr. f 1250,-. Renault R 4 Export '69 pr. f 1450,-. Renault R 8 '68 f 950,-. Fiat 850 '69 f 1250,-. Veestr. 12 Catsop-Elsloo. x

Autobedrijf Harry God biedt aan de volgende wagens: i.z.g.st. verkerende occasions, ook na voorg. FORD Consul automaat met duifdak 1973 wit met vinyl dak. Alfa Romeo 2000 Berlina automaat 1973 donkerblauw. Alfa Romeo 1600 Super '71 maroonrood, Vauxhall Viva 1300 de Luxe 1973 radio, vinyl dak, met mistlampen 24000 km. Subaru 1400 de luxe 1973 '70. BMW 1602 1972 i.st.v.nw. Citroën Dyane 1971, Peugeot 204 1972. ... Peugeot 504 met ... Rekord 1700 ... Opel Kadett coupé 1966 spotprijs, Toyota Corolla 1500 4-drs 1966, Diverse vaggarantiebewijzen, inruil en financiering mogelijk. Alle types Saris aanhangwagens in onze showroom. Autobedrijf Harry God Heerlerbaan 74-76 Heerlen tel. 413502 b.g.g. 315811. x

Architekt en binnenhuisarchitekt

FRANS SNELDER

● *Frans Snelder: ,,Men zal kritischer worden, kiezen voor minder aan mode onderhevige spullen, milieubewuster leven en wonen*

Huis met inbouwpakket voor doe-het-zelver

Wie had vijfentwintig jaar geleden kunnen voorspellen dat in de jaren zeventig nostalgie de trend zou bepalen? Heimwee naar knusse gezelligheid en herwaardering voor echte materialen zouden misschien niet op 't lijstje van de toentertijdse toekomstverwachtingen zijn voorgekomen.
De futuroloog zou immers voor een moeilijke taak gestaan hebben. Ontwikkeling in techniek kan men vooruitzien en berekenen, het menselijk smaakgevoel is echter een onzekere faktor. Oud is ,,in'', dat is zo in de mode en ook in de binnenhuismode. Vraagt men de binnenhuis architekt naar een visie voor het jaar 2000 dan kan hij slechts enkele grote lijnen aangeven met de restrictie dat onvoorziene faktoren deze visie best wel eens op losse schroeven kunnen zetten.

Architect en binnenhuisarchitect Frans Snelder over wonen in het jaar 2000:

- Minder overbodige luxe zoals particuliere sauna en zwembad
- Grote ontwikkeling in de cascowoning met flexibele inrichting
- Het ambachtelijke zal weer aan zijn trekken komen
- Minder aan trend onderhevige meubilering
- Algemene versobering

Frans Snelder maakt als architect en binnenhuisarchitect deel uit van een vierkoppige architectenwerkgroep in Maastricht. Hij bewoont in Ulestraten een vakwerkboerderij. Zo ziet het huis er althans aan de buitenkant uit. Van binnen blijkt het één grote uitgebroken ruimte te zijn waarin zit-, eet- en muziekhoek en een open keuken zijn verwerkt. Alles in strakke vormen en koele kleuren op een plavuizenvloer en onder een houten plafond.

Als hij aan een woning in het jaar tweeduizend denkt, denkt hij aan gezinnen die uit hooguit vier personen zullen bestaan, aan een vierdaagse werkweek en aan zeeën van vrije tijd die gevuld moeten worden. Faktoren die volgens hem het huis van de toekomst voor een deel zullen bepalen. Vervolgens elimineert hij overbodige luxe als particuliere sauna en zwembad in het kader van de algemene versobering (onder overbodige luxe verstaat hij bijvoorbeeld ook de electrische tandenborstel) en stelt daar de zelfwerkzaamheid van de bewoners voor in de plaats.
Frans Snelder: ,,Ik zie een grote ontwikkeling in de cascowoning. De huizen zullen straks slechts als omhulling worden afgeleverd waarna de bewoner met een inbouwpakket alles wat bij het interieur behoort zelf gaat installeren.
Dat gaat van verwarming tot flexibele wanden. Op die manier kan het huis ook steeds aan de gezinsstructuur worden aangepast. Er zijn variaties mogelijk in het aantal kamers en de grootte ervan. Als de kinderen het huis verlaten kunnen de ouders de woning opnieuw indelen. Er zijn nu al proeven van dergelijke woningen. Maar die flexibiliteit ziet op papier heel mooi uit, in de praktijk weet men er nog weinig mee te beginnen. We leven nog te veel volgens sjablonen. Eetkamer is eetkamer, zitkamer is zitkamer en slaapkamer is slaapkamer. Maar je moet een ruimte zo optimaal mogelijk gebruiken. Zo kan ik me voorstellen dat bijvoorbeeld slaapkamers in de toekomst groter en gezelliger zullen worden. Dat er een zithoek of een werkhoek in wordt geplaatst. Dan krijgt zo'n vertrek ook overdag een functie''
Sciënce-fiction komt nauwelijks voor in het betoog van Frans Snelder. Natuurlijk ziet hij ervan komen dat het technisch vernuft nog vernuftiger zal worden in huishoudelijke apparatuur. Niet in de luxe-sector maar bij apparatuur die het huishouden noodzakelijk verlicht. Neem nou de keuken.
De trend gaat helemaal naar volautomatisch in een romantische verpakking. Ook het feit dat er steeds meer belangstelling voor de open keuken komt draagt volgens Frans Snelder bij tot het meer leefbaar maken van dit plekje woning. Verpakt in massief eiken, zoals bij de ,,Bonanza-keuken'' ziet het er allemaal wat gezelliger uit.

,,Het ambacht zal weer aan zijn trekken komen'', voorspelt Frans Snelder.
Hij bedoelt daarmee dat de mensen steeds meer zelf technieken gaan leren om het interieur bouwen. Er zijn nu al hobbiecursussen waar men de kunst van het metselen, het meubelmaken, het weven en tapijtknopen onderricht, maar dit soort scholen zal in de toekomst een grote vlucht nemen.
Frans Snelder: ,,Dat werkt niet alleen kostenbesparend maar vormt ook een gedeeltelijke oplossing van het vrijetijdsprobleem.
Het ambachtelijk product heeft ook het voordeel dat het uniek is, het is geen serieproduct. Daarnaast zal de industrie steeds verder gaan in het ontwikkelen van nieuwe technieken en materialen om meubels te vervaardigen.
Je zult daarbij zien dat de industrie naast het ,,hele'' massaproduct ook het ,,halve'' product gaat vervaardigen dat de doe-het-zelver thuis af kan maken. Behalve versobering geloof ik dat het interieur de komende 25 jaar niet al te zeer zal veranderen. Men zal kritischer worden, kiezen voor minder aan mode onderhevige spullen, milieubewuster leven en wonen.
Bij dat laatste hoort ook thermisch bouwen. Dubbele beglazing voor de ramen, isolerend materiaal in de spauwmuren, gebruik maken van natuurlijke energiebronnen voor verwarming. Het sociale milieu zal verbeterd worden door gemeenschappelijke voorzieningen voor vrijetijdsbesteding zoals recreatieruimtes en hobbieruimtes met eenvoudige apparatuur voor doe-het-zelvers, afstappen van oplossingen als bejaardentehuizen voor ouden van dagen maar hen zoveel sociale begeleiding geven dat ze zolang mogelijk zelfstandig kunnen wonen, geen hoge flatgebouwen meer omdat die hun doel, het besparen van ruimte voor groenvoorzieningen, toch voorbijschieten. Het interieur is slechts een detail van de hele toekomstvisie''.

****

Volgens Frans Snelder zitten we in het jaar 2000 nog steeds gewoon op stoelen, of die nou zelf geknutseld zijn of van geperste kunststof, bergen we onze spulletjes op in kasten en zijn tafels nog steeds onmisbaar. Net zoals het kamerbreed tapijt, van welk materiaal dat tegen die tijd ook mag wezen, en net zoals de natte cel waarvan de onderdelen, bad en wastafel, uit één stuk gegoten zullen worden en het droge closet dat in plaats van waterspoeling. Dat kan hij met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid voorspellen.

LILY SCHEFFER

● *Mary Quant: ,,Lichaamsbeschildering omdat kleding als warmhouder niet meer nodig is''*

Mode 2000 unisex of individualisme

Wie krijgt gelijk?

Het is trouwens maar de vraag wie de mode bepaald. Is het de konsument of de industrie? Mode wordt steeds meer een individuele aangelegenheid. Er zijn koplopers die na verloop van tijd, als ze zelf al weer aan een andere kledij toe zijn, een grote groep navolgers krijgen. Soms is het de industrie die met iets nieuws komt, soms is het de konsument. De uitgewassen jeans zijn daar een mooi voorbeeld van. Toen men in de gaten kreeg dat de konsument jeans pas mode vond als ze uitgebleekt en rafelig van het vele wassen waren kwam de jean in afgebroken toestand kant-en-klaar op de markt.
Hier liep de industrie achter het straatbeeld aan.
Of mode in de toekomst ook nog door massa-manipulatie wordt bepaald is moeilijk te voorspellen. Misschien dat in deze sektor ook het zelf doen steeds meer naar voren gaat komen. Vrouwen gaan naar weefkursussen, ze leren in hobbyclubs stof beschilderen, zelf mode ontwerpen en maken, truien breien of haken. Ook hier een teruggaan naar het ambachtelijke waarbij hobby en praktisch nut samen voor een individualistischer stijl zorgen.

Dwangbuis

Dat het versierend element, waardoor dezelfde kledingstukken zich van elkaar onderscheiden, nu al een rol speelt is ook al in de jeans-mode zichtbaar. Borduursels, patchwork, applicaties halen deze mode uit hun uniformiteit.
Is de mode voor de vrouw aan zeer snelle wisselingen onderhevig, de man zit nog steeds in een modisch dwangbuis. Kostuum, kompleet met overhemd en das, stroppen hem in zijn bewegingsvrijheid. Kan hij zich in zijn vrije tijd iets losser kleden, zijn werkgever verwacht in de regel een ,,keurig'' geklede heer als werknemer. Mocht het modebeeld in het jaar 2000 ingrijpend veranderd zijn dan lijkt dat de man daarbij de grootste metarmorfose ondergaat. Hij loopt per slot van rekening al bijna een eeuw in hetzelfde kloffie waarvan slechts zo nu en dan een detail maar nooit de grote lijn werd veranderd.

Net zo min als er nu al een model van het woninginterieur voor het jaar 2000 bestaat kan men de aankleding van de mens rond de komende eeuwwisseling voorspellen. Toch zijn er modemakers die zich hieraan hebben gewaagd. Zo'n kleine tien jaar geleden kwam Engelands uitvindsters van de minirok tot de konklusie dat lichaamsbeschildering dé oplossing zou zijn.
Ze zag hele overdekte en goed verwarmde woongemeenschappen die kleding als warmhouder overbodig maakt. Daarbij leek haar het beschilderen van jezelf en anderen een kreatieve en vrijetijdsvullende bezigheid. Een ludiek maar niet zo'n erg praktisch idee.

● *Polly Magoo in platen aluminium als persiflage op de ontwikkeling in de mode*

De Amerikaanse cineast William Klein had in 1966 een heel andere visie. In zijn film ,,Who are you, Polly Magoo'' geeft hij een persiflage op de ontwikkeling in de mode en laat mannequins in aluminium kleren lopen. De scherpe aluminium platen, waarvan de vreemdsoortige mode werd gelast, heeft de filmsterren heel wat schrammen bezorgd. Geen prettig vooruitzicht.

Herondekte vrouwelijkheid

Ook de in Parijs wonende couturier smit Paco Rabanne ziet toekomst in metaal. Hij ontwerpt al jaren een soort ,,harnas-mode'', die het oog heel wat glinstering biedt maar die in het gebruik de nodige ongemakken meebrengt. De Amerikaan Rudi Gernreich had een meer reële blik op de toekomst toen hij zowel zijn mannelijke als vrouwelijke mannequins kaal schoor en hen in tot de grond vallende gewaden hulde. Hij voorzag dat unisex de mode best eens zou kunnen gaan bepalen en zoals het er nu uitziet, heeft hij niet zo slecht gegokt. De jeans heeft een hele generatie in het blauw gestoken. Want of de herontdekte vrouwelijkheid in de mode die op vroeger jaren geïnspireerde vampkleding dikteert van lange duur is, kan bij de snel wisselende modetrends niet voorspeld worden. Misschien is het wel een laatste wanhopige poging van de man, verkleed als trendsetter, de vrouw in de rok en uit de emancipatie te forceren.

● *Borduursels en applicaties halen de spijkermode uit haar uniformiteit.*

Als U van de zomer weer 's in Spanje bent geweest en op de rug van zo'n klein grauw ezeltje de Campos bent ingereden, zult U zich er misschien over verbaasd hebben dat die dieren dag-in dag-uit zo sufferig op straat of stal kunnen staan. Daarin vergist U zich dan: Ezeltjes zijn helemaal niet sufferig. Zij zijn dromerig en dat is wat anders. Vroeger waren zij werelds en frivool. Zijn niet de muilezels het bewijs van de onbevangenheid, van blijde onbezonnen liefdesdaden?
Ezeltjes zijn echter stille dromers geworden. Hoe dat gebeurd is, is mij verteld door een heel oude vissersman die met zijn zoon zijn visnetten zat te boeten aan het strand van de Middellandse Zee en de zoon heeft mij verteld dat het verhaal van zijn Vader op waarheid berustte, want die Vader had het gehoord van zijn Vader... Het heeft zich afgespeeld in een heel ver land. Of misschien in een land vlakbij, want wat is eigenlijk ver en wat nabij? Maar laat ik dan wél zeggen dat het een móói land was, wijd van horizon en glooiend van oppervlak, met heuvels en bossen en kabbelende beken. Midden in dat land lag de auberge. U weet wat een auberge is? Fijn. Dat was de auberge van Pollien... Rondom die auberge, een héél groot oud gebouw met poorten en kantelen, lagen groene weilanden waar koeien graasden en paarden draafden en midden in dat alles een vijver waarin forellen spartelden en karpers paaiden. In de winter stonden de koeien en de paarden in de stallen, maar de vijvers waren bevroren en dan zag je geen forel en geen karper meer.
Pollien exploiteerde in haar auberge een bar en als de paarden 's avonds van hun werk kwamen, gingen zij bij Pollien een glaasje vatten. Vaak meer dan één. Dan vertelden ze paardemoppen. De uierige koeien keken af en toe dan om de hoek van de deur naar binnen, want die wilden wel graag wat horen, maar ze geneerden zich een beetje en bleven daarom buiten staan, maar wie kwam er wél? Nou, dat was de Ezel. En dát was me er eentje. Dat was een pretmaker. Zoals die kon lachen en balken! Oei-oei, wat een knaap was dat!
De auberge lag ver verwijderd van de grote heerbaan en zo kon je er de verschrikkelijkste feesten vieren tot diep in de nacht. Als de zon opkwam lagen de paarden te snorken voor de ingang, want ze hadden hun kribben niet eens kunnen vinden... Jaja, dat ging daar zo in die auberge...
Maar toen ging het gebeuren dat eenieder in dat verre land zich vóór de komst van 't Nieuwe jaar moest gaan laten registreren ten burele van de burgemeester in de plaats waar hij geboren was. Waarom dat moest, wist niemand. Het had misschien te maken met de AOW of de BTW of de WWW of wellicht met nog een andere wee, maar het feit wás er en allen moesten of zij wilden of niet optrekken, naar de plek vanwaar zij eens gekomen waren. Nu moet U niet uit het oog verliezen dat dat voor de eerste keer in de wereld gebeurde: tegenwoordig zijn wij erin getraind om zulke dingen op te lossen met autobussen en kampen-om-te-overnachten en zo, maar toen nog niet, dus dat was een hele hullaballoo. Zo was het dus in de auberge van Pollien af en toe verschrikkelijk druk door passanten en omdat Pollien groot van hart was, liet zij de vermoeiden vaak een nacht op de zolder van de auberge overnachten om bij te komen van de afgelegde tocht en om nieuwe kracht te verzamelen voor de komende dagen. Dat kón toen nog, want er bestonden geen horeca-vergunningen en hotel-vergunningen en meldingsplichten van vreemdelingen en zo en daarom is dit verhaal misschien moeilijk te begrijpen voor mensen die orde en gezag bewonderen, maar nogmaals: het is de waarheid, want zoals ik het hier vertel, werd het mij verteld door die oude visser...

Zo kwam er op een avond een oude man en een jongere vrouw die zwanger was en nog ver moesten gaan, bij Pollien binnen. Omdat deze begaan was met hun lot, maar omdat haar zolder al bezet was, wees zij de twee mensen een plaatsje ter ruste in de stal. En verder werd er feest gevierd in de auberge, zoals altijd. Ja, waarom niet? Wat heeft men te maken met wie uit Bolsinski moet gaan naar Naitnoun of van Munnitoun naar Poerhart en of je een kind moet baren ja of nee. Dát interesseert toch geen mens. Wáár of niet?
Op die avond, toen dus die oude man en die zwangere vrouw waren gekomen en in één van de stallen van de auberge vertoefden, zei er opeens eentje, die aan de bar zat: „Hé jongens... Wáár is de Ezel?" De Ezel die, evenals de andere aanwezigen, ter plaatse geboren was en niet behoefde te trekken, was er niet. Men praatte erover, want die Ezel miste je echt als hij er niet was. En toen — het liep tegen twaalven — flapte het licht uit en de pick-up verstilde. Natuurlijk gaf dat wel consternatie, maar men was dat wel gewend in die auberge, want als er koffie gemalen moest worden met de electrische koffiemolen werd het electrische net te zwaar belast. Dat kwam dan altijd vanzelf weer in orde, want iedereen zat dan in 't donker en schreeuwde wat en zo riep er ook toen weer één: „Hé, zeg! Komt er nog licht?" want niemand ter wereld kan zonder Licht, maar toen — het liep tegen twaalven zei ik al — gebeurde wat nog nooit gebeurd was: „Krrrrrrak! Krrrrrrak!" klonk er een knettering buiten. Er schoot uit de hemel een vuurstraal naar de aarde die nog meer licht gaf dan de bom van Hiroshima. Alles stond in het klare felle licht. Blauw en geel en wit. Buiten, maar ook binnen in huis! Opeens luidden alle klokken: „Bimbam... bimbam... bimbam..." overal... heinde en verre... Koeien begonnen te loeien. Schapen blaatten. Bijenkorven gingen open. Hommels vlogen de vriesnacht in... Rozen ontknopten zich en bloeiden in volle pracht... En toen net zoals het begonnen was, was alles weer gewoon en 't werd stil... heel stil...
Die in de auberge waren geschrokken, maar schrik gaat gauw voorbij en toen het licht was aangefloept en de pick-up langzaam op dreef kwam met „We shall overcome...." was alles net als „Wat was dát?" wilde er eentje weten, maar voordat nog iemand een woord had kunnen antwoorden, riep er een: „Jongens, laten we er nog eentje vatten" en hij riep: „Pollien"... en toen kwam de Ezel binnen. Die zei niets. Die kéék... „Kom hier zitten", zei het paard, dat een plaatsje voor hem inschikte. De Ezel schudde zijn kop van „neen". Hij bleef staan. „Vat een pint" zei het paard. Maar de Ezel schudde weer zijn hoofd van „neen". De gasten keken hem verbaasd aan: Was de Ezel ziek geworden? Maar... „Hebben jullie het dan niet gezien?" vroeg de Ezel en hij keek rond. Nou ja, wat hadden ze moeten zien? Dat 't opeens donker was geworden? Dat was door die koffiemolen gekomen... En van dat weerlicht? Nou, dat was toch niets bijzonders? Daarom kon je toch wel een pilske vatten? Wat was dát nou?
Maar de Ezel schudde zijn kop. „Wat praten jullie over weerlicht" zei hij: „Dat wás geen weerlicht: Dat was het Licht van de Hemel. Dat was het Licht van 'n Ster, die stille bleef staan..." Ze keken allemaal de Ezel aan: Waar had hij het over? Maar de Ezel ging verder: „Ja... en weet je? Ik was in de Stal waar de os stond bij die man en die vrouw en toen heb ik óók het Kind gezien..." en zijn stem werd heel zacht en hij herhaalde in zichzelf: „...het Kind..." Toen werd het stil in de auberge... 'n Ster die bleef stille staan? Een Kind geboren...? In een stal..? „Ik ga weg" zei de Ezel. Hij draaide zich om. „Ajuh"... zei hij alleen maar. Hij verdween in de nacht...
Nimmer is hij teruggekomen in die auberge... maar wáár U hem nu ontmoet, ontmoet U hem, maar steeds nog zal hij dromend staan stil te staren, omdat hij nooit dat moment zal vergeten toen hij de Ster zag boven de Wereld en het Kind zag in de Kribbe... Velen van ons — mensen — weten dat niet en denken daar niet aan...
Zo luidde het verhaal dat mij een oude vissersman deed, die aan het strand van de Middellandse Zee zijn netten zat te boeten. Zijn zoon bevestigde de waarheid van dat verhaal, want de vader van die vader had het hem ook al zo verteld...
Omdat ik het een mooi verhaal vond heb ik het opgeschreven.

August Mook

De schraalhans komt terug...

Schraalhans komt terug. Hij zal zijn plaats heroveren in onze keukens en aanspraak maken op zijn eeuwen oude titel: ,,Meester Schraalhans''. Velen vrezen hem, want als Schraalhans regeert roeit hij overdaad, luxe en vraatzucht uit. Op zijn menu staat karig en sober voedsel en onder zijn bestuur zullen levensmiddelenindustrieën wegkwijnen en onze economie verslechteren. Als Schraalhans weer keukenmeester is hanteert hij met harde hand de roede die alle slechte leefgewoonten uit ons zal ranselen en hij voert ons terug naar een samenleving waarin we weer leren bidden ,,en geef ons heden ons dagelijks brood...'' Onder dat nieuwe bewind, dat het huidige bestuur Welstand, van zijn troon doet storten zal het niet meer zo vanzelfsprekend zijn dat we dagelijks zoveel kunnen eten als we willen en dat we op grote schaal grondstoffen en voorraden blijven verkwisten. Maar het ,,bewind Schraalhans'' hoeft daarom nog geen schrikbewind te zijn.

Het effent de weg naar een betere gezondheid en staat open voor een stukje werkelijk welzijn en in de toekomst zou het wel eens kunnen gebeuren dat artsen werkeloos worden, net zoals in de oorlog toen er ook voedselschaarste was. Hier in Nederland kunnen we nog blij zijn met Meester Schraalhans, want elders in de wereld zal het de Hongersnood zijn die onverbiddellijk toeslaat. Niet in de toekomst, maar in 1975 al. Dat is de visie van voedseldeskundigen.

Hongersnood

Al in 1966 voorspelden de Amerikanen William en Paul Paddock een grote hongersnood in 1975. Het is griezelig om te zien hoe zij, aan de hand van nauwkeurige cijfers en berekeningen de werkelijkheid hebben aangetoond. Hun voorspellingen die voor deze tijd gelden zijn waarheid geworden, ondermeer dat in 1975 de grote graanvoorraden zouden zijn uitgeput. Bepaalde landen, schrijven de Paddocks, gaan ernstige hongersnoden tegemoet en volgens hen zullen de westerse landen niet alle landen meer kunnen helpen.

Ze zullen een keuze moeten maken: landen waar de kans op redding gering is zal men verder moeten laten creperen om tenminste nog andere volkeren te kunnen redden die er nog niet zo erg aan toe zijn. Als dit waarheid wordt zal het gezegde ,,de een zijn dood is de ander zijn brood'' bittere werkelijkheid worden en misschien zal het gezegde wel veranderen in: ,,tientallen miljoenen dood betekent voor tientallen miljoenen brood''. Een van de ernstigste oorzaken van hongersnood is de enorme en steeds stijgende overbevolking. Elk jaar leven er op deze aardbol 100 miljoen mensen meer. De meeste van die mensen komen erbij in landen waar men toch al tot de oren in de zorgen zit, en waar bovendien de voedselvoorraden ook het geringst zijn. Volgens deskundigen is een dergelijke stijging zelfs met de grootste krachtsinspanning op landbouwgebied niet bij te benen. Gevolg: hongersnood.

Verdeling

Daarnaast speelt ook de verdeling van de beschikbare voedselvoorraad een grote rol. Eenderde van de bevolking — die samenleeft in de ,,rijke'' landen consumeert 80 procent van de totale voedsel productie. Voor tweederde betekent dat schaarste om niet te zeggen honger. Toch is het geen oplossing — volgens Pierre Gevaert — voedseldeskundige en oprichter van een onderneming in natuurlijke voeding — vanuit het westen voedsel te transporteren naar bedreigde gebieden. Men zal daar uiteindelijk weer voor zich zelf moeten kunnen zorgen. Het aantal mensen zal in evenwicht gebracht moeten worden met de beschikbare voedselvoorraad, een taak die volgens Gevaert door de natuur overgenomen wordt. Daarom ziet hij dat er voor de komende 25 jaar ,,er enorme selecties gaan plaats vinden. Er zal veel hongersnood zijn en vanaf het volgend jaar zullen de hongersnoden ernstiger en veelvuldiger zijn dan in 1974. Wie het meest geteisterd wordt zal afhangen van het klimaat en de politieke toestand, in ieder geval,'' aldus Gevaert, ,,zal er van solidariteit onder de volkeren nog maar weinig overblijven en het is best mogelijk dat ook de beschaafde landen hongersnood gaan kennen. Er zijn al vele hongersnoden. In Rome (tijdens het laatst gehouden voedselcongres) heeft men er weinig over gepraat om geen paniek te zaaien!''

,,Mondiaal'', zegt een andere deskundige'', kan er best iets gebeuren zoals de grote pestepidemie in 1348 toen de bevolking van Europa met eenderde werd uitgeroeid''. In die eeuw was Europa overbevolkt, er was te weinig voedsel en op die manier sloeg de natuur toe om het evenwicht te herstellen. Degenen die een dergelijke wereldramp verwachten nemen aan dat de wereld in dat geval een politieke heksenketel kan worden. De ongebreidelde groei van de wereldbevolking schrijft Pierre Gevaert toe aan de blanke invloed. ,Je ziet een dergelijke groei steeds daar waar de blanken hun neus hebben laten zien en industrie en handel brachten. India had 200 jaar geleden 50 miljoen inwoners, nu zijn dat er 500 miljoen''.

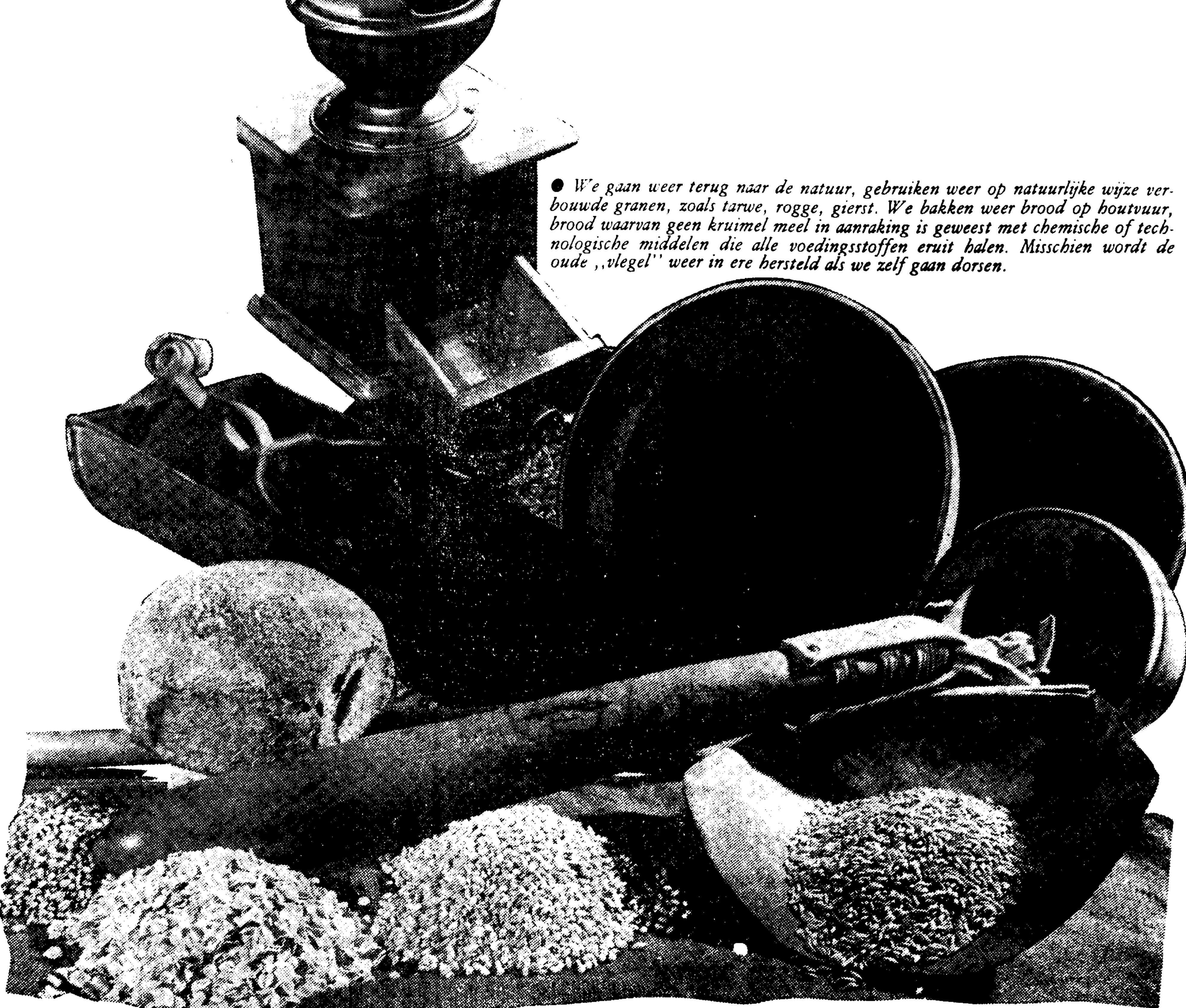
Paar dollar

Volgens Gevaert verlieten de bewoners hun dorpjes en hun traditionele leven om te gaan werken voor de buitenlandse ondernemingen en industrieën. Voor een paar dollar kon men nu voedsel kopen voor de vaak — uitgebreide familie. De noodzaak zelf te voorzien in de voedselproductie verdween, daarmee ook een stuk verantwoordelijkheid voor eigen welzijn, en vanaf die tijd was ook de rem op de bevolkingsgroei verdwenen''. Er wordt wel voor je gezorgd!! ,,Een primitieve mens laat zich niet verrassen, zegt Gevaert'', hij zal ook niet tot overbevolking komen. De groei wordt gelimiteerd door zijn instinct en zijn wijsheid. Ik was in een traditioneel boeddhistisch dorpje. De mensen daar duldden niet dat er 'n kind bijkwam in een familie die dat kind niet kon voeden. De jonge mensen zullen of niet trouwen, of er voor zorgen dat er geen kind komt voordat ze een eigen koe, wat rijstvelden of wat cocosbomen hebben''. Door het westerse geld werd die directe noodzaak weggenomen, de families breidden zich uit. Steeds meer mensen moesten gevoed worden door steeds minder mensen en deze cyclus is spaak aan het lopen.

Wat India betreft komt er nog bij dat er erg veel mensen zonder werk zijn en geen geld bezitten. Voedsel kopen wordt onmogelijk. En ook de westerse technologie heeft gefaald wat betreft het op peil brengen van de landbouw. India is maar een voorbeeld. Er zijn veel landen met grote problemen. Landen die overigens nog de voedselvoorraden die ze hebben verkopen aan de rijke landen in ruil voor deviezen voor allerlei doeleinden. Maar de kans is groot dat ook die landen in de toekomst hun eigen voorraden niet meer (kunnen) verkopen. Het voedselpakket in Europa zal dan zondermeer verschralen omdat we voor tal van producten afhankelijk zijn van de ,,ontwikkelingslanden'. Of die landen zullen, net als de olielanden, zoveel druk op ons gaan uitoefenen dat hun producten zeer duur worden (zie olie) en voor ons dagelijkse behoeften nauwelijks meer betaalbaar.

Maar ten aanzien van onze eigen landbouw groeien er ook ernstige problemen. De productie is opgepept met behulp van vele technologische middelen, producten van scheikundige industrieën, verdelgingsmiddelen en het uitputten van natuurlijke voorraden. Pierre Gevaert:

,,We leven ten koste van de toekomst en nu al hebben we te maken met de uitputting van de grond. We maken op, wat de komende generaties eigenlijk moeten gebruiken. Dat is roofbouw. Onze technologie is niet in staat een positieve calorieënbalans tot stand te brengen. Men stopt meer calorieën in de vorm van machines, kunststoffen, onderhoudwerkzaamheden, scheidkundige producten in de grond dan men er aan voedsel uit kan halen. Dat is meer uit de grond halen dan er potentieel in zit. We staan nu langzamerhand ook voor het bankroet van de calorieënbalans! Hoe technologischer men gaat werken, des te meer pesticiden heeft men nodig, des te meer scheikundige meststoffen en steeds meer mechanisatie. ,,Gevaert ziet op korte termijn aankomen dat de kunstmatige meststoffen erg duur gaan worden, dat de pesticiden verboden zullen zijn, willen we ons zelf niet om zeep brengen. Als enige oplossing ziet hij de technologische landbouw overboord te zetten en weer met natuurlijker middelen te gaan werken. Feit is bijvoorbeeld dat zware landbouwmachines op ernstige wijze de structuur van de grond hebben aangetast. Dat uit zich vooral in deze regentijd. De grond neemt niets meer op, terwijl de boer die met zijn paard ploegt geen enkele moeilijkheid op zijn akkers ondervindt. Op diens akkers staat het winterkoren al tien centimeter hoog terwijl men op andere akkers zelfs niet kan zaaien! In Nederland zorgt slechts zes à zeven procent van de bevolking voor landbouwproductie. In minder ontwikkelde staten is vaak nog 70 à 80 procent van de bevolking in de landbouw werkzaam. Toch kennen wij hier overvloed. Maar dit is alleen mogelijk door op grote schaal industriële middelen toe te passen en de bewerking van de producten verregaand te rationaliseren. Natuurlijk voedsel is bijna niet meer te krijgen. De industrie is per definitie aangewezen op seriewerk. Om een dergelijke productie mogelijk te maken is het onontbeerlijk dat men over stabiele en inerte, dus ,,dode'' grondstoffen kan beschikken. Doormiddel van mechanische of scheikundige middelen worden alle levende bestanddelen verwijderd. Uit graan neemt men b.v. weg de eiwitlaag, (met zijn eiwitten en vitamines B), de kiem (rijk aan lecithine en vitamine E) en ondermeer minerale zouten die onontbeerlijk zijn voor een normale vertering door het organisme. Een dergelijke verkrachting gebeurt bijvoorbeeld ook met zout, suiker, rijst en vele andere grondstoffen. In 1955 verklaarde prof. Ohsawa al dat de witte suiker en de andere geraffineerde voedingswaren de oorzaak waren van een indrukwekkende stijging van het aantal moderne ziekten zoals hart- en vaatziekten en kanker. Andere deskundigen hebben sedertdien de zelfde geluiden laten horen.

● *We gaan weer terug naar de natuur, gebruiken weer op natuurlijke wijze verbouwde granen, zoals tarwe, rogge, gierst. We bakken weer brood op houtvuur, brood waarvan geen kruimel meel in aanraking is geweest met chemische of technologische middelen die alle voedingsstoffen eruit halen. Misschien wordt de oude ,,vlegel'' weer in ere hersteld als we zelf gaan dorsen.*

Het is dus niet zo best gesteld met onze voeding. Enerzijds tekorten over de hele wereld, anderzijds inferieure voeding in ons eigen Europa en als klap op de vuurpijl de afschuwelijke roofbouw die wij aan het plegen zijn en waarvan we nu al in beperkte mate — en in de naaste toekomst op grotere schaal — de gevolgen merken.

Pierre Gevaert ziet als enige oplossing dat we met zijn allen een grote stap terug doen. Zelf begon hij meer dan tien jaar geleden op natuurlijke wijze granen en andere producten te verbouwen. Hij zette de ,,Lima'' op, een onderneming die ongeraffineerde en op natuurlijke wijze verkregen landbouwproducten verhandelt. Bovendien bakt zijn onderneming 13.000 natuur-broden per week. Broden zonder gist, vervaardigd van meel verkregen uit biologisch graan. Proeven hebben uitgewezen dat dergelijk brood heel wat gezonder en voedzamer is dan het brood dat wij gewoonlijk eten. Het is bovendien gewoon een feit dat mensen die dergelijke producten gebruiken stukken gezonder door het leven gaan.

Volgens Gevaert komen we er in de naaste toekomst niet onderuit dat we weer toegaan naar een natuurlijke landbouw, al was het maar omdat we niet kunnen doorgaan met de roofbouw. Maar de natuurlijke methoden die smakelijke en gezondere producten opleveren vergen meer tijd, meer handenarbeid. Velen van ons moeten weer, volgens hem, boer of tuinder worden. We moeten ophouden met het verknoeien van grondstoffen. Paarden zullen worden ingezet. Natuurlijke afvalstoffen mogen niet meer worden weggespoeld'', ,,zelfs mensenmest niet'', zegt Gevaert: ,,De mens zal de weg terug vinden naar volwaardiger en minder voedsel. Veel kwalen zullen daardoor verdwijnen en de jeugd leert weer hoe moeilijk het is in leven te blijven — de natuur geeft nu eenmaal niet te veel — daardoor krijgt men weer goesting in dit leven en daarmee zijn dan ook de grote kwalen van onze eeuw, verveling, verwording en doelloosheid opgeheven. De enige oplossing is ook dat de mensen weer in kleine dorpjes gaan leven, in groepjes die zelf alles opbrengen..'' Dit is geen droom. Dit wordt werkelijkheid''.

En de consequentie voor uw toekomstige dagelijks brood? U zult minder eten, voedsel wordt schaars. Ook zult u minder keuze hebben. Pierre Gevaert: binnen tien jaren staat op tafel wat er per traditie sinds eeuwen op tafel heeft gestaan. Dat zal terug komen en dat is ook 't enige goede, want dat voedselpakket was het resultaat van honderden jaren ondervinding, gesteund op het inzicht van de mens die zich aangepast had aan het milieu''.

Hubert Haenen

en hier staat een aangepast menu

TSAMPAD

Als een Tibetaan feestviert of zijn gasten wil onthalen komt er steevast tsampa op tafel. De tsampa wordt gemaakt van geroosterde gerst- of tarwekorrels. Deze worden tot een fijn meel gemalen, in warme thee gedaan, waarna er ranzige boter door wordt gekneed. De boter dankt zijn sterke smaak aan het feit, dat hij in schapemagen wordt bewaard.

MAMALIGA

Mamaliga is het nationale armengerecht van Roemenië. Het is een dikke pap van maismeel en water, die in plakken wordt gesneden en het brood vervangt. Mamaliga wordt zowel warm als koud gegeten.

Ingrediënten: 250 gr maismeel, 1 liter kokend water, zout, drie uien, vier gepocheerde eieren.

Gooi het maismeel in één keer in het kokende water en blijft roeren tot een dikke massa ontstaat. Maak op smaak af met zout. Giet de brij in een met water omgespoelde kom en keer hem onmiddellijk. Snijd de afgekoelde mamaliga in dikke plakken en doe deze in een met reuzel ingevet bakblik. Garneer de plakken met in reuzel glazig gebakken dunne uiringen. Let op de uien gepocheerde eieren en zet het bakblik dan vijf minuten in een warme oven. Niet langer, want dan worden de eieren te hard.

JAN IN DE ZAK

Ingrediënten: 300 gr bloem, 200 gr boekweitmeel, 50 gr gist, 1 a 2 eieren, 50 gr suiker, halve liter melk of minder, iets zout, 200 a 250 gr krenten, rozijnen, sukade, stroopsaus.

Meng de gist met wat lauwe melk. Maak een kuiltje in de bloem, schenk hierin de opgeloste gist, het losgeklopte ei, de melk en voeg suiker en zout toe. Meng alles goed doorheen en sla het tot het een luchtig deeg wordt. Voeg de gewassen krenten, rozijnen en sukade toe. Doe het beslag over in een witte katoenen zak (of sloop), die de avond tevoren in warm water is uitgespoeld en met bloem is bestrooid. Bind de zak dicht, maar zorg dat er voldoende ruimte overblijft om te rijzen (ongeveer twee maal het oorspronkelijke volume).

Leg de zak in een pan met lauw water met op de bodem een schoteltje om aanbranden te voorkomen. Breng zeer langzaam aan de kook. Laat de Jan in de zak 2,5 uur koken. Verwijder de zak en snijd de koek met een draad in plakken. Geef er stroopsaus of gesmolten boter en basterdsuiker bij.

SOEP

De soep mag niet vergeten worden, want hij neemt een belangrijke plaats in op het menu der armen. Vaak wordt hij in plaats van een warme maaltijd gegeten. Logisch: water is goedkoop en zo lijkt de hoeveelheid eten ook wat meer.

GIERSTSOEP

Ingrediënten: vier eetlepels gierst, 1 liter water, acht in bolkjes gesneden aardappelen, vier fijngesneden uien, venkel of dille, 40 gr boter, zout. Breng alle ingrediënten met elkaar aan de kook. Laat sudderen tot de gierst en de aardappels gaar zijn. Serveer met sneden beboterd brood.

Voorts als ingrediënten: 400 gr gele erwten, 500 gr varkensvlees, een varkenspoot, vier gesnipperde uien, zout, peper, brood, oude Herrgoardsost (is oude, pikante boerenkaas). Zet de erwten de avond tevoren in de week. Laat ze uitlekken en kook ze in drie liter water. Schuim goed af en laat een uur op laag pitje doorkoken.

Rest van de ingrediënten erbij en alles gaar laten worden. Verwijder het vlees van de poot en snijd die ook in stukken. Doe alles terug in de soep. Geef er roggebrood en kaas bij.

POETTIENBEUNINK

Ingrediënten: 1 kilo casselerrib (rauw), 500 gr gort, 250 gr rozijnen, 250 gr gedroogde pruimen, 4 dl bessesap, maizena, suiker naar smaak.

Zet de gort en de pruimen een dag tevoren apart te weken. Kook de rib in water in ongeveer drie uur gaar. Doe de gort in een voor de helft gevuld linnen zakje. Kook dit het laatste uur met het vlees mee, evenals de rozijnen en de pruimen. Dien op met gebonden bessesapsaus.

STROOPSAUS

Ingrediënten: 100 gr boter, 2 dl stroop (halve theelepel azijn). Verwarm de boter en de stroop al roerende op een zeer zacht vuur tot zij zich hebben vermengd. Roer er vervolgens de azijn door (er zijn nog andere recepten voor stroopsaus: u kunt ook eerst een melksaus maken en die met stroop op smaak afmaken of water met aardappelmeel binden en hier dan boter en stroop door roeren).

BONENBRIJ

Ingrediënten: 500 gr bruine bonen, 300 gr doorregen gedroogd spek, 1 boerenmetworst, tarwebloem, karnemelk, stroop.

Zet de bonen een nacht tevoren in de week. Zet ze op in het weekwater, voeg het spek toe en laat alles koken tot het gaar is. Snijd het spek en de worst in stukjes. Voeg de karnemelk toe en bind de brij met een papje van karnemelk en bloem. Geef er stroop bij. U kunt ook, zoals in Groningen werd gedaan, eerst een karnemelksepap koken en hier de gare bonen en het spek en de worst door roeren.

BONENTAART

(Zuid-Amerika). Ingrediënten: 250 gr bruine of witte bonen, 100 gr suiker, 3 eieren, kaneel, reuzel, paneermeel. Zet de bonen een nacht in de week. Giet ze af en zet ze op met koud water. Kook ze gaar. Wrijf ze door een zeef. Roer er de suiker en de eidooiers door. Klop de witten stijf en schep ze erdoor. Voeg tegelijkertijd wat kaneel toe. Vet een springvorm in met reuzel en bestrooi die met een dikke laag paneermeel. Doe het beslag in de vorm en zet hem een half uur in een warme oven. Serveer lauw of koud.

STOKVIS

(Scandinavië, Nederland). Ingrediënten: 1 stokvis, 500 gr gekookte rijst, 1 kg gebakken uien, 1 liter mosterdsaus. Week de vis tenminste 24 uur in ruim water en ververs het water zo nu en dan. Ontdoe de vis van vellen en graten. Maak er rolletjes van en bind deze vast met een draadje. Pocheer de vis in ruim water met 10 gr zout per liter zachtjes gaar. Het water moet net tegen de kook aan zijn. Dien de vis op met rijst, uien en mosterdsaus. Ze hoort uit diepe borden te worden gegeten.

MOSTERDSAUS

Ingrediënten: 75 gr boter, 30 gr bloem, halve liter water, zout, mosterd naar smaak. Gebruik hiervoor sterke Hollandse mosterd. Smelt 30 gr boter en roer er de bloem door. Voeg al roerend het hete water toe. Laat vijftien minuten zachtjes koken. Klop er tenslotte de resterende boter (in klontjes) en de mosterd door. Na het toevoegen van de mosterd mag de saus niet meer koken. Maak op smaak af met zout.

DIKKE NIEUWJAARSKOEKEN

Ingrediënten: 200 gr tarwebloem, 10 gr gist, 2 dl melk, 3 gr zout, 100 gr rozijnen en krenten, plakjes spek, plakjes worst. Maak van de bloem, de melk en de gist een gistbeslag zoals aangegeven voor Jan in de zak. Meng de rozijnen en krenten erdoor. Laat alles op een warme plaats een uur rijzen. Bak op elke koek een plakje spek en een plakje worst mee.

NIEUWJAARSROLLETJES

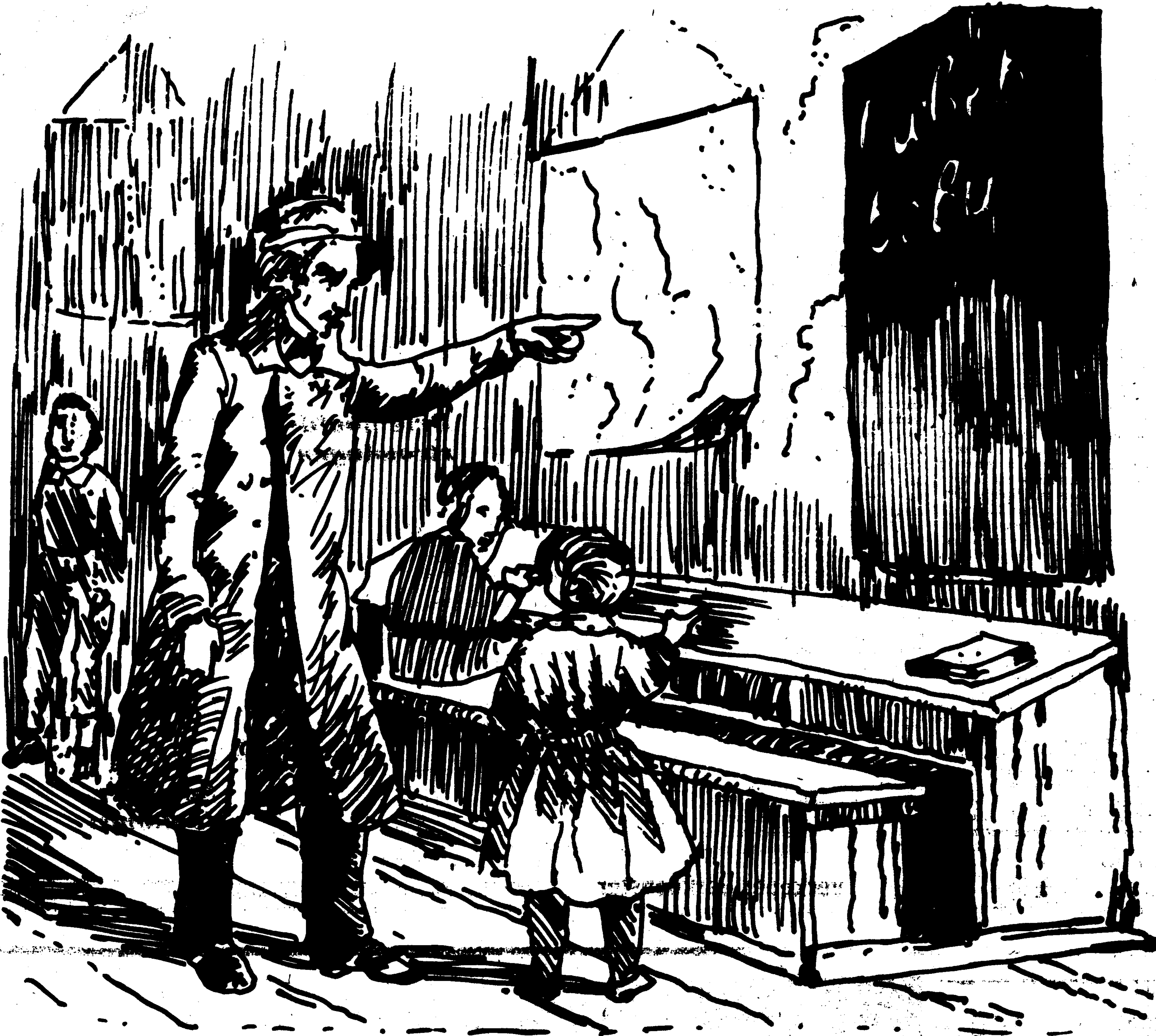
Ingrediënten: 100 gr boekweitmeel, 150 gr bloem, 2 theelepels kaneel, 200 gr witte basterdsuiker, 200 gr gesmolten boter (zonder bezinksel), 1 ei, scheutje melk. Meng de droge ingrediënten door elkaar en maak er dan met het ei, de helft van de wat afgekoelde gesmolten boter en een klein beetje melk een smeuig deeg van. Roer nu 10 minuten flink en voeg daarna de rest van de gesmolten boter toe. Maak van het deeg kleine balletjes en bak er met een wafelijzer lichtbruine wafeltjes van. Rol ze meteen na het bakken om de steel van een houten pan.

(Geraadpleegde literatuur: De keuken der armen, Huguette Couffignal, uitg. Bosch en Keuning Baarn; Streekrecepten, J. P. Stam-Dresselhuys en J. C. Wessels-Nijenhuis, Zomer en Keuning, Wageningen; Proemenkreuze, J. C. Wessels-Nijenhuis, Kruseman, Den Haag; Streekrecepten Het Nederlands Zuivelbureau, Rijswijk (Z.H.); Uit Grootmoeders Keuken, Ria Holleman, Van Dishoeck, Bussum).

HET NIEUWE ONDERWIJS KOMT NIET VÓÓR 2000

Zien we nog vóór het jaar 2000 kans van het onderwijs te maken wat het eigenlijk wezen moet? We hebben er nog 25 jaar voor, de gemiddelde duur van een goed huwelijk zal ik maar zeggen, en normaal gesproken zou je nu moeten kunnen zeggen of we er nog in slagen of niet. Het zal weinigen verwonderen dat het antwoord vermoedelijk zal luiden: nee, dat halen we nóóit meer; gewoon omdat het nooit zover zal komen, en gelukkig maar. Want ook het nieuwe wordt een vastgeroeste structuur waar een heleboel mensen aan hechten en die een heleboel mensen dierbaar is en voor je het weet zijn we even ver als vandaag of gisteren.

Het is betrekkelijk gemakkelijk een lijstje op te zetten van zaken die nog even geregeld moeten worden: de leerling moet centraal gesteld worden, iedereen moet gelijke kansen krijgen, bevordering van coöpereren in plaats van concurreren, education permanente, de maatschappij moet in de school gehaald worden, het onderwijs moet gericht worden op de totale persoonlijkheid, onderwijs moet niet meer opleiden voor één baan, de school mag niet de enige beïnvloeder zijn, de leerling moet inzicht krijgen in de eigen situatie en raakt daardoor gemotiveerd, de ouders moeten aan het actieve onderwijzen deelnemen. En zo nog wat kleingoed.

In gesprekken met een aantal Limburgse deskundigen ben ik aan veel punten niet toegekomen, anderen zeiden: al die punten komen vanzelf als je maar fundamenteel iets verandert. Drs. H. Wijsen, directeur van het Antonius Doctor College in Kerkrade bijvoorbeeld: „Als je het vertrouwen tussen leraar en leerling herstelt, als de leraar weer leert dat het onderwijs een opvoedende situatie is waarin een wisselwerking moet bestaan, dan zijn veel van die punten al gerealiseerd".

Hij komt tot de slotsom dat de onderwijzers en de leraar de zwakke stee zijn in het geheel. En hij is niet de enige. Ook drs. J. Pessers, directeur van de Regionale Schooladviesdienst in Maastricht zegt heel duidelijk: „De pedagogische academies zijn achtergebleven instituten, die leveren de onderwijzers af van veertig jaar geleden. Als een jongen in juli afstudeert op de PA kan hij in september alweer naar 'n bijscholingscursus". Drs. A. Gommans, leraar Nederlands aan de Heerlense PA en aan de Loergangen ziet wel verandering in het type dat voor de PA kiest. Tot voor kort was het vooral de jongen of het meisje dat verder niets wist en daarom maar onderwijzer werd. Gommans heeft de indruk dat een een meer positieve keuze een grotere rol gaat spelen. De heer H. Piets, directeur van de LTS in Roermond is ook van mening dat de leraren-opleidingen uitgaan van een te eng standpunt; de opleiding is slechts gericht op intellectuele begeleiding, maar die is maar een onderdeel van de totale begeleiding: „De leraar is geen beul, maar hij moet het wel zijn", meent hij.

Een punt waarop de geraadpleegde deskundigen het ook met elkaar eens zijn: als we effectief willen vernieuwen moeten we bij de praktijk zelf beginnen.

Pater Wijsen ziet op zijn eigen school aanzetten daartoe. Permanent overleg moet ertoe leiden dat de relatie tussen leerling en docent weer persoonlijk wordt. Nadeel hierbij is de grote omvang van de school. Aangaan van een persoonlijke relatie met enkele honderden leerlingen is een fysieke onmogelijkheid, meent hij en de ervaring wijst dat ook uit. Het komt voor dat een jongen die al een half jaar van school is nog altijd een goed cijfer voor een bepaald vak krijgt.

Ook de heer Piets ziet in de praktijk van zijn school, waar een experiment bezig is, wel iets positiefs groeien. Ook hier geregeld overleg over de gang van zaken waarbij ook de motivering om aan de gang te blijven steeds weer aangezwengeld wordt. „De leerlingen zijn hier vrij om te doen en te laten wat ze willen, maar voor intrede in de maatschappij is nu eenmaal een examen nodig op basis van je theoretisch verbale kennis. Als je dat zou afschaffen stel je het kind niet meer centraal, want de maatschappij eist dat. Er is een spanningsveld tussen het wenselijke en het mogelijke, vanuit het bestaande. In dat spanningsveld moet je als leerkracht niet alleen zien dat je zelf gelukkig leeft, maar het ook uitdragen".

Ton Gommans kijkt er wat somberder tegenaan. Hij ziet ook die spanning tussen wat het onderwijs zou moeten en wat de maatschappij nu eenmaal eist. „Als je als pedac een „nieuwe" onderwijzer aflevert, wordt hij op de school waar hij komt te staan toch weer ingekaderd, en je kunt niet blijven boksen. Je hoeft niet per se mee te doen aan het verduffingsproces, maar je moet wel een lange adem hebben wil je de illusie in de praktijk kunnen brengen". Voor de pedac komt er nog het aparte probleem dat je als leraar wel onderwijzers mag opleiden, maar zelf geen bevoegdheid hebt om op de lagere school praktijkervaring op te doen.

„Wij blijven steken in de theorie van de praktijk". En stel dat je als onderwijzer kans zag die idealen te verwezenlijken: het kind centraal, niet meer het accent op het cognitieve, het onderwijs als wisselwerking zodat je er allebei een beter mens van wordt: hoe lang hou je dat als onderwijzer vol?

„Zou je daar je hele leven mee bezig kunnen blijven? Het legt een enorme claim", meent hij.

De heer Pessers vreest, op grond van zijn ervaring als psycholoog, dat ook de „nieuwe" onderwijzer de neiging zal krijgen zijn stekje te verdedigen, dat „verandering als levenshouding" moeilijk vol te houden is, en hij acht het onethisch zelf niet bereid zijn je te veranderen en toch anderen tot verandering aan te zetten.

Wat is trouwens dat „andere" waar we naar toe moeten? Heeft daar niet iedereen zijn eigen opvatting over? De heer Piets meent van wel: „Er hoeft weinig discussie over te bestaan of het kind centraal moet worden gesteld in het onderwijs. Maar dat is voor een marxist iets heel anders als bijvoorbeeld voor een ouderwetse liberaal". En de heer Pessers: „Het is niet uitgesloten dat we dan een nieuw geloof krijgen, waar we ons juist onderuit geworsteld hebben". En Gommans: „Geen twee mensen zijn het eens over de manier waarop het zou moeten".

De multiple choice is een goed voorbeeld van de automatisering van het onderwijs. Onderwijs is een consumptieartikel en in deze verhouding is geen plaats voor een vertrouwensrelatie tussen leraar en leerling. Je pakt het of je pakt het niet, kennis is macht, je studeert voor het papiertje. Dat is trouwens iets dat de mensen begrijpen: zie het succes van de Kring van Utrechtse Repetitoren die je een papiertje levert zonder je te vormen. „Het feit dat de tendens in die richting is hoeft nog geen aanleiding te zijn je erbij neer te leggen", merkt pater Wijsen droogjes op. „Je moet zorgen dat de leerling natuurkunde kiest omdat hij het leuk vindt, niet omdat het moet omdat hij naar de TH wil of moet. Je moet de mensen ervan overtuigen dat het niet alleen te maken heeft met een beroep, maar met zelfontplooiing, zelfverrijking. De leraar als Socrates met zijn leerlingen, dat zou het moeten zijn".

De leerling wordt intussen steeds minder gemotiveerd, zo klagen veel mensen die bij het onderwijs betrokken zijn, vooral op de middelbare scholen. Eensgezind wijzen de zegslieden naar de ouders: die willen nog altijd dat de kinderen zo hoog mogelijk uitkomen.

De heer Pessers gelooft dat dat nog altijd een effect is van de crisis in de dertiger jaren. „Als je in de rij stond voor één baantje bij de gemeentereiniging wist je, met je HBS-diploma, dat als er iemand anders in de rij stond met gym, die dan het baantje zou krijgen. Maar de tijden veranderen nu: het is al niet meer automatisch zo, dat wie de hoogste graad van abstractie bereikt heeft ook automatisch het meeste verdient. Veel studenten aan universiteiten studeren voor werkloze". Hij acht het ook een gevolg van het feit dat de universiteiten ondanks alle hoogdravende pretenties veredelde vakscholen zijn en terug zouden moeten naar de middeleeuwse situatie waarin deze scholen hun universele karakter nog benadrukten. Je werd er opgeleid voor het leven, niet voor een vak.

Ton Gommans heeft gezien dat de mammoetwet voor 't grootste deel de mist in is gegaan. De vrije keuze van vakkenpakketten is een lachertje gebleven en hij gelooft in het principe dat klinkt als een dooddoener: de mentaliteit moet veranderen. Maar het is al goed als een leraar zou leren zijn „vak" te relativeren, dat het hem niets meer zou kunnen schelen als de leerlingen hardop zouden zeggen: „Dat interesseert me geen bal".

Gommans meent dat het allemaal kan beginnen met een paar druppels in de zee. „Misschien wordt het ooit nog eens een olievlek". En de heer Piets: „Al die theorie. Hij is niet onbelangrijk, maar hij is maar zo beperkt te realiseren. Je hoort weinig spreken over de vraag: wat is de weg en wat is de mogelijkheid".

Al met al komen we dan terecht bij de ouders. Ouders als hulp bij het onderwijs, ouders als toeleveraars van kinderen. Want zij bepalen wat met de kinderen zal gebeuren, en het hoogste doel van de meeste ouders is nog altijd: het atheneumdiploma.

Het onderwijs kan van ouders nog iets heel positiefs leren, meent pater Wijsen: „Ouders zeggen niet van een kind: 'dat willen we niet want het is dom. En zo zou het onderwijs ook moeten zijn. Het zou het kind moeten nemen zoals het is".

De heer Pessers: „De ouders zouden moeten leren accepteren dat het rapport ook eens omgekeerd werd, niet rekenen bovenaan en zingen onderaan. Het motorisch en kreatieve zou door hen meer gewaardeerd moeten worden. Nu moet je prestatie zo groot mogelijk worden, en jijzelf geen mens".

Er moet een dialoog komen tussen de leerkrachten en de ouders, is de conclusie.

De heer Pessers: „Dat is moeilijk, want een onderwijzer ziet zichzelf in de rol van beleerder en is dus bang om beleerd te worden door de ouders". Gommans ziet ook de kloof tussen theorie en praktijk: „Misschien ben je, voor daadwerkelijk optreden van de ouders in school, wel aangewezen op idealisten en wao'ers".

Oppervlakkig gezien zouden veel problemen opgelost worden als de leerplichtige leeftijd verlengd werd tot achttien jaar, zoals momenteel de bedoeling is. Daarin ziet men echter weinig heil. Pessers: „De eenvormige, alleen op het cognitieve gerichte school is dan een onding. Voor veel kinderen zou het beter zijn als ze niet meer naar school gingen, waar ze alleen maar frustraties oplopen omdat hun werkelijke talenten niet aangesproken worden". Pater Wijsen: „De middenschool mag in ieder geval niet zo'n massaal instituut worden als het nu lijkt te worden. Dan liever niet".

Zo gezien is het onderwijsperspectief voor het laatste kwart van de twintigste eeuw niet zo rooskleurig: we hebben de leraren niet (of nauwelijks) we hebben het vermoeden dat de goede leerlingen er zouden kunnen komen, maar hoe? En we hebben natuurlijk de bijbehorende maatschappij niet.

We dubben zelfs nog over de vraag: moet het onderwijs een nieuwe maatschappij leveren of brengt de nieuwe maatschappij automatisch het nieuwe onderwijs? En bij al dat nieuwe nemen we zeer oude woorden in de mond: de een wil terug naar Socrates, de ander naar de middeleeuwen — naar de laatste 25 jaar van het vorige millennium, bijvoorbeeld. Misschien is het allemaal mooi samengevat in de omschrijving die Ton Gommans geeft van de met idealen behepte „nieuwe" onderwijzer: „Ga er maar aan staan, in dat dorp, met die ouders, waar het woord seks je al een outcast maakt — wat moet je daar met je papierlijk idealisme?"

SANTE BRUN

(met medewerking van drs. Jan Corstjens)

NEDERLANDSE POLITIEKE TOEKOMST

● ED VAN THIJN

BLOKVORMING ONVERMIJDELIJK

Toekomstvoorspellingen op het gebied van de politiek vormen een hachelijke zaak. Zeker in een land als het onze, waar de ene nieuwe partij na de andere opkomt om doorgaans na een kortstondige bloei weer te verdwijnen; waar de roep om inspraak van de kiezers bij de samenstelling van de regering rond 1960 bijzonder duidelijk werd gehoord, maar waaraan nog steeds geen praktisch gevolg is gegeven en waar de samenleving zo heftig in beweging is, dat de pluriformiteit eerder groter dan kleiner wordt.

● HANS WIEGEL

Maar ondanks dit alles voorzien de leiders van de drie grootste fracties in de Tweede Kamer, drs. E. van Thijn van de PvdA, die 43 van de 150 zetels bezet, mr. F. H. J. J. Andriessen van de KVP met 27 Tweede Kamerleden en H. Wiegel van de VVD, die 22 afgevaardigden telt, grote politieke verschuivingen in de richting van twee of meer concentraties in de vorm van duidelijk onderscheiden stromingen of blokken. Dit hoeft overigens nog niet te betekenen, dat het huidige aantal van veertien politieke partijen drastisch zal verminderen, zo zeggen zij. Binnen de toekomstige samenwerkingsverbanden zal zeker plaats zijn voor meerdere partijen. CPN en GPV bijvoorbeeld zullen niet gauw verdwijnen, omdat zij in de loop van de jaren hebben bewezen bij elke verkiezing te kunnen rekenen op een vaste kern van trouwe aanhangers.

Zijn de drie leiders het op het punt van de blokvorming roerend met elkaar eens, over de nadere uitwerking verschillen zij evenwel van mening. Speciaal wat het aantal blokken betreft.

Volgens mr. Andriessen zullen er drie grote groeperingen ontstaan. De christendemocratische, de socialistische en de liberale. Wiegel plaatst bij de vorming van een christendemocratische stroming een groot vraagteken, omdat de kans daarop erg klein zal zijn, wanneer de confessionele partijen in de toekomst ,,een even ondoorzichtige politiek blijven voeren als nu het geval is''. Voor van Thijn is het nagenoeg een uitgemaakte zaak, dat de confessionelen uiteen zullen vallen in twee delen: de progressieven en de conservatieven. De eerstgenoemden zullen in zijn opvatting voor het socialistische blok kiezen, de laatstgenoemden voor het liberale kamp.

...ingen of ...eke ramp

Toekomstvoorspeller E. van Thijn onderscheidt twee mogelijkheden, waarom hij eerst de ontwikkeling schetst, waarvan hij hoopt en denkt, dat zij zal doorzetten. Vervolgens geeft hij zijn visie op de situatie, die, naar hij vreest, onvermijdelijk zal zijn, indien het gewenste tweestromingenstelsel niet tot stand komt.

Van Thijn is groot voorstander van dit stelsel, omdat het de kiezer in staat stelt om zelf uit te maken of links dan wel rechts dient te regeren. ,,De steeds mondiger wordende kiezer zal het niet lang meer pikken, dat alles binnenskamers bedisseld wordt na de verkiezingen, hetgeen bij het huidige systeem gebeurt. De kiezers-van-de-toekomst zullen zich heus niet meer buiten spel laten zetten''.

Via de twee stromingen, met aan de ene kant socialisten, radicalen, vrijzinnig democraten en progressieve christenen en aan de andere kant de liberalen en de conservatieve christenen, (confessionele partijvorming kan in de toekomst best nog wel mogelijk zijn, maar deze groep zal niet kunnen ontkomen aan een binding met rechts of links), krijgt de kiezer de kans om naar Engels voorbeeld te zorgen voor aflossing van de wacht. Hierbij zij wel nadrukkelijk aangetekend, dat het strenge Engelse systeem niet zonder meer in Nederland te introduceren valt. Wanneer het twee-blokkenstelsel van Ed. van Thijn werkelijkheid wordt dan zal dit leiden tot wat hij noemt de ,,penduledemocratie''. Volgens de PvdA-leider de meest ideale toestand.

Blijft de huidige situatie, aangeduid met de term ,,waaierdemocratie'', ongewijzigd voortbestaan, dan zal het aantal partijen steeds groter worden (waaiereffect) en het onbehagen zal enorm toenemen. Het gevolg zal zijn: tal van protestgroeperingen, die zich vijandig gaan opstellen tegen dit parlementaire bestel en wat nog erger is, zij zullen elkaar vinden en zo machtig worden, dat uiteindelijk maar één weg meer openstaat, die van de ,,tangdemocratie''. Van Thijn verstaat hieronder een extreem rechtse of extreem linkse dictatuur. Zonder werkelijke inspraak van de kiezers staat Nederland een dergelijke rampzalige ontwikkeling te wachten, zo vreest hij.

Hij baseert deze pessimistische kijk op de toekomst op de teleurstellende gang van zaken met betrekking tot de gekozen kabinetsformateur. Dit voorstel is met name dank zij de KVP afgewezen. Voor van Thijn is dit een naar teken aan de wand. ,,Hierdoor dreigt de noodzakelijke partijvernieuwing te verzanden, waarbij dit laatste woord ook met een s mag worden gespeld''. Een onverholen toespeling op de naam van een van Ed. van Thijns politieke tegenstanders, de KVP-er P. J. A. van der Sanden.

Bewuste keuze

De PvdA neemt de afwijzing van de gekozen kabinetsformateur hoog op, aangezien hierdoor een barricade is opgericht op de weg naar de penduledemocratie, waarin zij rotsvast gelooft. Alleen binnen dat stelsel gaan er alternatieve coalities ontstaan met meerderheidsregeringen. Daar heeft Nederland behoefte aan en tegelijkertijd ook recht op. Die coalities zijn sterk naarmate het aantal aangesloten partijen kleiner is. Hoe meer coalitiepartners des te brozer is het samenwerkingsverband.

Bij alle pessimisme kijkt van Thijn toch nog niet zo zwartgallig tegen de politieke toekomst aan, dat hij de kans op de penduledemocratie verkeken acht. Het huidige kabinet-den Uyl, met zijn horten en stoten samenwerking, kan een wegbereider zijn naar het gewenste doel: keuze voor de kiezers, tussen twee stromingen, links of rechts. De tijd is voorbij, dat de kiezers het nog zullen nemen, dat minderheden in staat zijn om hun wil aan meerderheden op te leggen.

De visie van Hans Wiegel wijkt niet veel af van die van zijn politieke PvdA-opponent. In het jaar 2000 zal er sprake zijn van een nog grotere liberale groepering dan nu en de socialistische zal minstens even sterk zijn dan op dit moment, mits zij de tendens naar radicaal links zal weten af te remmen. Hij sluit een derde blok, dat van de confessionelen niet uit, al acht hij de kans daarop niet al te groot. ,,Wij zijn niet uit op vernietiging van de confessionele partijen, maar het is met deze politieke stroming moeilijk gesteld, bij gebrek aan een echte politieke en doorzichtige mening''.

Wanneer er een stelsel van drie blokken ontstaat, dan houdt Wiegel het erop, dat de meerderheid van de confessionelen één lijn zal trekken met het liberale kamp. ,,Die tendens tekent zich nu al af. Bij bepaalde, belangrijke zaken, als ondernemingsgewijze produktie, bestrijding werkloosheid en de zorg voor het particulier initiatief zie je de confessionele partijen steeds meer overhellen naar de door de VVD ingenomen standpunten. Uit bezorgdheid om het voortbestaan van deze regering wordt alleen de stap naar de liberale hoek nog niet gezet''.

Volgens de opvatting van Wiegel loopt de toekomstige ontwikkeling uit op twee coalities, de liberale en de socialische. Ook hij merkt hierbij op, dat binnen dit kader meer partijen kunnen blijven bestaan. De overlevingskansen van de PPR slaat hij hoger aan dan die van D'66. ,,De PPR is wel over haar hoogtepunt heen, maar zij zal het langer uithouden dan D'66, omdat bij de PPR sprake is van élan en van een tamelijk gezamenlijke partijopvatting.

Drie hoofdstromingen

Mr. Frans Andriessen, voorzitter van de KVP-Tweede Kamerfractie, is er heilig van overtuigd, dat de toekomstige politiek in Nederland bepaald zal worden door drie hoofdstromingen. Naast de liberale en de socialistische nog een derde, die van de christen-democraten. Deze groepering zal beslist niet de kleinste van de drie zijn. Zeker niet, wanneer de thans reeds samenwerkende confessionele partijen, KVP, ARP en CHU erin slagen om op te gaan in één CDA en deze groepering zich goed zal weten te presenteren. In dat geval zal het CDA tot in de verre toekomst een belangrijk appel kunnen doen op het electoraat. ,,De samenleving heeft behoefte aan een sterke christelijke volkspartij. Haar politieke betekenis zal toenemen naarmate de polarisatie tussen socialisten en liberalen groter wordt. ,,Mr. Andriessen zegt te verwachten, dat de huidige PvdA en de VVD elkaar lang zullen uitsluiten als regeringspartners.

Het CDA zal daarom blijven verkeren in een machtige positie bij de formatie van meerderheidsregeringen. Hij ziet het CDA-blok niet uiteenvallen en is optimistisch gestemd over de ontwikkeling naar een drie-stromingenstelsel met in de marge nog enkele kleinere groeperingen met een harde kiezerskern. Of de PPR daartoe zal behoren, hangt, volgens Andriessen, af van de vraag of zij erin zal slagen een opvolger voor leider Bas de Gaay Fortman te vinden, die minstens evenzeer als persoon zal aanspreken als de huidige PPR-leider.

Voor de problemen, die nu spelen, acht de KVP-leider een coalitie van het CDA met de PvdA meer geëigend dan een samengaan van liberalen en christen-democraten. Dit laatste is in de toekomst evenwel niet uitgesloten. Zeker niet wanneer de christelijke en de liberale stromingen een duidelijke meerderheid van het kiezersvolk achter zich krijgen. ,,Als dat gebeurt dan hebben de kiezers een alternatief''.

De gesignaleerde concentraties kunnen niet uitblijven, zo meent hij, ook al zou de groter wordende pluriformiteit van de samenleving het tegendeel doen verwachten.

Andriessen wijst in dit verband op het streven naar concentraties binnen de bestaande partijen met als voorbeeld het verdwijnen van D'66; de wil van de confessionele groeperingen om te komen tot één CDA en de opmerkelijke winst van de VVD. ,,Niet alleen de partijen zijn uit op de vorming van grotere verbanden, ook de kiezers willen dit''.

Sombere toekomst

De leider van de partij, die naar aller verwachting van het politieke toneel gaat verdwijnen, dr. J. C. Terlouw (D'66), ziet niet gauw grote veranderingen optreden. Althans wat het aantal partijen betreft. Hij baseert zich hierbij op de afgewezen gekozen kabinetsformateur en op de tegenstand binnen het huidige parlement tegen invoering van 't districtenstelsel.

Van de bestaande situatie verwacht hij weinig goeds. Het voortbestaan van de parlementaire democratie staat op het spel. Steeds meer zaken worden buiten het parlement om geregeld, door de vakbonden, de SER, door aktiegroepen en meer van dit soort organisaties. Waartoe dit leiden zal, valt moeilijk te voorspellen.

Wel is het zeker, dat Nederland een moeilijke periode op politiek gebied tegemoet gaat. Ons land trouwens niet alleen, aangezien de wereld zich in een overgangsfase bevindt van de ene naar de andere stabiliteit. Gigantische problemen dienen zich aan, als de oost-westconfrontatie; de positie van de derde wereld; de machteloosheid van de Europese samenwerking; de verschuivingen tussen producerende en grondstofbezittende landen en vraagstukken rond het milieu en de afremming van de economische groei. Daar de politiek nauw gekoppeld zit aan de economie, kunnen veranderingen niet uitblijven.

Het is voor hem als leider van een partij, die gedoemd is te verdwijnen, wel een troost, dat het denken van D'66 in een andere gestalte gecontinueerd zal blijven. Dr. Terlouw waagt zich niet aan een voorspelling over de toekomstige veranderingen, maar hij volstaat met de waarschuwing, dat de moeilijkheden van de overgangsperiode, waaraan de wereld thans toe is, niet onderschat mogen worden.

Cor Bertrand

LIESBETH DEN UYL:

Geen jaar van de vrouw maar het jaar van de mens

Mevrouw Den Uyl opent zelf de voordeur van de patio-bungalow in Buitenveldert, een middelgrote vrouw in een paars broekpak met kleine zilverkleurige knoopjes. Ze is een beetje op haar hoede en wat vermoeid, maar presteert het tegelijkertijd bescheiden en zelfverzekerd te zijn.

De grote woonruimte is van een gezellige onordelijkheid. Er wordt duidelijk in geleefd. Voor de glaswand aan de kant van de binnentuin staan grote planten: varens, vetplanten, cactussen en een prachtige papyrus. ,,Nee, als er hier één is die groene duimen heeft, dan is het mijn man. Hij is het dan ook die ze meestal verzorgt, ondanks het feit dat hij weinig tijd heeft''. Buiten spelen twee poezen in de kale bomen en op het gras. Als de koffie op tafel staat komt mevrouw Den Uyl zitten en steekt een elegante dunne sigaar op.

,,Het is geen politieke actie. President Pinochet accepteert geen kritiek op zijn politiek en een actie om alle gevangenen vrij te krijgen zou zeker als zodanig worden opgevat. Maar nu er een tendens te bespeuren valt, dat hij erin geïnteresseerd is de image van de militaire junta naar buiten te verbeteren, zou hij er misschien wel toe overgehaald kunnen worden — ook al omdat 1975 door de Verenigde Naties tot het jaar van de vrouw is uitgeroepen — een nobel gebaar te maken als teken van zijn goede wil. Die kans moeten we aangrijpen. Een Chileen vertelde me een paar dagen geleden, dat de junta, nadat ze van deze actie hadden gehoord, al een dochter van een hoogeplaatst man in de vorige regering hebben vrijgelaten. Dat is toch bemoedigend''.

— De Chileense arts dr. Gyon Klein heeft in een interview met Elsevier verklaard, dat president Allende zelfmoord heeft gepleegd. Hoe denkt u daarover?

,,Ach, ik heb dit jaar mevrouw Allende ontmoet, toen ze in Nederland was. Ik vind het een geweldige vrouw. Ze heeft achteraf met alle mensen gesproken die erbij betrokken waren en ik heb vertrouwen in haar versie van het gebeurde''.

— Is het niet denigrerend voor de vrouw, als zelfstandig mens, dat ze eerder dan een man in aanmerking komt voor vrijlating?

,,Dat is weer hetzelfde geval als bij die gijzeling. Kijk, in wezen zou bij vrijlating voorrang moeten worden verleend aan kinderen, oudere en zieke mensen. Maar iedereen, die aan een dodelijke bedreiging kan ontsnappen, kiest daarvoor, natuurlijk. Als kapers, terroristen, of generaals van de militaire junta gevoelig zijn voor het argument, dat je als man vrouwen moet ontzien, en als je daardoor voor mensen een opening maakt die tot ontsnapping aan een dergelijk groot gevaar kan leiden, dan moet dat argument gebruikt worden''.

— Er is nogal wat kritiek geleverd op het feit, dat 1975 tot het jaar van de vrouw is verklaard, onder anderen door Esther Villar. Wat vindt u daarvan?

,,Eigenlijk vind ik, dat er geen jaar van de vrouw zou mogen bestaan, hoogstens een jaar van de mens. De verschillende rollen, die de man en de vrouw in vroegere maatschappijen speelden, hadden daarin een functie. De man moest de gevaren van het oerwoud overwinnen, terwijl het voor de hand lag dat de vrouw, die de kinderen kreeg en ze voedde, wat dichter bij het haardvuur bleef. Maar die tijden zijn achterhaald.

In de jungle van de tegenwoordige maatschappij moeten zowel mannen als vrouwen zelf zorgen dat ze gewapend zijn voor de strijd die ze moeten voeren. En de wapens van de moderne mens zijn kennis, begrip, zelfvertrouwen, weten wat er aan de hand is, weten wanneer en waar je moet ingrijpen en waar niet''.

,,Toch is de achterstelling van de vrouw nu, op bepaalde gebieden, ook in onze westerse wereld beslist geen fictie en ik ben blij, dat het jaar van de vrouw die problematiek aan de orde stelt, dat er aandacht aan wordt besteed in kringen, die zich daar anders niet in zouden verdiepen''.

,,Het feit, dat de wet tot gelijke betaling van man en vrouw, wanneer ze hetzelfde werk doen, er hier in Nederland pas in januari gaat doorkomen, terwijl de motie tot het wetsontwerp al 15 jaar geleden in de Kamer werd aangenomen, is maar een klein voorbeeld daarvan. En dan nog.... als mannen perser worden genoemd en vrouwen strijkster, mannen ober en vrouwen serveerster, terwijl ze hetzelfde werk doen, dan nog kunnen een perser en een ober in een hogere loonklasse worden opgenomen, we zijn er dus echt nog niet. Er zijn ook nog steeds beroepen, die voor vrouwen moeilijk te bereiken zijn of met grote reserve: in de Tweede Kamer, die 150 leden telt, zitten maar 15 vrouwen, er zijn bijna geen vrouwelijke hoge top-ambtenaren en er zijn nauwelijks directies van grote ondernemingen waar vrouwen lid van zijn''.

,,En als ze zich niet de mannelijke manier van argumenteren en van denken kunnen aanmeten, wordt er te weinig notitie van ze genómen als ze aan het woord zijn. Van de kinderen die niet leerplichtig meer zijn, volgen veel jongens nog wel een vakopleiding om betere banen te kunnen krijgen, de meisjes gaan meestal onmiddellijk het bedrijfsleven in, omdat ze denken: ,,Ach, we trouwen toch wel...'' Het minimumloon in Nederland wordt door 1 procent van de mannen en door 3 procent van de werkende vrouwen verdiend''.

,,Wanneer een vrouw het verrukkelijk vindt om voor haar man, haar kinderen en haar huis te zorgen en met enthousiasme iedere dag in de keuken staat, wil ik haar dat genoegen niet ontzeggen. Ik sprak laatst met een paar vrouwen die me zeiden: ik begrijp niet waar u zich zo druk over maakt. Mijn man verdient een uitstekend salaris en ik kan doen waar ik zin in heb: lezen, voor ouden van dagen zorgen, studeren, of kersenbonbons eten op de bank. Ik heb een heerlijk leven! Toen heb ik geantwoord: dat is heel goed mogelijk, maar dan wel omdat uw man zo'n goedbetaalde functie heeft. Vrouwen die mannen hebben met een mindere baan, of vrouwen die alleen staan, denken daar vaak heel anders over. En zelfs degenen, die om het geld niet hoeven te werken, moeten toch het recht hebben die dingen te doen die ze zelf willen. Als ze andere dan huishoudelijke capaciteiten hebben en die graag ontwikkelen, dan moet daar toch op een gezonde basis ruimte voor zijn''.

,,Dat is nog lang niet algemeen geaccepteerd, zelfs kinderen worden daarin averechts beïnvloed. Er is een onderzoek geweest naar de vader- en moederrol in kinderboeken. In de meeste daarvan doet vader interessant en avontuurlijk werk, is brandweerman, vlieger of directeur van een vlooiencircus. Moeder is hoofdzakelijk lief, kookt, doet de was en huilt zelfs zo nu en dan. Dat laatste kunnen vaders zich natuurlijk niet permitteren''.

,,Zelfs in een enig boek als Jip en Janneke is Jip degene die plannen maakt. Janneke maakt zich zorgen over de vraag, of moeder dat wel goed zal vinden. Nu is dat natuurlijk al lang geleden geschreven, maar toch is het een sprekend voorbeeld''.

Hoe heeft u dat zelf in uw jeugd ervaren?

,,Ik hield van voetballen en fikkie steken, kwam vaak met vuile kleren thuis. Ik las ook veel te veel, volgens mijn moeder, die dat allemaal weinig meisjesachtig vond. Mijn vader accepteerde dat lezen van mij wel, maar ik had toch het gevoel dat het eigenlijk niet hoorde. En bij de beroepstest na mijn eindexamen zei de adviseur tegen mijn ouders: als ze geen meisje was, zou ze voor ingenieur moeten gaan studeren. Zo was dat toen''.

Heeft u een verdere studie nog doorgezet?

,,Het zou waarschijnlijk de rechtenstudie geworden zijn, maar dat was in 1942 en je moest een anti-joodse verklaring tekenen om op de universiteit te worden toegelaten. Dus dat ging niet door, ik ging werken, eerst bij een uitgeverij, later in een boekhandel. In die tijd leerde ik ook mijn man kennen, we trouwden in 1944, toen was ik 20 jaar. Na de oorlog heb ik nog een tijd psychologie gestudeerd, maar dat heb ik niet kunnen afmaken omdat ik mijn derde kind verwachtte''.

Hoeveel kinderen heeft u?

,,Het zijn er zeven. De oudste is nu 28, ze heeft een baby van vier maanden, ons eerste kleinkind, en de jongste is negen jaar. We zijn dan ook 's zondags met een heel gezelschap. We regelen allerlei dingen samen, ook veel huishoudelijke want ik ben niet zo'n fanatieke huisvrouw, we koken samen, erg gezellig. Die zondag houd ik dan ook vrij''.

Heeft u naast uw huishouden wel tijd kunnen vinden voor andere dingen?

,Ja, die tijd heb ik wel gemaakt. Ik zat altijd in besturen van politieke verenigingen en actiecomités en ik heb altijd veel geschreven... gelukkig kan ik goed organiseren. Toen de kinderen nog klein waren, bleef mijn man thuis, wanneer ik naar een bepaald congres of bespreking wilde en ik heb overal waar we woonden schoolafhaalbeurten en oppas met buren en vrienden kunnen regelen. Bovendien hebben we geprobeerd onze kinderen vroeg zelfstandig te maken en dat scheelt erg veel, al moet je jezelf in het begin wel eens weerhouden ze iets uit handen te nemen wat je sneller of beter zou kunnen''.

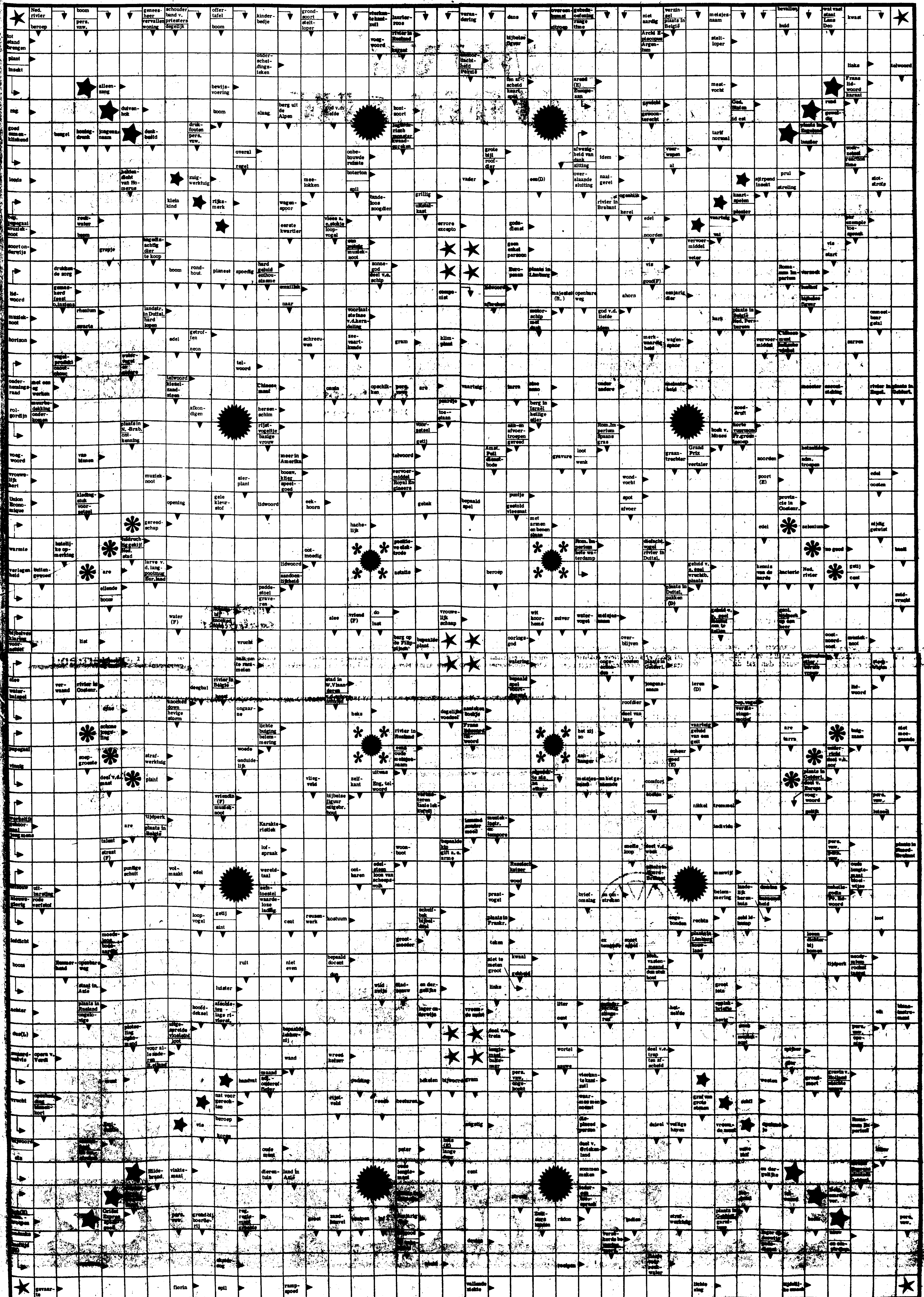
Had het feit dat uw man minister-president werd bepaalde consequenties voor u?

,,De representatieve kant, daar ben ik langzamerhand in gegroeid. Ik vind het wel leuk om mensen te ontvangen op het Catshuis en een gesprek met ze te voeren. Nee, de huishoudelijke kant laat ik met een gerust hart over aan het personeel. Het is hun vak alles perfect te organiseren. Mijn kleding? Ik heb een soort verlanglijst in mijn hoofd en koop iets als ik er tegen aan loop. Ik heb iemand gevonden die heel goed japonnen voor mij naait. Als ik 'n mooie stof krijg of kan vinden, teken ik zo ongeveer het model dat me mooi lijkt en dan maakt ze dat. Dure kleren, die ik een enkele keer koop, bevallen me bijna nooit. Bovendien krijg ik dan ruzie met mijn kinderen. Japonnen die me goed bevallen, draag ik rustig meerdere malen''.

,,Een heel andere consequentie van de functie van mijn man is, dat hij het verschrikkelijk druk heeft. Hij wil zoveel doen, dat hij tijd te kort komt. Gelukkig heeft hij niet veel slaap nodig, maar er is nauwelijks tijd over voor het ontvangen en spreken van vrienden, terwijl die persoonlijke contacten toch ook noodzakelijk zijn. We zien hoogstens eens per jaar een film. Dan worden we daar zonder pardon door de kinderen heen gestuurd''.

,,Ik heb bovendien een gedeelte van mijn politieke werk moeten opgeven, ook bij gebrek aan tijd, maar hoofdzakelijk omdat ik daardoor in conflict kwam met de positie van mijn man als minister-president. Als je een politieke actie voert, dan is dat altijd tegen bestaande wetten en toestanden, dus tegen het regerende kabinet en tegen mijn man, die als woordvoerder van een coalitieregering, waarbij hij alle partijen vertegenwoordigt, nu eenmaal andere beslissingen moet nemen dan als fractieleider van de Partij van de Arbeid. Nederland is nog niet zover dat ze mij los van mijn man kunnen zien''.

Jaane Krook

vencken's

jaarmarkt in occasions

probleemloos financieren

al deze occasions kan vencken voor u financieren.
op minimaal 6 en maximaal 30 maanden.
u bent natuurlijk wel verplicht de wettelijke aanbetaling te voldoen.
en wat erg belangrijk is: er wordt niet geïnformeerd bij uw werkgever of uw buren of zo.
da's klare taal. zo koopt u 'n occasion bij vencken.

veilige occasions!
Alle garantie, die u maar wilt:
✓ - garantie
ANWB-technokeuring
én Vencken-Service!
(service-paspoort)
Da's drie-in-een.

vencken's jaarmarkt in occasions: de grootste occasion-"happening" ooit in limburg geschied. die gebeurtenis in de rodahal (kerkrade) mag u beslist niet missen. onthou het volgnr. van de wagen, waarin u bent geïnteresseerd en zoek 'm in de rodahal meteen op.

2.000 tot 4.000

Uw maandelijkse aflossing (30 mnd. na wet. aanbet.) bedraagt bij een fin. bedrag van:

f 3.500,–: ± f 158,–
f 4.000,–: ± f 180,–

type	bw.jr.	kleur	prijs	nr.
Triumph	1969	groen	f 1.290	(101)
Simca 1000 GL	1969	rood	f 2.200	(102)
VW-1300	1969	beige(autm.)	f 2.950	(103)
Fiat 124	1969	rood	f 1.990	(104)
VW-1200	1969	grijs	f 1.950	(105)
VW-1200	1969	wit	f 1.950	(106)
Ford escort	1970	blauw	f 3.590	(107)
Simca 1301	1971	wit	f 3.990	(108)
Fiat 600	1971	geel	f 2.750	(109)
Fiat 850	1971	geel	f 2.950	(110)
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	(111)
VW-1300	1970	beige	f 3.450	(112)
VW-1500	1970	grijs	[illegible]	(113)
VW-1600 fastback	1972	geel	[illegible]	(114)
VW-1600 fastback	1972	wit	f 3.950	(115)
VW variant	1972	geel	f 3.500	(116)
VW variant	1972	wit	f 3.950	(117)
VW kever	1970	grijs	f 3.500	(118)
VW-1600 T	1970	beige	f 4.000	(119)
VW-1600 variant	1970	groen	f 4.000	(120)
Citroën Ami 8	1969	geel	f 2.500	(121)
Citroën Ami 8	1969	groen	f 2.500	(122)
VW-1303	1970	grijs(schuifd)	f 3.450	(123)
Opel Record 1700	1970	beige	f 3.200	(124)
Austin maxi	1971	rood	f 3.700	(125)

4.000 tot 5.000

Uw maandelijkse aflossing (30 mnd. na wet. aanbet.) bedraagt bij een fin. bedrag van:

f 4.500,–: ± f 212,–
f 5.000,–: ± f 225,–

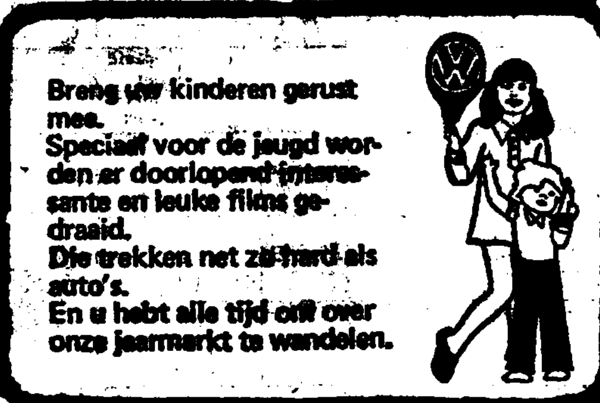
type	bw.jr.	kleur	prijs	nr
VW kever	1970	blauw	f 4.100	(126)
VW-1302	1971	rood(schuifd)	f 4.950	(127)
VW-1300	1972	wit	f 4.950	(128)
VW-1302	1970	beige	f 4.690	(129)
VW-1300	1972	wit	f 4.950	(130)
VW-1300	1973	wit	f 4.950	(131)
VW-1300	1971	wit	f 4.450	(132)
VW-1200	1972	blauw	f 4.950	(133)
VW-1300	1971	groen	f 4.990	(134)
VW-1302	1971	-	f 4.900	(135)
[illegible]	[illegible]	rood	[illegible]	[illegible]
Fiat 127	1972	blauw	f 4.990	(137)
Fiat 126	1973	oranje	[illegible]	(138)
Chrysler 180	1970	groen	f 4.950	(139)
VW-1302 S	1971	beige(schuifd)	f 4.990	(140)
VW kever	1971	oranje	f 4.800	(141)
VW kever	1971	blauw	f 4.800	(142)
VW kever	1971	beige	f 4.600	(143)
VW kever	1972	(zilver metal)	f 4.900	(144)
VW kever	1972	blauw	f 4.900	(145)
Fiat 127	1972	rood	f 4.900	(146)
VW variant	1972	groen	f 4.950	(147)
VW combi	1971	grijs	f 4.800	(148)

5.000 tot 6.000

Uw maandelijkse aflossing (30 mnd. na wet. aanbet.) bedraagt bij een fin. bedrag van:

f 5.500,–: ± f 247,–
f 6.000,–: ± f 270,–

type	bw.jr.	kleur	prijs	nr
VW kever	1972	licht blauw	f 5.200	(149)
Simca 1301 autom.	1971	olijf metalic	f 5.200	(150)
Austin glider	1973	geel	f 5.200	(151)
Morris mini 850	1973	groen	f 5.300	(152)
VW-1300	1972	geel	f 5.500	(153)
VW-1300	1973	oranje	f 5.990	(154)
VW-1302 LS	1972	blauw	f 5.950	(155)
Daf 66 marathon	1972	wit	f 5.950	(156)
VW kever	1972	blauw metal.	f 5.600	(157)
VW-1300	1972	groen	f 5.550	(158)
[illegible]	1973	wit	[illegible]	[illegible]
Ford 1700(1600L)	1971	rood	f 5.800	(160)
R-12 stationcar	1972	licht blauw	f 5.800	(161)
Fiat 127	1973	geel	f 5.700	(162)
VW-1302	1972	blauw	f 5.950	(163)
VW-1302	1972	oranje	f 5.950	(164)

6.000 tot 7.000

Uw maandelijkse aflossing (30 mnd. na wet. aanbet.) bedraagt bij een fin. bedrag van:

f 6.500,–: ± f 291,–
f 7.000,–: ± f 313,–

type	bw.jr.	kleur	prijs	nr.
Opel ascona	1972	beige	f 6.200	(165)
VW kever	1973	blauw	f 6.200	(166)
VW kever	1973	blauw	f 6.200	(167)
VW-1300 LS	1973	-	f 6.500	(168)
VW K70	1972	wit	f 6.900	(169)
VW K70	1972	groen	f 6.500	(170)
Fiat 124 (ST1600)	1973	rood	f 6.950	(171)
Opel ascona	1972	oranje	f 6.990	(172)
Fiat 128	1973	-	f 6.500	(173)
VW kever	1973	(wit)met ruil-motor)	f 6.700	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
VW-1303	1973	-	f 6.990	(176)
VW kever	1973	beige	f 6.700	(177)
VW 411 variant	1971	grijs metalic	f 6.300	(178)
VW-1600 variant	1970	wit	f 6.200	(179)
VW-1600 variant	1973	geel	f 6.900	(180)
Datsun 1200 L	1973	wit	f 6.500	(181)
VW-1303	1972	wit	f 6.990	(182)
VW porsche	1970	wit	f 6.500	(183)

7.000 en meer

Uw maandelijkse aflossing (30 mnd. na wet. aanbet.) bedraagt bij een fin. bedrag van:

f 8.000,–: ± f 358,–
f 9.000,–: ± f 402,–

type	bw.jr.	kleur	prijs	nr.
Passat LS	1973	rood	f 10.900	(184)
VW K70	1973	geel	f 8.950	(185)
Passat variant	1974	wit	f 11.900	(186)
VW kever	1973	oranje	f 7.950	(187)
VW K70 (75 PK)	1972	oranje	f 7.200	(188)
VW K70 (75 PK)	1972	groen	f 7.500	(189)
VW K70 (90 PK)	1972	grijs	[illegible]	(190)
Opel record (4L)	1972	rood	f 7.400	(191)
Opel car.(1900 aut.)	1972	bruin	[illegible]	(192)
Opel ascona 1900	1973	geel	f 8.700	[illegible]

Interesse in een van de nieuwste V.W.'s of Audi's? Natuurlijk kunt u in de Rodahal ook de modellen van 1975 bekijken!

Automobielbedrijf H. Vencken b.v.
Heesbergstraat 60 Heerlen
Rotonde Schelsberg Heerlen
Kruisstraat 63 Heerlen

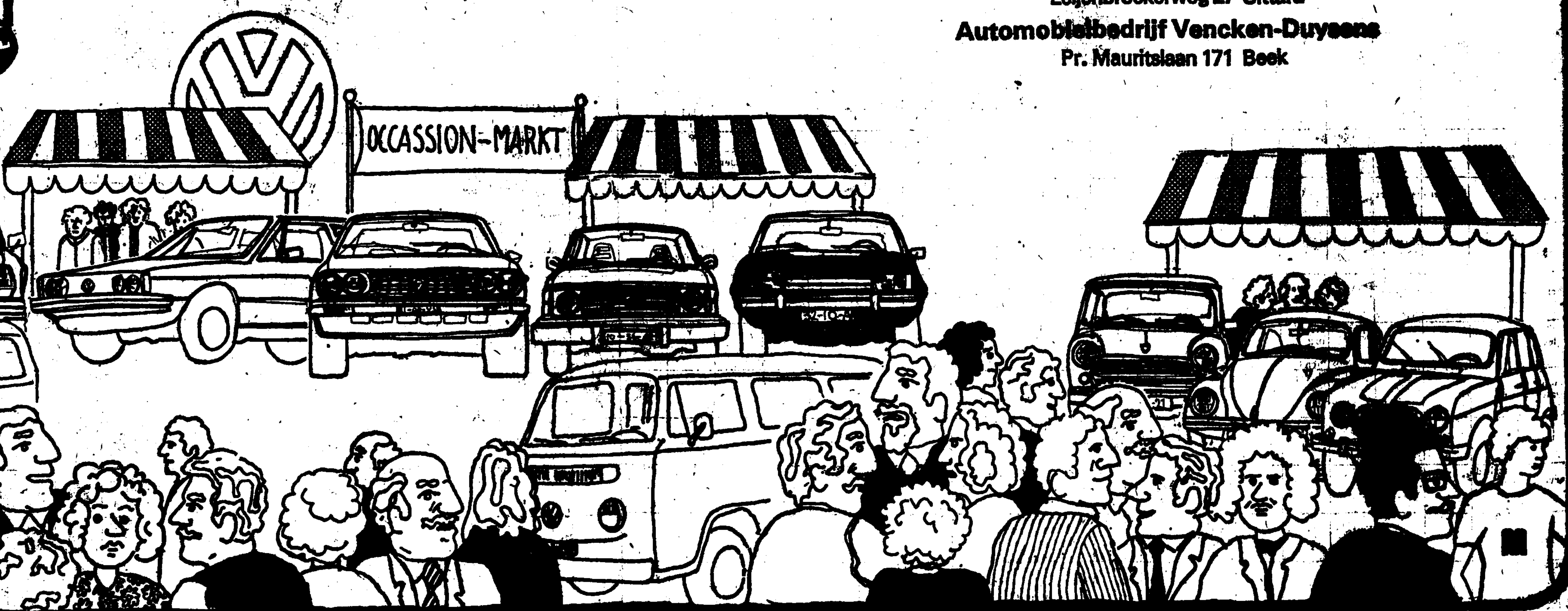

Garage H. Vencken
Kloosterraderstraat 50 Kerkrade

Garage M. Vencken b.v.
Leijenbroekerweg 27 Sittard

Automobielbedrijf Vencken-Duysens
Pr. Mauritslaan 171 Beek

Trek in 'n lekker kopje koffie?
Een glaasje limonade voor de kinderen?
Wij nodigen u uit; als onze gast.
Welkom!

roda-hal kerkrade 26 en 27 dec.

GRATIS TOEGANG VAN 10.00 TOT 18.00 UUR